**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ**
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**
**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**
**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI**

# BAYAZIDZÂDE YUSUF KENAN BEY'İN GÜLŞEN-İ SÜHAN ADLI ESERİ
## (GİRİŞ, TRANSKRİPSİYONLU METİN, DİZİN-SÖZLÜK)

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Canan TAŞBEY**

**KOCAELİ 2021**

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ**
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**
**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**
**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI**

# BAYAZIDZÂDE YUSUF KENAN BEY'İN GÜLŞEN-İ SÜHAN ADLI ESERİ (GİRİŞ, TRANSKRİPSİYONLU METİN, DİZİN-SÖZLÜK)

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Canan TAŞBEY**

**DANIŞMAN: Dr. Öğr. Üyesi Nesrin ALTUN**

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 10.02.2021/5

**KOCAELİ 2021**

## İÇİNDEKİLER

**ÖN SÖZ** ..... **II**
**ÖZET** ..... **III**
**ABSTRACT** ..... **IV**
**SİMGELER VE KISALTMALAR** ..... **V**
**TRANSKRİPSİYON ALFABESİ** ..... **VI**
**GİRİŞ** ..... **1**

**BİRİNCİ BÖLÜM**

**1.YUSUF KENAN BEY'İN HAYATI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ, İNŞA SANATI, MEKTUP VE MEKTUP TÜRLERİ, ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ** ..... **2**
**1.1. YUSUF KENAN BEY'İN HAYATI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ** ..... **2**
**1.2. İNŞÂ SANATI** ..... **6**
**1.3. MEKTUP VE TÜRLERİ** ..... **9**
**1.3.1. Arzuhâl** ..... **10**
**1.3.2. Arîza** ..... **10**
**1.3.3. Tezkire** ..... **10**
**1.3.4. Teşekkür** ..... **10**
**1.3.5. Tebrik** ..... **11**

**İKİNCİ BÖLÜM**

**2.METİN KURULUŞUNDA İZLENİLEN YÖNTEM VE TRASKRİPSİYONLU METİN** ..... **12**
**2.1. METİN KURULUŞUNDA İZLENİLEN YÖNTEM** ..... **12**
**2.2. TRANSKRİPSİYONLU METİN** ..... **13**

**ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

**3.DİZİNİN OLUŞTURULMASINDA İZLENEN YÖNTEM VE DİZİN SÖZLÜK** ..... **45**
**3.1. DİZİNİN OLUŞTURULMASINDA İZLENEN YÖNTEM** ..... **45**
**3.2. GENEL DİZİN** ..... **46**
**3.3. ARAPÇA VE FARSÇA İBARELER DİZİNİ** ..... **168**

**SONUÇ** ..... **170**
**KAYNAKÇA** ..... **172**
**EK – TIPKIBASIM** ..... **174**
**ÖZGEÇMİŞ** ..... **206**

# ÖN SÖZ

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmanın inceleme konusunu, 19. yüzyılda Bayazıdzâde Yusuf Kenan Bey tarafından kaleme alınan Gülşen-i Sühan adlı eser oluşturmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde Bayazıdzâde Yusuf Kenan Bey'in hayatı ve edebi kişiliği, inşa sanatı ve mektup türleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümünde, çalışmamıza konu olan eserin transkripsiyonlu metni yer almaktadır. Üçüncü bölüm, metnin sözlük ve gramatikal dizininden oluşmaktadır. Metinde geçen ayet, hadis ve dualar da Arapça ve Farsça ibareler başlığı altında incelenerek Türkçeye çevrilmiştir. Çalışmanın son bölümüne ise metnin tıpkıbasımı eklenmiştir.

Çalışma süresince bana destek olan ailem ve arkadaşlarıma, özellikle Abdullah BAŞTAN ve Nurullah MURADİ'ye teşekkürlerimi sunar, çalışmamda farkında olmadan yapılan hata veya noksanlar var ise ilmî çalışmaların ne kadar zor süreçlerden geçtiği de dikkate alınarak hoş görülmesini temenni ederim. Yetişmemde katkısı olan tüm hocalarıma bilhassa Osmanlı Türkçesi ilmini bana katan saygıdeğer Prof. Dr. Adnan Rüştü KARABEYOĞLU ve bu çalışmanın gerçekleşmesinde bilgisiyle bana yol gösteren pek değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Nesrin ALTUN'a şükranlarımı sunarım.

Canan Taşbey, Ocak 2021

## ÖZET

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışma, 19. Yüzyılda Yusuf Kenan Bey tarafından kaleme alınan Gülşen-i Sühan adlı eser üzerinedir. Dört bölümden oluşan çalışmamızın ilk bölümünde Yusuf Kenan Bey'in hayatı ve edebi kişiliği, inşâ sanatı ve mektup türleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde çalışmamıza konu olan eserin transkripsiyonlu metni yer almaktadır. Eser Osmanlı inşâ örneklerini temsil eden mektupların derlenmesinden meydana gelmiştir. 2013 yılında Noya Medya tarafından baskıya hazırlanmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde metnin sözlük ve gramer dizinine yer verilmiştir. Metinde geçen ayet, hadis ve dualar incelenerek Arapça ve Farsça ibareler başlığı altında Türkçeye çevirileri yapılmıştır. Dördüncü bölümüne ise metnin tıpkıbasımı ilave edilmiştir.



**Anahtar Sözcükler:** Yusuf Kenan Bey, Gülşen-i Sühan, inşâ, münşeât.

## ABSTRACT

This work, which is prepared as a master's thesis, is on the work named Gülşen-i Sühan written by Yusuf Kenan Bey in the 19th century. In the first part of our study, which consists of four parts, information was given about the life and literary personality of Yusuf Kenan Bey, the the belles lettres and letter types. In the second part, the transcribed text of the work that is the subject of our study is included. The work consists of the compilation of letters representing examples of Ottoman the belles lettres. It was prepared for printing by Noya Medya in 2013. In the third part of the study, the dictionary and grammatical index of the text are included. The verses, hadiths and prayers in the text were examined and translated into Turkish under the heading of Arabic and Persian phrases. The facsimile of the text has been added to the fourth part.



**Keywords:** Yusuf Kenan Bey, Gülşen-i Sühan, the belles lettres, the writings.

## SİMGELER VE KISALTMALAR

Ar. :Arapça
bkz. : Bakınız
C. : Cilt
ET : Eski Türkçe
Far. : Farsça
Fr. : Fransıca
İA : İslam Ansiklopedisi
İtl. : İtalyanca
KSÜ : Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
OT : Orta Türkçe
s. : Sayfa
S. : Sayı
TDEA : Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi
TEİS : Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
TDK : Türk Dil Kurumu
TDV : Türkiye Diyanet Vakfı
vb. : Ve benzeri
Yun. : Yunanca
(…?) : Metinde okunamayan kelime
* Tahmin edilen anlam.

## TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

| | | | |
|---|---|---|---|
| ا | a, ā, e | ص | ṣ |
| آ | a, ā | ض | ż, ḍ |
| ء | ʾ | ط | ṭ |
| ب | b | ظ | ẓ |
| پ | p | ع | ʿ |
| ت | t | غ | ġ |
| ث | s̱ | ف | f |
| ج | c | ق | ḳ |
| چ | ç | ک | k |
| ح | ḥ | گ | g, ñ |
| خ | ḫ | ل | l |
| د | d | م | m |
| ذ | ẕ | ن | n |
| ر | r | و | o, ö, u, ü, ū, v |
| ز | z | ؤ | ö,ü |
| ژ | j | ھ | h |
| س | s | لا | lā |
| ش | ṣ | ی | ı, ī, i, ī, y |

# GİRİŞ

Gülşen-i Sühan, Yusuf Kenan Bey'in kaleminden çıkmış olan mensur bir eserdir. Kenan Bey'den merhum olarak bahsedilmesi, bu eserin onun vefatı sonrasında hazırlandığını göstermektedir. Eserin bir araya getirilip düzenlenmesinde kimlerin katkısı olduğu tam bilinmemekle beraber damadı olan Cevad Bey'in vesile olduğu düşünülmektedir. Eser küçük boyut 32 sayfaya neşredilmiştir. İçerisinde 16 parça yazı bulunmaktadır. "Mukaddime" ve "Sûret-i Mektub" başlıklı ilk iki nüsha yazarımızı tanıtan, öven ifadelerden meydana gelmektedir. Eseri oluşturan yazıların yedi tanesi "Arîza", üç tanesi "Tebrik" bir tanesi "Teşekkür Mektubu" bir tanesi "Mektub" bir tanesi "Arzuhâl" ve bir tanesi ise "Tezkire" başlığını taşımaktadır. Buradaki yazılarından da anlaşılacağı üzere Yusuf Kenan Bey dönemindeki resmi yazışmalardaki başarısıyla ünlenmiştir. Dili ağır, sanatlı ve içerisinde çokça yabancı kelime barındırır. Terkib ve tamlamaların yoğun olması metinlerin anlaşılırlığını güçleştirmektedir. İmla yönüyle kusurlu olduğu görülen eser bilgileri içine Hicri 1293 tarihi düşülmüştür.

Bu çalışmanın ilk bölümünde Yusuf Kenan Bey'in hayatı ve edebi kişiliği, inşâ sanatı ve mektup türleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümünde inşâ sanatının en önemli öreklerinin bulunduğu yukarıda özelliklerine değinilen eserin transkripsiyonlu metnine yer verilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise metnin gramer dizini ve sözlüğü hazırlanarak mevcut söz varlığının ortaya konulması amaçlanmıştır.

# BİRİNCİ BÖLÜM

## 1. YUSUF KENAN BEY'İN HAYATI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ, İNŞA SANATI, MEKTUP VE MEKTUP TÜRLERİ, ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

### 1.1. YUSUF KENAN BEY'İN HAYATI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ

Yusuf Kenan Bey, Miladi 1830 yılında Maraş'ta dünyaya gelmiştir. Maraş valisi Kalender paşazade Süleyman Paşa'nın oğludur. Annesi Dulkadiroğullarından Şerife Hanımdır. Anne baba bey asıllı bir soydan geldiği aşikardır. 5-6 yaşlarında özel hocaların eğitimiyle öğrenimine başlamıştır. Yazı ve hat üslubu üzerinde eğitilmiş, dönemin gerekli dil ve bilimlerini öğrenmiştir. Babası, Yusuf Kenan Bey 12 yaşındayken Maraş Valiliğinden azledilmiş ve Diyarbakır Valiliğine gönderilmiş; ancak görev yerine ulaşamadan Malatya'da vefat etmiştir. Bunun üzerine dönemin Sultanı Abdülmecid, babasının "Mîrü'l-ümerâ" sıfatını oğluna vermiş ve onu Maraş Valiliği'ne atamıştır. Ancak 16 yaşında iken Yusuf Kenan Bey bu görevi bırakmış ve eğitimine devam etmek için annesiyle beraber İstanbul'a gelmiştir. Burada derecesi Rütbe-i Sâlise'ye çevrilmiş Sadaret Mektûbî Odası'nda memur olarak göreve başlamıştır (Eliaçık, 2005: 119). Dönemin vakanüvisi Lütfi Efendi onun dilinden rivayet edercesine söylemiş olduğu şiirinde bu durumu şu sözlerle dile getirmiştir:

*Paşalık nāmını terk ile yazıldım Kaleme*
*Hāme-i sāyi alub destime mānendi 'asa*
*(Lütfi)*

(Ertan, 2005: 140).

Yusuf Kenan Bey yeni göreviyle beraber hem bürokrasi hem de edebi hayatına başlamış sayılır. Devletin en önemli konumlarında uzun yıllar bulunmuş, resmi yazışmaların en iyi örneklerini yazan kişiler arasında gösterilmiştir. Sadaret Odası'ndaki memurluğu her geçen gün gelişerek değişim göstermiş, bu durum çevresindeki etkisinin artmasına ve derecesinin yükselmesine vesile olmuştur. 1845

yılında Divan-ı Hümayūn mektupçuluğuna getirilmiş, Babıali'nin önde gelen katiplerinden biri olmuştur. Daha sonra Osmanlı Devlet teşkilatında Divan-ı Hümayūn'a bağlı Amedî kaleminin başına geçmiş ve kendisine Amedci lakabı verilmiştir. Amedci, Tanzimat'tan önce divan katiplerinin başı olan reisülküttabın özel kalem müdürü olup, sadrazamın ve reisülküttabın padişaha yazdığı yazıları kaleme alan ve yabancı devletlerin temsilcileriyle yaptığı görüşmelerde reisülküttabın yanında hazır bulunan kişidir (Gökhan, 2017: 99).

Sultan Abdülmecid ve Sultan Abdülaziz zamanlarında görevlerine devam eden Yusuf Kenan Bey, Osmanlı bürokrasisinde üst düzey bir seviyeye ulaşmış, yabancı ülke krallarına ve üst düzey idarecilerine yazılan mektuplar kaleme almıştır. Özellikle Sultan Abdülaziz'in Kaşgar Hanı Yakup Han'a gönderdiği "Nâme-i Hümayūn", Yusuf Kenan Bey'in kaleminden çıkmıştır. Tanzimat sonrası Osmanlı yönetiminde söz sahibi olan Fuad Paşa ve Âli Paşa gibi büyük devlet adamlarının yanında bulunmuştur. Sultan Abdülaziz'in azledilmesinden sonra gözden düşse de liyakati sebebiyle tekrar itibar görmüştür. İstanbul Tahrirat-ı Hariciye Odası'nda Mütemeyyizan ve Seramedan olarak nitelendirilmiş iken başka bir belgede ise Mektûbi-i Hariciye hulefasından olduğu yazılıdır (Gökhan, 2017: 100).

Yusuf Kenan Bey'in temsil ettiği görev ve dereceler sırasıyla aşağıda verilmiştir:

- Mîrü'l-ümerâ'lıktan Rütbe-i Salise'ye geçişi ve Sadâret Mektûbî Odası Memurluğu'na atanması,
- Hâriciye Mektûbî Odası Memurluğu'na terfi etmesi,
- Ûlâ Sınıfı Sânî'si Rütbesi'ne terfi etmesi,
- Sadaret Mektupçuluğu'na tayin olup terfi etmesi,
- Ûlâ Sınıfı Evveli ve İkinci Rütbe "Mecîdî Nîşânı" ile ödüllendirilmesi,
- Tunus Kapı Kethüdâlığı'na atanması,
- Rütbe-i Bâlâ ile Dahiliye Nezareti Müsteşarlığı'na terfi etmesi,
- Mahkeme-i Nizâmiye Azalığı'na terfi etmesi,
- Divân-ı Hümayūn Amedciliği'ne terfi etmesi,

- Şûrâ-yı Devlet Azalığı Danıştay Üyeliği'ne terfi etmesi,
- Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Muhâkemât Dairesi Azalığı'na terfi etmesi

ile hizmet ve edebiyat hayatı son bulmuştur. (TEİS, 2014).

Genç denilecek yaşta vefat eden Yusuf Kenan Bey, Merkez Efendi Kabristanlığı'na defnedilmiştir. Dönemin vakanüvisi Lütfi Efendi, Yusuf Kenan Bey'in vefatına şöyle tarih düşürmüştür:

*Haber-i fevtime bu noktalar olmuş tarih*
*Mir Kenan'a Hüdâ Cenneti kıla mevâ*
*( Hicri 1293/ Lütfi)*

(Eliaçık, 2005: 119).

Zevk ve safa sahibi olduğu bilinen Yusuf Kenan Bey'in meclislere gitmeyi sevdiği ve ehl-i sohbet biri olduğu rivayet edilir. İşrete düşkün olmasına karşılık ahlâklı ve nazik biri olduğu, evinde daima musiki ve şiir erbabından kişileri barındırıp ağırladığı, çok cömert olduğu, ağzından sert ve kötü bir söz işitilmediği, uzun boylu, esmer ve seyrek sakallı biri olduğu nakledilir (İnal 1988: 861, 862). Döneminde şiir denemelerinde bulunduğu, özellikle "tarih", "tebrik", "medhiyye" ve "şarkı" formlarını kullandığı bilinmektedir. Döneminde bulunan şair ve vakanüvis Lütfi Efendi, şair Diyarbakırlı Talibbu gibi musikişinas ve edebiyatla ilgili kimselere himaye göstermiştir. Güvenilir bir şahsiyete sahip olduğuna şüphe yoktur ki kendi ailesinin mâlen harabını doğuracak konsolid hakkındaki kararıyla büyük zarara uğramasına rağmen, devletin menfaati sebebiyle şahsi zararını sinesine çekerek mali kaybına seyirci kalmış bir adamdır. Edebi şahsiyetini tamamlayan bu güvenilirliği, zarif ve kibarlığı, misafirperver ve cömert oluşuyla bütünleşince, çevresinde oldukça sevilen bir kişilik olarak karşımıza çıkmıştır (Ertan, 2005: 140).

Kaleme aldığı şarkılardan bir örnek:
*Derd-i aşkdan olmadı agâh âh*
*Yâra te'sîr itmedi eyvah âh*
*Oldu ömrüm sabr u samanım tebâh*
*Yâra te'sîr itmedi eyvah âh*

*Pek perîşân oldu kalb-i nâle-sâz*
*Kimlere itsün aceb arz-ı niyaz*
*Öldürür âhir beni bu cevr ü nâz*
*Yâra te'sîr itmedi eyvah âh*

*Tîr-i nâlem rahne virdi mermere*
*Sûziş-i sînem tağıldı her yere*
*Bak neler açdı felek derdli sere*
*Yâra te'sîr itmedi eyvah âh*

*Uyku girmez dîde-i giryânıma*
*Uğramaz şevk ü meserret yanıma*
*Neyledim bilmem ben ol cananıma*
*Yâra te'sîr itmedi eyvah âh*

(Yusuf Kenan Bey, 2013: 50).

Yusuf Kenan Bey, şair, şarkı yazarı, bestekardır. Ancak asıl büyüklüğü nesir olarak kaleme aldığı yazılarındadır. Osmanlı devletine yakışır bir inşa sanatkarıdır. İnşâ örneği mektupları düz yazının en sanatkarane örnekleridir. O döneminin en iyi nesir yazarlarından olarak kabul görmüştür. Özellikle devlet işlerine yönelik yazışmalarıyla dikkati çekmiştir. Döneminin dilinin sanatlı, terkiplerle süslü ve oldukça karmaşık olması bir de işin içine siyaset ve bürokrasi girmesiyle içinden çıkılması güç bir anlatım ortaya çıkarmıştır. Yusuf Kenan Bey'in şiirleri, özellikle şarkıları nesir yazılarına göre oldukça sade ve anlaşılırdır (Alıcı, 2004: 10). Bu asırda birinci sınıf edip ve şair yoktur ki devletin çöküşü ile edebiyatın çöküşü paralellik göstermektedir. Büyük eserler yerine, sıkıntılardan kurtulmak, efkar dağıtmak için eğlenceye veya morale yönelik şarkı, türkü ön plana çıkmıştır. Edibimizde de bunu görmemiz mümkündür. Şairliğinden ziyade münşiliği ile tanınmış ve Babıali'nin en güçlü katibi sayılmış olan Kenan Bey'in bu dönem içinde özellikle nesir olarak bir şeyler yazmaması, devletine oldukça bağlı ve bulunduğu mevkilerin sırlarına vakıf bir kişi olmasına dayandırılmıştır (Ertan, 2005: 141).

Yusuf Kenan Bey ve edebi kişiliği hakkındaki bilgiler resmi yazışmaları ve şiirleriyle açığa çıkmıştır. Kenan Bey hayatta iken herhangi bir kitabı basılmamış, O'nu sevenler, vefatından sonra yazılarını ve şiirlerini derleyerek "Âsâr-ı Kenan Beg" ve "Gülşen-i Sühan" adlarıyla kitaplaştırmıştır. Âsâr-ı Kenan Beg adlı kitapta şiirleri; Gülşen-i Sühan adlı eserde ise dilekçe, mektup, teklif ve şikayetleri nesir olarak bir araya getirilmiştir. Bu hususta Yusuf Kenan Bey'in damadı Cevad Bey'in etkili olduğu, birçok belgenin O'nda olduğu rivayetleri vardır. Bu belgelerin ne kadarının günümüze ulaştığı net olarak bilinmemektedir. Yokluğu büyük bir kayıp olacak olan bu iki eser Osmanlı inşâ sanatının en büyük örnekleri arasındadır.

## 1.2. İNŞÂ SANATI

Arapça'da bulunan neşe'e kökünden türetilmiş olan inşâ kelimesi, Türkçede sözlük manasıyla yapma, yapılma, kurma, kurulma, yaratma, yazma, kaleme alma manalarına gelmektedir. Terim olarak ise "güzel nesir ve güzel nesir yazma; edebiyat sanatlarına çok fazla yer veren, külfetli, süslü, secîli nesir" anlamını taşımaktadır (TDEA, 1981: 397; Ayverdi 2005: 1418; İA, 1993: 1009-1010). Sonralarda bir gramer terimi olan cümle anlamında da kullanılmıştır (Topaloğlu, 1989: 105; TDEA, 1981: 397). Genel olarak resmi ve özel mektup yazımı ve mektup kuralları olarak anlaşılmaya başlansa da zamanla estetik değer taşıyan ve belirli kurallar içerisinde kaleme alınan her türlü yazı için bu ifade kullanılır olmuştur (Durmuş, 2000: 334; Uzun, 2000: 338; Gültekin, 2015: 244-245). Böylelikle inşâ, zamanın edebî ilimlerini çok iyi bilmek koşuluyla nesir yazabilme hünerine ve yeteneğine ad olmuştur.

Nesir dili başlangıçtan Tanzimata kadar üç kolda gelişim göstermiştir. Halk için yazılan yalın anlatımlı sade nesir; tarih ve bilim kitaplarında kullanılan dilde ustalık gösterme amacı güdülmemesine rağmen dili ağır olan orta nesir; söz sanatları ve secinin bulunduğu, kurulan tamlamalar ve bağlaçlarla sürüp giden, ahlak ve felsefe konularının yanında bazı mektuplarda da görülen süslü nesir (inşa) şeklinde tasnif edilmiştir (İz, 1996: 89). Köksal, bu üçlü tasnife ağdalı nesri de eklemiş ve şöyle açıklamıştır:

a.Sade nesir (üslûb-ı sade): Halka hitap edilen dildir. İçinde az da olsa Arapça ve Farsça tamlamalar bulundurur. Dil sadedir ve sanat kaygısı yoktur. Seci nadiren görülür veya hiç bulunmaz.

b.Orta nesir (üslûb-ı mutavassat): Arapça ve Farsça kelimeler Türkçe kelimelerden fazladır. Öğreticilikle beraber sanat kaygısı da taşır. Yer yer seciler görülür ve Arapça-Farsça tamlamalar fazladır.

c.Süslü nesir (üslûb-ı müzeyyen): Arapça-Farsça tamlamalar ve seci sık görülür. Sanatlı bir dil kurma ön plandadır.

d.Ağdalı nesir (üslûb-ı âli): Arapça-Farsça kelimeler yoğunluktadır ve uzun tamlamalar kullanılır. Secilidir ve esas amaç sanat yapmaktır (Köksal vd., 2009: 13-16).

Seci, sözlükte "güvercin, kumru gibi kuşların aynı sesi tekrar ederek ötmesi, dişi devenin tek düze ve uzun sesler çıkararak inlemesi, iki şeyin doğrulup düzgünleşmesiyle birbirine denk ve benzer bir şekil alması" manasına gelir. Terim olarak ise daha çok nesirde kullanılır. İfade sonlarının aynı kafiye veya aynı vezinde ya da her ikisinde aynı olması anlamına gelir. Kısaca nesirde seci, şiirdeki kafiyeye denktir (Durmuş, 2009: 274). Bir inşâ eseri kaleme alınırken de estetik değeri yüksek olan kelimeler, zincirleme tamlamalarla kurulu uzun cümleler ve secî kullanılmaktadır. Bu eserler, okuyucunun bilgi düzeyine ve konuya göre zorluk derecesi değişiklik göstermekle birlikte, mensur yazıların çoğundan daha zor ve karmaşıktır (Woodhead, 2006: 317).

Osmanlı bürokratik yapısı içerisinde kâtiplik mesleğinin önemli bir yer edinmesi, devlet yazışmalarının düzenli bir biçimde yürütülmesi ve yazışma usul ve kurallarının kâtiplere öğretilmesi amacıyla yazılan eserler inşâ ilmini meydana getirmiştir (Durmuş, 2000: 335). Bu tarzda eser kaleme alanlara münşi, devlet dairesinde görevli olanlarına ise kâtib denilmektedir. Kâtipligin en üst kademesi münsîlik olup devlet görevlisinden ziyâde bir sanatkârı ifade etmektedir (Aktaran: Gültekin, 2009: 320). İnşâ ilminin kuralları çerçevesinde yazılan sanatlı inşâ

metinleriyle mektup vb. türlere ait örnekleri ve bunlara dair yazım kurallarının bilgisini derleyen mecmualara ise münşeât denmektedir. XV. yüzyılın başlarında Ahmed-i Dâ'î tarafından yazılan, mektup yazma usul ve kuralları, hitap formülleri ve mektup örneklerini içeren "Teressül" adlı eser, bu türün Türk edebiyatında bilinen ilk örneğidir (Haksever, 2011: 1265; Derdiyok, 1994: 56).

Münşeâtlar birçok araştırmacı tarafından, çeşitli özellikleri göz önünde bulundurularak tasnif edilmiştir. Bekir Kütükoğlu'na göre münşeât ve mecmualar içerik ve tertiplenişlerine göre sınıflandırılmıştır. Nesir alanında ustalığı kanıtlanmış kimseler tarafından derlenen ya da önemli nâsirlere ait metinlerin başkaları tarafından toplanmasıyla oluşturulan münşeâtlar; siyasî ve idarî mektup örneklerini derleyen münşeâtlar ve resmî belgelerle birlikte kâtipler için gerekli olan bilgi ve mevzuat hükümlerini içeren mecmualar şeklinde birbirinden ayrılmıştır (Kütükoğlu, 1988: 169-171). Agâh Sırrı Levend'e göre münşeâtlar, resmî yazılardan derlenen mecmualar; münşeât ya da mecmua adıyla çeşitli mevkilere yazılacak yazılarda kullanılması gereken hitap ve yazışma kaidelerini öğretip bu konuda örnek veren eserler; sadece tek bir şairin veya farklı şairlere ait yazıların düzenlenmesiyle meydana gelen mecmualar olarak sınıflanmıştır (Levend, 1998: 113-116). Haksever'e göre ise münşeâtlar içeriğine göre edebî, tarihî ve didaktik; yazılış tarzlarına göre telif (kendi yazılarını telif eden veya bir kişinin yazıp diğerinin düzenlemesiyle oluşturulan) ve derleme münşeâtlar (derleyeni belli olan veya olmayan) olmak üzere kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır (Haksever, 1996: 195-261).

Münşeât türü Osmanlı'nın son dönemine dek devam etmiştir. Devlet kurumlarında özellikle Tanzimat'tan sonra gelişen nezaret kalemlerinde yazılan yazılar ayrı bir nesir dili ve üslûbunu geliştirmiştir. Tanınmış sairler, dostlarına veya devlet adamlarına yazmış oldukları mektuplarının sûretlerini çoğu zaman bizzat kendileri bir araya getirmişlerdir. Fakat yazdığı mektupları bir mecmua hâlinde bir araya getirmeyen şairlerin mektupları bazen başkaları tarafından bir devlet büyüğünün isteği ile bazen de müstensihler veya şairin dostları tarafından bir araya getirilmiştir. Bu durumun en iyi örneklerinden birisi de Yusuf Kenan Bey'in eserleridir.

## 1.3. MEKTUP VE TÜRLERİ

Mektubun sözlükteki kelime manası "yazılmış" demektir. Diplomatik yönüyle kullanımında ise şehirler veya ülkeler arasındaki kimseler tarafından iş, tebrik, teşekkür, taziye gibi nedenlerle gönderilen belgelere verilen isimdir. Mektup yerine bitik, varaka, nâme, risale gibi adlandırmalar da kullanılmıştır (Sami, 2017: 1395).

Osmanlı diplomatiğinde özel bir yere sahip olan mektubun birçok çeşidi vardır. Konularına ve yazılış sebeplerine göre arzuhâl, tebrik-nâme, taziye-nâme, teşekkür-nâme, tezkire, tavsiye, cevap-nâme gibi isimler alır (Gökyay, 1974: 20). Bununla beraber muhatap alınan kişilere yazılan mektuplara hitâbî; mektuba cevap vermek için yazılan mektuplara ise cevabî mektup denmektedir. Sözü edilen mektupların taşıdıkları anlam ise mektubu kaleme alan ve mektubun ulaştırılacağı kişinin makamına göre farklılık arz etmektedir (Kütükoğlu, 2004: 18; Gültekin, 2015: 256).

Mektup türlerini resmi ve husûsî mektuplar olarak sınıflamak mümkündür. Aynı veya farklı yerlerde bulunan kişilerin özel sebeplerden dolayı birbirlerine gönderdikleri mektuplara husûsî mektuplar denir. Konusuna göre muhabbetnâme (meveddetnâme), tebriknâme, sevknâme, taziyetnâme, şefkatnâme, şikayetnâme, teşekkürnâme, davetnâme, ıyadetnâme, şefaatnâme, irsalnâme gibi isimler alır. Aynı veya farklı yerdeki devlet daireleri ya da devlet adamları arasında önceden belirlenmiş kurallara uyularak yazılan veya halk tarafından devlet dairelerine ya da devlet adamlarına gönderilen resmi içerikli belgelere ise resmi mektuplar denir. Fermân, nâme-i hümâyûn, hatt-ı hümâyûn, berât, mensûr, mülk-nâme, ahd-nâme, irade, takrîr, telhîs, ruk'a, buyuruldu, tezkire, tarhaniyet-nâme, arîza, kâime, temessük, arz, arzuhâl, arz-ı mahzar, tahrîrât, şukka gibi isimler verilen mektuplar bu gruba dahildir (Kütükoğlu, 1998: 221- 226).

Genel olarak mektuplar konu itibariyle birbirlerinden ayrılmış olsalar da yazım kuralları bakımından benzer özellikler taşımaktadır. Özellikle resmi mektuplarda önceden belirlenmiş kalıp ifadeler ve birtakım kurallarla oluşan şekli yapı, mektupların sınıflandırılmasında ön plana çıkmaktadır. Mektup alan ile yazan kişinin

makamı ve mektubun ne için yazılmış olduğu bu tür yazışmaların adlandırılması ve sınıflandırılmasında belirleyici olmaktadır. Mevkii veya rütbe ne kadar yüksek ise yazılan mektupta da o kadar sanatlı bir dil kullanılmaktadır. Hususi mektuplarda kural zorunluluğu bulunmamasından dolayı sınıflandırma yapılırken en çok dikkat edilen şey konu içeriğidir. Mektup türlerinin çeşitli adlandırmalarla karşımıza çıkması bundan kaynaklanmaktadır. İncelediğimiz eser içinde bahsedilen mektup türlerinden arzuhâl, arîza, tezkire, tebrik ve teşekkür başlıklı metinler bulunmaktadır. Bunları kısaca tanımlayacak olursak:

### 1.3.1. Arzuhâl

Arzuhâl bir istek veya şikâyet bildirmek amacıyla alt makamdan üst makama yazılan bugünkü dilekçe benzeri belgelerdir (İnalcık, 1988: 35; Kütükoğlu, 1994: 303; Gültekin, 2015: 311). Arz ile arzuhâlin arasındaki fark arzın devlet memurlarının resmi dilekçeleri olması arzuhâlin ise halkın veya memurların şahsi dilekçeleri niteliği taşımasıdır (Uçar, 2015: 12).

### 1.3.2. Arîza

Alt makamdan üst makama yazılan türlerdir. Arzuhâlle benzerlik taşır, ancak bu belgeler mutlaka arîza, arza dost veya mâruz-ı hal tabirlerinden birini içinde bulundurur. Bir istekten daha çok bilgi sunma, bir tecvihden dolayı teşekkür ya da herhangi bir şeyden duyulan şikayet dile getirilen yazılardır (Uçar, 2015: 70).

### 1.3.3. Tezkire

Kelime manası "tezekküre vesile olan şey" demektir. (Tevfik, 1307: 426). Diplomatik alanda ise, aynı mahaldeki resmi kurumlar veya kişiler arasındaki haber alışverişini sağlayan belgeler için kullanılmıştır. (Fuat, 1912: 54; Pakalın, 2004: 491).

### 1.3.4. Teşekkür

Teşekkür mektupları herhangi bir iyilik karşısında ya da bir dileğin gerçekleştirilmesi üzerine duyulan sevinç ve şükran göstermek için yazılan mektuplardır (Gültekin, 2015: 275).

### 1.3.5. Tebrik

Terfi, doğum ve düğün gibi sevindirici bir durumun kutlanması niyetiyle kaleme alınmış mektuplardır (Gültekin, 2015: 275). Teşekkür ve tebrik mektuplarında dil ağırdır. Bu tür mektupların yazıldığı kimseler aşırı sözlerle övülerek hissedilen mutluluk abartılı ifadeler kullanılarak dile getirilir.

# İKİNCİ BÖLÜM

## 2. METİN KURULUŞUNDA İZLENİLEN YÖNTEM VE TRASKRİPSİYONLU METİN

### 2.1. METİN KURULUŞUNDA İZLENİLEN YÖNTEM

- Önlü arkalı her bir yaprağa eş numaralar verilmiş "a" ve "b" harfleriyle adlandırılmıştır.
- Her satıra bir sıra numarası eklenmiştir.
- Arapça ve Farsça ibareler orijinal metinde yer aldığı şekliyle yazılmıştır.
- Metinde geçen Arapça cümlelerin anlamları dipnotlarda tırnak işareti içinde verilmiştir.
- İncelenen nüshadaki yazım hataları dipnotta gösterilmiştir.
- Metinde okunamayan kelime […?] şeklinde sembolize edilmiştir.
- Metinde kalıplaşmış ifadeler okunuşa göre ifade edilmiştir.
- Metinde klasik transkripsiyon sistemi kullanılmıştır. Kimi metinlerde farklı şekillerde gösterilen "ڭ" harfi için " ñ" biçimi kullanılmıştır. Örnek: "göñül"
- Metnin anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla noktalama işaretleri kullanılmıştır. Noktadan sonra ve özel adlarda ilk harf büyük yazılmıştır. Özel adlara gelen ekler kesme işareti (') ile ayrılmıştır.

  Mustafa Beg'iñ
  Kemal Beg Efendi'ye
  Ḥāfıẓ İsḥaḳ Efendi'niñ

## 2.2. TRANSKRİPSİYONLU METİN

**[1a]**

1) Gülşen-i Süḫan

2) Āṣār-ı

(3) Kenʿān Beg

(4) Cüzʾ

(5) 1

(6) Maʿārif neẓāret-i celīlesi ruḫṣatı ile İstanbulda Bāb-ı

(7) ʿĀlī Caddesi'nde 7 numaralı Ḥacı ʿİzzet Efendi'niñ

(8) maṭbaʿasında ṭabʿ olunmuşdur.

(9) Sene

(10) 1293

**[1b]**

(1) **Muḳaddime**

(2) Vecāʾib-i ibtidā īfā ve edā olunduḳdan soñra dāruʾl-kütüb-i

(3) mısr-ı cihān taʿbīr vecīhniñ müderris-i yegāne-i yūsuf-ı

(4) takrīr-i ẕī-intibāhı ve kemāl-i feṣāḥat ve belāġat yüzünden

(5) semā-yı siḥr ve iʿcāz iḫtivā-yı kitābet ve inşānıñ

(6) ḫurşīd ve māhı kātib-i bī-naẓīr ʿuṭārid raḳam ve ṣāḥib-i

(7) dīvān ve meydān-ı melḥame-i kāġıd ve ḳalem ve şuʿarā-yı ʿaṣrıñ

(8) reʿis-i ʿālem-pesendi ve küttāb-ı dehriñ edīb-i lebīb-i maʿārif-mendi

(9) ḫāce-i ḥikmet minhāce-i cihān-ı inşā ve sālār-ı ketāʾib-i

(10) kevākib keyvān-ı imlā fāżıl-ı Kāmil kāmil-i fāżıl maẓhar-ı

(11) esrārüʾl-kelām-ı ẕū-şücūn sābıḳ Āmedī-i dīvān-ı hümāyūn

(12) Kenʿan Beg Efendi merḥūmuñ reşeḥāt-ı zülāl-i nevāl-i

(13) kilk-i ḳarīḥa-i ṣabīḥasından baḥr-i ṣadef evrāḳ-ı perīşāna

**[2a]**

(1) çekīde ve maḥsūl-i nūr-ı dīdesi olan leʾālī-i āş̱ārıñ

(2) simāṭ-ı cemʿ ve neşre çekilmesi kendünce vesīle-i raḥmet

(3) ve iḫvān ve aḫlāfa maḳbūle-i tuḥaf ḫıdmet olur ümīdine

(4) bināʾen cüzʾ cüzʾ ṭabʿ ve tertīb ve naẓar-gāh-ı evvelüʾl-nihāye ʿarż

(5) ve taḳdīmine ḥuḳūḳ-ı mevrūş̱e-i verāş̱et ibtināʾen ibtidār ḳılındı.

(6) Ve müdānīye şimendifer ḳomisyonı reʾisi vekīli rifʿatlü

(7) Ḥāfıẓ İsḥaḳ Efendi'niñ saʿādetlü Kemal Beg Efendi'ye

(8) tesyīr idüb Ḫudāvendigār ġazetesiyle daḫi biʾl-münāsebe

(9) ṭabʿ ve neşr olunmuş olan iḫṭarnāme-i vefā ve uḫuvvet

(10) ʾallāmesi merḥūm-ı müş̱ārün-ileyhiñ olduḳca tercüme-i aḥvālini

(11) ḥāvī bulundıġından evvelā anıñ ṭırāz-ı silk-i āsār olması

(12) tensīb olundı.

(13) **Ş̱ūret-i Mektūb**

(14) Kendim Kemāl nāmına bir şey ḳazanamadıġıma dilḫūn isem de

(15) Kemāl'i ṭanımaḳda Kemāl oldıġınıñ müṭālaʿası tesliyet-baḫş̱-ı

(16) derūn oluyor. O biliş iḳtiżāsı ve o muḥabbet īcābıdır ki

(17) āş̱ārını müṭālaʿa idebildigim erbāb-ı faẕ̇l ve maʿrifetden

(18) güẕeş̱tegānıñ ervāḥını hemīşe taḳdīs ve zamānımızda olanlarıñ

(19) nām-ı sāmīlerini dilim döndigi taʿbirāt-ı mādiḥanıñ eñ

**[2b]**

(1) güzīdesiyle ibcāl iderim. Daha ṭoġrısı Kemāl gibi

(2) bir iḥsān ʿaliyyüʾl-ʿāl[1] ḫudāya kimi maẓhar görsem anıñ

(3) meftūnı ve belki ḳul ve ḳurbānıyım. Baḫt-ı vajgūnum şimdiye ḳadar

(4) ẕāt-ı felāṭun-simāt-ı sāmīlerini görmeden ve temennā-yı

(5) teveccüh itmeden beni menʿ eylemiş ise de āṩār-ı ālīleriyle

(6) tenvīr-i çeşm-i sürūr idenleriñ birincisiyim. Eger ʿanüʾl-ġıyāb

(7) müteḥaṣṣıl olan iştiyāḳ-ı ḫāṣṣüʾl-ḫāṣṣımı bildirecek

(8) ḳadar da bir mülāḳāt şerefini iḥrāz ider isem ʿālemde

(9) baḫtiyār geçinenleriñ de birincisi olurum. Kitabḫāne-i rūzgâra

(10) yādigār buyurdıġıñız eṩer ki bütün münderecātı mānend-i sīmīn bir

(11) mehveşān ve ḫāl-i mehrūyān-ı zamān-ı yaġmager küfr ve īmāndır.

(12) Āyā muntaẓam eṩeriñiz naṣıl fitne-i devrāndır ey kemal-i mücessem-i

(13) sinn ẕāt-ı müstecmiʿüʾl-feżāiliñ merdāne ve ḳahramānāne elfāẓ

(14) ile bir iki tiyatrosı ve żımnında ciger kebābı ḳoḳan sāʾir

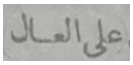
(15) baʿż yanıḳ sözlerini de gördüm. Ḥaḳḳā ki hepsiniñ elfāẓ

(16) ve ʿibārātı silk-i muʿārefedir. Yektā ve belki cevher-i bī-hemtādan

(17) iʿlā dizilmiş olmasıyla ʿalimAllah cān-u göñülden ġıpṭalar

(18) eyleyerek uruldum. Şu ḳadar ki aḫillā-yı kirāmıñızdan olub

(19) maʿlūmu iʿlām ḳabīlinden olmaḳ üzere mānend-i hilāl-i āsmān

[1] Metinde  şeklindedir.

**[3a]**

(1) Kemālāt-ı kāmile ile müşārün-bi'l-benān olan derd-mend Kenʿān Beg

(2) Efendi bir māh ḳadar oldı ki ḳulūb-ı aṣdiḳāya ilelebed

(3) söyünmez bir nār-ı vā-ḥasretā düşürerek bu muḫt-gāh-ı hestīden

(4) güzer eyledi. Ah dünyānıñ her fenāsını müṭālaʿa ile göñlüm

(5) hemīşe aġlamaḳ ve kendimde az iḳtidār görsem bu dehr-i dūnuñ

(6) yürekler ṭayanmaz olan inḳılāb ve tebdilāt-ı nā-hemvārına her-dem

(7) bir tāze merṣiye yapmaḳ istiyor. Dīde-i ḥaḳīḳat ile naẓar

(8) olunsa ʿalāḳa-i dil u cān olmaġa sezā aceba nesini buluruz?

(9) Dürr ve güher deyü virdigi şeyleri ʿāḳıbet ya ḫışt-ı maḳbere

(10) ya seng-i mezār görüyoruz. Bir güzel gözi bir nigār sīnesini

(11) yanan çeraġ ile āyīnepāre-i dīvār buluyoruz. Dün perverde-i

(12) nāz olan bir gülten bugün ḳara ṭopraḳ içre mesken

(13) ṭutuyor. Dün nehāre baḳan bir göz bugün mūr ve māra

(14) yuva oluyor. İşte böyle bir kār-gāh-ı ġama böyle bir vādī-i

(15) eleme gelen[2] aġlamaz da güler mi her ne ise ehl-i dil birbirini

(16) bilmemek[3] muvāfıḳ-ı inṣāf olamayacaġından bāʿiṣ-i raḥmet

(17) olmaḳ üzere o ġarībin şānına lāyıḳ bir lisān ile bir şey

(18) yazub naẓar-gāh ḳadar dāne ḳoymaḳ mālik-i ḥaḳīḳat-i insāniye

(19) olan ẕāt-ı ʿālīlerince muvāfıḳ-ı mürüvvet ve lāzıme-i ḳadir-dānı

---

[2] Metinde  şeklindedir.

[3] Metinde  şeklindedir.

**[3b]**

(1) degil midir. Şāyed o kāmil ile maʿārife-i sābıḳa yoḳ ise

(2) ẕāten anıñ ezelī āşinālıġa mümānaʿātı olamayacağından ẕāt-ı

(3) sāmīleri miṣillü bir edīb-i cihānıñ böyle bir ʿöẕr meydana

(4) ḳoymayacağından ḳalb-i ṣıdḳ-ı mekīn muṭmaʾinn ve emīndir.

(5) Merḥūm-ı müşārün-ileyhe yuḳaruda derdli ve ġarīb didik.

(6) Öyle ise bir nebzecik tefsīr idelim. O ẕāt-ı ʿadīmü'l-emāṣiliñ

(7) beyn-i ʿāşık-ı şūrīde-ḥāl-i ʿubūdiyeti şerefini biñ cān ile

(8) ḳabūl ideli yigirmi sāl ḳadar oldıġı çün her ḥāline

(9) vuḳūfum herkesden ziyāde idi. Şerḥ idecegimiz derd-i

(10) ibtidā derūnunda baş gösteren ḫafīf bir ṣancudan ʿibāret

(11) olub her ne ḳadar ṣıḳca ṣıḳca gelür idiyse de o gülteni

(12) az incidir olmasıyla mühimsenilmemiş idi. Ancaḳ soñralarda

(13) bu derdiñ şiddetine reḳābet iden mizāca ḫıdmet ġāʾilesi

(14) ve ʿalʾel-ḫuṣūṣ bir bed aṣlıñ senelerce imtidād iden

(15) muʿāmele-i nābecasına öyle bir maʿden-i ḥayā içün derdiñ

(16) eñ cān-güdāzı bu olmuş idi. O ten-i nazikī ʿālem-i ḫarābātıñ

(17) eñ saʿb bir ṭarafına sevḳ eyledi. Ḳaderden veya felekden

(18) şikāyeti ḥāvī çoḳ sene soñra aḥbābıñ icbārı

(19) üzerine birṭaḳımını naẓar-ı raġbete ʿarż eyleyüb pek çoġunı

**[4a]**

(1) beraber götürdigi manẓūm fikirler āteşīn sözler daha

(2) o zamānlar ṣūret bulmaġa başladı. Ol yegāne-i devrānıñ

(3) ẓāhiren raḥat ve ḥużūrı ve iʿtibār ve rifʿati gitdikce tezāyüd

(4) itmiş ise de ne-çāre ki o nisbetde ḳatʿ-i derecāt iden derdine

(5) devā ve her dürlü nevāl-i arzu meydānda ama dimāġda iştihā

(6) bulamadıġından piyāle-i zevḳ ve ṣafā yerine aḳdāḥ-ı ālām ve keder

(7) ve naġamāt-ı feraḥ-fezā yerine gülbāng-ı āh-ı seḥar çeker idi. Ne büyük

(8) emelsizlikdir ki şāhid-i gülçehre-i ʿāfiyeti derāġūş itdigi

(9) vaḳitlerde bile *(bir ʿāşıḳa müntehā-yı maḳṣad bir şişe şarāb*

(10) *bir semen ḫadd)*[4] gibi rindāne ve ʿāşıḳāne sözlerden başḳasıyla

(11) eglenemezdi. Ne büyük ġayret iḳtiżāsıdır ki sīne-i maʿrifeti

(12) baʿż eṭıbbānıñ senelerce tecrübe taḫtası olub ḥattā ḳan

(13) tükürdigi zamānlarda bile meʾmuriyet maḳāmından bir gün

(14) olsun münfek olmasını istemedi. Ne ġarīb tecellidir ki faṣl

(15) ve meẕemmetine hemān her gün içün niʿmetiyle şīrīn dimāġ

(16) olan mensūbātı herkesden evvel zeban-güşā Ḳoca Kenʿān

(17) ne ʿaẓīm hażmdır ki buralarını bile bile o miş̱illüleri

(18) talṭīfde büyük büyük külfetlere mübtelā olur idi. Daha

(19) ġarībi süllem-i tefeyyüżüñ ḫaylice yüksek bir pāyesine ḳadar

[4] "Bir şairin maksadının sonu, nihayet ulaşmak istediği amaç; bir şişe şarap ile yasemen yanaklı bir güzeldir, sevgilidir." Önder Göçgün, Ziya Paşa. İzmir, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987, s.119.

**[4b]**

(1) çıḳarmış oldığı ... bile bed-ḫāhı ölmesiyle

(2) o deryā-dil bu derdi de içinde ṣaḳlar ve pek bunaldığı

(3) zamān yalñız (kendi kirpigim olubdur baña çeşmim dikeni)[5]

(4) muṣarraʿnı sāḥa-i şikāyete itār idi. İşte bu ḥāllerden

(5) daḫi hem derdli ve hem ġarīb idi! Dünya bu ya nicelerini

(6) görüyoruz ki rişte-i ḥayātı kesilmeden familyasına ḫulūṣ

(7) ḳaydına düşenler merṯiyesini ḥażırlıyor. Tercüme-i ḥālini

(8) yazıyor. Cenāzesini aġır taʿẓīmler ile ḳaldırıyorlar. Merḥūm-ı

(9) müşārün-ileyhiñ kemālātına ḳarşu māl ıṭlāḳ olunur. Bir çürük

(10) ḳonaġından ve familya ṣayılur... İşte bu da

(11) bir ġarīblik iḳtiżasıdır ki her dürlü tevḳīrāta lāyıḳ olan

(12) o ferīd-i devrāniñ şübhe yoḳ ki naʿş-ı ʿālīsi de ġarīb

(13) bir ḥālde ḳalḳmış ve bugüne ḳadar vefātını ḫaber viren bir iki

(14) ġazeteden ġayri nām-ı sāmīsini yād iden bulunmamışdır. O pāk-

(15) dāmeniñ ḳalbi gibi vīrān olan ev ḫānesi ehl-i inṣāf

(16) nezdinde ʿiffetiniñ bir delīl-i mücessemi olur ise baʿż eyādīden

(17) ḳotaramadığı fāḥiş biraz düyūn-u senedātı da anıñ bir timṯāl-i

(18) bī-miṯāli görinür dimek olur ki o rūḥ-ı muḳaddes

(19) üzerinde eñ büyük bār ḥuḳūḳ-ı perverdigār olub Allahımız

[5] Metinde parantez kapatılmamıştır.

**[5a]**

(1) ise erḥam ve eşfaḳ oldıġından taḳṣīrāt vaḳʿasınıñ

(2) ʿafv ve mestūr buyurulması luṭf-u celīl-i ṣamedānīsinden

(3) müstedʿādır. Artıḳ bendeñizce bundan ziyāde yazacaḳ ve ṭaraf-ı

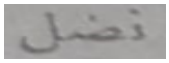
(4) müstecmiʿüʾl-mecd-i veʾş-şeref-i münʿimānelerinden naṣıl[6] münāsib ise

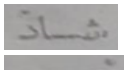
(5) merḥameten bir şey yazıldıġı ḥālde müşārün-ileyhiñ rūḥı şād[7]

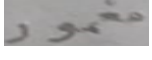
(6) ve müteḥassir-i kemāl olan ḳalblerde tāze bir eṣer-i ekremīleriyle maʿmūr[8]

(7) ve ābād olacaġını beyāndan ve el açub burasını temenniden

(8) ġayri diyecek yoḳdur.

[6] Metinde  şeklindedir.

[7] Metinde  şeklindedir.

[8] Metinde  şeklindedir.

**[5b]**

(1) << ʿ**Āli Paşa merḥūme Giridde bulundığı** >>

(2) << **hengāmda mīr-i müşārün-ileyhiñ ḳalemiyle taḳdīm** >>

(3) << **olunan** ʿ**arīża** >>

(4) (Uṣūlī cenk ḥarbi olmadıḳca bir ḳarar olmaz bülend olsa

(5) ne deñlü perde-i āġāze-i devlet) daʾiresinde şuʾūn-ı ẕū-şücūn

(6) mülk ve millet ile iştiġāl (وشتعل الرس شيبا)[9] nūr-ı mübīni

(7) ḥavālī-i ʿavālisinden işti ʿāl iden reʾs-i ʿāli ki muḥtāc-ı

(8) tāc-ı duʿā-yı لازال مصونأ عن الخلل على التوالى [10] -dir.

(9) Maʿrūżāt-ı dürer-i daʿvāt ile işġāl *(ve derġam-ī mā rūzhā*

(10) *bī-gāh şüd rūzhā bā sūzhā hemrāh şüd)*[11] miṣillü ebyāt-ı teʾṣir-i

(11) āyāt ve ġıbb ʿarżuʾl-şikāyete ʿanüʾl-ḥasret veʾl-firāḳ be-ḥırfete

(12) لايتحملها[12] el-kütüb veʾl evrāḳ şekillü fıḳarāt-ı sūziş-i

(13) ġāyāt ile āteş-i taḥassüri işʿālden keff-i ḳalem lā ve neʿam

(14) ve tefekkür-ü leẕāiẕ illā ve neʿam ile imrār-ı enhār ve leyāl muvāfiḳ-ı

(15) muḳtezā-yı ḥāldir. İʿtiḳādında cāzim ve ṭarīḳ-i tevfīḳ-i refīḳ-i

[9] "Saçım başım ağardı." (Meryem Suresi 4. ayette geçmektedir.)
[10] "Hala peşi sıra gelen hatalardan korur."
[11] "Gamlı geçen günlerimiz uzadı ve sona ermesi gecikti. O günler, mahrûmiyyetten ve ayrılıktan hâssıl olan ateşlerle arkadaş oldu, yânî, ateşlerle, yanmalarla geçti." (Mevlana'nın mesnevisinden bir parça.) https://lisanifarisi.net/tag/bisnez-ez-ney/
[12] "dayanmaz."

**[6a]**

(1) duʿā-ḫānīye ʿāzim idim. Bir de bu meʾāl ile öyle[13] mālāmāl

(2) ve maʿrūż-ı ḥużūr-ı ʿālüʾl-ʿāl ḳılınan ʿarīża-i ibtihāl

(3) iştimāl ki şāyān-ı naẓar ṣavāb ḳarīn ve pāyān-ı cevāb

(4) iltifāt-ı āferin degil idi. Şeref-yāb-ı luṭf-u telaḳḳī-i ʿālī

(5) ve bu cihetle maġbūṭ dercüʾl-leʾālī oldıġı hāme-i

(6) tekrīm ve iḥtirāma sāye-i şeh-bāl-i hümā-yı iḳbāl ve müṭālaʿa-i

(7) suṭūr meʿālī şuṭūrı māye-i inbisāṭ bāl-ı bā-belbāl olan

(8) İḥsan-nāme-i ʿālīden maʿlūm-ı ʿācizī oldı. Nice İḥsan-nāme

(9) gūya ki meclis-i üns-ā-üns ṣoḥbeti[14] sū-be-sū arzu ve gevher-i

(10) girān-behā-yı peyām ve vuṣlatı kūy-u-kū cüst-ü-cū iden merdān-ı

(11) ālüfte yāḫud lühāb-ı ẕehāb-ı celīlüʾl-cenābden dil-suḫte

(12) ve ḫaberiyle ya kebūteriyle yā peyk diyor vezn ve bāba dīde-duḫte

(13) olan ġurfe nişīnān beyt-i vaḥdete nışfüʾl-muvāṣala

(14) maʿnāsını mutażammınüʾl-mürāseledir. **لالاهذا**

(15) **لا نياسب** [15] ḥālā nice İḥsan-nāme gūya ki tilmiẕ-i ḳābilüʾl-taʿlīme

(16) teşvīḳa-i li-teʿallümüʾl-ādāb-ı dāruʾl-kütüb ḫāce-i cihāndan ʿaḳīb

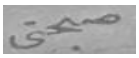
(17) imtiḥānda ihdā olunan kitāb yāḫud rumūz āmūz büleġā-yı

(18) zamān vaṣṣāf-ı berāʿat-i ʿunvān cānibinden dest-i nevhevesān

(19) inşāya terġīben lil-iktitāb iʿṭā ḳılınan nişān haẕā min

---

[13] Metinde  şeklidedir.

[14] Metinde  şeklindedir.

[15] "Hayır hayır, bu uygun değil."

**[6b]**

(1) Cümle ecilletüʾl-kitābdır. نی‌نی‌غلط این نغمه بموقع

(2) نه سرودم [16] Nice İḥsan-nāme gūya ki meydān-ı feyż-i iḳtirān-ı

(3) ḳuṭbüʾl-aḳṭābdan şeyḫ-i ṭālibüʾl-kerāmāta yāḫud dīvān-ı

(4) Ḥarīrī-i belīġüʾl-ḫiṭābdan bediʿüʾl-nihān ṣāḥibüʾl-Maḳāmāta

(5) muḥarrir ve mektūb-ı risāle-i irşād-ı üslūb ve mecelle-i celīle-i mücellīt

(6) üʾl-ḳulūbdur dimek ḥaḳḳā ki mübālaġadan ʿurā iġraḳdan berī

(7) lafẓ ve maʿnāsı tāze ve ṭarī taṣdīḳ ve ḳabūl erbābüʾl-bāba

(8) ḥarīdir. Vāḳıʿā füyūżāt-ı ḳalem-i füsūn-ı āşar ve berekāt-ı bāġ-ı

(9) ʿirfān eşmāra naẓaran ḳaṭre-i menn ġadīr ve zühre men

(10) ravż-ı nefīr ise de çāker-i kemīnelerine göre nehir ʿazb

(11) üʾl-cereyān iltifāt ve gülzār-ı bahar-pirā-yı teveccühāt olmaġla zülāl-i

(12) kevşer eşerinden ṣafā-yāb-ı nūş ve şükūfe-i ʿanber-perverinden

(13) ʿıṭr-sāy kām-ı zükām pūş olub da farīża-i şükr

(14) sāzisinde iḫtiyār terāḫī ve tevānī ḳuvvet-i ʿubūdiyetde żaʿf-ı

(15) tāb ve tevānī irāʾe eyleyeceginden ḳabūli nā-revā-dāşte-i

(16) iḫlāṣ-ı kāmil ve devām ve ihtimāmī ḥāli daḫi taṣdīʿāt-ı

(17) mütetabiʿāyı şāmil olacaġından kūşe-i maʿārif-i tūşede

(18) serfürū-bürde-i ferve-i merāḳa ve dersḫāne-i ḫayālde

(19) ṣīġa-keş-i efʿāl-i muḳāribe ola ola nihāyetkār-i bi-ʿināyetüʾl-mülk

[16] "Bu şarkıyı zamanında yanlış söylemedim."

**[7a]**

(1) üʾl-mecīd ġāʾile-i Girid ḥadd-i ġāyete resīd ve ḳarīben ʿilm-i keştī-i

(2) ʿavdet ʿaleyh-i rūy-ı baḥrden bedīd ve rüyet-i dīdār-ı bāhirüʾl-

(3) envārdan leylimiz nehār-ı sefīd yevmimiz ʿīd ʿīdimiz saʿīd ola

(4) daʿvāt-ı ḫayriyesi tekrārına ḳarar virdim. Ramażān-ı

(5) şerīf tebrīkden müstaġnī ve ḳableʾl-ʿīd-i yümn-i vuṣūl

(6) vekālet-penāhīleri elṭāf-ı ilāhiyeden mütemennīdir. Ümidvārım ki bu

(7) ḳarar ve niyāz nezd-i ʿālī-i raḥīmānelerinde daḫi ḳarīn-i cāy-i cevāz

(8) buyurıla یا رب این آرزوی من چو خوشست تو بر این

(9) آرزو مر ابرسان [17] her ḥālde emr ve fermān.

(10) << ʿ**arīża-i meẕkūreye kenār** >>

(11) arīża-i sābıḳa-i çākerī bir ḳāʿide naẓardan geçürilüb

(12) baʿż noḳṣānı görilerek sünnet-i merʿiyye ve ʿādet-i merʾiyyeye

(13) tevfīḳan (şāmil olacağından) den kūşeye ḳadar maḥalline

(14) ( bir ḥayret aldı nāṭıḳamıñ tāb ve ṭāḳaten imdād eyleyin

(15) baña ey ḳudsiyān emān recāsıyla ʿinān-ı semend-i güsiste-peyvend

(16) endīşeyi sāḥa-i fesīḥatüʾl-mesāḥa-i el-belāġata

(17) veʾl-feṣāḥaya imāle ve tek ü tāz feżā-yı nişīb ve firāzda

(18) ṣavb-ı yesār ve yemīne ve cānib-i āsmān ve zemīne icāleden

(19) yorılub kendime ve ḫāne-i ʾasāyişmendime gelerek ) ʿibāresini

[17] "Ya Rabbim benim bu dileğim ne hoştur. Sen bu umuda beni ulaştır."

**[7b]**

(1) ʿilave itmek ve (نی‌نی)[18] yerine نی‌نی‌غلط این فقره

(2) بموقع ننوشتم[19] dimek ile evvel cevher-i ḫām perdaḫte-i kilk

(3) ihtimām ḳılındığından ḳalem-i mübārek raḳam-ı dāverāneleriyle bālā-yı

(4) kenār-ı ʿarīżaya terḳīm ve iṡbāt ve bu cihetle nezd-i ebṡār

(5) evvelüʾl-aʿṣarda mükemmelüʾl-cihāt buyurulmasını niyāz iderim.

(6) İḥsan-nāme-i ʿālī-i ḫıdīvānelerinde selam-ı ʿināyet buyurılan

(7) ẕevāt-ı kirām ki biri ışṭılāḫ-ı ḳadīmde

(8) ʿunvān-ṭırāz iftiḫārdır. Ḫāk-pāy-ı ʿālīye

(9) taḳdīme lāyıḳ bir ʿarīża yazmaḳ emeliyle defātir-i zihn-i fātiri

(10) taḥarrī ve digeri vücūh-ı şitāda temettuʿ ḫulyāsıyla evān-ı

(11) şitāda beytini beyʿa mecbūr ve ḥiṣṣe-i ribā-yı ticaret لن تبور[20]

(12) olan ẕāt-ı mevfūruʾl-fütūrdur. Ḫaḳḳında beyān buyurılan

(13) aḥvāl-i ẕātīye ve umūr-ı beytīyye[21] taʿbirātını ḳabūlden teḥāşī

(14) ve teberrī buyurmaḳdadırlar. Maḥrūm-ı feyż-i luṭf-u selām ve rehn-i

(15) ālā-yı beyhūde kelām olan iki mürdüñden birincisi farṭ-ı

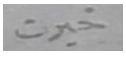
(16) ḫayret-i[22] cāhiliyeden girdāb-ı inḳılābda kemāhī sergerdān-ı

(17) idāre-i ḳullāb-ı ṣayd-ı māhī olub ikincisi ṡābit

(18) merḥūmuñ şu bārgīr-i seniy zīn-i cāhden düşürür efendi

(19) soñra mecālisde söylenür semeriñ tehdīdinden ürküb

---

[18] "Hayır, hayır."
[19] "Hayır hayır, bu paragrafı zamanında yanlış yazmadım."
[20] "Asla yok edilmeyecek."
[21] Metinde  şeklindedir.
[22] Metinde  şeklindedir.

**[8a]**

(1) Bārgīre binmeyerek el-beġal ister ilā-āḫire lafẓ ve maʿnāsını

(2) işitmedigi ḥālde rükūb eyledigi ürkek ḳatırdan

(3) düşmek ve başına berāġīş-i vesāvis üşmek ile yigirmi beş

(4) günden berü pā-peste-i ḫāne-i sükūn ve gidüb görenlere

(5) ḥikāye-i ḳażāʾ-i bes-er-güzeştden ḥāl ve ḳālī düşkün

(6) olmaġla ikisine daḫi لا لهما ولا عليهما [23] bir şey denilmedi.

(7) Faḳaṭ ikincisini[24] acıdıġımdan ḥarīf-i ẓarīfiñ biri

(8) eşekden düşüb rencīde dest ve pā-şikest olmaġla yanına

(9) varan aḥibbāsıyla meyānede cereyān iden esʾile-i müteselsile

(10) ve ecvibe-i mubalbaladan bıḳub nihāyet ṣūret-i süḳūṭunı bir

(11) varaḳ-pāreye yazub suʾāl-i ḥāl idenlere irāʾet ve īmā-yı

(12) ḳırāʾat ile sedd-i bāb-ı suʾāl ve cevāb ve temādi ʿuvā ʿuvdan

(13) viḳāye-i sivā maʿa-aḥbāb ider imiş. Siz de böyle yapsañız

(14) iḫṭārı taḫaṭṭur olundı ise de idāre idemez

(15) iḥtiyāṭıyla ʿabeşe iştiġāl olunmadı. Madde-i maʿlūme üzerine

(16) kemāl-i mahāretle ḳaleme alınan lāyiḥa-i ʿāliyeniñ fenn-i politiḳada

(17) cehl cihetiyle daḳāyıḳını taḳdīrde maʿa-iʿtirafüʾl-ʿacz şu ḳadar

(18) diye bilürmege nezd-i salṭanat-ı seniyyede sefīr-i vefīrüʾl-şān

(19) ve şāyān-ı laḳab-ı ḫān-ı ḫānān ḥażretleri gibi cīn fikirli

[23] "Ne lehlerinde ne de aleyhlerinde."

[24] Metinde  şeklindedir.

**[8b]**

(1) bir diplomat tamamını degil حرفا من الحروفنى [25] görse

(2) bī-çūn u çira amān olur. لازال غياثاً ومغيثاً ومعيناً

(3) فى الدولة والدين شهوراً وسنيناً [26] edʿıye-i ḫayriyesine

(4) lisān-ı ḫavāṣṣ ve ʿavāmdan maẓhariyet-i ḫıdīvānelerini

(5) dāʾimā temennādayım. Evvel ve āḫir taḳdīmiyle kesb-i mefāḫir eylediğim

(6) ʿarāʾiż-i ʿācizānede taṣdīʿ ve taʿcizden ictināb ve perhīz

(7) eyleyecegim. Mesrūd ve mevʿūd iken yine devāma cürʾet-i

(8) muāḫezeyi daʿvet ider ise de bu o ḳabīleden olmayub

(9) mücerred ikmāl-i noḳṣān vaẓīfesini ibḳāya mahmūl ve nigāh-ı

(10) ʿafv ve iḥsān-ı ḫıdīvāneleriyle meşmūl buyurılur iʿtiḳādına

(11) binaʾdır. Yoḳsa fī 22 Şevval sene 84 tariḫli

(12) ferman-nāme-i bende-nüvāzīleri ki her zerreʾ iltiḳāt-nümūni muʿādil-i

(13) envār-ı āfitāb ve min ḥayṣüʾl-elfāẓ ü el-maāʿnī ḳāim-maḳam

(14) ḫayrüʾl-celīs fiʾl-zamānüʾl-kütübdür. Müṭālaʿa-i meżāmīn-i

(15) ʿāliyesine her ne ḳadar ḥaṣr-ı evḳāt ve edā-yı vecāʾib-i

(16) sitāyişkārisine vaḳf-ı edevāt-ı devāt […?][27] basṭ ve taʿbiye

(17) olunacaḳ mebādi ve muḳaddemāt vuṣūl-u maḳṣad ve müntehāda

(18) netīce-nümāyı heyhāt heyhāt olacaġı gibi ḫāk-pāy-ı

(19) muʿallā-yı dāverānelerince devr ve teselsül ṣudāʿī ve çāker-i

[25] "Harflerden bir harfi."

[26] "Din ve devlete aylar yıllarca yardımı, inayeti devam ediyor."

[27] Metinde  şeklindedir.

**[9a]**

(1) ḳadīmlerine göre ʿıyy ve ʿaczi dāʿī olur. Vāhīmesini

(2) meydān-ı beyānda cevelān şeb-dīz vāsıṭı vaṭana tekrārī-i

(3) daʿvāt-ı müstecābeye bedel ve işaret-i yāddārī-i ḫayrüʾl-kelam

(4) ماقل ودل [28] idildi herḥālde.

(5) **<< tebrīk >>**

(6) Bendeleriñ eñ ziyāde özleyüb bekledigi vaḳitler ki efendileriniñ

(7) ḥużūr-u ʿālīlerinde nām-ı ʿacz ittisāmlarını yād itdirecek

(8) zamānlardır. Rabbimiz teʿālā ve teḳaddes ḥażretlerine ḥadd ve pāyānsız

(9) şükr olsun ki müfārıḳ-ı bendegān ve enāma şeref-baḫş-ı

(10) mübāhāt ve ibcāl olan ʿīd-i aḍḥā-yı meyāmin meṭāyā-i duḫūl

(11) ile refʿ ruḳʿa-i rıḳḳıyet ve evvel vāsıṭa-i ḫusūsiyet-i bāsıṭa

(12) ile taḳbīl-i dāmen meʿālī menḳabete iʿṭā-yı icāzet eylediginden

(13) cenāb-ı rabb-ı müsteʿān ʿīd-i meẕkūruñ nice müşāhide-i emṣāl-i

(14) nā-mütenāhiyesiyle mihr-i münīr ẕāt-ı ʿulüvvüʾl-şıfāt-ı raḥīmānelerini

(15) ilelebed pirāye-baḫşā-yı ser-mesned-i iḳbāl ve iclāl buyurmaḳ

(16) duʿā-yı mefrūżuʾl-edāsını fātiḥa-i evrād her-bār iderek īfā-yı

(17) vecībe-i tehniyet ve ʿubūdiyete müsāraʿat ḳılındı.

[28] "Kısa ve anlamlı. Çok fazla anlam ve iddiayı gösteren birkaç kelimeye atıf."

**[9b]**

(1) << ʿ**arīża** >>

(2) ([29]eyledi bir burcdan bir burca taḥvīl-i āfitāb) medlūlünce mihr-i

(3) sipihr-i kemāl ve şāyān-ı medīḥa-i efḍalüʾl-efḍāl olan

(4) ḫurşīd ẕāt-ı ḳudsiyet-i āyāt-ı veliyyüʾn-niʿamīleri her ḳanġı

(5) burca taḥavvül itse neyyir-i ḫayr-i saʿādetiñ eşiʿası anda

(6) olacaġından şübhe olmadıġından Yanya velāyetiniñ daḫi muḳaddem

(7) feyż-i tevʾem-i āṣafāneleriyle teşrīfi içün ʿumūm ahālisine

(8) bir baḫtiyār-nāme yazmaḳ arzusunda iken ʿāriża-i bīmārı

(9) ve bī-tābı bu maḳṣadıñ ḥuṣūluna māniʿ olmuş idi. Vāsıṭa-i

(10) maḫṣūṣa-i sālimāne ile nāʾil oldıġım tebşīrāt-ı ḥuṣūl-i

(11) ḳarābetden evvel istiḥṣāliyle kesb-i iftiḫār eyledigim nisbet-i

(12) maḫṣūṣa-i ʿubūdiyetiñ pīş-i naẓar-ı mekārim-perver-i dāverīlerinde

(13) maḳbūliyetini teʾyid idecek bir beşāret-i meymenet-i āyet olmaġla

(14) ḫāk-pāy-i ʿālīlerine yüzler sürerek taḥmīdāt-ı ʿaẓīme ʿarż

(15) ider ve ḥaḳḳ-ı nā-müsteḥaḳ çākerānemde devām teveccühāt-ı mekārim-

(16) ġāyāt-ı münʿimānelerini dürī-i ṣürīniñ ekdārı ve çeşm-i

(17) iştiyāḳın seyelān-ı dümūʿ leyl ü nehārı ile recā iderim. Bāḳī

(18) emr ve fermān.

[29] Metinde parantez açma işareti bulunmamaktadır.

**[10a]**

(1) **<< ʿarīża >>**

(2) Vaḳf-ı celīl-i mīr-i Ahmed leyl-i sulṭānīlerinden niẓāmiye ve ṭopcı

(3) ve baḥriye ʿasākir-i şāhānesi ḳışla-i hümāyūnlarında menḳabe-i

(4) şerīfe-i mevlid-i nebevī ḳırāʾat olunmaḳ üzere vaẓīfe

(5) taḫṣīṣi ḥaḳḳında ʿatebe-i ʿulyā-yı sipihr-i iʿtilā-yı cenāb-ı

(6) velī-niʿmete ʿarż olunan ifāde ve istiẕāndan ṭolayı

(7) ṣunūf-ı talṭīfāt-ı mekārim-i āyātı ḥāvī irsāl buyurılan

(8) ḥüküm-nāme-i meʿālī ʿallāme-i ḥażret-i ʿismet-penāhīleri ser-i mübāhāt

(9) ve iftiḫār-ı ʿubeydānemi tenvīr eyledi. Her ne yapılmış ve yapılmaḳda

(10) bulunmuş ise cümlesi velī-niʿmet-i bī-minnetimiz pādişāhımız

(11) efendimiz ḥażretleriniñ taʿlimāt-ı ḥikmet-i ġāyāt ve iḳdāmāt-ı

(12) teshīlāt-ı āyāt-ı şehen-şāhīleri eşer-i celīliyle vücūda gelüb

(13) yoḫsa bu ʿīd-i maḫṣūṣ içün mücerred irādāt-ı ʿāliye-i

(14) şāhāneyi infāẕa çalışmaḳdan başḳa hiçbir sermāye

(15) olmadığı gibi şu taṣvīr daḫi sāye-i merāḥim-vāye-i

(16) mülk-dārīde şiʿār-ı ʿubūdiyete ḫıdmet ḳabīlinden oldığı

(17) ḥālde bunuñ evvel ṣūretle taḳdīr buyurılışı ḳullarına

(18) dünyayı deger bir luṭf ve kerem olmasıyla cenāb-ı ḫudā-yı müsteʿān

(19) nūr-ı pāk-ı muḥammedī ḥürmetine[30] ẕāt-ı şevket-semāt ḥażret-i

[30] Metinde  şeklindedir.

**[10b]**

(1) şehriyārīyi dünyalar ṭurduḳca taḫt-ı ʿālibaḫt-ı salṭanat-ı

(2) seniyyelerinde pāyidār ve cenāb-ı merḥamet-meʾāb-ı sulṭānīlerini daḫi

(3) ẓıll-ı ẓalīl-i bī-ʿadīl-i mülūkānelerinde bā-kemāl-i ṣıḥḥat ve ʿāfiyet

(4) pirāye-baḫş-ı ḥarem-serāy ibtihāc ve mesārr buyurmaḳ duʿā-yı

(5) mefrūżuʾl-edāsınıñ tekrarıyla beraber işbu iḥsannāme-i

(6) ʿāṭıfet-peymā ḫānedān-ı ʿacz-i nişāne-i ḥuccet-i saʿādet ve selāmet

(7) olmaḳ üzere vaż-ı mevḳiʿ-i mefḫaret ve iʿtilā ḳılındıġı

(8) ve pādişāh-ı ʿadīmüʾl-aḳrān efendimiziñ ʿasākir-i şāhāneleri

(9) ḥaḳlarında elṭāf ve ʿināyāt-ı celīleleri ne ḳadar ʿaẓīm ise

(10) şefḳat-i sāmiye-i veliyetüʾn-niʿamīleri daḫi ol ḳadar büyük oldıġından

(11) ve devletiñ silāḥ-ı felāḥı olan askeriñ intiẓām ve muẓafferiyetini

(12) īcāb itdirecek esbāba çalışmaḳ o silāḥa ḫıdmet

(13) itmek olub bunuñ medār-ı maḫṣūṣ-ı teyessüri daḫi

(14) icrā-yı ḫayr ve ḥasān ile ḥażret-i faḫr-ı kāʾināt efendimiziñ

(15) füyūżāt-ı maʿnevīye-i müşkil-güşāyīlerinden istimdāda maẓhariyet

(16) bulundıġında şübhe olmadıġından ʿaṣr-ı meyāmin-i ḥaṣr-ı

(17) tāc-dārīde daha nice ḫayrāt ve ḥasenāta muvaffāḳıyet-i seniyye-i

(18) münʿimāneleri edʿıye-i ḫayriyesi daḫi ayrıca yād ve teẕkār

**[11a]**

(1) olunmaḳda idügi muḥāṭ-ı ʿilm-i ʿālem-şümūl-ı veliyye-i niʿamiyye

(2) buyurulduḳda emr ve fermān.

(3) <<< **Bir ẕātıñ iltimāsına mebnī müşārün-ileyhiñ** >>>

(4) <<< **ḳaleme aldıġı ʿarīża** >>>

(5) Gerek pederden ḳalmış ve gerek icbārāt-ı zamāniyeye mebnī

(6) boynuma ṭaḳılmış olan düyūndan ṭolayı ḫāk-pāy-ı merḥamet-i

(7) iḥtivā-yı āṣafānelerine ʿarż-ı deḫālet ve bu deḫāletiñ

(8) netīce-i müstaḥṣilesinden ṭolayı biʾl-ehl veʾl-ʿıyāl ʿatebe-i

(9) ʿulyā-yı ḥażret-i velīyyüʾn-niʿamīlerine yüzler sürerek ʿarż-ı

(10) şükrāniyet eyleriz. Şu luṭf-u ʿālī nā-ḳābil-i teşekkür bir iḥsān-ı

(11) bāhirüʾl-meʿālī ise de < Kerem gördükce ey Bāḳī recā artar

(12) gedālardan > medlūli (Ben o semte gidemem ġayretvār olur

(13) elbette şemātet peydā) muṣırr anh munżamm ve çāker-i kemīneleri

(14) ise (böyle ʿuryān-ı ten esbāb-ı emel ḳaldıġıma çaġlayub

(15) lūle-i germābe-i sūzān aġlar) neşīdesiyle pür-ġam oldıġım

(16) ve bu ḥarāret-i ciger-gāh ile muntaẓır-ı cūy-bār-ı luṭf ve iḥsān

(17) bulundıġım ḥālde menbaʿ-i māüʾl-ḥayāt raḥm ve iḥsān ve devā-sāz-ı

(18) derd-mendān olan bāb-ı mekārim-meʾāb-ı ḫıdīvānelerine

**[11b]**

(1) Yeñi başdan alınca ve hīc olmaz ise ol ḥavālīce ḥāl-i

(2) ʿacz-i[31] iştimālime cesbān bir meʾmuriyet-i münāsibeye taʿyin

(3) buyurulmaḳlıġım içün ʿināyet-i ʿalīleri recā ḳılındı. Bāḳī

(4) emr ve fermān ve köle ve iḥsān-ı ḥażret.

(5) << ʿ**arīża** >>

(6) ربنا احفظ دون خليفتك فى ارضك ومتع بطول

(7) حياته جميع اصدقائه من عبادك [32] duʿā-yı icābet-peymāsı

(8) zīver-i zebān-ı ʿubūdiyet ve muʿaṭṭarāt-ı ʿuyūn-ı mecrā-i dümūʿ

(9) ḥasret-i ḫāk-pāy-ı feyż-i ġāyet-i ḥażret-i velī-niʿmet melek

(10) ḫaṣlet oldıġı بمنه[33] el-kerīmüʾl-müsteʿān an-

(11) ḳarībüʾl-zamān ruḫ-sāyī-i ʿatebe-i ḫurşīd-i kevkebe-i ḥażret-i

(12) şehen-şāhī şeref-i cihān ḳıymetine maẓhariyetle iktisāb-ı

(13) ḥayāt-ı tāze ve faḫr ve saʿādet-i bī-endāze idecegimiz tesliyet-i

(14) celīlesiyle evḳāt-güzār ve ol rūz meyāmin-endūza dīde-dūz

(15) intiẓār oldıġımızı ve biʾl-ʿumūm ahāli memālik-i

(16) maḥrūse ve biʾl-ḫaṣṣā sekene-i dārüʾl-ḫilāfetüʾl-

(17) seniyye bendegān-ı muṣādaḳat nişān-ı ḥażret-i

(18) ḫilāfet-penāhī ile beraber kendülerini ḥaḳīḳat-i vaḳf-ı daʿvāt-ı

(19) tezāyüd-i ṣafā ve ʿāfiyet cenāb-ı cihan-bānī iderek sūr-ı mesʿadet-i

---

[31] Metinde  şeklindedir.
[32] "Rabbim bu kulunu ve dostlarını yaşamı boyunca hizmetlerden faydalandır."
[33] *Onunla.

**[12a]**

(1) nüşūr-ı teşrīf-i hümāyūndan ḥiṣṣedār-ı mesārr olmaġa

(2) ḥażırlanmaḳda olduḳlarını mücmelen ʿarż ve beyāna cürʾet

(3) iderim. Çünki bu icmāl ḥaḳīḳat mālik-i tafṣīli yaʿni

(4) bütün nāsda meşhūd bāṣıra-i ṣıdḳ-ı istinās ve mesmūʿ

(5) sāmiʿa-i rıḳḳıyet-şinās bendegānem olan āṣar ṣaḥīḥa-i ʿubūdiyet

(6) ve ṣadāḳatiñ bir birr ḥikāyesi ḥavṣala-i[34] taḥrīre ṣıġmaz.

(7) Bināʾen-ʿaleyh iḫtiyār-ı iḫtiṣār ḳılındı. Muḥammed-i müteʿālī [35] mücerred

(8) pādişāh ʿadālet ittisām medd-i Allah ẓılāl-i reʾfete ʿalī müfārıḳuʾl-

(9) enām ilā-yevmiʾl-ḳıyām efendimiz ḥażretleriniñ sāye-i

(10) āsāyiş-vāye-i ḥażret-i ẓıllullāhīlerinde gerek der-saʾādet ve gerek

(11) ṭaşralarda rāḥat ve emniyet ber-devām olub her nevʿ maḥṣūlātıñ

(12) her ṭarafda ziyāde feyż ve bereket üzere olmasıyla inşaʾallahüʾl-

(13) meliküʾl-müteʿāl bu yüzden daḫi ahālice ve ḫazīnece refāh

(14) ve raḥat mükemmel olacaġı ḳaviyyen meʾmūldür. Mehd-i ʿulyā-yı

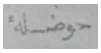
(15) salṭanat-ı seniyye devletlü ʿismetlü sulṭan ʿĀlişān efendimiz

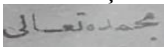
(16) ḥażretleriniñ ve gerek devletlü necābetlü efendiler ḥażerātı

(17) أ **فحمد أ ثم حمد** [36] kemāl-i tendürüsti ve ṣıḥḥat üzere olduḳları

(18) her-bār istiḫbār olunmaḳdadır. Bākī ide ḥaḳḳ şeh cihānī tevḳīfī

---

[34] Metinde  şeklindedir.

[35] Metinde  şeklindedir.

[36] "Sonsuz şükürler olsun."

**[12b]**

(1) ola nigāhbanı her ḥālde emr ve fermān ḥażret-i men

(2) lehüʾl-emriñdir.

(3) << ʿ**arīża-i müştereke** >>

(4) Cenāb-ı feyyāż-ı muṭlaḳ bi-ḥurmet mebʿūs biʾl-haḳ herḥālü-

(5) kārda muẓaffer ve muvaffaḳ buyursun. Cism-i cesīm devletiñ

(6) tertib-sāz-ı eczā-yı saʿādet ve selāmeti olan ser-i ḥikmet-i īcād

(7) ve zihn-i naḳḳād-ı ḥażret-i ḫıdīv-i efḫamīleriniñ meşāġıl-ı ḫayr-ı

(8) delāʾil lā-taḥaṣṣāsı arasında kendimizi adam yerine ḳoyaraḳ

(9) üslūb-u maʿyūb-u muṣaddiʿine insilāk-ı varṭa-i bī-edebīye

(10) inhimāk dimek oldıġından bundan muḥteriz ve müctenib oldıġımız

(11) ḥālde şehr-i şerīf-i ramażān-ı ġufrān delāletinden baḥiṣle

(12) böyle bir vażʿiñ maẓhar-ı ʿafv ve ḳabūl olacaġını tebşīr[37]

(13) eylediginden ellerimizi yüzümüze ṭutaraḳ ve Rabbimiz teʿālā

(14) ve taḳaddüs ḥażretleri şehr-i mesʿūd-u meẕkūruñ nice müşāhide-i

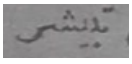
(15) emṣāl-i nā-mütenāhiyesiyle mihr-i münīr ẕāt-ı ʿulüvvüʾl-ṣıfāt

(16) raḥīmānelerini ilelebed pirāye-baḫşā-yı ser-mesned-i iḳbāl

(17) ve feḫamet buyurmaḳ duʿā-yı mefrūżuʾl-edāsını fātiḥa-i

(18) evrād her-bār iderek maʿraż-ı tebrīk ve tehniyetde işbu

(19) ʿarżuhāl-i perīşān-ı güftār ile taḳbīl-i pāy ve dāmen ve ḳāṭıbe-i

[37] Metinde  şeklindedir.

**[13a]**

(1) umūr ve aḥvālde merḥamet ve ṣaḥābet-i ʿulyā-yı ṣadāret-penāhīlerini

(2) ittiḫāẕ-ı melceʾ ve meʾmen eylemege mücāseret olundı. Bāḳī emr ve ferman

(3) ve bendegān ve iḥsān ḥażret-i veliyyüʾl-emr efendimiziñdir.

(4) << **Bir ẕāt ṭarafından olunan iltimasa** >>

(5) << **Mebnī müşārün-ileyh ṭarafından ḳaleme** >>

(6) << **alınan ʿarżuḥāldir.** >>

(7) Cenāb-ı ferman-fermā-yı ḥıṭṭa-i ḥayāt ve memāt mādāmüʾl-mükevvenāt

(8) gülşen-serāy-ı ʿömr ve iḳbāl-i āṣafānelerini māüʾl-ḥayevāt-ı elṭāf-ı

(9) ṣamedāniyyesiyle ḳarīn-i neşvünemā-yı bī-ġāyāt buyursun. Zevcem

(10) Muṣṭafa Beg'iñ vuḳūʿ irtiḥāli idāre ve taʿayyüşce ḥālimizi

(11) medār-ı istinād-ı refāh olacaḳ her şeyden ḫāli itdi. Egerçi

(12) şu ekdār-ı taḥammül-güdāza niʿamüʾl-bedel inʿām-ı luṭfiye-i ʿubūdiyet-i

(13) ḫıdīvīleri elde medār-ı taḥṣīl-i bedel-i مايتحلل [38] olmasa

(14) idi aḥvāl-i perīşān mālımız ḳāt-ender-ḳāt nişāne-i ḳıyāmet

(15) olmaḳ emr-i muḳarrer idi. Elde bu sermāye ve böyle sermāye

(16) gibi nāʾil-i refāh ḥāl olacaḳ māye olunca efendimizden

(17) başḳa kimden ümīd ḥimāye idelim. Pederimiñ vefātıyla sāye-i

(18) bī-kes-nevāzīlerinde nāʾil oldıġım beş yüz ġuruş şehriyeden

[38] "Çözülmesi gereken şey."

**[13b]**

(1) māʿadā īrād ıṭlāḳ olunur nesneye mālik olmadığım nezd-i

(2) merāḥim ve fedā-i raḥmīlerinde aẓhar ve bu maʿāşın zamān merhūnunda

(3) bālıġ-ı nişāb-ı teraḳḳī olacaġı vaʿad-i ālī-i ekremīleriyle mutaṣavver

(4) iken bu vakʿa-i mükeddere-i nāgeh-ẓuhūr[39] daḫi bāʿiṣ-i perīşān-ı

(5) şuʿūr oldı. Ve şu ıżṭırab-ı pür-pīç-tāb ile taḫṣīṣ-i

(6) maʿāş istirḥāmı żımnında tertīb idilen ʿarżuḥāl daḫi

(7) merbūṭan taḳdīm ʿatebe-i seniyye-i ḥażret-i vekālet-penāhīleri

(8) ḳılındı ki bu ḥāl bir nisbet-i resmīden ʿibāret olub ḳarīn-i

(9) isʿāf olacaġı delāʾil-i miṣliyesiyle müṣbet ise de aṣıl

(10) ḥaḳiḳat madde mādām ki cān tende ve vücūd-u ʿācizānem

(11) zinde olduḳca müżāyaḳa ve perīşānī-i ḥālim efendimize rāciʿ

(12) ve her ṣūretle idare-i taʿayyüş bī-kesānem ḫuṣūṣunda lazım

(13) gelen elṭāf ve merāḥimi ḫalḳ-ı celīl bī-nevā nevāzīleri cāmiʿ

(14) olundıġından merciʿ-i erāmil-i derd-mendān olan bāb-ı iḥsān-

(15) meʾāb-ı āṣafīlerine mürācaʿat ve deḫālet itmegi kāffe-i teşebbüṣāt

(16) tedābiriñ eñ muḳaddes ve muḥteremi ʿaddeyledim. Min-baʿd noḳṭa-i

(17) idāre ve mużāyaḳayı ṣaḥīfe-i ḳalbden **نسياً منسياً** [40] ḥükmünde maḥv ve imḥā

(18) iderek ḫāk-pāy-ı ḥācet-revā-yı cenāb-ı erhamīlerine olan

(19) pek eski nisbet ve ʿubūdiyet-i ḥaḳīrāneme ḳarşu şān

[39] Metinde ناكم ظهور şeklindedir.
[40] "Tamamen unutulmuş". (Kur'anda geçen bir söyleyiş).

**[14a]**

(1) ve şiʿār ʿaẓīmüʾl-āşār devletlerine terk ve muṭlaḳu'l-şübūt olaraḳ

(2) aʿṭāf-ı mā-lā-nihāye-i ḥażret-i vekālet-penāhīlerini inşaʾallahüʾr-

(3) raḥman şu felāket ʿāfiyet rübā arasında derk iderim.

(4) Ol bābda ve her ḥalde emr ve fermān ḥażret-i velīyyüʾl-emr efendimiz

(5) ḥażretleriniñdir.

(6) << **tebrīk-i sāl** >>

(7) Ḫak-pāy-ı ʿişmet iḥtivā-yı veliyetüʾn-niʿamīlerine ʿarżuḥāl

(8) ḳavlleridir ki

(9) Cenāb-ı ḫayruʾl-ḫāfıẓīn her vaḳt ve sālnı envāʿ-i sürūr

(10) ve füyūżāta ḳarīn buyursun velī-niʿmet-i bī-minnetimiz pādişāh-ı

(11) şevket-penāh efendimiz ḥażretleriniñ ʿaṣr-ı hümāyūn-ı

(12) mülūkāneleri dāʾimā mesʿūd ve bunuñ içün tebrīk-i aʿyāddan

(13) ḳavlleriñ maşūniyeti rū-nümūd ise de mevāsim-i mübārekede īfā-yı

(14) resm-i tehniyet farīża-i ẕimmet-i ʿubudiyet oldıġına ve bu ʿabd-ı

(15) kem-ḳadr ise ʿatabe-i ʿulyā-yı kevākib-i iʿtilā-yı ḥażret-i

(16) ẓıllullāhīniñ dāne-çīn-i niʿmet ve iḥsānı olan ḳulların

(17) eñ küçük bir bende-i nāçīzi bulundıġıma bināʾen uzaḳdan

(18) zīr-i serā-perde-i ʿismet-perverde-i ʿiffet-penāhīlerine yüzler

**[14b]**

(1) sürerek ve ben bu ḳapunuñ ḳulı ve kölesi ve luṭf

(2) ve iḥsānınıñ şermendesi oldıġımı biʾl-ehl veʾl-ʿıyāl

(3) tekrār iderek taḳdīm-i ʿarzūḥāle cürʾet eyledim. Bāḳī emr ve fermān

(4) ḥażret-i velīyetüʾl-emriñdir.

(5) << **Mektūb** >>

(6) Efendi ḥażretleri ḥaḳḳında oraca baʿż

(7) ṭarafdan vuḳūʿ bulan ilḳāātdan ṭolayı birṭaḳım muʿāmelāt-ı

(8) dil-āzarāne ẓuhūra gelmekde idügi istiḫbār ḳılındı.

(9) Beyān ve taʿrife ḥācet olmadıġı ve cehle bu ẕātıñ

(10) mensūb oldıġı ḫānedān-ı kerāmet-i ʿunvāna ve cālis

(11) bulundıġı post-ı celālet-nişāne-i devlet-i ʿaliyyeniñ ḥürmet-i

(12) kāmile ve riʿāyet-i fāʾiḳası ḥasbiyle ḥaḳḳında bi-ġayr-i ḥaḳḳ ve eṣḥāb-ı

(13) aġrāżıñ iġrāsıyla ne ḥukümet meʾmurları ve ne hiç-

(14) bir ṭarafdan sūʾ-i muʿāmele olunması aṣla tecvīz ve ḳabūl

(15) olunamayacaġına müşārün-ileyhiñ dirāyet ve ḥüsn-ü terbiyeti

(16) iḳtiżāsınca vaẓīfe-i naẓīfe-i meşīḫatden başḳa işe müdāḫale

(17) itmeyecegine ve ḫilāf-ı niẓām ve ḳānun ḥāl ve ḥareketi tecvīz

(18) eylemeyecegine bināʾen baʿde-zīn bāre-i aṣālet-i sitāresinde gerek

(19) ṭaraf-ı vālālarından ve gerek biʿl-cümle meʾmūrīn cāniblerinden

**[15a]**

(1) ḳāʿide-i iḥtirām ve tekrīme riʿāyet ve erbāb-ı nifāḳıñ

(2) izʿācātından ẕātını ḥimāyet ve viḳāyete iʿtinā ve himmet buyurmaları

(3) mültemes idügi beyānıyla şuḳḳa.

(4) << **teẕkire** >>

(5) Āsmān-ı devlet ve salṭanatda envār-ı şeref ve iʿtilānıñ nümāyān

(6) ve biʾl-cümle ahāli ve bendeġānda āṯār-ı baḫtiyārınıñ ʿayān

(7) oldıġı rūz-ı fīrūz ki velī-niʿmet-i bī-minnetimiz pādişāh-ı

(8) ʿadīmüʾl-eşbāh ve mekārim-i iktināh efendimiz ḥażretleriniñ

(9) taḫt-ı muʿallā-yı ḫilāfet-i ʿulyāyı tenvīr buyurduḳları yevm-i

(10) mesʿūddur. **فحمدأ ثم حمدأ**[41] vücūd-ı behbūd-u şehriyārī revnaḳ-

(11) efzā-yı şevket-serāy ṣıḥḥat ve ṣafā olaraḳ bu sene-i müteyemminede

(12) daḫi taḳarrub ve ḥulūl eylediginden muʿtād olan rikāb-ı

(13) resm-i ʿāliyesiniñ işbu şehr-i ḫazīranıñ on üçünci

(14) çeharşenbe küni saʿat beş ḳararlarında icrāsına müsāʿade-i

(15) seniyye şāyān buyurulmaġla elbise-i ʿīdiyyeniñ iktisāsına rağbetle

(16) vaḳt-i meẕkūrda tezyīn-i mevḳiʿ-i resme himem ʿaleyh-i cenāb-ı

(17) necābet-penāhīleri bī-diriġ buyurulması iḫṭārına ictisār

(18) olundı. Bāḳī emr ve fermān ḥażret-i men lehüʾl-emriñdir.

[41] "Sonsuz şükürler olsun."

**[15b]**

(1) << **Seyaḥat Teşekküri** >>

(2) حمداً لواهب لامال [42] şehr-i ḥālik yigirmi ikinci Ṣalı[43]

(3) küni Messina Boġazına muvāṣalat seniyye-i ḥażret-i velī-niʿmet

(4) şeref vuḳūʿ oldıġı ve sermāye-i ḥayātımız olan ṣıḥḥat-i

(5) vücūd mesʿūd-u cenāb-ı şehen-şāhī berkemāl idügi beşāret-i

(6) cihān ḳıymetine dāʾir iḥsān buyurılan kerem-nāme-i meʿālī ʿallāme-i

(7) āṣafāneleri hāme-pīrā-yı tekrīm oldı ve müteʿākıben Napoli ve Ṭulona

(8) muvāṣalat meyāmin-i menḳabet-i[44] cenāb-ı ẖilāfet-penāhiye mübeşşir

(9) olan telġrafnāmeler daḫi kemāl-i meserret ve mefḫaret ile alındı.

(10) Cenāb-ı mevlā-yı müsteʿān dünya ṭurduḳca münevver-i sipihr

(11) şevket ve şān buyursun ẖurşīd-i ẕāt-ı ẓıllī-simāt-ı[45]

(12) ḥażret-i pādişāhı herḳanġı burc ve ḳuṭrı teşrīf

(13) ve tenvīr eylese żiyā-yı ḥayāt-zāy ẖılāfet-penāhīsi

(14) üzerimizde bāḳī ise de velī-niʿmetden dūrī-i ṣūrī

(15) muvaḳḳat olsa bile ʿumūm bendegān ve ẖuṣūṣa ʿubūdiyet-i bāb-ı

(16) mekārim-meʾāb-ı şehen-şāhīye rabṭ-ı rābıṭa-i cān ve cenān iden

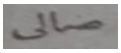
(17) bu ʿabd-ı maẖṣūṣ muṣādaḳat-nişān içün ḥaḳīḳat-i cān-sūz

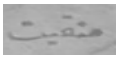
(18) olmasıyla bunuñ eẕer-i ṭabīʿīsi ile beraber çeşmān-ı ʿācizānemiz

(19) ẓuhūr-peyām-ı meserret-i encām-ı ḥażret-i ẓıllullāhīye nigerān

---

[42] "İstekleri veren Allah'a hamd olsun."

[43] Metinde  şeklindedir.

[44] Metinde  şeklindedir.

[45] Metinde  şeklindedir.

**[16a]**

(1) İken işbu müjde-i ʿālem-behā bir ṣūretde tesrīr-i ḳalb-i

(2) iḫlāṣıma eyledi ki beyān-ı derece-i ḥaḳīḳiyyesine ʿarāfet-i

(3) ḥikmet-i āyet-i ḥāl āşināyī-i āṣafānelerinden başḳa vāsıṭa-i

(4) kāfīye bulmaḳ maḥāl olmaġla şükr ve sürūrmuz yekdīgerinden

(5) efzūn ve ḳalb-i müstemendānemiz inşaʾallahüʾl-kerīm ḳarīben

(6) muʿāvedet-i şeref-i menḳabet-i velī-niʿmetle teceddüd-ü ḥayāt-ı cism-i ümīde

(7) muvaffaḳıyet ʿarzusuyla meşḥūn oldıġı ḥālde duʿā-yı

(8) efzāyiş-i ʿömr ve iḳbāl ve ʿāfiyet ve iclāl-i cenāb-ı mülūkāneye

(9) yeñi başdan ḥaṣr-ı enfās ve evḳāt ile tezyīn-i lisān-ı rıḳḳıyet

(10) ve edʿıye-i ḫayriye-i dāverīleri daḫi tekrār ve tilāvet ḳılınmaḳda

(11) idügi ve lehüʾl-ḥamd-ı sāye-i meḥāsin-vāye-i mülk-dārīde buraca

(12) ve mümellek-i maḥrūse-i şāhāneniñ ḳıṭaʿāt-ı sāʿiresince raḥat-ı

(13) ʿumūmiye berkemāl olaraḳ herkes daʿvāt-ı icābet-i āyāt-ı

(14) ḥażret-i şehriyārī ile meşġūl bulundıġı ifādesiyle

(15) terḳīm-i maḥmedet-nāme-i maḫṣūṣa ibtidār ḳılındı.

(16) << **tebrīk** >>

(17) Leyle-i berāt ẕāten maḳrūn-u envāʿ-i füyūżāt oldıġı ḥālde

(18) velī-niʿmet-i bīminnetimiz pādişāh ʿömr-ü sülūk ve revnaḳ-efzā-yı medīḥa-i

(19) celīle-i niʿamüʾl-mülūk efendimiz ḥażretleriniñ velādet-i hümayūn-u

**[16b]**

(1) meḥāsin-i meşḥūn-u şāhānelerine teşādüfle bir ḳāt daha iktisāb-ı

(2) yümn ve suʿūd iderek şu şerefle tenvīr-i ʿuyūn-u enām itmekde

(3) bulunduġı miṣillü bu sene-i müteyemminede daḫi meymenet-fermā-yı

(4) duḫūl olmuş idügüne ve kāffe-i eyyām ve leyālī-i mübāreke

(5) ve ḫuṣūṣan iki cihet-i muḥtereme ile muḳaddes olan işbu

(6) leyle-i mebrūkede vāsıṭa-i ṣadāḳat-i bāsıṭa-i ʿarżuḥāl ile

(7) taḳdīm-i āṣār tehniyet farīża-i ẕimmet-i ʿubūdiyet bulunduġına

(8) mebnī Rabbimiz teʿālā ve taḳaddüs benī-i mürsel ve Ḳurʿan menzili

(9) ḥürmetine ẕāt-ı ḫilāfet-semāt-ı ḥażret-i şehen-şāhīyi

(10) bākemāl-i ṣıḥḥat ve sürūr-u idrak-ı emṣāl-i ġayr-ı mütenāhiyesiyle

(11) ilā-āḫirüʾl-zamān serīr-ārā-yı şān ve şevket ve cenāb-ı

(12) ʿismet-meāb-ı sulṭānilerini daḫi sāye-i iḥsān-vāye-i

(13) mülūkānelerinde velī-niʿmet-i zādegānımızla birlikde pirāye-sāz-ı

(14) gülşen-serāy ṣafā ve meserret buyurmaḳ duʿā-yı mefrūżuʾl-

(15) edāsınıñ tekrārıyla min ġayr-ı ḥadd-i ʿarż-ı levāzım-ı tebrīk

(16) ve rıḳḳıyete ictisār olundıġı muḥāṭ-ı ʿilm-i meḥāsin ve şümūl-u

(17) mekārim-penāhileri buyurulduḳda emr ve fermān ḥażret-i velīyetüʾl-emr

(18) veʾl-iḥsān efendimiziñdir.

# ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

# 3. DİZİNİN OLUŞTURULMASINDA İZLENEN YÖNTEM VE DİZİN – SÖZLÜK

## 3.1. DİZİNİN OLUŞTURULMASINDA İZLENEN YÖNTEM

- Dizinin hazırlanmasında Mehmet Bozuyla'nın hazırladığı "TurkSozDiz" adlı dizin programı kullanılmıştır.
- Birleşik sözcükler tek sözcük gibi düşünülerek basit alfabetik sıra dikkate alınarak sözcükler dizilmiştir.

  gül-bāng

  gül-çehre

  gülşen-serāy
- Aynı anlamda kullanılan kelimelerin genellikle tamlamalarda ortaya çıkan müennes şekillerinde "bkz." ifadesi kullanılarak göndermeler yapılmıştır.

  celīle [Ar.] bkz.: celīl
- g/ġ, k/ķ seslerinin yazımında sesin kendisini izleyen ünlüye göre sözcüğün dizilimi yapılmıştır.
- s/ ṣ/ s̲ seslerinin dizininde de kendisini izleyen ünlü göz önünde bulundurulmuştur.
- Sesteş ad ve eylemlerin sıralanmasında ada öncelik verilmiştir.

  ol : o zamiri.

  ol-: yardımcı fiil.
- Kelimeler metinde kullanıldığı anlama göre tanımlanmış ve anlam sıralamasında gerçek anlamlı örnekler başta gösterilmiştir.
- Düzlük yuvarlaklık nöbetleşmesinde sözcükler birbirine gönderilmiştir.

  buyurul- bkz.: buyurıl.
- Yardımcı eylemle kurulan birleşik fiiller yanındaki kelimelerle birlikte dizinde gösterilmiştir.

  ḫıdmet itmek

  iftiḫār eylediği

## 3.2. GENEL DİZİN

### -A, -Ā-

**ābād** [Ar.] Şen, neşeli.
**ā. olacaġını** 5a/7

**ʿabd** [Ar.] Kul.
**ʿa.- ı kem-ḳadr** 14a/14
**ʿa.- ı maḫṣūṣ** 15b/17

**ʿabeş** [Ar.] Boş, faydasız.
**ʿa.+ e** 8a/15

**aceba** [Ar.] Acaba.
**a.** 3a/8

**acı-** Başkasının durumundan üzüntü duymak.
**a.- dıġımdan** 8a/7

**ʿācizāne** [Ar + Far.] Tevâzu ve nezâket sözü.
**ʿarāʾiż-i ʿā.+ de** 8b/6
**vücūd-u ʿā.+ m** 13b/10
**çeşmān-ı ʿā.+ miz** 15b/18

**ʿācizī** [Ar.] Aciz olana âit.
**maʿlūm-ı ʿā.** 6a/8

**ʿacz** [Ar.] Güçsüzlük.
**ḥāl-i ʿa.- i iştimālime** 11b/2
**ḫānedān-ı ʿa.- i nişāne-i ḥuccet-i saʿādet** 10b/6
**maʿa-iʿtiraf-üʾl-ʿa.** 8a/17
**nām-ı ʿa.** 9a/7
**ʿa.+ i** 9a/1

**aç -** Açmak.
**el a.- ub** 5a/7

**ādāb** [Ar.] Usûl.
**teşvīḳa-i li-teʿallüm-üʾl ā.- ı dāruʾl-kütüb** 6a/16

**ʿadālet** [Ar.] Hakkaniyet.
**ʿa.** 12a/8

**adam** İnsan.
**a. yerine ḳoyaraḳ** 12b/8

**ʿaddeyle-** [Ar. + Tr.] Saymak, kabul etmek.
**ʿa.- dim** 13b/16

**ʿādet** [Ar.] Usûl, görenek.
**ʿā.- i merʿiyyeye** 7a/12

**ʿadīmüʾl-aḳrān** [Ar.] Denksiz, eşsiz.
**pādişāh-ı ʿa.** 10b/8

**ʿadīmüʾl-emāṣil** [Ar.] Benzersiz.
**ẕāt-ı ʿa.+iñ** 3b/6

**ʿadīmüʾl-eşbāh** [Ar.] Benzersiz.

**pādişāh-ı ʿa.** 15a/8

**āferin** [Far.] Beğenme sözü.

**iltifāt-ı ā.** 6a/4

**āfitāb** [Far.] Güneş.

**muʿādil-i envār-ı ā.** 8b/13

**taḥvīl-i ā.** 9b/2

ʿ**āfiyet** [Ar.] Sağlık, selamet.

ʿ**ā.** 10b/3, 11b/19, 14a/3, 16a/8

**şāhid-i gülçehre-i ʿā.+ i** 4a/8

ʿ**afv** [Ar.] Bağışlama.

ʿ**a.** 5a/2

**maẓhar-ı ʿa.** 12b/12

**nigāh-ı ʿa.** 8b/10

**aġāze** [Far.] Mûsikîye başlama.

**perde-i a.- i devlet** 5b/5

**aġır** Yavaş.

**a.** 4b/8

**aġla -** Gözyaşı dökmek.

**a.- maḳ** 3a/5

**a.- maz** 3a/15

**a.- r** 11a/15

**aġrāż** [Ar.] Maksatlar.

**eṣḥāb-ı a.+ ıñ** 14b/13

**āh** [Far.] Feryat.

**gül-bāng-ı ā.- ı seḥar** 4a/7

**ā.** 3a/4

**ahāli** [Ar.] Halk.

**a.** 11b/15, 15a/6

**a.+ ce** 12a/13

**a.+ sine** 9b/7

**aḥbāb** [Ar.] Dost, dostlar.

**a. ider** 8a/13

**a.+ ıñ** 3b/18

**maʿa-a**. 8a/13

**aḥibbā** [Ar.] Dostlar.

**a.+ sıyla** 8a/9

**aḫillā** [Ar.] Sadık, candan dostlar.

**a.- yı kirāmıñızdan olub** 2b/18

**āḫir** [Ar.] Son.

**ā.** 8b/5

**aḫlāf** [Ar.] Gelecek nesiller.

**a.+ a** 2a/3

**Ahmed** Kişi adı.

**vaḳf-ı celīl-i mīr-i A.** 10a/2

**aḥvāl** [Ar.] Haller.

**a.- i perīşān** 13a/14

**a.- i ẕātīye** 7b/13

**a.+ de** 13a/1

**tercüme-i a.+ ini** 2a/10

**aḳdāḥ** [Ar.] Kadehler.

**a.- ı ālām** 4a/6

ʿ**aḳīb** [Ar.] Arkasından gelen, takip eden.

ʿ**a.** 6a/16

ʿ**āḳıbet** [Ar.] Son.

ʿ**ā.** 3a/9

**al -** 1.Etkisi altına almak.

**ḥayret a.- dı** 7a/14

2. Yazıya geçirmek.

**ḳaleme a.- dığı** 11a/4

3. Başlamak.

**başdan a.- ınca** 11b/1

**ālā** [Ar.] Lütuflar.

**rehn-i ā.- yı beyhūde** 7b/15

ʿ**alāḳa** [Ar.] Bağ, ilişik.

ʿ**a.- i dil** 3a/8

**ālām** [Ar.] Acılar.

**aḳdāḥ-ı ā.** 4a/6

ʿ**aleʾl-ḫuṣūṣ** [Ar.] Özellikle.

ʿ**a.** 3b/14

ʿ**ālem** [Ar.] Kâinat, dünya.

**muḥāṭ-ı ʿilm-i ʿā. şümūl-ı** 11a/1

**müjde-i ʿā.** 16a/1

ʿ**ā.+ de** 2b/8

ʿ**ā.- i ḫarābātıñ** 3b/16

ʿ**ālem-pesend** [Ar. + Far.] Herkesçe beğenilen.

**reʾis-i ʿā.+ i** 1b/8

ʿ**aleyh** [Ar.] Onun üzerine.

ʿ**a.- i cenāb-ı necabet-penāhīleri** 15a/16

ʿ**a.- i rūy-ı baḫrden** 7a/2

ʿ**ālī** [Ar.] Yüce.

ʿ**ā.** 10b/1

**İḥsan-nāme-i ʿā.- i ḫıdīvānelerinde** 7b/6

**vaʿad-i ʿā.- i ekremīleriyle** 13b/3

**āṣār-ı ʿā.+ leriyle** 2b/5

**nezd-i ʿā.- i raḥīmānelerinde** 7a/7

**Bāb-ı ʿĀ.** 1a/7

**luṭf-u ʿā.** 11a/10

**reʾs-i ʿā.** 5b/7

**şeref-yāb-ı luṭf-u telaḳḳī-i ʿā.** 6a/4

**İḥsan-nāme-i ʿā.+ den** 6a/8

**ḫużūr-u ʿā.+ lerinde** 9a/7

**ḫāk-pāy-i ʿā.+ lerine** 9b/14

**naʿş-ı ʿā.+ si** 4b/12

**ḫāk-pāy-ı ʿā.+ ye** 7b/8

ʿ**alī** [Ar.] Yüce.

ʿ**a.** 12a/8

ʿ**ināyet-i** ʿ**a.+ leri** 11b/3

ʿ**alimAllah** [Ar.] Allah bilir.

ʿ**a.** 2b/17

**alın -** 1. Yazıya geçirilmek.

**kaleme a.- an** 13a/6,8a/16

2. Eline geçmek.

**a.- dı** 15b/9

ʿ**Āli Paşa** Kişi adı.

ʿ**Ā.** 5b/1

ʿ**ālişān** [Ar.] Şanı yüce.

ʿ**ā.** 12a/15

ʿ**āliye** [Ar.] bkz.: ʿālī

**irādāt-ı** ʿ**ā.- i şāhāneyi** 10a/13

**lāyiḥa-i** ʿ**ā.+ niñ** 8a/16

**müṭālaʿa-i meżāmīn-i** ʿ**ā.+ sine** 8b/15

**rikāb-ı resm-i** ʿ**ā.+ siniñ** 15a/13

ʿ**aliye** [Ar.] bkz.: ʿalī

**nişāne-i devlet-i** ʿ**a.+ niñ** 14b/11

ʿ**aliyyüʾl-**ʿ**āl** [Ar.] Pek yüce.

ʿ**a.** 2b/2

**Allah** [Ar.] İlah.

**medd-i A.** 12a/8

**A.+ ımız** 4b/19

ʿ**allāme** [Ar.] Çok bilgili kimse.

ʿ**a.- i āṣafāneleri** 15b/6

ʿ**a.- i ḥażret-i** ʿ**ismet-penāhīleri** 10a/8

ʿ**a.+ si** 2a/10

**ālüfte** [Far.] Müptelâ.

**merdān-ı ā.** 6a/11

ʿ**ālüʾl-**ʿ**āl** [Ar.] Yücelerin yücesi.

**maʿrūż-ı ḥużūr-ı** ʿ**ā. ḳılınan** 6a/2

**ammā** [Ar.] Ama.

**a.** 4a/5

**āmāl** [Ar.] İstekler.

**livāhib-üʾl ā.** 15b/2

**amān** [Ar.] Bağışlama.

**a. olur** 8b/2

**Āmedī** [Far.] Sarayla Bâbıâlî arasındaki yazışmaları yürütmekle görevli dâire ve bu dâirenin âmedci de denen âmiri.

**Ā.- i dīvān-ı hümāyūn** 1b/11

**āmūz**[Far.] Öğreten.

**ā.** 6a/17

ʿ**an** [Ar.] –dan , -den

ʿ**a.- üʾl-ḥasret** 5b/11

ʿ**an-ḳarīb** [Ar.] Çok geçmeden.

ʿ**a. -üʾl-zaman** 11b/10

ʿ**anber**[Ar.] Güzel koku.

**şükūfe-i** ʿ**a.** 6b/12

**ancaḳ** Lakin.

**a.** 3b/12

**anda** Onda. O zamirinin bulunma hali.

**a.** 9b/5

**anh** [Ar.] Ondan.

**a.** 11a/13

**anıñ** Onun. O zamirinin ilgi hali.

**a.** 2b/2, 2a/11, 3b/2, 4b/17

ʿ**anüʾl-ġıyāb** [Ar.] Arkasından.

ʿ**a.** 2b/6

**ara** Orta.

**a.+ sında** 12b/8, 14a/3

ʿ**arāʾiż**[Ar.] Arz olunan meseleler, küçükten büyüğe yazılan yazılar.

ʿ**a.- i** ʿ**ācizānede** 8b/6

ʿ**āriża** [Ar.] Hastalık.

ʿ**ā.- i bīmārı** 9b/8

**art -** Çoğalmak.

**a.- ar** 11a/11

**artıḳ** Gayri.

**a.** 5a/3

ʿ**arż** [Ar.] Sunma.

ʿ**a.- ı deḫālet** 11a/7

**ġayr-ı ḥadd-i** ʿ**a.- ı levāzım-ı tebrīk** 16b/15

ʿ**a.- ı şükrāniyet eyleriz** 11a/9

ʿ**a. eyleyüb** 3b/19

ʿ**a. ider** 9b/14

ʿ**a. olunan** 10a/6

ʿ**a.** 12a/2, 2a/4

ʿ**a. -uʾl-şikāyete** 5b/11

**arzu** [Far.] Dilek.

**a.** 6a/9

**nevāl-i a.** 4a/5

**a.+ sunda** 9b/8

**a.+ suyla** 16a/7

ʿ**arżuḥāl** [Ar.] Dilekçe.

ʿ**a.** 13b/6, 14a/7

**vāsıṭa-i ṣadāḳat-i bāsıṭa-i** ʿ**a.** 16b/6

ʿ**a.+ dir** 13a/6

**taḳdīm-i** ʿ**a.+ e** 14b/3

ʿ**a.- i perīşān-ı güftār** 12b/19

ʿ**arīża** [Ar.] Yüksek bir makama sunulan tezkire, dilekçe.
ʿ**a.- i ibtihāl** 6a/2
ʿ**a.- i meẕkūreye** 7a/10
ʿ**a.- i müştereke** 12b/3
ʿ**a.- i sābıḳa-i çākerī** 7a/11
ʿ**a.** 10a/1, 11a/4, 11b/5, 5b/3, 7b/9, 9b/1
**bālā-yı kenār-ı** ʿ**a.+ ya** 7b/4

**āṣafāne** [Ar. + Far.] Vezire yakışır şekilde.
ʿ**allāme-i ā.+ leri** 15b/7
**āşināyī-i ā.+ lerinden** 16a/3
**ḫāk-pāy-ı merḥamet-i iḥtivā-yı ā.+ lerine** 11a/7
**iḳbāl-i ā.+ lerini** 13a/8
**feyż-i tevʾem-i ā.+ leriyle** 9b/7

**āṣafī** [Ar.] Vezire ait.
**ihsan-meʾāb-ı ā.+ lerine** 13b/15

ʿ**asākir-i şāhāne** [Ar.] Padişahın askerleri.
ʿ**a.+ leri** 10b/8
ʿ**a.+ si** 10a/3

**aṣālet** [Ar.] Asillik.
**bāre-i a.- i sitāresinde** 14b/18

**āṯār** [Ar.] Eserler.
**ā.- ı ālīleriyle** 2b/5
**ā.- ı baḫtiyārınıñ** 15a/6
**Ā.- ı Ken'ān Beg** 1a/2
**ā.** 12a/5
ʿ**aẓīmüʾl ā.** 14a/1
**füyūżāt-ı ḳalem-i füsūn-ı ā.** 6b/8
**taḳdīm-i ā.** 16b/7
**ṭırāz-ı silk-i ā.** 2a/11
**leʾālī-i ā.+ ıñ** 2a/1
**ā.+ ını** 2a/17

**Āṯār-ı Ken'ān Beg** Eser adı.
**Ā.** 1a/3

**a**ʿ**ṣār** [Ar.] Asırlar, yüzyıllar.
**evvelüʾl-a.+ da** 7b/5

**āsāyiş** [Far.] Güvenlik, huzur.
**ḫāne-i ā. mendime** 7a/19
**sāye-i ā. -vāye-i ḫażret-i ẓıllullāhīlerinde** 12a/10

**aṣdiḳā** [Ar.] Sadık, gerçek dostlar.
**a.+ ya** 3a/2

**asker**[Ar.] Orduda görevli kimse.
**a.+ iñ** 10b/11

**aṣl** [Ar.] Gerçek, hakikat.
**a.** 13b/9
**a.+ ıñ** 3b/14

**aṣlā** [Ar.] Hiçbir zaman.

**a.** 14b/14

**āsmān** [Far.] Gök, gökyüzü.

**ā.- ı devlet** 15a/5

**cānib-i ā.** 7a/18

**mānend-i hilāl-i ā.** 2b/19

**ʿaṣr** [Ar.] Devir, çağ.

**ʿa.- ı hümāyūn-u mülūkāneleri** 14a/11

**ʿa.- ı meyāmin-i ḥaṣr-ı tāc-dārīde** 10b/16

**şuʿarā-yı ʿa.+ ıñ** 1b/7

**ʿāşıḳ** [Ar.] Meftun, tutkun.

**beyn-i ʿā.- ı şūrīde-ḥāl-i ʿubūdiyeti** 3b/7

**ʿā.+ a** 4a/9

**ʿāşıḳāne** [Ar. + Far.] Aşık olana yakışır şekilde.

**ʿā.** 4a/10

**āşinā** [Far.] Tanıdık,bildik.

**ā.+ lıġa** 3b/2

**āşināyī** [Far.] Aşina olma.

**ā.- i āṣafānelerinden** 16a/3

**aʿṭāf** [Ar.] İyilik ve yardımlar.

**a.- ı mā-lā-nihāye-i ḥażret-i vekâlet-penāhīlerini** 14a/2

**ʿatebe** [Ar.] Eşik.

**ruḫ-sāyī-i ʿa.- i ḫurşīd-i kevkebe-i ḥażret-i şehen-şāhī** 11b/11

**ʿatebe-i seniyye** [Ar.] Osmanlı padişahlarının sarayları için kullanılan tabir.

**ʿa. -i ḥażret-i vekâlet-penāhīleri ḳılındı** 13b/7

**ʿatebe-i ulyā** [Ar.] Osmanlı padişahlarının sarayları için kullanılan tabir.

**ʿa.- yı ḥażret-i velīyyüʾn-niʿamīlerine** 11a/8

**ʿa.- yı sipihr-i iʿtilā-yı cenāb-ı velī-niʿmete** 10a/5

**ʿa. -yı kevākib-i iʿtilā-yı ḥażret-i ẓıllullāhīniñ** 14a/15

**āteş** [Far.] Ateş.

**ā.- i taḥassüri** 5b/13

**āteşīn** [Far.] Ateş gibi.

**ā.** 4a/1

**ʿāṭıfet** [Ar.] Cömertlik.

**İḥsan-nāme-i ʿā.** 10b/6

**ʿavālī** [Ar.] Büyükler, yüceler.

**ḥavālī-i ʿa.+ sinden** 5b/7

**ā.** 3a/11

ʿ**avām** [Ar.] Halkın alt tabakası.

ʿ**a.+ dan** 8b/4

ʿ**avdet** [Ar] Dönüş.

ʿ**ilm-i keşt̄i-i** ʿ**a.** 7a/2

**āyā** [Far.] Acaba.

**ā.** 2b/12

**aʿyād** [Ar.] Bayramlar.

**tebr̄ik-i a.+ dan** 14a/12

ʿ**ayān** [Ar.] Gözle görünür, açık.

ʿ**a. oldığı** 15a/6

**āyāt** [Ar.] Ayetler.

**daʿvāt-ı icābet-i ā.- ı ḥażret-i şehriyār̄i** 16a/13

**iḳdāmāt-ı teshīlāt-ı ā.- ı şehen-şāhīleri** 10a/12

**z̲āt-ı ḳudsiyet-i ā.- ı veliyyüʾn-niʿamīleri** 9b/4

**ebyāt-ı teʾs̲ir-i ā.** 5b/11

**ṣunūf-ı talṭ̄ifāt-ı mekārim-i ā.+ ı** 10a/7

**āyet** [Ar.] Kur'an-ı Kerîm'deki sûreleri meydana getiren cümleler.

ʿ**arāfet-i ḥikmet-i ā.- i ḥāl** 16a/3

**beşāret-i meymenet-i ā.** 9b/13

**āyīne** [Far.] Ayna.

**ayrıca** Özel olarak.

**a.** 10b/18

**az** Çok olmayan.

**a.** 3a/5, 3b/12

ʿ**azb** [Ar.] Tatlı, hoş.

ʿ**a.- üʾl cereyān** 6b/10

**aẓhar** [Ar] Apaçık.

**a.** 13b/2

ʿ**āzim** [Ar.] Kararlı, niyetli.

ʿ**ā.** 6a/1

ʿ**aẓīm** [Ar.] Büyük.

ʿ**a.- üʾl-ās̲ār** 14a/1

ʿ**a.** 10b/9, 4a/17

**taḥmīdāt-ı** ʿ**a.+ e** 9b/14

**-B-**

**bāb** [Ar.] 1. Kapı.

**b.- ı iḥsān-meʾāb-ı āṣafīlerine** 13b/14

ʿ**ubūdiyet-i b.- ı mekārim-meʾāb-ı şehen-şāhīye** 15b/15

**b.- ı mekārim-meʾāb-ı ḫıdīvānelerine** 11a/18

2. Konu.

**sedd-i b.- ı suʾāl** 8a/12

**erbābüʾl b.+ a** 6b/7

**b.+ da** 14a/4

3. Kalıp.

**b.+ a** 6a/12

**Bāb-ı ʿĀī̇** Yer adı.

**B. Caddesinde** 1a/6

**bā-belbāl** [Far.+Ar.] Vesvese ile.

**bāl-ı b.** 6a/7

**baʿdezī̇n** [Far.] Bundan sonra.

**b.** 14b/18

**bāġ** [Far.] Bahçe.

**berekāt-ı b.- ı ʿirfān** 6b/8

**bahār** [Far.] İlkbahar.

**gülzār-ı b.** 6b/11

**bāhir** [Ar.] Güzel, parlak.

**rūyet-i dī̇dār-ı b.- üʾl envārdan** 7a/2

**iḥsān-ı b.- üʾl meʿāli** 11a/11

**baḥiṣ** [Ar.] Söz etmek.

**b.+ le** 12b/11

**baḥr** [Ar.] Deniz.

**b.- i ṣadef** 1b/13

ʿ**aleyh-i rūy-ı b.+ den** 7a/2

**baḥriye** [Ar.] Deniz kuvvetleri.

**b.** 10a/3

**baḫt** [Far.] Şans.

**b.- ı salṭanat-ı seniyyelerinde** 10b/1

**b.- ı vajgūnum** 2b/3

**baḫtiyār** [Far.] Talihli, mutlu.

**b.** 2b/9, 9b/8

**āṣār-ı b.+ ınıñ** 15a/6

**bāʿiṣ** [Ar.] Sebep.

**b.- i perī̇şān-ı şuʿūr** 13b/4

**b.- i raḥmet olmaḳ** 3a/16

**baḳ -** Seyretmek.

**b.- an** 3a/13

**bā-kemāl** [Far.+Ar] Mükemmelliği ile.

**b.- i ṣıḥḥat** 10b/3, 16b/10

**bāḳī** [Ar.] Ebedî.

**b.** 11a/11, 11b/3, 12a/18, 13a/2, 14b/3, 15a/18, 9b/17, 15b/14

**bāl** [Ar.] Kalp, gönül.

**b.- ı bā-belbāl** 6a/7

**bālā** [Far.] Yüksek, yukarı.

**b.- yı kenār-ı ʿarīżaya** 7b/3

**bālıġ** [Ar.] Eren, ulaşan.

**b.- ı nişāb-ı teraḳḳī olacaġı**13b/3

**baña** Bana. Ben zamirinin yönelme hali.

**b.** 4b/3, 7a/15

**bār** [Far.] Ağırlık veren şey,yük.

**b.** 4b/19

**bāre** [Far.] Kale.

**b.- i aṣālet-i sitāresinde** 14b/18

**bārgīr** [Far.] Beygir.

**b.- i seniy** 7b/18

**b.+ e** 8a/1

**bāṣıra** [Ar.] Görme gücü.

**b.- i ṣıdḳ-ı istinās** 12a/4

**bāsiṭa** bkz.: basṭ

**vāsıṭa-i ṣadāḳat-i b.- i ʿarżuḥāl** 16b/6

**vāsıṭa-i ḫusūsiyet-i b.** 9a/11

**basṭ** [Ar.] Yayma.

**b.** 8b/16

**baş** 1. Kafa,ser.

**b.+ ına** 8a/3

**baş göster-:** Belirmek, ortaya çıkmak.

**b. gösteren** 3b/10

2. Yeniden, başından alarak.

**yeñi b.+ dan** 11b/1, 16a/9

**başḳa** Diğer.

**b.** 10a/14, 13a/17, 14b/16, 16a/3

**b.+ sıyla** 4a/10

**başla -** Ortaya çıkmak.

**b.- dı** 4a/2

**baʿż** [Ar.] Bir şeyin küçük kısmı.

**b.** 14b/6, 2b/15, 4a/12, 4b/16, 7a/12

**bed** [Far.] Kötü.

**b.** 3b/14

**bedel**[Ar.] Karşılık.

**medār-ı taḥṣīl-i b.** 13a/13

**b.** 9a/3

**niʿam-üʾl-b.** 13a/12

**bed-ḫāh** [Far.] Başkasının kötülüğünü isteyen.

**b.+ ı** 4b/1

**bediʿ** [Ar.] Güzel.

**b.- üʾl-nihān** 6b/4

**bedīd** [Far.] Meydanda.

**b.** 7a/2

**beġal** [Far.] Kolun omzun altına rastlayan kısmı, koltuk.

**b.** 8a/1

**behā** [Far.] Değerinde.

**b.** 16a/1

**gevher-i giran-b.- yı peyām** 6a/10

**behbūd** [Far.] Sağlık, sıhhat.

**vücūd-ı b.- u şehriyārī** 15a/10

**be-ḥırfet** [Far. +Ar.] Mesleğine göre.

**b.+ e** 5b/11

**bekle -** Gözler vaziyette olmak.

**b.- digi** 9a/6

**belāġat** [Ar.] Etkili, güzel ve yerinde söz söyleme yeteneği.

**b.** 1b/4

**belbāl** [Ar.] Vesvese.

**bāl-ı bā-b.** 6a/7

**belīġ** [Ar.] Etkili, güzel ve yerinde söylennmiş söz.

**dīvān-ı ḥarīrī-i b.- üʾl ġıṭābdan** 6b/4

**belki** [Ar.+Far.] Hatta.

**b.** 2b/3, 2b/16

**ben** Tekil birinci şahıs.

**b.** 11a/12, 14b/1

**b.+ i** 2b/5

**bende** [Far.] Kul, köle.

**b.- i nāçīzī** 14a/17

**ferman-nāme-i b. nüvāzīleri** 8b/12

**b.+ leriñ** 9a/6

**bendegān** [Far.] Kullar, köleler.

**b.- ı muṣādaḳat** 11b/17

**b.** 13a/3, 15b/15

**müfārıḳ-ı b.** 9a/9

**b.+ da** 15a/6

**b.+ em** 12a/5

**bendeñiz** [Far.] Kulunuz, ben.

**b.+ ce** 5a/3

**benī** [Ar.] Evlatlar.

**b.- i mürsel** 16b/8

**berāʿat** [Ar.] Benzerlerinden üstün güzellikte olma.

**vaṣṣāf-ı b.- i ʿunvān** 6a/18

**berāber** [Far.] Birlikte.

**b.** 10b/5, 11b/18, 15b/18, 4a/1

**berāġīş** [Ar.] Pireler.
**b.- i vesāvis** 8a/3

**ber-devām** [Far.+Ar.] Devamlı, dâimi.
**b. olub** 12a/11

**berekāt** [Ar.] Bereketler.
**b.- ı bāġ-ı ʿirfān** 6b/8

**bereket** [Ar.] Bolluk, feyiz.
**b.** 12a/12

**berī** [Ar.] Kurtulmuş olan.
**b.** 6b/6

**ber-kemāl** [Far+Ar.] Mükemmel.
**b.** 15b/5, 16a/13

**berü** Beri.
**b.** 8a/4

**be-ser** [Far.] Baş üstüne.
**ḥikāye-i ḳażāʾ-i b. güzeşţden** 8a/5

**beş** Beş rakamı.
**b.** 15a/14

**beşāret** [Ar.] Müjde.
**b.- i cihān** 15b/5
**b.- i meymenet-i āyet** 9b/13

**beş yüz** beş yüz sayısı.
**b.** 13a/18

**beyʿ** [Ar.] Satma, satış.
**b.** 7b/11

**beyān** [Ar.] Açıklama, anlatma.
**b.- ı derece-i ḥaḳiḳiyesine** 16a/2
**b.** 7b/12, 14b/9
**b.+ a** 12a/2
**meydān-ı b.+ da** 9a/2
**b.+ dan** 5a/7
**b.+ ıyla** 15a/3

**beyhūde** [Far.] Boş, gereksiz.
**rehn-i ālā-yı b.** 7b/15

**beyn** [Ar.] Ara.
**b.- i ʿāşıḳ-ı şūrīde-ḥāl-i ʿubūdiyeti** 3b/7

**beyt** [Ar.] Ev.
**b.- i vaḥdete** 6a/13
**b.+ ini** 7b/11

**beytī** [Ar.] Evle ilgili.
**umūr-ı b.+ yye** 7b/13

**bī-ʿadīl** [Far+Ar.] Benzersiz.
**ẓıll-ı ẓalīl-i b.- i mülūkānelerinde** 10b/3

**bī-çūn u çirā** [Far.] Sorgusuz sualsiz.
**b.** 8b/2

**bī-diriġ** [Far.] Esirgenmeden.
**b.** 15a/17

**bī-edebī** [Far+Ar.] Edebi değer taşımayan.
**insilāk-ı varṭa-i b.+ ye** 12b/9

**bī-endāze** [Far.] Ölçüsüz.
**saʿādet-i b. idecegimiz** 11b/13

**bī-ġāyāt** [Far.+Ar.] Sonu olmayanlar.
**ḳarīn-i neşv-ü-nemā-yı b.** 13a/9

**bi-ġayr** [Far.+Ar.] Başkasıyla.
**b.- i ḥaḳḳ** 14b/12

**bī-hemtā** [Far.] Eşsiz.
**cevher-i b.+ dan** 2b/16

**bi-ḥurmet** [Far.+Ar.] Saygıyla.
**b.** 12b/4

**bi-ʿināyet** [Far.+Ar.] İhsan ile.
**nihāyetkār-i b.- üʾl mülk-üʾl-mecid** 6b/19

**bıḳ -** Bezmek.
**b.- ub** 8a/10

**bī-kes** [Far.] Kimsesiz, yalnız.
**sāye-i b. nevāzīlerinde** 13a/18

**bī-kesāne** [Far.] Kimsesizce.
**b.+ m** 13b/12

**bil -** Bilgi sahibi olmak.
**b.- memek** 3a/16
**b.- ürmege** 8a/18

**biʾl-cümle** [Ar.] Bütün, hep.
**b.** 14b/19, 15a/6

**bildir -** Anlatmak.
**b.- ecek** 2b/7

**bile** Dahi, de.
**b.** 15b/15, 4a/13, 4a/17, 4a/9**,** 4b/1

**biʾl-ehl** [Ar.] Bir işin ustasıyla.
**b.** 11a/8, 14b/2

**biʾl-haḳ** [Ar.] Hakkıyla.
**b.** 12b/4

**biʾl-ḫaṣṣā** [Ar.] Özellikle.
**b.** 11b/16

**biliş** [Ar.] Bilmek işi.
**b.** 2a/16

**biʾl-münāsebe** [Ar.] Münasebeti dolayısıyle.

**b.** 2a/8

**biʾl-umūm** [Ar.] Bütün, hep.

**b.** 11b/15

**bīmār** [Ar.] Hasta.

**ʿāriża-i b.+ ı** 9b/8

**bī-minnet** [Far.+Ar.] Lütufkâr.

**velī-niʿmet-i b.+ imiz** 10a/10, 14a/10, 15a/7, 16a/18

**bī-miṣāl** [Far+ Ar.] Benzersiz.

**timṣāl-i b.+ i** 4b/18

**biñ** Dokuz yüz doksan dokuzdam sonra gelen sayının adı.

**b.** 3b/7

**bin -** Birşeyin ya da bir hayvanın üstüne çıkıp ayakları sarkıtarak oturmak.

**b.- meyerek** 8a/1

**binaʾ** [Ar.] İnşa etme.

**b.+ dır** 8b/11

**bināʾen** [Ar.] Dayanarak.

**b.** 14a/17, 14b/18, 2a/4

**bināʾen-ʿaleyh** [Ar.] Bunun üzerine.

**b.** 12a/7

**bī-naẓīr** [Far.+Ar.] Benzersiz.

**kātib-i b.** 1b/6

**bī-nevā** [Far.] Nasipsiz.

**b.** 13b/13

**bin iki yüz doksan üç** 1293 tarihli yıl.

**b.** 1a/10

**bir** 1. Belirsiz sıfat olarak herhangi bir şeyi, yeri veya kimseyi gösterir.

**b.** 10a/18, 11a/10, 11a/3, 11b/2, 12a/6**,** 12b/12, 13a/4, 13b/8, 14a/17, 16a/1, 16b/1, 2a/14, 2b/10, 2b/2, 2b/8, 3a/10, 3a/12, 3a/13, 3a/14, 3a/17, 3a/2, 3a/3, 3a/7, 3a/10, 3b/10, 3b/14, 3b/15, 3b/17, 3b/3, 3b/6, 4a/10, 4a/19, 4a/9, 4b/11, 4b/13, 4b/16, 4b/17, 4b/9, 5a/5, 5a/6, 5b/4, 6a/1, 7a/11, 7a/14, 7b/9, 8a/10, 8a/6, 9b/13, 9b/2, 9b/8

2. Sayma sayılarından ilki. 1a/5, 2b/14, 4a/13,

**biraz** Azıcık.

**b.** 4b/17

**birbiri** Bir öteki, yek diğer.

**b.+ ni** 3a/15

**biri** Kimse.

**b.** 7b/7, 8a/7

**birinci** İlk olan.

**b.+ si olurum** 2b/9

**b.+ si** 7b/15

**b.+ siyim** 2b/6

**birlikde** Beraber.

**b.** 16b/13

**birr [**Ar.] İyilik, hayır.

b. 12a/6

**birṭaḳım** Bazı.

**b.** 14b/7

**b.+ ını** 3b/19

**bī̇-tāb** [Far.] Güçsüz, kuvvetsiz.

**b.+ ı** 9b/9

**boy(u)n** Boyun.

**b.+ uma** 11a/6

**böyle** Bunun gibi, buna benzer.

**b.** 11a/14, 12b/12, 13a/15, 3a/14, 3b/3, 8a/13

**bu** 1. En yakında bulunan kişi veya şeyi belirtir.

2. İşaret zamiri olarak yerini tuttuğu en yakındaki kimse veya şeyi belirtir.

**b.** 10a/13, 11a/16, 11a/7, 12a/13, 12a/3, 13a/15, 13b/2, 13b/4, 13b/8, 14a/14, 14b/1, 14b/9, 15a/11, 15b/17, 16b/3, 3a/3, 3a/5, 3b/13, 3b/16, 4b/10, 4b/2, 4b/4, 4b/5, 6a/1, 6a/5, 7a/6, 7b/4, 8b/8, 9b/9

**b.+ ndan** 12b/10, 5a/3

**b.+ nuñ** 10a/17, 10b/13, 14a/12, 15b/18

**bugün** İçinde bulunulan gün.

**b.** 3a/12, 3a/13

**b.+ e** 4b/13

**bul -** 1. Bir durumla karşılaşmak.

**b.- amadığından** 4a/6

**b.- uyoruz** 3a/11

2. Elde etmek, kavuşmak.

**b.- an** 14b/7

**b.- maġa** 4a/2

**b.- maḳ** 16a/4

**b.- uruz** 3a/8

**bulun -** 1. Bir yerde olmak.

**b.- dığı** 5b/1

2. Tekil kelimelerle beraber olmak, etmek, yapmak anlamında kullanılmıştır.

**b.- dığı** 14b/11, 16a/14,
**b.- dığım** 11a/17
**b.- dığıma** 14a/17
**b.- duġı** 16b/3
**b.- duġına** 16b/7
**b.- dığında** 10b/16
**b.- dığından** 2a/11
**b.- muş** 10a/10

3. Var olmak.

**b.- mamışdır** 4b/14

**bunal -** Çok sıkılmak.

**b.- dığı** 4b/2

**bura** Bu yer.

**b.+ ca** 16a/11
**b.+ larını** 4a/17
**b.+ sını** 5a/7

**burc** [Ar.] Zodyak üzerinde bulunan 12 yıldızdan her biri.

**b.** 15b/12
**b.+ a** 9b/2, 9b/5
**b.+ dan** 9b/2

**buyur -** **(**Saygılı ifadede) Etmek, eylemek, yapmak anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır.

**yādigār b.- dığıñız** 2b/10
**tenvīr b.- duḳları** 15a/9
**mesārr b.- maḳ** 10b/4
**feḫamet b.- maḳ** 12b/17
**meserret b.- maḳ** 16b/14
**iclāl b.- maḳ** 9a/15
**teberrī b.- maḳdadırlar** 7b/14
**himmet b.- maları** 15a/2
**ḳarīn b.- sun** 14a/10
**şān b.- sun** 15b/11
**muvaffaḳ b.- sun** 12b/5
**ḳarīn-i neşv-ü-nemā-yı bī ġāyāt b.- sun** 13a/9
**mestūr b.- ulması** 5a/2

**buyurıl - (**Saygılı ifadede) Edilmek, olunmak, yapılmak anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır.

**b.- a** 7a/8
**b.- an** 15b/6, 7b/12, 7b/6, 10a/7
**b.- ışı** 10a/17
**b.- ur** 8b/10

**buyurul -** 1. Emredilmek.

**b.- duḳda** 11a/2, 16b/17

2. bkz.: buyurıl.

**şāyān b.- maġla** 15a/15
**taʿyin b.- maḳlığım** 11b/3
**bīdiriġ b.- ması** 15a/17
**mükemmelüʾl-cihāt b.- masını** 7b/5

**büleġā** [Ar.] Güzel ve düzgün söz söyleyenler.

**b.- yı zamān** 6a/17

**bülend** [Far.] Yüce, ulu.

**b. olsa** 5b/4

**bütün** Tüm.

**b.** 12a/4, 2b/10

**büyük** Miktarı fazla olan.

**b.** 10b/10, 4a/11, 4a/18, 4a/7, 4b/19

**-C-**

**cadde** [Ar.] Geniş, uzun ve düzgün yol.

**c.+ sinde** 1a/7

**cāh** [Ar.] Yüksek mevki.

**zīn-i c.+ den** 7b/18

**cāhiliye** [Ar.] Cahillik.

**farṭ-ı ḫayret-i c.+ den** 7b/16

**cālis** [Ar.] Oturan.

**c.** 14b/10

**cāmiʿ** [Ar.] Bir araya getiren, toplayan.

**c.** 13b/13

**cān** [Far.] 1. İç, gönül.

**c.** 2b/17

**c. ol-maġa** 3a/8

**rabṭ-ı rābıṭa-i c.** 15b/16

2. Ruh.

**c.** 13b/10

3. kişi.

**c.** 3b/7

**cān-güdāz** [Far.] Yürek yakan.

**c.+ ı** 3b/16

**cānib**[Ar.] Yön, taraf.

**c.- i āsmān** 7a/18

**c.+ inden** 6a/18

**c.+ lerinden** 14b/19

**cān-sūz** [Far.] Yürek yakan.

**ḥaḳīḳat-i c.** 15b/17

**cāy** [Far.] Yer.

**ḳarīn-i c.- i cevāz** 7a/7

**cāzim** [Ar.] Kesin karar veren.

**c.** 5b/15

**cehl** [Ar.] Cahillik.

**c.** 8a/17

**c.+ e** 14b/9

**celālet** [Ar.] Yücelik.

**post-ı c.** 14b/11

**celīl** [Ar.] Yüce.
**lühāb-ı ẕehāb-ı c.- üʾl-cenābden** 6a/11
**ḫalḳ-ı c.** 13b/13
**luṭf-u c.** 5a/2
**vaḳf-ı c.** 10a/2
**eşer-i c.+ iyle** 10a/12

**celīle** [Ar.] bkz.: celīl
**mecelle-i c.- i mücellīt-üʾl-ḳulūbdur** 6b/5
**efzā-yı mediḥa-i c.- i niʿam-üʾl-mülūk** 16a/19
**ʿināyāt-ı c.+ leri** 10b/9
**neẓāret-i c.+ si** 1a/6
**tesliyet-i c.+ siyle** 11b/14

**celīs** [Ar.] Arkadaş.
**ḫayr-üʾl-c.** 8b/14

**cemʿ** [Ar.] Bir araya getirilme, toplanma.
**simāṭ-ı c.** 2a/2

**cenāb** [Ar.] Hazret manasında kullanılan saygı sözü.
**c.- ı cihan-bānī iderek** 11b/19
**ḫāk-pāy-ı ḥācet-revā-yı c.- ı erhamīlerine** 13b/18
**c.- ı fermān-fermā-yı ḥıṭṭa-i ḥayāt** 13a/7
**c.- ı feyyāż-ı muṭlaḳ** 12b/4
**c.- ı ḫayr-uʾl-ḫāfıẓ** 14a/9
**meyāmin-i menḳabet-i c.- ı ḫilāfet-penāhīyi** 15b/8
**c.- ı ḫudā-yı müsteʿān** 10a/18
**c.- ı ʿismet-meāb-ı sulṭānīlerini** 16b/11
**c.- ı merḥamet-meʾāb-ı sulṭānīlerini** 10b/2
**iclāl-i c.- ı mülūkāneye** 16a/8
**ʿaleyh-i c.- ı necabet-penāhīleri** 15a/16
**c.- ı rabb-ı müsteʿān** 9a/13
**mesʿūd-u c.- ı şehen-şāhī** 15b/5
**ʿatebe-i ʿulyā-yı sipihr-i iʿtilā-yı c.- ı velī-niʿmete** 10a/5
**lühāb-ı ẕehāb-ı celīl-üʾl c.+ den** 6a/11
**c.- ı mevlā-yı müsteʿān** 15b/10

**cenān** [Ar] Kalp, yürek, gönül.
**c. iden** 15b/16

**cenāze** [Ar.] Ölü, mevta.
**c.+ sini** 4b/8

**cenk** [Far.] Savaş, harp.
**c.** 5b/4

**cereyan** [Ar.] 1. Olma, meydana gelme.
**c. iden** 8a/9

2. Akış, akma.

ʿ**azb-üʾl c.** 6b/11

**cesbān**[Far.] Uygun, layık.

**c.** 11b/2

**cesīm** [Ar.] Büyük, kocaman.

**cism-i c.** 12b/5

**cevāb** [Ar.] Yanıt.

**c.** 8a/12

**pāyān-ı c.** 6a/3

**cevāz**[Ar.] İzin, müsaade.

**ḳarīn-i cāy-i c.** 7a/7

**cevelān** [Ar.] Dolaşma.

**c.** 9a/2

**cevher** [Far.] Mücevher.

**c.- i bīhemtādan** 2b/16

**c.- i ḫām** 7b/2

**ciger** [Far.] Bağır.

**c.** 2b/14

**ciğer-gāh** [Far.] Ciğerin bulunduğu yer.

**ḥarāret-i c.** 11a/16

**cihān**[Far.] Evren, kainat.

**minhāce-i c.- ı inşā** 1b/9

**beşāret-i c.** 15b/6

**dāruʾl-kütüb-i mısr-ı c.** 1b/3

**şeref-i c.** 11b/12

**ḫāce-i c.+ dan** 6a/16

**edīb-i c.+ ıñ** 3b/3

**cihan-bānī** [Far.] Hükümdarla ilgili.

**cenāb-ı c.+ ı iderek** 11b/19

**cihānī** [Far.] Dünya ile ilgili, insan.

**c.** 12a/18

**cihāt** [Ar.] Hususlar.

**mükemmelüʾl-c.** 7b/5

**cihet** [Ar.] Yön, taraf, istikamet.

**c.- i muḥtereme** 16b/5

**c.+ iyle** 8a/17

**c.+ le** 6a/5, 7b/4

**cīn** [Ar.] Kurnaz.

**c.** 8a/19

**cism** [Ar] Varlık.

**c.- i cesīm** 12b/5

**teceddüd-ü ḥayāt-ı c.- i ümīde** 16a/6

**cūy-bār** [Far.] Nehir, akarsu.

**muntaẓır-ı c.- ı luṭf** 11a/16

**cümle** [Ar.] Bütün, hepsi.

**c.** 6b/1

**c.+ si** 10a/10

**cürʾet** [Ar.] Cesaret.

**c.- i muāḫezeyi** 8b/7

**c. eyledim** 14b/3

**c. iderim** 12a/2

**cüst-ü-cū** [Far.] Arayıp araştırmak.

**c.** 6a/10

**cüzʾ** [Ar.] parça.

**c.** 1a/4, 2a/4

**-Ç-**

**çaġla -** Coşmak.

**ç.- yub** 11a/14

**çāker** [Far.] Kul, köle.

**ç.- i ḳadīmlerine** 8b/19

**ç.- i kemīneleri** 11a/13

**ç.- i kemīnelerine** 6b/10

**çākerāne** [Far.] Köle olana yakışır şekilde. (Nezaketli konuşmada konuşan kimsenin kendi için kullanımı.)

**ç.+ mde** 9b/15

**çākerī** [Far.] Köleniz olan bana ait anlamına gelen nezaket sözü.

**ʿarīża-i sābıḳa-i ç.** 7a/11

**çalış -** Çaba sarf etmek.

**ç.- maḳ** 10b/12

**ç.- maḳdan** 10a/14

**çeharşenbe** [Far.] Çarsamba. Haftanın dördüncü günü.

**ç.** 15a/14

**çek -** 1. Okumak.

**ç.- er idi** 4a/7

2. Aynen başka bir yere geçirmek.

**neşre ç.- ilmesi** 2a/2

**çekīde** [Far.] Damlamış.

**ç.** 2a/1

**çerāġ**[Far.] Mum, kandil.

**ç.** 3a/11

**çeşm** [Far.] Göz.

**ç.- i iştiyāḳın** 9b/16

**tenvīr-i ç.- i sürūr idenleriñ** 2b/6

**ç.+ im** 4b/3

**çeşmān** [Far.] Gözler.

**ç.- ı ʿācizānemiz** 15b/18

**çıḳ -** Yükseltmek.

**ç.- armış oldığı** 4b/1

**çoġ** bkz.: çoḳ

**ç.+ unı** 3b/19

**çoḳ** Fazla.
**ç.** 3b/18

**çün** [Far.] Çünkü.
**ç.** 3b/8

**çünki** [Far.] Şu sebepten ki.
**ç.** 12a/3

**çürük** Sağlam olmayan.
**ç.** 4b/9

**-D-**

**da** Dahi anlamındaki bağlaç.
**d.** 2b/8, 3a/15, 4b/10, 4b/17, 6b/13

**daḫi** De anlamına gelen kuvvetlendirme sözü.
**d.** 10a/15, 10b/13, 10b/18, 10b/2, 12a/13, 13b/4, 13b/6, 15a/12, 15b/9, 16a/10, 16b/12, 16b/3, 2a/8, 4b/5, 6b/16, 7a/7, 8a/6, 9b/6, 10b/10

**dāʿī** [Ar.] Dua eden kimse, duacı.
**d.** 9a/1

**dāʾimā** [Ar.] Her zaman.
**d.** 14a/12, 8b/5

**dāʾir** [Ar.] Hakkında.
**d.** 15b/6

**daʾire** [Ar.] Büyük ev, konak.
**d.+ sinde** 5b/5

**daḳāyıḳ** [Ar.] Dikkat isteyen ve anlaşılması güç olan ince şeyler.
**d.+ ını** 8a/17

**dāmen** [Far.] Etek.
**d.** 12b/19
**taḳbīl-i d.** 9a/12

**dāne** [Far.] Tane.
**d.** 3a/18

**dāne-çīn** [Far.] Tane toplayan.
**d.- i niʿmet** 14a/16

**dār** [Ar.] Yer, mekan.
**sekene-i d.- üʾl ḫilāfet-üʾl-seniyye** 11b/16

**dāruʾl-kütüb** [Ar.] Kütüphane.
**d.- i mısr-ı cihān** 1b/2
**teşvīḳa-i li-teʿallüm-üʾl ādāb-ı**
**d.** 6a/16

**daʿvāt** [Ar.] Dualar.
**d.- ı ḫayriyesi** 7a/4

**d.- ı icābet-i āyāt-ı ḥażret-i şehriyārī** 16a/13
**tekrārī-i d.- ı müstecābeye** 9a/3
**ḥaḳīḳat-i vaḳf-ı d.- ı tezāyüd-i şafā** 11b/18
**d.** 5b/9

**dāverāne** [Far.] Osmanli devletinde resmî yazışmalarda vezirler için kullanılan klişeleşmiş unvan sözü.
**ḫāk-pāy-ı muʿallā-yı d.+ lerince** 8b/19
**raḳam-ı d.+ leriyle** 7b/3

**dāverī** [Far.] Osmanli devletinde resmî yazışmalarda vezirler için kullanılan klişeleşmiş unvan sözü.
**edʿıye-i ḫayriye-i d.+ leri** 16a/10
**pīş-i naẓar-ı mekārim-perver-i d.+ lerinde** 9b/12

**daʿvet** [Ar.] Çağrı.
**d.** 8b/8

**de** Kelime ve cümleleri birbirine bağlama görevinde sözcük.
**d.** 11a/11, 13b/9, 14a/13, 15b/14, 2a/14, 2b/15, 2b/5, 2b/9, 3b/11, 4a/4, 4b/12, 4b/2, 6a/1, 6b/10, 8a/13, 8a/14, 8b/8

**de -** Söylemek.
**d.- nilmedi** 8a/6

**defātir** [Ar.] Defterler.
**d.- i zihn-i fātiri** 7b/9

**deger** Kıymetli.
**d.** 10a/18

**degil** Öyle olmayan.
**d.** 3b/1, 6a/4, 8b/1

**daha** İlave olarak, başka.
**d.** 10b/17, 16b/1, 2b/1, 4a/1, 4a/18

**deḫālet** [Ar.] Birinin merhametine sığınmak.
**d. itmegi** 13b/15
**ʿarż-ı d.** 11a/7
**d.+ iñ** 11a/7

**dehr** [Ar.] Zaman.
**d.- i dūnuñ** 3a/5
**küttāb-ı d.+ iñ** 1b/8

**delāʾil** [Ar.] Deliller.
**d.- i miṣliyesiyle** 13b/9
**meşāġıl-ı ḫayr-ı d.** 12b/8

**delālet** [Ar.] Delil.
**d.+ inden** 12b/11

**delīl** [Ar.] İz.

**d.- i mücessemi** 4b/16

**deñlü** [ET] Kadar.
**d.** 5b/5

**derāġūş** [Far.] Kucaklama.
**d. itdigi** 4a/8

**derc** [Ar.] Toplama, bir araya getirme.
**d.- üʾl-leʾālī** 6a/5

**derd** [Far.] Sıkıntı.
**d.- i ibtidā** 3b/9
**d.+ i** 4b/2
**d.+ iñ** 3b/13, 3b/15
**d.+ ine** 4a/4
**d.+ li** 3b/5, 4b/5

**derd-mend** [Far.] Dertli.
**d.** 3a/1
**devā-sāz-ı d.+ ān** 11a/18

**derd-mendān** [Far.] Derdi olanlar.
**merciʿ-i erāmil-i d.** 13b/14

**derecāt** [Ar.] Dereceler.
**ḳatʿ-i d. iden** 4a/4

**derece** [Ar.] (Manevi anlamda) Ölçü.
**beyān-ı d.- i ḥaḳiḳiyesine** 16a/2

**derk** [Ar.] Anlama.
**d. iderim** 14a/3

**dersaʾādet** [Far.] Saadet kapısı. Osmanlı döneminde istanbul için kullanılmıştır.
**d.** 12a/10

**dersḫāne** [Ar.+Far.] Derslik.
**d.- i ḫayālde** 6b/18

**derūn** [Far.] Gönül.
**tesliyet-baḫş-ı d. oluyor** 2a/16
**d.+ unda** 3b/10

**deryā-dil** [Far.] Gönlü geniş.
**d.** 4b/2

**dest** [Far.] El.
**d.- i nevhevesān** 6a/18
**d.** 8a/8

**devā** [Ar.] İlaç, derman.
**d.** 4a/5

**devām** [Ar.] Sürme.
**d.** 6b/16, 9b/15
**d.+ a** 8b/7

**devā-sāz** [Ar.+Far.] Çare bulan.
**d.- ı derd-mendān** 11a/17

**devāt** [Ar.] Divit.
**vaḳf-ı edevāt-ı d.** 8b/16

**devlet** [Ar.] Devlet.

**āsmān-ı d.** 15a/5

**perde-i aġāze-i d.** 5b/5

**d.+ iñ** 10b/11

**d.+ iñ** 12b/5

**d.+ lerine** 14a/1

**devlet-i ʿaliye** [Ar.] Osmanlı Devleti.

**nişāne-i d.+ niñ** 14b/11

**devletlü** Osmanlı Devleti'nde vezir gibi büyük rütbe sahiplerine verilen unvan.

**d.** 12a/15, 12a/16

**devr** [Ar.] Devir, dönme.

**d.** 8b/19

**devrān** [Ar.] 1. Dünya.

**fitne-i d.+ dır** 2b/12

2. Zaman.

**ferīd-i d.+ ıñ** 4b/12

**yegāne-i d.+ ıñ** 4a/2

**deyü** Diye, diyerek.

**d.** 3a/9

**di -** Söylemek.

**d.- dik** 3b/5

**d.- mek olur** 4b/18

**d.- mek** 12b/10, 6b/6, 7b/2

**d.- ye** 8a/18

**d.- yecek** 5a/8

**d.- yor** 6a/12

**dīdār** [Far.] Güzel yüz.

**rūyet-i d.-ı bāhirüʾl envār** 7a/2

**dīde** [Far.] Göz.

**d.- i ḥaḳīḳat** 3a/7

**dīde-duḫte** [Far.] Gözü kapalı.

**d. olan** 6a/12

**dīde-dūz** [Far.] Göz diken.

**d.** 11b/14

**diger** [Far.] Öteki.

**d.+ i** 7b/10

**diken** Ucu sivri,batıcı çıkıntı.

**d.+ i** 4b/3

**dil** [Far.] Gönül, yürek.

**ʿalāḳa-i d.** 3a/8

**ehl-i d.** 3a/15

**dil** Lisan.

**d.+ i dön-:** (Konuşmada) Anlatabilme yetisi.

**d.+ im döndigi:** 2a/19

**dilāzar-āne** [Far.] Gönül incitircesine.

**muʿāmelāt-ı d.** 14b/8

**dil-ḫūn** [Far.] İçi kan ağlayan.
**d.** 2a/14

**dil-suḫte** [Far.] Yüreği yanık.
**d.** 6a/11

**dimāġ** [Ar.] Akıl, biliç.
**d. olan** 4a/15
**d.+ da** 4a/5

**diplomat** [Fr.] Bir devleti dış ülkelerde temsil etmekle görevli kimse.
**d.** 8b/1

**dirāyet** [Ar.] Kavrayış, anlayış.
**d.** 14b/15

**dīvān** [Far.] 1.Eskiden şâirlerin aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kāfiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.
**d.- ı Ḥarīrī-i belīġ-üʾl ḫiṭābdan** 6b/3
**ṣāḥib-i d.** 1b/6

2. Büyük meclis.
**āmedī-i d.- ı hümāyūn** 1b/11

**dīvar** [Far.] duvar.
**pāre-i d.** 3a/11

**diz -** Sıralamak.
**d.- ilmiş olmasıyla** 2b/17

**dön -** Kendi etrafında hareket etmek.
**dili dön- :** bkz.: dil.
**dilim d.- digi** 2a/19

**duʿā** [Ar.] Allaha yakarış.
**d.- yı efzāyiş-i ʿömr** 16a/7
**d.- yı icābet peymāsı** 11b/7
**muḥtāc-ı tāc-ı d.- yı** 5b/8
**d.- yı mefrūż-uʾl-edāsını** 12b/17, 9a/16
**d.- yı mefrūż-uʾl-edāsınıñ** 10b/4, 16b/14

**duʿā-ḫānī** [Ar.] Dua eden kimseye ait.
**ṭarīḳ-i tevfīḳ-i refīḳ-i d.+ ye** 6a/1

**duḫūl** [Ar.] Dahil olma.
**fermā-yı d. olmuş** 16b/4
**meṭāyā-i d.** 9a/10

**dūn** [Ar.] Alçak.
**dehr-i d.+ uñ** 3a/5

**dūrī** [Far.] Uzaklık.
**d.- i ṣūrī** 15b/14
**d.- i ṣūrīniñ** 9b/16

**dümūʿ** [Ar.] Gözyaşları.

**muʿaṭṭarāt-ı ʿuyūn-ı mecrā-i d.** 11b/8

**seyelān-ı d.** 9b/17

**dün** Yakın geçmiş zaman.

**d.** 3a/11, 3a/13

**dünya** [Ar.] Yeryüzü.

**d.** 15b/10, 4b/5

**d.+ lar** 10b/1

**d.+ nıñ** 3a/4

**d.+ yı** 10a/18

**dürer** [Ar.] İnci taneleri.

**maʿrūżāt-ı d.-i daʿvāt** 5b/9

**dürlü** Çeşit.

**d.** 4a/5, 4b/11

**dürr** [Ar.] İnci.

**d.** 3a/9

**düş -** 1. Kayıt altına girmek.

**d.- enler** 4b/7

2. Yüksek bir yerden aşağı düşmek.

**d.- mek** 8a/3

**d.- üb** 8a/8

**düşkün** Güçsüz, kuvvetsiz.

**d.** 8a/5

**düşür -** Düşmesine sebep olmak.

**d.- erek** 3a/3

**d.- ür** 7b/18

**düyūn** [Ar.] Borçlar.

**d.- ı senedātı** 4b/17

**d.+ dan** 11a/6

**-E-**

**ebṣār**[Ar.] Gözler.

**nezd-i e.** 7b/4

**ebyāt**[Ar.] Beyitler.

**e.- ı teʾṣir-i āyāt** 5b/10

**ecille** [Ar.] Bilgi veya rütbece büyük olanlar.

**e.+ tüʾl-kitābdır** 6b/1

**ecvibe** [Ar.] Karşılıklar, cevaplar.

**e.- i mubalbaladan** 8a/10

**eczā** [Ar.] Parçalar.

**tertibsāz-ı e.- yı saʿādet** 12b/6

**edā** [Ar.] Yerine getirme.

**e.- yı vecāʾib-i sitāyişkārisine** 8b/15

**e. olunduḳdan** 1b/2

**duʿā-yı mefrūż-uʾl-e.+ sını** 12b/17, 9a/16

**duʿā-yı mefrūż-uʾl-e.+ sınıñ** 10b/5, 16b/15

**edevāt** [Ar.] Aletler.

**vaḳf-ı e.- ı devāt** 8b/16

**edīb** [Ar.] Edebi yazılar yazan kimse.

**e.- i cihānıñ** 3b/3

**e.- i lebīb-i maʿārif-mendi** 1b/8

**edʿıye** [Ar.] Dualar.

**e.- i ḫayriye-i dāverīleri** 16a/10

**e.- i ḫayriyesi** 10b/18

**e.- i ḫayriyesine** 8b/3

**efʿāl** [Ar.] Eylemler.

**şīġakeş-i e.- i muḳāribe** 6b/19

**efḍal** [Ar.] Çok faziletli

**şāyān-ı medīḥa-i e.- üʾl-efḍāl** 9b/3

**efḍāl** [Ar.] İhsanlar, lutuflar.

**şāyān-ı medīḥa-i efḍal-üʾl-e.** 9b/3

**efendi** [Yun.] Buyruğu geçen, hükmünü yürüten, kendisine uyulan kimse.

**e.** 7b/18, 14b/6

**e.+ ler** 12a/16

**e.+ leriniñ** 9a/6

**e.+ miz** 10a/11, 12a/15, 12a/9, 14a/11, 14a/4, 15a/8, 16a/19

**e.+ mizden** 13a/16

**e.+ mize** 13b/11

**e.+ miziñ** 10b/8, 10b/14

**e.+ miziñdir** 13a/3, 16b/18

**efḫamī** [Ar.] En şerefli olana ait.

**zihn-i naḳḳād-ı ḫażret-i ḫıdīv-i e.+ leriniñ** 12b/7

**efzāyiş** [Far.] Artma, çoğalma.

**duʿā-yı e.- i ʿömr** 16a/8

**efzūn**[Far.] Fazla,çok.

**e.** 16a/5

**eger** [Far.] Şayet.

**e.** 2b/6

**egerçi** [Far.] Her ne kadar.

**e.** 13a/11

**eglen -** Hoşça vakit geçirmek.

**e.- emezdi** 4a/11

**ehl** [Ar.] Sahip.

**e.- i inṣāf** 4b/15

**ehl-i dil** [Ar.+Far.] Gönül dilinden anlayan kimse.

**e.** 3a/15

**ekdār** [Ar.] Kederler, acılar.

**e.- ı taḥammül güdāza** 13a/12

**e.+ ı** 9b/16

**ekremī** [Ar.] Lütuf ve kerem sahibi kimseyle ilgili anlamında olup yazışmalarda kullanılan klişeleşmiş saygı sözü.

**eşer-i e.+ leriyle** 5a/6

**vaʿad-i ālī-i e.+ leriyle** 13b/3

**el** Tutma organı.

**e. açub** 5a/7

**e.+ de** 13a/13, 13a/15

**e.+ lerimizi** 12b/13

**el-belāgat** [Ar.] Güzel söz söyleme sanatı.

**sāḥa-i fesīḥat-üʾl-mesāḥa-i e.+ a** 7a/16

**elbette** [Ar.] Şüphesiz, muhakkak.

**e.** 11a/13

**elbise** [Ar.] Giysi.

**e.- iʾīdiyyeniñ** 15a/15

**elem** [Ar.] Keder, üzüntü.

**vādī-i e.+ e** 3a/15

**elfāẓ** [Ar.] Sözler.

**e.** 2b/13, 2b/15

**ḥayş-üʾl-e.** 8b/13

**el-feṣāḥa** [Ar.] Düzgün ve güzel söz söyleme.

**e+ ya** 7a/17

**el-firāḳ** [Ar.] Elveda.

**e.** 5b/11

**el-ḥurūf** [Ar.] Harfler.

**e.+ ını** 8b/1

**el-iḥsān** [Ar.] Bağış.

**e.** 16b/18

**el-kerīm** [Ar.] Kerem sahibi, cömert.

**e.- üʾl müsteʿān** 11b/10

**el-maāʿnī** [Ar.] Manalar.

**e.** 8b/13

**elṭāf** [Ar.] Lütuflar.

**māüʾl-ḥayevāt-ı e.- ı şamedāniyyesiyle** 13a/8

**e.** 10b/9, 13b/13

**elṭāf-ı ilāhi** [Ar.] Allahın lütufları.

**e.+ yeden** 7a/6

**emān** [Ar.] Yardım dileme.

**e.** 7a/15

**emel** [Ar.] İstek, arzu.

**esbāb-ı e.** 11a/14

**e.+ iyle** 7b/9
**e.+ sizlikdir** 4a/8

**emīn** [Ar.] Güvenilir.
**e.+ dir** 3b/4

**emniyet** [Ar.] Güvenlik.
**e.** 12a/11

**emr** [Ar.] Emir.
**e.- i muḳarrer** 13a/15
**e.** 11a/2, 11b/4, 12b/1, 13a/2, 14a/4, 14b/3, 15a/18, 16b/17, 7a/9, 9b/18

**emṯāl** [Ar.] Benzer olanlar.
**sürūr-u idrāk-ı e.- i ġayr-ı mütenāhiyesiyle** 16b/10
**müşāhide-i e.- i nā-mütenāhiyesiyle** 12b/15, 9a/13
**ẕāt-ı ʿadīm-ü'l-e.+ iñ** 3b/6

**eñ** Üstün derece.
**e.** 13b/16, 14a/17, 2a/19, 3b/16, 3b/17, 4b/19, 9a/6

**enām** [Ar.] Yaratılmış olan bütün mahlukat.
**tenvīr-i ʿuyūn-u e. itmekde** 16/b2
**müfārıḳ-uʾl-e.** 12a/9
**e.+ a** 9a/9

**encām** [Far.] Son, nihayet.
**ẓuhūr-peyām-ı meserret-i e.- ı ḥażret-i ẓıllullāhīye** 15b/19

**ender** [Far.] İçinde.
**e.** 13a/14

**endīşe** [Far.] Telaş.
**e.+ yi** 7a/16

**enfās** [Ar.] Nefesler.
**ḥaşr-ı e.** 16a/9

**enhār** [Ar.] Nehirler.
**imrār-ı e.** 5b/14

**envāʿ** [Ar.] Çeşitler, türler.
**maḳrūn-u e.- i füyūżāt** 16a/17
**e.- i sürūr** 14a/9

**envār** [Ar.] Nurlar, ışıklar.
**muʿādil-i e.- ı āfitāb** 8b/13
**e.- ı şeref** 15a/5
**rüyet-i dīdār-ı bāhir-üʾl-e.+ dan** 7a/3

**erāmil** [Ar.] Dul kadınlar.
**merciʿ-i e.- i derd-mendān** 13b/14

**erbāb** [Ar.] Sahipler.
**e.- ı faẓl** 2a/17
**e.- ı nifāḳıñ** 15a/1

**e.- üʾl-bāba** 6b/7

**erḥam** [Ar.] Çok merhametli.

**e.** 5a/1

**erhamī** [Ar.] Çok merhametli olan.

**ḫāk-pāy-ı ḥācet-revā-yı cenāb-ı e.+ lerine** 13b/18

**ervāḥ** [Ar.] Ruhlar.

**e.+ ını** 2a/18

**esbāb** [Ar.] Sebepler.

**e.- ı emel** 11a/14

**e.+ a** 10b/12

**eṣer** [Ar.] Kitap.

**e.- i celīliyle** 10a/12

**e.- i ekremīleriyle** 5a/6

**e.- i ṭabīʿīsi** 15b/18

**e.** 2b/10

**e.+ inden** 6b/12

**e.+ iñiz** 2b/12

**eṣḥāb** [Ar.] Sahipler.

**e.- ı aġrāżıñ** 14b/12

**esʾile** [Ar.] Sorular.

**e.- i müteselsile** 8a/9

**eski** Üzerinden zaman geçmiş olan.

**e.** 13b/19

**eṣmār** [Ar.] Meyveler, semereler.

**e.+ a** 6b/9

**esrārüʾl-kelām** [Ar.] Sözün sırları.

**maẓhar-ı e.- ı ẕū-şücūn** 1b/11

**eşek** Binek ve yük hayvanı.

**e.+ den** 8a/8

**eşfaḳ** [Ar.] cok sefkatli.

**e. oldığından** 5a/1

**eşiʿa** [Ar.] Aydınlıklar, ışıklar.

**e.+ sı** 9b/5

**eṭıbbā** [Ar] doktorlar.

**e.+ nıñ** 4a/12

**ev** Hane.

**e.** 4b/15

**evān** [Ar.] Zaman.

**e.- ı şitāda** 7b/10

**evḳāt** [Ar.] Vakitler.

**e.** 16a/9

**ḥaşr-ı e.** 8b/15

**evḳāt-güzār** [Ar.+Far.] Vakitler geçiren.

**evḳāt g.** 11b/14

**evrād** [Ar.] Okunmasi adet edinilmis olan belli ayet süre ve dualar.

**fātiḥa-i e.** 12b/18, 9a/16

**evrāḳ** [Ar.] Kağıtlar.

**e.- ı perīşāna** 1b/13

**veʾl e.** 5b/10

**evvel** [Ar.] İlk, önce.

**e.- üʾl-aʿşarda** 7b/5

**e.** 10a/17, 4a/16, 7b/2, 8b/5, 9a/11, 9b/11

**naẓar-gāh-ı e.- üʾl-nihāye** 2a/4

**evvelā** [Ar.] ilk önce, ilk olarak.

**e.** 2a/11

**ey** Hitap sözü.

**e.** 11a/11, 2b/12, 7a/15

**eyādī** [Ar.] Eller.

**e.+ den** 4b/16

**eyle -** Etmek yapmak anlamında yardımcı fiil.

**e.- di** 9b/2

**tesrīr-i ḳalb-i iḫlāṣıma e.- di** 16a/2

**güzer e.- di** 3a/4

**sevḳ e.- di** 3b/17

**tenvīr e.- di** 10a/9

**rükūb e.- digi** 8a/2

**kesb-i iftiḫār e.- digim** 9b/11

**ḫulūl e.- diginden** 15a/12

**iʿṭā-yı icāzet e.- diginden** 9a/12

**tebşīr e.- diginden** 12b/13

**ʿadd e.- dim** 13b/16

**cürʾet e.- dim** 14b/3

**kesb-i mefāḫir e.- diğim** 8b/5

**e.- mege** 13a/2

**tecvīz e.- meyecegine** 14b/18

**menʿ e.- miş** 2b/5

**ʿarż-ı şükrāniyet e.- riz** 11a/10

**e.- se** 15b/13

**perhīz e.- yecegim** 8b/7

**irāʾe e.- yeceginden** 6b/15

**ġıpṭalar e.- yerek** 2b/18

**imdād e.- yin** 7a/14

**ʿarż e.- yüb** 3b/19

**eyyām** [Ar.] Günler.

**kāffe-i e.** 16b/4

**ezelī** [Ar.] Başlangıcı olmayan.

**e.** 3b/2

**-F-**

**fāḥiş** [Ar.] Aşırı.

**f.** 4b/17

**faḫr** [Ar.] Övünme.

**f.** 11b/13

**faḫr-ı kāʾināt** [Ar.] (Kainatın övünme kaynağı olan) Hz. Muhammed.

**ḥażret-i f.** 10b/14

**fāʾiḳa** [Ar] Üstün. (Faik kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan aynı manadaki müennes şekli)

**riʿāyet-i f.+ sı** 14b/12

**faḳaṭ** [Ar.] Lakin.

**f.** 8a/7

**familya** [İtl.] Aile.

**f.** 4b/10

**f.+ sına** 4b/6

**farīża** [Ar.] Farz, görev.

**f.- i şükr** 6b/13

**f.- i ẕimmet-i ʿubūdiyet** 14a/14, 16b/7

**farṭ** [Ar.] Aşırılık.

**f.- ı ḥayret-i cāhiliyeden** 7b/15

**faṣl** [Ar.] Ayırma.

**f.** 4a/14

**fātiḥa** [Ar.] Kur'an-ı kerimin ilk süresinin adı, elham.

**f.- i evrād** 12b/17, 9a/16

**fātir** [Ar.] Durgun.

**defātir-i zihn-i f.+ i** 7b/9

**fāżıl** [Ar.] Ahlakı, ilmi ve sahip olduğu meziyetler bakımından üstün kimse. Fazilet sahibi.

**f.- ı kāmil** 1b/10

**kāmil-i f.** 1b/10

**fażl** [Ar.] İyilik, lütuf.

**erbāb-ı f.** 2a/17

**fedā** [Ar.] Uğruna verme.

**f.- i raḥmīlerinde** 13b/2

**feḫamet** [Ar.] Büyüklük, ululuk.

**f.** 12b/17

**felāḥ** [Ar.] Kurtuluş.

**silāḥ-ı f.+ ı** 10b/11

**felāket** [Ar.] Belâ.

**f.** 14a/3

**Felāṭun** [Ar.] Sokrates'in öğrencisi, Aristo'nun hocası.

**ẕāt-ı F. simāt-ı sāmīlerini** 2b/4

**felek** [Ar.] Talih, baht.

**f.+ den** 3b/17

**fenā** [Ar.] Kötü.

**f.+ sını** 3a/4

**fenn** [Ar.] İlim.

**f.- i politiḳada** 8a/16

**feraḥ-fezā** [Ar.+Far.] Ferahlık veren.
**naġamāt-ı f.** 4a/7

**ferīd** [Ar.] Eşi olmayan, eşsiz.
**f.- i devrānıñ** 4b/12

**fermā** [Far.] Buyurucu.
**meymenet f.- yı duḫūl olmuş** 16b/3

**fermān** [Far.] Emir, buyruk.
**f.** 8b/12, 11a/2, 11b/4, 12b/1, 13a/2, 14a/4, 14b/3, 15a/18, 16b/17, 7a/9, 9b/18

**fermān-fermā** [Far.] Hükmeden hükmü geçen.
**cenāb-ı f.- yı ḥıṭṭa-i ḥayāt** 13a/7

**ferve** [Ar.] Kürk.
**serfürū-bürde-i f.- i merāḳa** 6b/18

**feṣāḥat** [Ar.] Sözün açık ve hatasız olması, dilin doğru kullanılması.
**kemāl-i f.** 1b/4

**fesīḥat** [Ar.] Geniş, açık.
**sāḥa-i f.- üʾl-mesāḥa-i el-belāġata** 7a/16

**feyyāż-ı muṭlaḳ** [Ar.] Sınırsız feyiz veren Allah.
**cenāb-ı f.** 12b/4

**feyż** [Ar.] İhsan.
**ḥasret-i ḫāk-pāy-i f.- i ġāyet-i ḥażret-i velī-niʿmet** 11b/9
**meydān-ı f.- i iḳtirān-ı ḳuṭbüʾl-aḳṭābdan** 6b/2
**maḥrūm-ı f.- i luṭf-u selām** 7b/14
**f.- i tevʾem-i āṣafāneleriyle** 9b/7
**f.** 12a/12

**feżā** [Ar.] Geniş alan.
**f.- yı nişīb** 7a/17

**feżāil** [Ar.] Faziletler.
**ẕāt-ı müstecmiʿ-ül f.+ iñ** 2b/13

**fıḳarāt** [Ar.] Kıssalar.
**f.- ı süziş-i ġāyāt** 5b/12

**fī** [Ar.] Geçmişte.
**f.** 8b/11

**fiʾl-zamān** [Ar.] Zaman içinde.
**f. üʾl-kütüb.dür** 8b/14

**fikir** [Ar.] Düşünce.
**f.+ ler** 4a/1
**f.+ li** 8a/19

**firāz** [Far.] Yokuş.
**f.+ da** 7a/17

**fīrūz** [Far.] Uğurlu.
**rūz-ı f.** 15a/7

**fitne** [Ar.] Karışıklık, kargaşalık.
**f.- i devrāndır** 2b/12

**füsūn** [Far.] Büyü, sihir.
**füyūżāt-ı ḳalem-i f.- ı āṣār** 6b/8

**fütūr** [Ar.] Ümitsizlik, zayıflık.
**ẕāt-ı mevfūr-uʾl-f.+ dur** 7b/12

**füyūżāt** [Ar.] Feyizler.
**f.- ı ḳalem-i füsūn-ı āṣār** 6b/8
**f.- ı maʿnevīye-i müşkil-güşāyīlerinden** 10b/15
**maḳrūn-u envāʿ-i f.** 16a/17
**f.+ a** 14a/10

**-G-**

**ġadīr** [Ar.] Durgun su birikintisi, gölcük.
**ġ.** 6b/9

**ġāʾile** [Ar.] Uğraşı, telaş.
**ġ.- i Girid** 7a/1
**ġ.+ si** 3b/13

**ġam** [Ar.] Üzüntü, keder.
**kār-gāh-ı ġ.+ a** 3a/14

**ġarīb** [Ar.] 1. Kimsesiz, zavallı, çaresiz.
**ġ. idi** 4b/5
**ġ.** 3b/5, 4b/12
**ġ.+ in** 3a/17
**ġ.+ lik** 4b/11

2. Tuhaf, acayip.
**ġ.** 4a/14
**ġ.+ i** 4a/19

**ġāyāt** [Ar.] Gayeler, maksatlar.
**teveccühāt-ı mekārim-ġ.- ı münʿimānelerini** 9b/16
**fıḳarāt-ı sūziş-i ġ.** 5b/13
**taʿlimāt-ı ḥikmet-i ġ.** 10a/11

**ġāyet** [Ar.] Son derece, pek çok.
**ḥasret-i ḫāk-pāy-i feyż-i ġ.- i ḥażret-i velī-niʿmet** 11b/9
**ḥadd-i ġ.+ e** 7a/1

**ġayr** [Ar.] Olmayan.
**ġ.- ı ḥadd-i ʿarż-ı levāzım-ı tebrīk** 16b/15
**sürūr-u idrāk-ı emṣāl-i ġ.- ı mütenāhiyesiyle** 16b/10

**ġayret** [Ar.] Belli bir şey için çabalama.

**ġ.** 4a/11

**ġayretvār** [Ar.] Gayretli.

**ġ.** 11a/12

**ġayri** [Ar.] Başka.

**ġ.** 4b/14, 5a/8

**ġazete** [İtl.] Okuyucularına çeşitli konularda haber ve bilgi vermek için genellikle günlük olarak çıkarılan yayın organı.

**ġ.+ den** 4b/14

**Ḫudāvendigār ġ.+ siyle** 2a/8

**geçin -** Hayatını sürdürmek.

**g.- enleriñ** 2b/9

**geçüril –** İncelemek.

**naẓarda**n **g.- üb** 7a/11

**gedā** [Far.] Yoksul.

**g.+ lardan** 11a/12

**gel –** 1. Ziyaret etmek.

**g.- ür** 3b/11

**g.- en** 3a/15

2. Dönmek.

**g.- erek** 7a/19

3. Ortaya çıkmak.

**g.- mekde idügi** 14b/8

**g.- üb** 10a/12

4. Olmak anlamıda yardımcı fiil olarak kullaılır.

**lāzım g.- en** 13b/13

**gerek** "hem" gibi başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğü anlatılır.

**g.** 11a/5, 12a/10, 12a/16, 14b/18, 14b/19

**germābe** [Far.] Sıcak su hamamı.

**lūle-i g.- i sūzān** 11a/15

**gevher** [Far.] Cevher, mücevher.

**g.- i girān-behā-yı peyām** 6a/9

**ġıbb** Sonra.

**ġ.** 5b/11

**gibi** Benzerlik bildirir, benzer, benzeyen.

**g.** 10a/15, 13a/16, 2b/1, 4a/10, 4b/15, 8a/19, 8b/18

**ġıpṭa** [Ar.] İmrenme, özenme.

**ġ.+ lar eyleyerek** 2b/17

**girdāb** [Far.] Tehlikeli durum.

**g.- ı inḳılābda** 7b/16

**Girid** Yer adı.

**ġāʾile-i G.** 7a/1

**G.+ de** 5b/1

**git -** 1. Bulunduğu yerden ayrılmak.

**g.- emem** 11a/12

**g.- üb** 8a/4

2. Zamanın geçmesi.

**g.- dikce** 4a/3

**gönül** Yürek, kalp.

**cān-u g.+ den** 2b/17

**g.+ üm** 3a/4

**gör -** Bir kimse veya nesnenin varlığını gözle algılamak.

**g.- dükce** 11a/11

**g.- düm** 2b/15

**g.- enlere** 8a/4

**g.- inür** 4b/18

**g.- iyoruz** 3a/10

**g.- meden** 2b/4

**g.- se** 8b/1bir

**g.- sem** 2b/2, 3a/5

**g.- üyoruz** 4b/6

**göre** Uygun şekilde, uygun olarak.

**g.** 6b/10, 9a/1

**göril -** Varlığı gözle hissedilmek.

**g.- erek** 7a/12

**göster-** Görülmesine sebep olmak.

**baş göster-:** bkz.: baş.

**baş g.- en** 3b/10

**götür -** Bir şeyi bir yere giderken beraberinde bulundurmak.

**g.- digi** 4a/1

**göz** Görme organı.

**g.** 3a/13

**g.+ i** 3a/10

**gū** [Far.] Söyleyen.

**g.** 6a/10

**ġufrān** [Ar.] Affetme, merhamet etme.

**şehr-i şerīf-i ramażān-ı ġ.** 12b/11

**ġurfe** [Ar.] Çardak, köşk.

**ġ. nişīnān** 6a/13

**ġuruş** Osmanlı Devleti zamanında kesilen bir para.

**ġ.** 13a/18

**güftār** [Far.] Sözler.

**ʿarżuhāl-i perīşān-ı g.** 12b/19

**güher** [Far.] Elmas, mücevher.

**g.** 3a/9

**gül -** Tebessüm etmek.

**g.- er** 3a/15

**gül-bāng** [Far.] Belli bir tertibe göre yüksek sesle okunan dua ve ilahi dizisi.

**g.- ı āh-ı seḥar** 4a/7

**gül-çehre** [Far.] Gül yüzlü.

**g.- i ʿāfiyeti** 4a/8

**Gülşen-i Süḫan** Eser adı.

**G.** 1a/1

**gülşen-serāy** [Far.] Gül bahçesi içindeki saray.

**g.- ı ʿömr** 13a/8

**sāz-ı g.** 16b/14

**gülten** [Far.] Vücudu gül gibi güzel ve nazik olan. Gül vücutlu.

**g.** 3a/12

**g.+ i** 3b/11

**gül-zār** [Far.] Gül bahçesi.

**g.- ı bahar** 6b/11

**gün** 24 saatlik zaman parçası.

**g.** 4a/13, 4a/15

**g.+ den** 8a/4

**güsiste**[Far.] Kopmuş, çözülmüş.

**ʿinān-ı semend-i g. peyvend** 7a/15

**güşā** [Far.] Sonuna geldiği kelimelere "açan, açıcı" anlamı katarak Farsça usulüyle birleşik sıfatlar yapar.

**zeban-g.** 4a/16

**gūya** [Far.] Sanki.

**g.** 6a/15, 6a/9, 6b/2

**güzel** Göze ve kulağa hoş gelen.

**g.** 3a/10

**güzer** [Far.] Geçmek.

**g. eyledi** 3a/4

**güzeşt** [Far.] Geçme geçiş.

**ḥikāye-i ḳażāʾ-i be-ser g.+ den** 8a/5

**güẕeştegān** [Far.] Geçmişler.

**g.+ ıñ** 2a/18

**güzīde** [Far.] Seçkin.

**g.+ siyle** 2b/1

**-H-**

**ḫaber** [Ar.] Olmuş veya olmakta bulunan bir şeye dair orada olmayanlara erişen bilgi.

**ḫ.** 4b/13

**ḫ.+ iyle** 6a/12

**ḫāce** [Far.] Hoca.

**ḫ.- i cihāndan** 6a/16

**ḫ.- i ḥikmet** 1b/9

**ḥācet** [Ar.] İhtiyaç.

**ḥ. olmadığı** 14b/9

**ḥācet-revā** [Ar.+Far.] İhtiyacı gören, gideren.

**ḫāk-pāy-ı ḥ.- yı cenāb-ı erhamīlerine** 13b/18

**Ḥacı ʿİzzet Efendi** Kişi adı.

**Ḥ.+ niñ** 1a/7

**ḫadd** [Ar.] Yanak.

**semen ḫ.** 4a/10

**ḥadd** [Ar.] Sınır.

**ḥ.- i ġāyete** 7a/1

**ḥ.** 9a/8

**ḫafīf** [Ar.] Etki gücü az olan.

**ḫ.** 3b/10

**ḫāfıẓ** [Ar.] Koruyan, muhafaza eden kimse.

**Cenāb-ı ḫayr-uʾl-ḫ.+ īn** 14a/9

**Ḥāfıẓ İsḥaḳ Efendi** Kişi adı.

**Ḥ.+ niñ** 2a/7

**ḥaḳīḳat** [Ar.] Asıl olan durum ve şekil, gerçek.

**ḥ.- i cānsūz** 15b/17

**mālik-i ḥ.- i insāniye olan** 3a/18

**ḥ.- i vaḳf-ı daʿvāt-ı tezāyüd-i şafā** 11b/18

**ḥ.** 12a/3, 13b/10

**dīde-i ḥ.** 3a/7

**ḥaḳīḳiyye** [Ar.] Asıl olan, gerçek.

**beyān-ı derece-i ḥ.+ sine** 16a/2

**ḥaḳḳ** [Ar.] Birine ya da bir şeye ait olan.

**ḥ.-ı nā-müsteḥaḳ** 9b/15

**ḥ.+ larında** 10b/9

**bi-ġayr-i ḥ.** 14b/12

**ḥ.+ ında** 7b/12, 10b/9, 14b/12, 14b/6, 10a/5

**ḥaḳḳā** [Ar.] Gerçekten, doğrusu.

**ḥ.** 2b/15

**ḥ.** 6b/6

**ḫāk-pāy** [Ar.+Far.] Büyük bir kimsenin huzuru. (Bu anlamda kelime bir nezâket ve saygı ifâdesi olarak kullanılır.)

**ḫ.- i ʿālīlerine** 9b/14

**ḫ.- ı ʿālīye** 7b/8

**ḫ.- ı ʿişmet** 14a/7

**ḥasret-i ḫ.- i feyż-i ġāyet-i ḥażret-i velī-niʿmet** 11b/9

**ḫ.- ı ḥācet-revā-yı cenāb-ı erhamīlerine** 13b/18
**ḫ.- ı merḥamet-i iḫtivā-yı āṣafānelerine** 11a/6
**ḫ.- ı muʿallā-yı dāverānelerince** 8b/18

**ḫaḳīrāne** [Ar.+Far.] "Benim gibi değersiz ve hakir bir kimseye yakışır şekilde" anlamında tevâzu sözü olarak kullanılır.
**ʿubūdiyet-i ḫ.+ me** 13b/19

**ḫāl** [Far.] Vücuttaki küçük esmer benek, ben.
**ḫ.- i mehrūyān-ı zamān-ı yaġmager** 2b/11

**ḥāl** [Ar.] Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.
**ḥ.- i ʿacz-i iştimālime** 11b/1
**suʾāl-i ḥ. idenlere** 8a/11
**ḥ.** 13a/16, 13b/8, 14b/17, 8a/5
**ʿarāfet-i ḥikmet-i āyet-i ḥ.** 16a/3
**ḥ.+ de** 11b/10, 12b/11, 16a/17, 16a/7, 4b/13, 7a/9, 8a/2, 10a/17, 11a/17, 5a/5
**muvāfıḳ-ı muḳtezā-yı ḥ.+ dir** 5b/15
**ḥ.+ i** 6b/16
**perīşānī-i ḥ.+ im** 13b/11
**ḥ.+ imizi** 13a/10
**ḥ.+ ine** 3b/8
**tercüme-i ḥ.+ ini** 4b/7
**ḥ.+ lerden** 4b/4

**ḥālā** [Ar.] Daha, henüz, şimdi bile.
**ḥ.** 6a/15

**ḫālī** [Ar.] Uzak, ıssız.
**ḫ. itdi** 13a/11

**ḥālik** [Ar.] Simsiyah.
**şehr-i ḥ.** 15b/2

**ḫalḳ** [Ar.] Yaratılış.
**ḫ.- ı celīl** 13b/13

**ḫām** [Far.] Tabiî hâlinde bulunan, işlenmemiş.
**cevher-i ḫ.** 7b/2

**ḥamd** [Ar.] Şükür.
**leh-üʾl ḥ.- ı sāye-i meḥāsin** 16a/11

**hāme** [Ar.] Başın üst kısmı, tepe.
**h.- i tekrīm** 6a/5

**hāme-pīrā** [Ar+Far.] Başı süsleyen, baş üstünde yeri olan.
**h.- yı tekrīm oldı** 15b/7

**ḫān-ı ḫānān** [ET.] Hanlar hânı.

**şāyān-ı laḳab-ı ḫ.- ı ḫānān** 8a/19

**ḫāne** [Far.] Ev.
**ḫ.- i āsāyiş mendime** 7a/19
**pā-peste-i ḫ.- i sükūn** 8a/4
**ḫ.+ si** 4b/15

**ḫānedān** [Far.] Köklü, asil ve büyük âile.
**ḫ.- ı ʿacz-i nişāne-i ḥuccet-i saʿādet** 10b/6
**ḫ.- ı kerāmet-i ʿunvāna** 14b/10

**ḫarābāt** [Ar.] Tekke.
**ʿālim-i ḫ.+ ıñ** 3b/16

**ḥarāret** [Ar.] Vücut ısısı, ateş.
**ḥ.- i ciger** 11a/16

**ḥarb** [Ar.] Çarpışma, savaş.
**ḥ.+ i** 5b/4

**ḥareket** [Ar.] Davranış.
**ḥ.+ i** 14b/17

**ḥarem-serāy** [Ar.+Far.] Harem dairesi.
**pirāye-baḫş-ı ḥ.** 10b/4

**ḥarī** [Ar.] Layık, müstehak.
**ḥ.+ dir** 6b/8

**ḥarīf** [Ar.] Meslektaş.
**ḥ.- i ẓarīfiñ** 8a/7

**Ḥarīrī** [Ar.] "Makamat" adlı eseri yazan ünlü edibin ünvanı.
**dīvān-ı ḥ.- i belīġ-üʾl ḥiṭābdan** 6b/4

**ḥasān** [Ar.] İyilik, güzellik.
**ḥ.** 10b/14

**ḥasb** [Ar.] Sebebiyle, gereğince.
**ḥ.+ iyle** 14b/12

**ḥasenāt** [Ar.] Hayırlı işler, iyilikler.
**ḥ.+ a** 10b/17

**ḫaşlet** [Ar.] Yaratılıştan gelen huy, tabiat.
**melek ḫ.** 11b/10

**ḥaṣr** [Ar.] Yalnız bir şeye mahsus kılma.
**ḥ.- ı enfās** 16a/9
**ḥ.- ı evḳāt** 8b/15
**ʿaṣr-ı meyāmin-i ḥ.- ı tāc-dārīde** 10b/16

**ḥasret** [Ar.] Özlem.
**ḥ.- i ḫāk-pāy-i feyż-i ġāyet-i ḥażret-i velī-niʿmet** 11b/9
**ʿan-üʾl-ḥ.** 5b/11

**ḫāṣṣüʾl-ḫāṣṣ** [Ar.] En has, en güzel.

**iştiyāḳ-ı ḫ.+ ımı** 2b/7

**ḫattā** [Ar.] Üstelik, hem de.

**ḫ.** 4a/12

**ḫavālī** [Ar.] Çevre, yöre.

**ḫ.- i ʿavālīsinden** 5b/7

**ḫ.+ ce** 11b/1

**ḫavāṣṣ** [Ar.] Muhterem, saygın olanlar.

**lisān-ı ḫ.** 8b/4

**ḫāvī** [Ar.] İçine alan, içinde bulunduran.

**ḫ.** 2a/11, 10a/7, 3b/18

**ḫavṣala** [Ar.] Anlayış, anlama gücü.

**ḫ.- i taḥrīre** 12a/6

**ḫayā** [Ar.] Utanç.

**maʿden-i ḫ. için** 3b/15

**ḫayāl** [Ar.] Düş.

**dersḫāne-i ḫ.+ de** 6b/18

**ḫayāt** [Ar.] Yaşam, ömür, canlılık.

**teceddüd-ü ḫ.- ı cism-i ümīde** 16a/6

**iktisāb-ı ḫ.- ı tāze** 11b/13

**żiyā-yı ḫ. zāy** 15b/13

**cenāb-ı fermān-fermā-yı ḥıṭṭa-i ḫ.** 13a/7

**rişte-i ḫ.+ ı** 4b/6

**sermāye-i ḫ.+ ımız** 15b/4

**ḫayli** [Far.] Oldukça fazla.

**ḫ.+ ce** 4a/19

**ḫayr** [Ar.] Faydalı iş, iyilik, hayır.

**meşāġıl-ı ḫ.- ı delāʾil** 12b/7

**neyyir-i ḫ.- i saʿādetiñ** 9b/5

**Cenāb-ı ḫ.- uʾl ḫāfıẓ** 14a/9

**ḫ.- üʾl-celis** 8b/14

**dāri-i ḫ.- üʾl-kelām** 9a/3

**icrā-yı ḫ.** 10b/14

**ḫayrāt** [Ar.] İyilikler, hayırlı işler.

**ḫ.** 10b/17

**ḫayret** [Ar.] Şaşkınlık.

**ḫ. aldı** 7a/14

**farṭ-ı ḫ.- i cāhiliyeden** 7b/16

**ḫayriye** [Ar.] Hayırlı.

**edʿıye-i ḫ.- i dāverīleri** 16a/10

**daʿvāt-ı ḫ.+ si** 7a/4

**edʿıye-i ḫ.+ si** 10b/18

**edʿıye-i ḫ.+ sine** 8b/3

**ḫayṣ** [Ar.] İtibar, saygı.

**ḫ.- üʾl-elfāẓ** 8b/13

**haẕā** [Ar.] Bu.

**h.** 6a/19

**ḥażerāt** [Ar.] Hazretler.

**ḥ.+ ı** 12a/16

**ḫazīne** [Ar.] Maddi değeri yüksek şeylerin tümü.

**ḫ.+ ce** 12a/13

**ḫazīran** [Ar.] Yılın 6. Ayı.

**şehr-i ḫ.+ ıñ** 15a/13

**ḥażır** [Ar.] Tamamlanmış olan.

**ḥ.+ lanmaḳda olduḳlarını** 12a/2

**ḥ.+ lıyor** 4b/7

**hażm** [Ar.] Gönlü geniş olma, tahammül etme.

**h.+ dır** 4a/17

**ḥażret** [Ar.] İsim ve ünvanların başında veya sonunda kullanılan saygı ifadesi. “Saygıdeğer”.

**ḥ.- i faḫr-ı kāʾināt** 10b/14

**zihn-i naḳḳād-ı ḥ.- i ḫıdīv-i efḫamīleriniñ** 12b/7

**nişān-ı ḥ.- i ḫilāfet-penāhī** 11b/17

**ʿallāme-i ḥ.- i ʿismet-penāhīleri** 10a/8

**ḥ.- i men** 12b/1, 15a/18

**simāt-ı ḥ.- i pādişāhı** 15b/12

**ruḫ-sāyī-i ʿatebe-i ḫurşīd-i kevkebe-i ḥ.- i şehen-şāhī** 11b/11

**ḫilāfet-semāt-ı ḥ.- i şehen-şāhīyi** 16b/9

**daʿvāt-ı icābet-i āyāt-ı ḥ.- i şehriyārī** 16a/14

**ḥ.- i şehriyārīyi** 10a/19

**ʿatebe-i seniyye-i ḥ.- i vekālet-penāhīleri** 13b/7

**aʿṭāf-ı mā-lā-nihāye-i ḥ.- i vekālet-penāhīlerini** 14a/2

**ḥasret-i ḫāk-pāy-i feyż-i ġāyet-i ḥ.- i velī-niʿmet** 11b/9

**seniyye-i ḥ.- i velī-niʿmet** 15b/3

**ḥ.- i velīyetüʾl-emr** 16b/17

**ḥ.- i velīyetüʾl-emriñdir** 14b/4

**ḥ.- i velīyyüʾl-emr** 13a/3, 14a/4

**ʿatebe-i ʿulyā-yı ḥ.- i velīyyüʾn-niʿamīlerine** 11a/9

**āsāyiş-vāye-i ḥ.- i ẓıllullāhīlerinde** 12a/10

**ʿatabe-iʿulyā-yı kevākib-i iʿtilā-yı ḥ.- i ẓıllullāhīniñ** 14a/15

**ḥ.- i ẓıllullāhīye** 15b/19

**iḥsān-ı ḥ.** 11b/4

**ḥ.+ leri** 12b/14, 14b/6, 8a/19

**ḥ.+ lerine** 9a/8

**ḥ.+ leriniñ** 10a/11, 12a/16, 12a/9, 14a/11, 15a/8, 16a/19

**ḥ.+ leriniñdir** 14a/5

**hem** [Far.] Bir de.

**h.** 4b/5

**heman** [Far.] Hemen.

**h.** 4a/15

**hemīşe** [Far.] Daima, her zaman.

**h.** 2a/18, 3a/5

**hengām** [Far.] Zaman, vakit.

**h.+ da** 5b/2

**hepsi** Tamamı.

**h.+ niñ** 2b/15

**her** [Far.] Hepsi, bütün.

**h.** 10a/9, 12a/11, 12a/12, 13a/11, 13b/12, 14a/9, 3a/15, 3a/4, 3b/11, 3b/8, 4a/15, 4a/5, 4b/11, 7a/9, 8b/12, 8b/15

**her-bār** [Far.] Her defa, her vakit.

**h. iderek** 12b/18, 9a/16

**h.** 12a/18

**her-dem** [Far.] Her zaman, her an.

**h.** 3a/6

**her-ḥālde** Mutlaka.

**h.** 12b/1, 14a/4, 9a/4

**her-ḥālükār** Muhakak.

**h.+ da** 12b/4

**her-ḳanġı** Herhangi.

**h.** 9b/4, 15b/12

**herkes** [Far.] Kim varsa hepsi.

**h.** 16a/13

**h.+ den** 3b/9, 4a/16

**hestī** [Far.] Varlık.

**muḫt-gāh-ı h.+ den** 3a/3

**heyhāt** [Ar.] Ne yazık.

**h.** 8b/18

**hīc** [Far.] Hiç.

**h. olmaz ise** 11b/1

**hiçbir** Bir adın başına getirilerek o adın bildirdiği varlıktan bir tekinin bile bulunmadığını, olmadığını anlatır.

**h.** 10a/14, 14b/13

**ḫıdīv** [Far.] Vezir.

**zihn-i naḳḳād-ı ḥażret-i ḫ.- i efḫamīleriniñ** 12b/7

**ḫıdīvāne** [Far.] Hidive yakışır şekilde.

**İḥsan-nāme-i ʿālī-i ḫ.+ lerinde** 7b/6

**meʾāb-ı ḫ.+ lerine** 11a/18

**maẓhariyet-i ḫ.+ lerini** 8b/4

**iḥsān-ı ḫ.+ leriyle** 8b/10

**ḫıdīvī** [Far.] Hidive ait.

**inʿām-ı luṭfiye-i ʿubūdiyet-i ḫ.+ leri** 13a/13

**ḫıdmet** [Ar.] Hizmet.

**ḫ. itmek** 10b/12

**ḫ. olur** 2a/3

**ḫ.** 10a/16, 3b/13

**ḥikāye** [Ar.] Olmuş bir hadise.

**ḥ.- i ḳażāʾ-i be-ser-güzeşt den** 8a/5

**ḥ.+ si** 12a/6

**ḥikmet** [Ar.] Bir şeyin oluşundaki akıl erdirilemeyen sebep, gizli sebep. Bilgelik.

**ʿarāfet-i ḥ.- i āyet-i ḥāl** 16a/3

**taʿlimāt-ı ḥ.- i ġāyāt** 10a/11

**ser-i ḥ.- i īcād** 12b/6

**ḫāce-i ḥ.** 1b/9

**ḫilāf** [Ar.] Ters, aykırı.

**ḫ.- ı niẓām** 14b/17

**ḫilāfet** [Ar.] Halifelik.

**taḫt-ı muʿallā-yı ḫ.- i ʿulyāyı** 15a/9

**sekene-i dār-üʾl-ḫ.- üʾl-seniyye** 11b/16

**ẕāt-ı ḫ. semāt-ı ḥażret-i şehen-şāhīyi** 16b/9

**ḫilāfet-penāhī** [Ar.+Far.] Hilâfet makāmının dayanağı olan padişahla ilgili.

**nişān-ı ḥażret-i ḫ.** 11b/18

**ḫ.+ si** 15b/13

**meyāmin-i menḳabet-i cenāb-ı ḫ.+ yi** 15b/8

**hilāl** [Ar.] Ayın yeni doğduğu zaman ilk üç günlük yay şeklindeki durumu.

**mānend-i h.- i āsmān** 2b/19

**ḥimāye** [Ar.] Koruma, esirgeme.

**ḥ. idelim** 13a/17

**ḥimāyet** [Ar.] Koruma.

**ḥ.** 15a/2

**himem** [Ar.] Himmetler, çabalar.

**h.** 15a/16

**himmet** [Ar.] Ciddi gayret.

**h.** 15a/2

**ḥiṣṣe** [Ar.] Pay.

**ḥ.- i ribā-yı ticāret** 7b/11

**ḥiṣṣedār** [Ar.] Pay sahibi, ortak.

**ḥ.- ı mesārr** 12a/1

**ḫışt** [Far.] Kerpiç, tuğla.

**ḫ.- ı maḳbere** 3a/9

**ḫiṭāb** [Ar.] Konuşma.

**dīvān-ı ḫarīrī-i belīġ-üʾl-ḫ.+ dan** 6b/4

**ḫıṭṭa** [Ar.] Ülke.

**cenāb-ı fermānfermā-yı ḫ.- i ḫayāt** 13a/7

**ḫuccet** [Ar.] Delil, kanıt.

**ḫānedān-ı ʿacz-i nişāne-i ḫ.- i saʿādet** 10b/6

**ḫudā** [Far.] Allah.

**cenāb-ı ḫ.- yı müsteʿān** 10a/18

**ḫ.+ ya** 2b/2

**Ḫudāvendigār** [Ar.] Özel İsim.

**Ḫ. ġazetesiyle** 2a/8

**ḫuḳūḳ** [Ar.] Haklar.

**ḫ.- ı mevrūṯe-i verāṯet** 2a/5

**ḫ.- ı perverdigār olub** 4b/19

**ḫukümet** [Ar.] Devlet.

**ḫ. meʾmurları** 14b/13

**ḫulūl** [Ar.] Gelip çatmak.

**ḫ. eylediginden** 15a/12

**ḫulūs** [Ar.] İçtenlik, halislik.

**ḫ.** 4b/6

**ḫulyā** [Ar.] Hayal.

**ḫ.+ sıyla** 7b/10

**ḫurşīd** [Far.] Güneş.

**ḫ.-i ẕāt-ı ẓıllī-simāt-ı ḥażret-i pādişāhı** 15b/11

**ḫ.** 1b/6, 9b/4

**ruḫ-sāyī-i ʿatebe-i ḫ.- i kevkebe-i ḥażret-i şehen-şāhī** 11b/11

**ḫuṣūl** [Ar.] Hasıl olma, meydana gelme.

**tebşīrāt-ı ḫ.- i ḳarābetden** 9b/10

**ḫ.+ una** 9b/9

**ḫuṣūṣ** [Ar.] Konu.

**ḫ.+ a** 15b/15

**ḫ.+ unda** 13b/12

**ḫuṣūṣan** [Ar.] Özellikle.

**ḫ.** 16b/5

**ḫusūsiyet** [Ar.] Hususi olma.

**vāsıṭa-i ḫ.- i bāsıṭa** 9a/11

**ḫużūr** [Ar.] Önemli bir makāmın veya kişinin bulunduğu yer, o makam veya şahsın önü.

**maʿrūż-ı ḫ.- ı ʿālüʾl-ʿāl ḳılınan** 6a/2

**ḥ.- u ʿālīlerinde** 9a/7

**ḥ.+ ı** 4a/3

**ḥükm** [Ar.] Karar, yargı.

**ḥ.+ ünde** 13b/17

**ḥüküm-nāme** [Ar.+Far.] Hüküm mektubu.

**ḥ.- i meʿāli** 10a/8

**hümā** [Far.] Talih kuşu.

**sāye-i şeh-bāl-i h.- yı iḳbāl** 6a/6

**hümayūn** [Far.] Padişah.

**ʿaşr-ı h.- ı mülūkāneleri** 14a/11

**Āmedī-i dīvān-ı h.** 1b/11

**sūr-ı mesʿadet-i nüşūr-ı teşrīf-i h.+ dan** 12a/1

**ḳışla-i h.+ larında** 10a/3

**ḥürmet** [Ar.] Saygı.

**ḥ.- i kāmile** 14b/11

**ḥ.+ ine** 10a/19, 16b/9

**ḥüsn** [Ar.] Güzel.

**ḥ.- ü terbiyeti** 14b/15

**-I-**

**ʿırafet** [Ar.] Ululuk.

**ʿı.- i ḥikmet-i āyet-i ḥāl** 16a/2

**ıṣṭılāḥ** [Ar.] Tabir.

**i.- ı ḳadīmde** 7b/7

**ıṭlāḳ** [Ar.] Denme, denilme.

**ı. olunur** 4b/9, 13b/1

**ʿıṭr-sāy** [Ar.+Far.] Güzel koku süren.

**ʿı.** 6b/13

**ʿıyāl** [Ar.] Eş, zevce.

**ʿı.** 11a/8, 14b/2

**ʿıyy** [Ar.] Kendini ifade edememe.

**ʿı.** 9a/1

**ıżṭırāb** [Ar.] Sıkıntı, zahmet.

**i.- ı pür** 13b/5

**-İ-**

**i -** Bugün yalnız idi, ise, iken, imiş şekilleri kullanılan **“**imek” cevher fiili.

**i.- di** 13a/14, 4b/5, 13a/15, 3b/16, 4a/18, 6a/4, 9b/9, 4b/4, 4a/7, 3b/12, 3b/9

**i.- diyse** 3b/11

**i.- dim** 6a/1

**i.- dügi** 11a/1, 15a/3, 15b/5, 16a/11

**i.- dügüne** 16b/4

**i.- ken** 13b/4, 16a/1, 8b/7, 9b/8

**i.- miş** 8a/13

**i.- se** 10b/9, 11a/11, 11a/14, 11b/1, 13b/9, 14a/13, 14a/15, 15b/14, 4a/4, 8b/8**,** 10a/10, 2b/5, 3a/15, 3b/1, 3b/6, 4b/16, 5a/1, 5a/4, 6b/10, 8a/14
**i.+ sem** 2a/14, 2b/8

**ʿibārāt**[Ar.] İbareler.
**ʿi.+ ı** 2b/16

**ʿibāre** [Ar.] İfâde.
**ʿi.+ sini** 7a/19

**ʿibāret**[Ar.] Oluşan, meydana gelen.
**ʿi. olub** 13b/8, 3b/10

**ibcāl** [Ar.] Ululamak.
**i. iderim** 2b/1
**i.** 9a/10

**ibḳā** [Ar.] Süreklive daim kılmak.
**i.+ ya** 8b/9

**ibtidā** [Ar.] Başlama, başlangıç.
**derd-i i.** 3b/10
**vecāʾib-i i.** 1b/2

**ibtidār** [Ar.] Bir işe girişme, başlama.
**i. ḳılındı** 16a/15
**i.** 2a/5

**ibtihāc** [Ar.] Sevinme, sevinç.
**i.** 10b/4

**ibtihāl** [Ar.] Yalvarıp yakarma, niyaz.
**ʿarīża-i i.** 6a/2

**ibtināʾen** [Ar.] Dayanarak.
**i.** 2a/5

**īcāb** [Ar.] Gerek.
**i. itdirecek** 10b/12
**i.+ ıdır** 2a/16

**icābet** [Ar.] Kabul etme, uyma.
**daʿvāt-ı i.- i āyāt-ı ḥażret-i şehriyārī** 16a/13
**duʿā-yı i. peymāsı** 11b/7

**īcād** [Ar.] Varlığı bilinmeyen bir şeyi meydana getirmek.
**ser-i ḥikmet-i i.** 12b/6

**icāle** [Ar.] Gezdirip dolaştırma.
**i.+ den** 7a/18

**iʿcāz** [Ar.] Kerāmet, mucize.
**i.** 1b/5

**icāzet** [Ar.] İzin, müsaade.
**iʿṭā-yı i. eylediginden** 9a/12

**icbār** [Ar.] Zorlama.
**i.+ ı üzerine** 3b/18

**icbārāt** [Ar.] Zorlamalar.
**i.- ı zamāniyeye** 11a/5

**iclāl** [Ar.] Büyüklük, ululuk.
**i.- i cenāb-ı mülūkāneye** 16a/8
**i.** 9a/15

**icmāl** [Ar.] Özetleme.
**i.** 12a/3

**icrā** [Ar.] Yapma, uygulama.
**i.- yı ḫayr** 10b/14
**i.+ sına** 15a/14

**ictināb**[Ar.] Kaçınma, sakınma.
**i.** 8b/6

**ictisār** [Ar.] Cesaretlenme.
**i. olundığı** 16b/16
**i.** 15a/17

**iç** Gönül.
**i.+ inde saklar** 4b/2

**içre** [ET.] İçinde.
**i.+ re** 3a/12

**içün** İçin.
**i.** 10a/13, 11b/3, 14a/12, 15b/17, 4a/15, 9b/7, 3b/15

**ʿīd** [Ar.] Bayram.
**ʿī.- i aḍḥā-yı meyāmin** 9a/10
**ʿī.- i maḫṣūṣ** 10a/13
**ʿī.- i meẕkūruñ** 9a/13
**ḳabl-eʾl ʿī.- i yümn-i vuṣūl** 7a/5
**ʿī.** 7a/3
**ʿī.+ imiz** 7a/3

**idāre** [Ar.] Yönetme, yönetim.
**ser-gerdān-ı i.- i ḳullāb-ı ṣayd-ı māhī** 7b/17
**i.- i taʿayyüş** 13b/12
**i. idemez** 8a/14
**i.** 13a/10
**noḳṭa-i i.** 13b/17

**ʿīdiyye**[Ar.] Bayramlık.
**elbise-i ʿī.+ niñ** 15a/15

**idrāk**[Ar.] Kavrama.
**sürūr-u i.- ı emṣāl-i ġayr-ı mütenāhiyesiyle** 16b/10

**īfā** [Ar.] Bir isi yapma, yerine getirme.
**i.- i vecībe-i tehniyet** 9a/16
**i.- yı resm-i tehniyet** 14a/13
**i.** 1b/2

**ifāde** [Ar.] Anlatma, söyleyiş.
**i.** 10a/6
**i.+ siyle** 16a/14

**ʿiffet** [Ar.] Namus.
**ʿi.+ iniñ** 4b/16

ʿ**iffet-penāhī** [Ar.] İffet koruyucu olan.
**perverde-i ʿi.+ lerine** 14a/18

**iftiḫār** [Ar.] Övünme, övünç.
**i.- ı ʿubeydānemi** 10a/9
**kesb-i i. eyledigim** 9b/11
**i.+ dır** 7b/8

**iġrā** [Ar.] Teşviklendirme.
**i.+ sıyla** 14b/13

**iġraḳ** [Ar.] Yerme veya övmede abartılı davranma.
**i.+ dan** 6b/6

**ihdā** [Ar.] Hediye verme.
**i. olunan** 6a/17

**iḫlāṣ** [Ar.] İçtenlik,dürüstlük.
**nārevādāşte-i i.- ı kāmil** 6b/16
**tesrīr-i ḳalb-i i.+ ıma eyledi** 16a/2

**iḫrāz** [Ar.] Elde etme.
**i. ider** 2b/8

**iḥsān** [Ar.] İyilik, bağış, lütuf.
**i.- ı bāhir-üʾl meʿāli** 11a/10
**i.- ı ḥażret** 11b/4
**i.- ı ḫıdīvāneleriyle** 8b/10
**bāb-ı i. meʾāb-ı āṣafīlerine** 13b/14
**sāye-i i.-vāye-i mülūkānelerinde** 16b/12
**i.** 11a/16, 11a/17, 13a/3, 15b/6, 2b/2
**i.+ ı** 14a/16
**i.+ ıntı** 14b/2

**iḥsan-nāme** [Ar.+Far.] İltifat mektubu.
**i.- i ʿālī-i ḫıdīvānelerinde** 7b/6
**i.- i ʿālīden** 6a/8
**i.- i ʿāṭıfet** 10b/5
**i.** 6a/15, 6a/8, 6b/2

**iḫṭār** [Ar.] Uyarı.
**i.+ ı** 8a/14
**i.+ ına** 15a/17

**iḫṭar-nāme** [Ar.+Far.] Uyarı mektubu.
**i.- i vefā** 2a/9

**ihtimām** [Ar.] Özen gösterme.
**i. ḳılındığından** 7b/3

**ihtimāmī** [Ar.] Özenli.
**i.** 6b/16

**iḥtirām** [Ar.] Saygı, hürmet.
**ḳāʿide-i i.** 15a/1
**i.+ a** 6a/6

**iḫtişār** [Ar.] Ayrıntıları azaltarak sözü kısaltmak.

**iḫtiyār-ı i. ḳılındı** 12a/7

**iḫtivā** [Ar.] Içine alma, içerme.

**ḫāk-pāy-ı merḥamet-i i.- yı āṣafānelerine** 11a/7

**i.- yı kitābet** 1b/5

**i.- yı veliyetüʾn-niʿamīlerine** 14a/7

**iḫtiyār**[Ar.] Seçme, tercih etme.

**i.- ı iḫtişār ḳılındı** 12a/7

**i.** 6b/14

**iḫtiyāṭ**[Ar.] Tedbirli davranma.

**i.+ ıyla** 8a/15

**iḫvān** [Ar.] Kardeşler, dostlar.

**i.** 2a/3

**iḳbāl**[Ar.] Talih, saadet.

**i.- i āṣafānelerini** 13a/8

**pirāye-baḫşā_yı ser-mesned-i**

**i.** 12b/16, 9a/15, 16a/8

**sāye-i şeh-bāl-i hümā-yı i.** 6a/6

**iḳdāmāt** [Ar.] Devamlı çalışmalar.

**i.- ı teshīlāt-ı āyāt-ı şehen-şāhīleri** 10a/11

**iki** Birden bir fazla olan.

**i.** 16b/5, 2b/14, 4b/13, 7b/15

**i.+ sine** 8a/6

**ikinci** Birinciden sonra gelen.

**i.** 15b/2

**i.+ si** 7b/17

**i.+ sini** 8a/7

**ikmāl** [Ar.] Tamamlama.

**i.- i noḳṣān** 8b/9

**iḳtidār** [Ar.] Kuvvet, güç.

**i.** 3a/5

**iktināh** [Ar.] Bir işin gerçeğini anlama.

**mekārim-i i.** 15a/8

**iḳtirān**[Ar.] Yakınlaşma.

**meydān-ı feyż-i i.- ı ḳuṭbüʾl-aḳṭābdan** 6b/2

**iktisāb**[Ar.] Kazanmak.

**i.- ı ḥayāt-ı tāze** 11b/12

**i.- ı yümn** 16b/1

**iktisā** [Ar.] Giyme, giyinme.

**i.+ sına** 15a/15

**iḳtiżā** [Ar.] Gerek, lüzum.

**i.+ sı** 2a/16

**i.+ sıdır** 4a/11, 4b/11

**i.+ sınca** 14b/16

**ilā-yevmiʾl-ḳıyām** [Ar.] Kıyamet gününe kadar.
**i.** 12a/9

**iʿlā** [Ar.] Yüceltme, yükseltme.
**i.** 2b/17

**ilā-āḫir** [Ar.] Sonuna kadar.
**i.+ e** 8a/1
**i.- üʾl-zamān** 16b/11

**iʿlām** [Ar.] Bildirme, anlatma.
**i.** 2b/19

**ʿilāve** [Ar.] Ekleme.
**ʿi. itmek** 7b/1

**ile** İki kelimeyi birbirine bağlar.
**i.** 10b/14, 11a/16, 11b/18, 12b/19, 13b/5, 15b/18, 15b/9, 16a/14, 16a/9, 16b/5, 16b/6, 1a/6, 2b/14, 3a/1, 3a/11, 3a/17, 3a/4, 3a/7, 3b/1, 3b/7, 4b/8, 5b/13, 5b/14, 5b/6, 5b/9, 6a/1, 7b/2, 8a/12, 8a/3, 9a/11, 9a/12, 9b/10, 9b/17

**ilelebet** [Ar.] Ebediyete kadar.
**i.** 12b/16, 3a/2, 9a/15

**ilḳāāt** [Ar.] Telkin edilenler.
**i.+ dan** 14b/7

**illā** [Ar.] Mutlaka.
**i.** 5b/14

**ʿilm** [Ar.] Bilme, biliş.
**muḥāṭ-ı ʿi.- i ʿālem-şümūl-ı veliyye-i niʿamiyye** 11a/1
**muḥāṭ-ı ʿi.- i meḥāsin** 16b/16
**ʿi. keşt̄i-i ʿavdet** 7a/1

**iltifāt** [Ar.] Güzel söz.
**i.- ı āferin** 6a/4
**i.** 6b/11

**iltiḳāt** [Ar.] Kitaplardan bilgi toplama.
**i.-nümūni** 8b/12

**iltimās** [Ar.] Kayırma.
**i.+ a** 13a/4
**i.+ ına** 11a/3

**īmā** [Ar.] İşaret.
**i.- yı ḳırāʾat** 8a/11

**imāle** [Ar.] Meylettirme.
**i.** 7a/17

**īmān** [Ar.] İnanmak.
**i.+ dır** 2b/11

**imdād** [Ar.] Yardım.

**i. eyleyin** 7a/14

**imḥā** [Ar.] Yok etme.
**i. iderek** 13b/17

**imlā** [Ar.] Yazım bilgisi.
**keyvān-ı i.** 1b/10

**imrār** [Ar.] Geçirme, geçirilme.
**i.- ı enhār** 5b/14

**imtidād** [Ar.] Uzama.
**i. iden** 3b/14

**imtiḥān** [Ar.] Sınama, deneme.
**i.+ da** 6a/17

**inʿām** [Ar.] Iyilik etme.
**i.- ı luṭfiye-i ʿubūdiyet-i ḫıdīvīleri** 13a/12

**ʿinān** [Ar.] Dizgin.
**ʿi.- ı semend-i güsiste** 7a/15

**ʿināyāt** [Ar.] Yardımlar, iyilikler.
**ʿi.- ı celīleleri** 10b/9

**ʿināyet** [Ar.] Lütuf, ihsan.
**ʿi.- i ʿalīleri** 11b/3
**selām-ı ʿi.** 7b/6

**inbisāṭ** [Ar.] Yayılma, açılma.
**māye-i i.** 6a/7

**incid-** Üzülmesine sebep olmak.
**i.- ir olmasıyla** 3b/12

**infāẕ** [Ar.] Bir vazifeyi yerine getirme.
**i.+ a** 10a/14

**inhimāk** [Ar.] Bir şeyinn üzerine fazla düşmek.
**i.** 12b/10

**inḳılāb** [Ar.] Bir durumdan başka bir duruma dönüşme.
**i.** 3a/6
**girdāb-ı i.+ da** 7b/16

**inṣāf** [Ar.] Hakka ve adalete uygun davranış.
**muvāfıḳ-ı i. olamayacaġından** 3a/16
**ehl-i i.** 4b/15

**insāniye** [Ar.] İnsanlık.
**mālik-i ḥaḳīḳat-i i. olan** 3a/18

**insilāk** [Ar.] Yola girme, yol tuma.
**i.- ı varṭa-i bī-edebīye** 12b/9

**inşā** [Ar.] Arapça, Farsça kelimelerle yüklü, süslü, secîli nesir.
**minhāce-i cihān-ı i.** 1b/9
**i.+ nıñ** 1b/5
**i.+ ya** 6a/19

**inşaʾallah** [Ar.] "Eğer Allah isterse, Allah nasip ederse" anlamında dilek sözü.

**i.- üʾl-kerīm** 16a/5

**i.- üʾl-melik-üʾl-müteʿāl** 12a/12

**inşaʾallahüʾr-raḥman** [Ar.] Allah dilerse.

**i.** 14a/2

**intiẓām** [Ar.] Düzen, tertip.

**i.** 10b/11

**intiẓār** [Ar.] Bekleme, gözleme.

**i.** 11b/15

**īrād** [Ar.] Gelir, kazanç.

**i.** 13b/1

**irādāt** [Ar.] Emirler, fermanlar.

**i.- ı ʿāliye-i şāhāneyi** 10a/13

**irāʾe** [Ar.] Gösterme.

**i. eyleyeceginden** 6b/15

**irāʾet** [Ar.] bkz.: irāʾe

**i.** 8a/11

**ʿirfān** [Ar.] Bilme, anlama.

**berekāt-ı bāġ-ı ʿ.** 6b/9

**irsāl** [Ar.] Gönderme.

**i. buyurılan** 10a/7

**irşād** [Ar.] Doğru yolu gösterme.

**mektūb-ı risāle-i i.- ı üslūb** 6b/5

**irtiḥāl** [Ar.] Dünyadan ahirete göçme, ölme.

**i.+ i** 13a/10

**isʿāf** [Ar.] Birinin isteğini kabul edip yerine getirme, yapma.

**ḳarīn-i i.** 13b/9

**iṣbāt** [Ar.] Kanıtlama.

**i.** 7b/4

**ʿişmet** [Ar.] Günahsız, temiz.

**zīr-i serāperde-i ʿi. perverde-i ʿiffet-penāhīlerine** 14a/18

**ḫakpāy-ı ʿi.** 14a/7

**ʿismetlü** [Ar.] Derece bakımından yüksek kimselere verilen bir ünvan.

**ʿi.** 12a/15

**ʿismet-meāb** [Ar.] Derece bakımından yüksek kimselere verilen bir ünvan.

**cenāb-ı ʿi.- ı sulṭānīlerini** 16b/12

ʿ**ismet-penāhī** [Ar.+Far.] Derece bakımından yüksek kimselere verilen bir ünvan.

ʿ**allāme-i ḥażret-i** ʿ**i.+ leri** 10a/8

**İstanbul** Yer adı.

**İ.+ da** 1a/6

**iste -** Dilemek, arzu etmek.

**i.- medi** 4a/14

**i.- r** 8a/1

**i.- yor** 3a/7

**istiḫbār** [Ar.] Duyum, haber alma.

**i. ḳılındı** 14b/8

**i. olunmaḳdadır** 12a/18

**istiḥṣāl** [Ar.] Meydana getirme.

**i.+ iyle** 9b/11

**istimdād** [Ar.] Yardım isteme.

**i.+ a** 10b/15

**istinād**[Ar.] Dayanma.

**medār-ı i.- ı refāh** 13a/11

**istinās** [Ar.] Yakınlık duyma, alışma.

**bāṣıra-i ṣıdḳ-ı i.** 12a/4

**istirḥām** [Ar.] Rica etme.

**i.+ ı** 13b/6

**istiẕān** [Ar.] İzin isteme.

**i.+ dan** 10a/6

**iş** Uğraş.

**i.+ e** 14b/16

**işʿāl** [Ar.] Tutusturma, alevlendirme.

**i.+ den** 5b/13

**işaret** [Ar.] Belirti.

**i.- i yād** 9a/3

**işbu** İşte bu.

**i.** 10b/5, 12b/18, 15a/13, 16a/1, 16b/5

**işġāl** [Ar.] Meşgul etme.

**i.** 5b/9

**işit -** Öğrenmek.

**i.- medigi** 8a/2

**işte** Bir durumu işaret etmek için kullanılır.

**i.** 3a/14, 4b/10, 4b/4

**iştiʿāl** [Ar.] Tutuşma, alev alma.

**i. iden** 5b/7

**iştiġāl** [Ar.] Uğraşma, meşgul olma.

**i.** 5b/6, 8a/15

**işthā**[Ar.] Arzu istek.

**i.** 4a/5

**iştimāl**[Ar.] İçine alma, kaplama.

**i.** 6a/3

**ḫāl-i ʿacz-i i.+ ime** 11b/2

**iştiyāḳ**[Ar.] Özleme.

**i.- ı ḫāṣṣüʾl-ḫāṣṣımı** 2b/7

**çeşm-i i.+ ın** 9b/17

**it -** **“**Etmek” yardımcı fiili. (Eskiden kullanılan şekli).

**ḫāli i.- di** 13a/11

**derāġūş i.- digi** 4a/8

**īcāb i.- direcek** 10b/12

**yād i.- direcek** 9a/7

**temennā-yı teveccüh i.- meden** 2b/5

**deḫālet i.- megi** 13b/15

**ḫıdmet i.- mek** 10b/13

**ʿilāve i.- mek** 7b/1

**tenvīr-i ʿuyūn-u enām i.- mekde** 16/b2

**müdāḫale i.- meyecegine** 14b/17

**tezāyüd i.- miş** 4a/4

**taḥavvül i.- se** 9b/5

**Bākī i.- e** 12a/18

**müṭālaʿa i.- ebildigim** 2a/17

**saʿādet-i bīendāze i.- ecegimiz** 11b/13

**şerḥ i.- ecegimiz** 3b/9

**teʾyid i.- ecek** 9b/13

**ḳabūl i.- eli** 3b/8

**ḥimāye i.- elim** 13a/17

**tefsīr i.- elim** 3b/6

**idāre i.- emez** 8a/14

**cüst-ü-cū i.- en** 6a/10

**cereyān i.- en** 8a/9

**cenān i.- en** 15b/16

**imtidād i.- en** 3b/14

**iştiʿāl i.- en** 5b/7

**ḳatʿ-i derecāt i.- en** 4a/4

**reḳābet i.- en** 3b/13

**yād i.- en** 4b/14

**suʾāl-i ḫāl i.- enlere** 8a/11

**tenvīr-i çeşm-i sürūr i.- enleriñ** 2b/6

**daʿvet i.- er** 8b/8

**aḥbāb i.- er** 8a/13

**ʿarż i.- er** 9b/15

**iḫrāz i.- er** 2b/8

**cenāb-ı cihan-bānī i.- erek** 11b/19

**herbār i.- erek** 12b/18, 9a/16

**imḫā i.- erek** 13b/18

**suʿūd i.- erek** 16/b2

**tekrār i.- erek** 14b/3

**cür’et i.- erim** 12a/3

**derk i.- erim** 14a/3

**ibcāl i.- erim** 2b/1

**niyāz i.- erim** 7b/5

**recā i.- erim** 9b/17

**māḳıllevedelle i.- ildi** 9a/4

**tertīb i.- ilen** 13b/6

**tesyīr i.- üb** 2a/8

**gelmekde i.- ügi** 14b/8

**iʿṭā** [Ar.] Verme.

**i.- yı icāzet eylediginden** 9a/12

**i. ḳılınan** 6a/19

**itār** Hiddet ve dikkatle bakma.

**i . idi** 4b/4

**iʿtibār** [Ar.] Saygı görme.

**i.** 4a/3

**iʿtiḳād** [Ar.] İnanç.

**i.+ ına** 8b/10

**i.+ ında** 5b/15

**iʿtilā** [Ar.] Yücelme.

**ʿatebe-i ʿulyā-yı sipihr-i i.- yı cenāb-ı velī-niʿmete** 10a/5

**ʿatabe-i ʿulyā-yı kevākib-i i.- yı ḥażret-i ẓıllullāhīniñ** 14a/15

**i. ḳılındıġı** 10b/7

**i.+ nıñ** 15a/5

**iʿtinā** [Ar.] Özen.

**i.** 15a/2

**ittiḫāẕ** [Ar.] Kabul etme, öyle sayma.

**i.- ı melce** 13a/2

**ittisām** [Ar.] Damgalama.

**i.** 12a/8

**i.+ larını** 9a/7

**izʿācāt** [Ar.] Rahatsız etmeler.

**i.+ ından** 15a/2

**-K-**

**ḳābil** [Ar.] Kabul eden.

**tilmiẕ-i ḳ.- üʾl-taʿlīme** 6a/15

**ḳabīl** [Ar.] O türlü.

**ḳ.+ inden olmaḳ** 2b/19

**ḳ.+ inden** 10a/16

**ḳabīle** [Ar.] Aynı soydan gelen topluluk.

**ḳ.+ den** 8b/8

**ḳabl** [Ar.] Evvel, önce.

**ḳ.- eʾl-ʿıyd-ı yümn-i vuṣūl** 7a/5

**ḳabūl** [Ar.] Razı olma.

**ḳ. ideli** 3b/8

**ḳ. olacaġını** 12b/12

**ḳ. olunamayacaġına** 14b/14

**ḳ.** 6b/7

**ḳ.+ den** 7b/13

**ḳ.+ i** 6b/15

**ḳadar** [Ar.] Ölçüde, derecede.

**ḳ.** 10b/10, 10b/9, 2b/18, 2b/3, 2b/8, 3b/11, 3b/8, 4a/19, 4b/13, 7a/13, 8a/17, 8b/15, 3a/2, 3a/18

**ḳader** [Ar.] İlahi takdir.

**ḳ.+ den** 3b/17

**ḳadīm** [Ar.] Eski.

**iṣṭilāḥ-ı ḳ.+ de** 7b/7

**çāker-i ḳ.+ lerine** 9a/1

**ḳadir-dān** [Ar.+Far.] Değerbilirlik.

**lāzıme-i ḳ.+ ı** 3a/19

**kāffe** [Ar.] Bütün, hepsi.

**k.- i eyyām** 16b/4

**k.- i teşebbüṣāt** 13b/15

**kāfīye** [Ar.] Elveren, yeten.

**vāsıṭa-i k.** 16a/4

**kāġıd** [Far.] Kağıt.

**meydān-ı melḥame-i k.** 1b/7

**ḳahramānāne** [Far.] Kahramanca.

**ḳ.** 2b/13

**ḳāʿide** [Ar.] Kural.

**ḳ.- i iḥtirām** 15a/1

**ḳ.** 7a/11

**ḳāim-maḳam** [Ar.] Kaymakam.

**ḳ.** 8b/13

**ḳal -** 1. … durumda olmak.

**ḳ.- dığıma** 11a/14

2. Miras yoluyla geçen.

**ḳ.- mış** 11a/5

**ḳalb** [Ar.] Kalp, gönül.

**tesrīr-i ḳ.- i iḫlāṣıma eyledi** 16a/1

**ḳ.- i müstemendānemiz** 16a/5

**ḳ.- i ṣıdḳ-ı mekīn** 3b/4

**ṣaḥīfe-i ḳ.+ den** 13b/17

**ḳ.+ i** 4b/15

**ḳ.+ lerde** 5a/6

**ḳaldır -** Defnetmek. (ölü için)

**ḳ.- ıyorlar** 4b/8

**ḳalem** [Ar.] 1. Kalem.

**ḳ.- i mübārek** 7b/3

**ḳ.** 1b/7

**keff-i ḳ.** 5b/13

2. Yazmak.

**ḳ.+ e aldığı** 11a/4

**ḳ.+ e alınan** 13a/5, 8a/16

3. Üslub.

**ḳ.+ iyle** 5b/2

**füyūżāt-ı ḳ.- i füsūn-ı āṣār** 6b/8

**ḳālī** [Ar.] Söze, söylemeye.

**ḳ.** 8a/5

**ḳalḳ -** Defnedilmek. (Ölü için.)

**ḳ.- mış** 4b/13

**kām** [Far.] Arzu, istek.
**k.- ı zükām** 6b/13

**kāmil** [Ar.] Mükemmel, tam.
**k.- i fāżıl** 1b/10
**k.** 3b/1
**dāşte-i iḫlāṣ-ı k.** 6b/16
**fāżıl-ı k.** 1b/10

**kāmile**[Ar.] bkz.: kāmil
**Kemālāt-ı k.** 3a/1
**ḥürmet-i k.** 14b/12

**ḳan** Yaşam sıvısı.
**ḳ. tükür-digi** 4a/12

**ḳānun** [Ar.] Düzen.
**ḳ.** 14b/17

**ḳapu** Kapı.
**ḳ.+ nuñ** 14b/1

**ḳara** Siyah renk.
**ḳ.** 3a/12

**ḳarābet** [Ar.] Yakınlık.
**tebşīrāt-ı ḥuṣūl-i ḳ.+ den** 9b/11

**ḳarar** [Ar.] 1. Hüküm.
**ḳ. olmaz** 5b/4
**ḳ. virdim** 7a/4
**ḳ.** 7a/7

2. Zaman için kullanılır.
**ḳ.+ larında** 15a/14

**kār-gāh** [Far.] Dünya.
**k.- ı ġama** 3a/14

**ḳarīb**[Ar.] Yakın.
**ḳ.- üʾl-zamān** 11b/11

**ḳarīben** [Ar.] Yakında, çok zaman geçmeden.
**ḳ.** 16a/5, 7a/1

**ḳarīḥa**[Ar.] Düşünce kuvveti.
**reşeḥāt-ı zülāl-i nevāl-i kilk-i ḳ.- i ṣabīḥasından** 1b/13

**ḳarīn**[Ar.] 1. Yakın.
**ḳ.- i isʿāf** 13b/8
**ḳ.- i neşv-ü-nemā-yı bī-ġāyāt** 13a/9
**ḳ.** 14a/10, 6a/3

2. Nail olan.
**ḳ.- i cāy-i cevāz** 7a/7

**ḳarşu** Karşı.
**ḳ.** 13b/19, 4b/9

**ḳāt** Tabaka.
**ḳ.** 13a/14, 16b/1

**ḳatʿ** [Ar.] Yol almak.
**ḳ.- i derecāt iden** 4a/4

**kātib** [Ar.] Yazan, yazıcı.
**k.- i bīnaẓīr** 1b/6

**ḳāṭıbe** [Ar.] Bütün, hepsi.
**ḳ.- i umūr** 12b/19

**ḳaṭır** Erkek eşekle kısrağın çiftlesmesinden doğan, ağır işlere dayanıklı, melez hayvan.
**ḳ.+ dan** 8a/2

**ḳaṭre** [Ar.] Damla.
**ḳ.- i menn** 6b/9

**ḳaviyyen** [Ar.] Kuvvetli olarak, kuvvetle.
**ḳ.** 12a/14

**ḳavl** [Ar.] Söz, kelam.
**ḳ.+ leridir** 14a/8
**ḳ.+ leriñ** 14a/13

**ḳayd** [Ar.] Kayıt altına alınan bilgi.
**ḳ.+ ına** 4b/7

**ḳażāʾ** [Ar.] Kimsenin kastı olmadan ortaya çıkan hadise.
**ḥikāye-i ḳ.- i be-ser-güzeştden** 8a/5

**ḳazan-** Elde etmek.
**ḳ.- amadığıma** 2a/14

**kebāb** [Ar.] Çok yanmak.
**ciger k.+ ı** 2b/14

**kebūter** [Far.] Güvercin.
**k.+ iyle** 6a/12

**keder** [Ar.] Gönül üzüntüsü.
**k.** 4a/6

**keff** [Ar.] Vazgeçme.
**k.- i ḳalem** 5b/13

**kelām** [Ar.] Söz.
**k.** 7b/15
**dāri-i ḫayr-üʾl-k.** 9a/3

**kemāhī** [Ar.] Tam manasıyla.
**k.** 7b/16

**kemāl** [Ar.] Olgunluk, tamlık, mükemmellik.
**k.- i feṣāḥat** 1b/4
**k.- i mahāretle** 8a/16
**k.- i meserret** 15b/9
**k.- i mücessem-i sinn** 2b/12
**k. olan** 5a/6
**k.** 12a/17
**mihr-i sipihr-i k.** 9b/3

**Kemāl** [Ar.] Kişi adı.

**K. oldıġınıñ** 2a/15

**K.** 2a/14, 2b/1

**K.+ i** 2a/15

**kemālāt** [Ar.] Olgunluklar.

**k.- ı kāmile** 3a/1

**k.+ ına** 4b/9

**Kemal Beg Efendi** Kişi adı.

**K.+ ye** 2a/7

**kemīne** [Far.] Hakir, zavallı.

**çāker-i k.+ leri** 11a/13

**çāker-i k.+ lerine** 6b/10

**kem-ḳadr** [Far.+Ar.] Adi, bayağı.

**ʿabd-ı k.** 14a/15

**Kenʿan Beg Efendi** Kişi adı.

**K.** 1b/12, 3a/1

**kenār** [Far.] Köşe.

**bālā-yı k.- ı ʿarīżaya** 7b/4

**k.** 7a/10

**kendi** Kişinin öz varlığı.

**k.** 4b/3

**k.+ m** 2a/14

**k.+ mde** 3a/5

**k.+ me** 7a/19

**k.+ mizi** 12b/8

**k.+ nce** 2a/2

**kendü** bkz.: kendi.

**k.+ lerini** 11b/18

**kerāmāt** [Ar.] Kerāmetler.

**şeyḫ-i ṭālib-üʾl-k.+ a** 6b/3

**keramet** [Ar.] Olağanüstü hal.

**ḫānedān-ı k.- i ʿunvāna** 14b/10

**girān-behā** [Far.] Kıymetli, değerli.

**gevher-i g.- yı peyām** 6a/10

**kerem** [Ar.] Cömertlik.

**k.** 10a/18, 11a/11

**kerem-nāme** [Ar.+Far.] İhsan mektubu.

**k.- i meʿālī** 15b/6

**kerīm** [Ar.] Kerem sahibi, yüce.

**k.- üʾl-müsteʿān** 11b/10

**inşaʾallah-üʾl-k.** 16a/5

**kesil -** Sona errmek.

**k.- meden** 4b/6

**kesb** [Ar.] Kazanma.

**k.- i iftiḫār eyledigim** 9b/11

**k.- i mefāḫir eylediğim** 8b/5

**keştī** [Far.] Gemi.

**ʿilm-i k.- i ʿavdet** 7a/1

**ketāʾib** [Ar.] Askerler.

**sālār-ı k.- i kevākib** 1b/9

**kevākib** [Ar.] Yıldızlar.

**sālār-ı ketāʾib-i k.** 1b/10

**ʿatebe-i ʿulyā-yı k.- i iʿtilā-yı ḥażret-i ẓıllullāhınıñ** 14a/15

**kevkebe** [Ar.] İhtişam.

**ruḫ-sāyī-i ʿatebe-i ḫurşīd-i k.- i ḥażret-i şehen-şāhī** 11b/11

**kevşer** [Ar.] Cana can katan saf, temiz, tatlı su.

**zülāl-i k.** 6b/12

**keyvān** [Ar.] Zuhal gezegeni.

**k.- ı imlā** 1b/10

**ḳırāʾat**[Ar.] Okuma.

**ḳ.** 10a/4

**īmā-yı ḳ.** 8a/12

**ḳışla** Askerlerin barınmalarına mahsus bina.

**ḳ.- i hümāyūnlarında** 10a/3

**ḳıṭaʿāt**[Ar.] Kıtalar.

**ḳ.- ı sāʿiresince** 16a/12

**ḳıyāmet** [Ar.] Dünyanın sonu.

**nişāne-i ḳ.** 13a/14

**ḳıymet**[Ar.] Değer.

**ḳ.+ ine** 11b/12, 15b/6

**ki** [Far.] Özneyi, tümleci güçlendirerek cümlenin temel bölümüne bağlayan ya da cümleleri birbirine bağlayan söz.

**k.** 13b/10, 13b/8, 14a/8, 15a/7, 16a/2, 2a/16, 2b/10, 2b/15, 2b/18, 3a/2, 4a/11, 4a/14, 4a/17, 4a/4, 4a/8, 4b/11, 4b/12, 4b/18, 4b/6, 5b/7, 6a/15, 6a/3, 6a/9, 6b/2, 6b/6, 7a/6, 7b/7, 8b/12, 9a/6, 9a/9

**ḳılın -** Edilmek, yapılmak.

**iḫtiyār-ı iḫtişār ḳ.- ındı** 12a/7
**iʿṭā ḳ.- an** 6a/19
**maʿrūż-ı ḫużūr-ı ʿālüʾlʿāl ḳ.- an** 6a/2
**ʿatebe-i seniyye-i ḥażret-i vekālet-penāhīleri ḳ.- dı** 13b/8
**recā ḳ.- dı** 11b/3
**ibtidār ḳ.- dı** 2a/5, 16a/15
**istiḫbār ḳ.- dı** 14b/8
**müsāraʿat ḳ.- dı** 9a/17
**iʿtilā ḳ.- dıġı** 10b/7
**ihtimām ḳ.- dıġından** 7b/3
**tilāvet ḳ.- maḳda** 16a/10

**kilk** [Far.] Kalem.

**reşeḥāt-ı zülāl-i nevāl-i k.- i**
**ḳarīḥa-i ṣabīḥasından** 1b/13
**perdaḫte-i k.** 7b/2

**kim** Hangi kimse.
**k.+ den** 13a/17
**k.+ i** 2b/2

**kirām** [Ar.] Soylu, ulu kimseler.
**ẕevāt-ı k.** 7b/7
**aḫillā-yı k.+ ıñızdan olub** 2b/18

**kirpik** Göz kapağının kenarındaki kıllar.
**k.+ im** 4b/3

**kitāb** [Ar.] Herhangi bir konuda yazılmış manzum veya mensur eser.
**ecilletüʾl-k.+ dır** 6b/1
**k.** 6a/17

**kitābet** [Ar.] Bir şeyi düzgün ve kuralllara uygun şekilde kaleme alma.
**iḫtivā-yı k.** 1b/5

**kitab-ḫāne** [Ar.+Far.] Kütüphane.
**k.- i rūzgâra** 2b/9

**Ḳoca Kenʿan** Kişi adı.
**Ḳ.** 4a/16

**ḳoḳ -** Koku çıkarmak.
**ḳ.- an** 2b/14

**ḳomisyon** [Fr.] Encümen.
**ḳ.+ ı** 2a/6

**ḳonaġ** Büyük, gösterişli ev.
**ḳ.+ ından** 4b/10

**ḳotar -** Bir işi yapmak, becermek.
**ḳ.- amadıġı** 4b/17

**ḳoy -** 1. Bir yere bırakmak.
**ḳ.- maḳ** 3a/18

2. Meydana çıkarmak.
**ḳ.- mayacaġından** 3b/4

3. Öyle varsaymak.
**adam yerine ḳ.- araḳ** 12b/8

**köle** Esir.
**k.** 11b/4
**k.+ si** 14b/1

**ḳudsiyān** [Ar.] Melekler.
**ḳ.** 7a/15

**ḳudsiyet** [Ar.] Kutsallık.
**ẕāt-ı ḳ.- i āyāt-ı veliyyüʾn-niʿamīleri** 9b/4

**ḳul** 1. Kul, köle.
**ḳ.** 2b/3
**ḳ.+ ı** 14b/1

2. Allah tarafından yaratılmış olan insan.

**ḳ.+ ların** 14a/16

**ḳ.+ larına** 10a/17

**ḳullāb** [Ar.] Çengel, kanca.

**sergerdān-ı idāre-i ḳ.- ı ṣayd-ı māhī** 7b/17

**ḳulūb** [Ar.] Kalpler.

**ḳ.** 3a/2

**mecelle-i celīle-i mücellīt-üʾl-ḳ.+ dur** 6b/6

**Ḳurʿan** [Ar.] İslam dininin kutsal kitabı.

**Ḳ.** 16b/8

**ḳurbān** [Ar.] Bir amaç uğruna kendini feda eden kimse.

**ḳ.+ ıyım** 2b/3

**kūşe** [Far.] Köşe.

**k.- i maʿārif-i tūşede** 6b/17

**k.+ ye** 7a/13

**ḳuṭbüʾl-aḳṭāb** [Ar.] "Kutupların kutbu" anlamında saygı sözü.

**meydān-ı feyż-i iḳtirān-ı ḳ.+ dan** 6b/3

**ḳuṭr** [Ar.] Semanın bir ciheti.

**ḳ.+ ı** 15b/12

**ḳuvvet** [Ar.] Güç.

**ḳ.- i ʿubūdiyetde** 6b/14

**kūy-u-kū** [Far.] Nerede, nerede.

**g.** 6a/10

**küçük** Ufak.

**k.** 14a/17

**küfr** [Ar.] İnkar.

**k.** 2b/11

**külfet** [Ar.] Sıkıntı, zahmet.

**k.+ lere** 4a/18

**kün** Gün.

**k.+ i** 15a/14, 15b/3

**küttāb** [Ar.] Katipler.

**k.- ı dehriñ** 1b/8

**kütüb** [Ar.] Kitaplar.

**ezzamān-üʾl-k.+ dür** 8b/14

**el-k.** 5b/10

**-L-**

**lā** [Ar.] Hayır.

**l.** 5b/13

**lafẓ** [Ar.] Söz.

**l.** 6b/7, 8a/1

**laḳab** [Ar.] Unvan.
**şāyān-ı l.- ı ḫān-ı ḫānān** 8a/19

**lā-taḥaṣṣāsı** [Ar.] Sayılmaz.
**l.+ sı** 12b/8

**lāyiḥa** [Ar.] Dilekçe.
**l.- i ʿāliyeniñ** 8a/16

**lāyıḳ** [Ar.] Uygun, münasip.
**l. olan** 4b/11
**l.** 3a/17, 7b/9

**lāzım**[Ar.] Gerekli.
**l.** 13b/12

**lāzıme** [Ar.] Gereklilik.
**l.- i ḳadir-dānı** 3a/19

**leʾālī** [Ar.] İnciler.
**l.- i āṣārıñ** 2a/1
**derc-üʾl-l.** 6a/5

**lebīb** [Ar.] Akıllı, zeki kimse.
**edīb-i l.- i maʿārif-mendi** 1b/8

**lehüʾl-emr** [Ar.] Emir sahibi.
**l.+ iñdir** 12b/2, 15a/18

**lehüʾl-ḥamd** [Ar.] Allah'a hamd olsun.
**l.- ı sāye-i meḥāsin** 16a/11

**levāzım** [Ar.] Gerekli şeyler.
**ġayr-ı ḥadd-i ʿarż-ı l.- ı tebrīk** 16b/15

**leyāl** [Ar.] Geceler.
**l.** 5b/14

**leyālī**[Ar.] Geceler.
**l.- i mübāreke** 16b/4

**leyl** [Ar.] Gece.
**l.- i sulṭānīlerinden** 10a/2
**l.** 9b/17
**l.+ imiz** 7a/3

**leyle** [Ar.] Gece.
**l.- i berāt** 16a/17
**l.- i mebrūkede** 16b/6

**leẕāiẕ** [Ar.] Zevk alınacak şeyler.
**tefekkür-ü l.** 5b/14

**lil-iktitāb** [Ar.] Yazılmış olan bir şeyin kopyasını çıkarma.
**l.** 6a/19

**lisān** [Ar.] Dil.
**l.** 3a/17
**l.- ı ḫavāṣṣ** 8b/4
**tezyīn-i l.- ı rıḳḳıyet** 16a/9

**li-teʿallüm** [Ar.] Öğrenme için.

**teşvīḳa-i l.- üʾl-ādāb-ı dāruʾl-kütüb** 6a/16

**luṭf** [Ar.] Bağış, ihsan.

**l.- u ʿālī** 11a/10

**l.- u celīl** 5a/2

**maḥrūm-ı feyż-i l.- u selām** 7b/14

**şeref-yāb-ı l.- u telaḳḳī-i ʿālī** 6a/4

**l.** 10a/18, 14b/1

**muntaẓır-ı cūy-bār-ı l.** 11a/16

**luṭfiye** [Ar.] bkz.: luṭf

**inʿām-ı l.- i ʿubūdiyet-i ḫıdīvīleri** 13a/12

**lühāb** Ateşi yakıp tutuşturmak.

**l.- ı ẕehāb-ı celīl-üʾl cenābden** 6a/11

**lūle** [Far.] Küçük boru.

**l.- i germābe-i sūzān** 11a/15

**-M-**

**maʿa** [Ar.] İle, birlikte, beraber.

**m.- iʿtiraf-üʾl-ʿacz** 8a/17

**m.- aḥbāb** 8a/13

**māʿadā** [Ar.] -den başka.

**m.** 13b/1

**maʿārif** [Ar.] 1. Milli Eğitim Bakalığı.

**m.** 1a/6

2. İlimler.

**kūşe-i m.- i tūşede** 6b/17

**maʿārife** [Ar.] bkz.: maʿārif.

**m.- i sābıḳa** 3b/1

**maʿārif-mend** [Ar.+Far.] Bilgi sahibi.

**edīb-i lebīb-i m.+ i** 1b/8

**maʿāş** [Ar.] Aylık, ücret.

**taḫşīṣ-i m.** 13b/6

**m.+ ın** 13b/2

**mādām** [Ar.] 1. Daim ve baki oldukça.

**m.- üʾl-mükevvenāt** 13a/7

2. Madem.

**m.** 13b/10

**madde** [Ar.] Mesele, konu.

**m.- i maʿlūme** 8a/15

**m.** 13b/10

**maʿden** [Ar.] Kaynak.

**m.- i ḥayā içün** 3b/15

**mādiḥa** [Ar.] Öven.

**taʿbirāt-ı m.+ nıñ** 2a/19

**maġbūṭ** [Ar.] İmrenilen.
**m.** 6a/5

**maʿmūr** [Ar.] Gelişip güzelleşmiş, şenlikli.
**m.** 5a/6

**māh** [Far.] Ay.
**m. ḳadar** 3a/2
**m.+ ı** 1b/6

**maḥāl** [Ar.] Uygun ve gerekli görülmek.
**m. olmaġla** 16a/4

**maḥallī** [Ar.] Bir yere mahsus olan, yerli.
**m.+ ne** 7a/13

**mahāret** [Ar.] Marifet, hüner.
**kemāl-i m.+ le** 8a/16

**māhī** [Far.] Balık.
**sergerdān-ı idāre-i ḳullāb-ı ṣayd-ı m.** 7b/17

**maḥmedet-nāme** [Ar.] Teşekkür mektubu.
**terḳīm-i m.- i maḫṣūṣa** 16a/15

**mahmūl** [Ar.] Yüklenilmiş.
**m.** 8b/9

**maḥrūm** [Ar.] Yoksun olan.
**m.- ı feyż-i luṭf-u selām** 7b/14

**maḥrūse** [Ar.] Büyük şehir.
**mümellek-i m.- i şāhāneniñ** 16a/12
**memālik-i m.** 11b/16

**maḥsūl** [Ar.] Meydana gelen şey.
**m.- i nūr-ı dīdesi olan** 2a/1

**maḥṣūlāt** [Ar.] Meydana gelen, hasıl olan şeyler.
**m.+ ıñ** 12a/11

**maḫṣūṣ** [Ar.] Özel.
**medār-ı m.- ı teyessüri** 10b/13
**ʿabd-ı m.** 15b/17
**ʿīd-i m.** 10a/13

**maḫṣūṣa** [Ar.] bkz.: maḫṣūṣ
**vāsıṭa-i m.- i sālimāne** 9b/10
**nisbet-i m.- i ʿubūdiyetiñ** 9b/12
**terḳīm-i maḥmedet-nāme-i m.** 16a/15

**maḥv** [Ar.] Yok etme.
**m.** 13b/17

**maḳām** [Ar.] Mevki.
**m.+ ından** 4a/13

**Maḳāmāt** [Ar.] (Hariri'ye ait olan) Makaleler.

**ṣāḥib-üʾl-M.+ a** 6b/4

**maḳber** [Ar.] Mezar, kabir.

**ḫışt-ı m.+ e** 3a/9

**maḳbūle** [Ar.] Kabul edilen.

**m.- i tuḥaf** 2a/3

**maḳbūliyet** [Ar.] Makbul olma durumu.

**m.+ ini** 9b/13

**maḳrūn** [Ar.] Ulaşmış, erişmiş.

**m.- u envāʿ-i füyūżāt** 16a/17

**maḳṣad** [Ar.] Amaç, gaye.

**müntehā-yı m.** 4a/9

**vuṣūl-u m.** 8b/17

**m.+ ıñ** 9b/9

**māl** [Ar.] Mülk, servet.

**m.** 4b/9

**m.+ ımız** 13a/14

**mālāmāl** [Far.] Ağzına kadar dolu.

**m.** 6a/1

**mā-lā-nihāye** [Ar.] Nihayetsiz.

**aʿṭāf-ı m.- i ḥażret-i vekālet-penāhīlerini** 14a/2

**mālik** [Ar.] Sahip.

**m.- i ḥaḳīḳat-i insāniye olan** 3a/18

**m.- i tafṣīli** 12a/3

**m.** 13b/1

**maʿlūm** [Ar.] Bilinen, belli.

**m.- ı ʿācizī** 6a/8

**maʿlūmu-iʿlām** [Ar.] Tekrar bildirme.

**m.** 2b/19

**maʿlūme** [Ar.] Herkes tarafından bilinen.

**madde-i m.** 8a/15

**maʿnā** [Ar.] Anlam.

**m.+ sı** 6b/7

**m.+ sını** 6a/14, 8a/1

**mānend** [Far.] Benzer.

**m.- i hilāl-i āsmān** 2b/19

**m.- i sīmīn** 2b/10

**maʿnevīye** [Ar.] İçe öze, ruha ait.

**füyūżāt-ı m.- i müşkil-güşāyīlerinden** 10b/15

**māniʿ** [Ar.] Engel.

**m.** 9b/9

**manẓūm** [Ar.] Muntazam.

**m.** 4a/1

**mār** [Far.] Yılan.
**m.+ a** 3a/13

**maʿraż** [Ar.] Bir şeyin sunulduğu yer, makam.
**m.- ı tebrīk** 12b/18

**maʿrifet** [Ar.] Hüner.
**m.+ den** 2a/17
**sīne-i m.+ i** 4a/11

**maʿrūż** [Ar.] Arz edilmiş, sunulmuş.
**m.- ı ḥużūr-ı ʿālüʾlʿāl ḳılınan** 6a/2

**maʿrūżāt** [Ar.] Üst bir makama sunulan bilgi.
**m.- ı dürer-i daʿvāt** 5b/9

**maṣūniyet** [Ar.] Korunmuş olma.
**m.+ i** 14a/13

**maṭbaʿa** [Ar.] Başım evi.
**m.+ sında** 1a/8

**māüʾl-ḥayāt** [Ar.] Hayat suyu.
**menbaʿ-i m.** 11a/17

**māüʾl-ḥayevāt** [Ar.] Hayat suyu.
**m.- ı elṭāf-ı ṣamedāniyyesiyle** 13a/8

**māye** [Far.] Mal, para.
**m.- i inbisāṭ** 6a/7
**m.** 13a/16

**maʿyūb** [Ar.] Kusur, eksik.
**üslūb-u m.- u muṣaddiʿine** 12b/9

**maẓhar** [Ar.] Ulaşan, erişen, nail olan.
**m.- ı ʿafv** 12b/12
**m.- ı esrārüʾlkelām-ı ẕū-şücūn** 1b/10
**m.** 2b/2

**maẓhariyet** [Ar.] Erişme, nail olma.
**m.- i ḫıdīvānelerini** 8b/4
**m.** 10b/15
**m.+ le** 11b/12

**meʾāb** [Ar.] Sığınacak yer, sığınak.
**iḥsān m.- ı āṣafīlerine** 13b/15
**mekārim m.- ı ḫıdīvānelerine** 11a/18
**ʿubūdiyet-i bāb-ı mekārim m.- ı şehen-şāhīye** 15b/16
**cenāb-ı merḥamet m.** 10b/2

**meʾāl** [Ar.] Mana.
**m.** 6a/1

**meʿālī** [Ar.] Yücelikler, yüce fikirler.
**iḥsān-ı bāhir-üʾl-m.** 11a/11

**ḥüküm-nāme-i m.** 10a/8
**m.** 6a/7, 9a/12
**kerem-nāme-i m.** 15b/6

**mebādi** [Ar.] Temel prensipler.
**m.** 8b/17

**mebnī** [Ar.] Dayanan.
**m.** 11a/3, 11a/5, 13a/5, 16b/8

**mebrūke** [Ar.] Mübarek.
**leyle-i m.+ de** 16b/6

**mebʿūs** [Ar.] Gönderilen.
**m.** 12b/4

**mecālis** [Ar.] Meclisler.
**m.+ de** 7b/19

**mecbūr** [Ar.] Zorunlu.
**m.** 7b/11

**mecd** [Ar.] Büyüklük, ululuk.
**ṭaraf-ı müstecmiʿüʿl-m.** 5a/4

**mecelle** [Ar.] Risale, kitap.
**m.- i celīle-i mücellīt-üʾl-ḳulūbdur** 6b/5

**mecīd** [Ar.] Ulu.
**nihāyetkār-i biʿināyet-üʾl-mülk-üʾl-m.** 7a/1

**meclis** [Ar.] Toplantı yeri.
**m.- i üns-ā-üns** 6a/9

**mecrā** [Ar.] Akış yolu, güzergah.
**muʿaṭṭarāt-ı ʿuyūn-ı m.- i dümūʿ** 11b/8

**medār** [Ar.] Sebep, vesile.
**m.- ı istinād-ı refāh** 13a/11
**m.- ı maḫṣūṣ-ı teyessüri** 10b/13
**m.- ı taḫṣīl-i bedel** 13a/13

**medd** [Ar.] Çekme.
**m.- i Allah** 12a/8

**medīḥa** [Ar.] Övgü.
**efzā-yı m.- i celīle-i niʿam-üʾl mülūk** 16a/18
**şāyān-ı m.- i efḍal-üʾl-efḍāl** 9b/3

**medlūl** [Ar.] Mânâ.
**m.+ i** 11a/12
**m.+ ünce** 9b/2

**mefāḫir** [Ar.] Övünülecek şeyler.
**kesb-i m. eylediğim** 8b/5

**mefḫaret** [Ar.] Övünülecek şey.
**m.** 15b/9
**vażʿ-ı mevḳiʿ-i m.** 10b/7

**mefrūż** [Ar.] Farz olunmuş.

**duʿā-yı m.- uʾl-edāsını** 12b/17, 9a/16

**duʿā-yı m.- uʾl-edāsınıñ** 10b/5, 16b/14

**meftūn** [Ar.] Düşkün.

**m.+ ı** 2b/3

**meḥāsin** [Ar.] Güzellikler.

**velādet-i hümāyūn-u m.- i meşḥūn-u şāhānelerine** 16b/1

**muḥāṭ-ı ʿilm-i m.** 16b/16

**leh-üʾl-ḥamd-ı sāye-i m.** 16a/11

**mehd** [Ar.] Beşik, bir şeyin ortaya çıktığı yer.

**m.- i ʿulyā-yı salṭanat-ı seniyye** 12a/14

**mehrūyān** [Far.] Ay yüzlüler, güzeller.

**ḫāl-i m.- ı zamān-ı yaġmager** 2b/11

**mehveşān** [Far.] Yüzleri aya benzeyen güzeller.

**m.** 2b/11

**mekārim** [Ar.] İyilikler, cömertlikler.

**ṣunūf-ı talṭīfāt-ı m.- i āyātı** 10a/7

**m.- i iktināh** 15a/8

**ʿubūdiyet-i bāb-ı m.- meʾāb-ı şehen-şāhīye** 15b/16

**şümūl-u m.-penāhīleri** 16b/17

**pīş-i naẓar-ı m.-perver-i dāverīlerinde** 9b/12

**bāb-ı m.** 11a/18

**teveccühāt-ı m. ġāyāt-ı münʿimānelerini** 9b/15

**mekīn** [Ar.] Saygın.

**ḳalb-i ṣıdḳ-ı m.** 3b/4

**mektūb** [Ar.] Mektup.

**m.- ı risāle-i irşād-ı üslūb** 6b/5

**m.** 14b/5

**ṣūret-i m.** 2a/13

**melceʾ** [Ar.] Sığınacak yer.

**ittiḫāẕ-ı m.** 13a/2

**melek-ḫaṣlet** [Ar.] Melek huylu.

**m.** 11b/9

**melḥame** [Ar.] Yıldızların bazı alametlerinden çıkarılan hüküm.

**meydān-ı m.- i kāġıd** 1b/7

**meliküʾl-müteʿāl** [Ar.] Yüce Allah.

**inşaʾallah-üʾl-m.** 12a/13

**memalik-i maḥrūse** [Ar.] Osmanlı imparatorluğu.

**m.** 11b/15

**memāt** [Ar.] Ölüm.

**m.** 13a/7

**meʾmen** [Ar.] Sığınılacak, emniyetli yer.

**m.** 13a/2

**meʾmūl** [Ar.] Umulan, beklenen.

**m.+ dür** 12a/14

**meʾmur** [Ar.] Bir işle görevli.

**m.+ ları** 14b/13

**meʾmūrīn** [Ar.] Memurlar.

**m.** 14b/19

**meʾmuriyet** [Ar.] Memurluk.

**m.- i münāsibeye** 11b/2

**m.** 4a/13

**men** [Ar.] –dan, -den

**m.** 6b/9

**menʿ** [Ar.] Yasaklama.

**m. eylemiş** 2b/5

**menbaʿ** [Ar.] Kaynak, pınar.

**m.- i māüʾl-ḥayāt** 11a/17

**mend** [Far.] Sonuna geldiği kelimelere -lı, -li anlamı katar.

**ḫāne-i āsāyiş m.+ ime** 7a/19

**menḳabe** [Ar.] Meşhur kişilerin ahvaline dair hayat hikayesi.

**m.- i şerīfe-i müvellid-i nebevī** 10a/3

**menḳabet** [Ar.] Meşhur kişilerin ahvaline dair hayat hikayesi.

**meyāmin-i m.- i cenāb-ı ḫilāfet-penāhīyi** 15b/8

**muʿāvedet-i şeref-i m.- i velī-niʿmetle** 16a/6

**m.+ e** 9a/12

**men lehüʾl-emr** [Ar.] Emir sahibi olan kimse.

**m.+ iñdir** 15a/18

**m.+ iñdir** 12b/2

**menn** [Ar.] Bitkinin tatlı öz suyu.

**ḳaṭre-i m.** 6b/9

**mensūb** [Ar.] Bağlı, ait.

**m.** 14b/10

**mensūbāt** [Ar.] Mensub olanlar, ilgililer.

**m.+ ı** 4a/16

**menzil** [Ar.] Konulacak yer.

**m.+ i** 16b/8

**merāḥim** [Ar.] Merhametler.

**nezd-i m.** 13b/2
**m.+ ı** 13b/13
**sāye-i m.** 10a/15

**merāḳ** [Ar.] Öğrenme isteği.
**serfürū-bürde-i ferve-i m.+ a** 6b/18

**merbūṭan** [Ar.] Eklenmiş olarak.
**m.** 13b/7

**mercıʿ** [Ar.] Müracaat makamı.
**m.- i erāmil-i derd-mendān** 13b/14

**merdān** [Far.] Yiğitler.
**m.- ı ālüfte** 6a/10

**merdane** [Far.] Yiğitce.
**m.** 2b/13

**merḥamet** [Ar.] Esirgemek, acımak.
**ḫāk-pāy-ı m.- i iḫtivā-yı āṣafānelerine** 11a/6
**cenāb-ı m. meʾāb** 10b/2
**m.** 13a/1, 5a/5

**merḥūm** [Ar.] Rahmetli.
**m.- ı müşārün-ileyhiñ** 4b/8, 2a/10
**m.- ı müşārün-ileyhe** 3b/5
**m.+ uñ** 1b/12, 7b/18

**merḥūme** [Ar.] bkz.: merḥūm
**m.** 5b/1

**merhūn** [Ar.] Bağlanmış.
**m.+ unda** 13b/2

**merʿiyye** [Ar.] Yürürlükte bulunan.
**sünnet-i m.** 7a/12
**ʿādet-i m.+ ye** 7a/12

**merṣiye** [Ar.] Bir kimsenin ölümünden sonra onun için yazılan manzume.
**m.** 3a/7
**m.+ sini** 4b/7

**mesʿadet** [Ar.] Saadet.
**sūr-ı m.- i nüşūr-ı teşrīf-i hümāyūndan** 11b/19

**mesāḥa** [Ar.] Genişlik.
**sāḥa-i fesīḥat-üʾl-m.- i elbelāġata** 7a/16

**mesārr** [Ar.] Sevinçler.
**m.** 10b/4
**ḥişşedār-ı m.** 12a/1

**meserret** [Ar.] Sevinç.
**ẓuhūr-peyām-ı m.- i encam-ı ḥażret-i ẓıllullāhīye** 15b/19
**m.** 16b/14
**kemāl-i m.** 15b/9

**mesken** [Ar.] Oturulan yer. Ev.
**m.** 3a/12

**mesmūʿ** [Ar.] Duyulan.
**m.** 12a/4

**mesned** [Ar.] Dayanak.
**m.- i iḳbāl** 12b/16, 9a/15

**mesrūd** [Ar.] Söylenmiş.
**m.** 8b/7

**Messina Boġazı** Yer adı.
**M.+ na** 15b/3

**mestur** [Ar.] Saklı.
**m.** 5a/2

**mesʿūd** [Ar.] Kutlu, saadetli.
**m.- u cenāb-ı şehen-şāhī** 15b/5
**şehr-i m.- u meẕkūruñ** 12b/14
**m.** 14a/12
**yevm-i m.+ dur** 15a/10

**meşāġıl** [Ar.] İşler, uğraşlar.
**m.- ı ḫayr-ı delāʾil** 12b/7

**meşġūl** [Ar.] Bir şeyle uğraşan.
**m.** 16a/14

**meşhūd** [Ar.] Şahit olunan.
**m.** 12a/4

**meşḥūn** [Ar.] Dolu.
**velādet-i hümāyūn-u meḥāsin-i m.- u şāhānelerine** 16b/1
**m.** 16a/7

**meşīḫat** [Ar.] Şeyhülislamlık.
**vaẓīfe-i naẓīfe-i m.+ den** 14b/16

**meşmūl** [Ar.] İçinde bulunan.
**m.** 8b/10

**meṭāyā** [Ar.] Binek hayvanları.
**m.- i duḫūl** 9a/10

**mevāsim** [Ar.] Mevsimler.
**m.- i mübārekede** 14a/13

**mevfūr** [Ar.] Çok, bol.
**ẕāt-ı m.- uʾl fütūrdur** 7b/12

**mevḳiʿ**[Ar.] Makam.
**tezyīn-i m.- i resme** 15a/16
**vażʿ-ı m.- i mefḫaret** 10b/7

**mevlā** [Ar.] Allah.
**cenab-ı m.- yı müsteʿān** 15b/10

**mevlid** [Ar.] Doğuş.
**menḳabe-i şerīfe-i m.- i nebevī** 10a/4

**mevrūṯe** [Ar.] Miras kalmış.

**ḥuḳūḳ-ı m.- i verāṯet** 2a/5

**mevʿūd** [Ar.] Söz verilmiş.

**m.** 8b/7

**meyāmin** [Ar.] Saadetler, bereketler.

**ʿaṣr-ı m.- i ḥaṣr-ı tāc-dārīde** 10b/16

**m.- i menḳabet-i cenāb-ı ḫilāfet-penāhīyi** 15b/8

**ʿīd-i aḍḥā-yı m.** 9a/10

**meyāmin-endūz** [Ar.+Far.] Saadetler kazanan.

**m .+ a** 11b/14

**meyāne** [Ar.] Ara.

**m.+ de** 8a/9

**meydān** [Ar.] Alan.

**m.- ı beyānda** 9a/2

**m.- ı feyż-i iḳtirān-ı ḳuṭbüʾl-aḳṭābdan** 6b/2

**m.- ı melḥame-i kāġıd** 1b/7

**m.+ a** 3b/3

**m.+ da** 4a/5

**meymenet** [Ar.] Bereket.

**beşāret-i m.- i āyet** 9b/13

**m.** 16b/3

**meżāmīn** [Ar.] Kavramlar.

**müṭālaʿa-i m.- i ʿāliyesine** 8b/14

**mezār** [Ar.] Kabir.

**seng-i m.** 3a/10

**meẕemmet** [Ar.] Yerme, kötüleme.

**m.+ ine** 4a/15

**meẕkūr** [Ar.] Adı geçen, sözü edilen.

**vaḳt-i m.+ da** 15a/16

**ʿīd-i m.+ uñ** 9a/13

**şehr-i mesʿūd-u m.+ uñ** 12b/14

**meẕkūre** [Ar.] Adı geçen, sözü edilen.

**ʿarīża-i m.+ ye** 7a/10

**mi** Soru eki.

**m.** 3a/15

**m.+ dir** 3b/1

**mihr** [Far.] Güneş.

**m.- i münīr** 12b/15, 9a/14

**m.- i sipihr-i kemāl** 9b/2

**millet** [Ar.] Ulus.

**m.** 5b/6

**min** [Ar.] –den, -dan.

**m.** 6a/19

**min-baʿd** [Ar.] Bundan sonra.

**m.** 13b/16

**cürʾet-i m.+ yi** 8b/8

**min-ġayr-ı ḥadd** Haddim olmayarak.

**m.- i ʿarż-ı levazım-ı tebrīk** 16b/15

**min-ḥayṣüʾl-elfāẓ** [Ar.] Sözler itibariyle.

**m.** 8b/13

**minhāce** [Ar.] Yol.

**m.- i cihān-ı inşā** 1b/9

**mīr** [Far.] Emir, bey.

**m.- i müşārün-ileyhiñ** 5b/2

**m.** 10a/2

**miṣillü** gibi, benzer.

**m.** 16b/3, 3b/3, 5b/10

**m.+ leri** 4a/17

**miṣli** [Ar.] Benzeri.

**delāʾil-i m.+ yesiyle** 13b/9

**mısr** [Ar.] Ülke.

**dāruʾl-kütüb-i m.- ı cihān** 1b/3

**mizāc** [Ar.] Huy, yaratılış.

**m.+ a** 3b/13

**muʿādil** [Ar.] Denk.

**m.- i envār-ı āfitāb** 8b/12

**muāḫeze** [Ar.] Paylama.

**muʿallā** [Ar.] Yüce.

**ḫāk-pāy-ı m.- yı dāverānelerince** 8b/19

**taḫt-ı m.- yı ḫilāfet-i ʿulyāyı** 15a/9

**muʿāmelāt** [Ar.] Davranışlar.

**m.- ı dilāzarāne** 14b/7

**muʿāmele** [Ar.] Davranış.

**m.- i nābecasına** 3b/15

**sū-iʾ m.** 14b/14

**muʿārefe** [Ar.] Tanışma.

**silk-i m.+ dir** 2b/16

**muʿaṭṭarāt** [Ar.] Güzel kokulular.

**m.- ı ʿuyūn-ı mecrā-i dümūʿ** 11b/8

**muʿāvedet** [Ar.] Dönme, dönüş.

**m.- i şeref-i menḳabet-i velī-niʿmetle** 16a/6

**mubalbala** [Ar.] Karışık.

**ecvibe-i m.+ dan** 8a/10

**muḥabbet** [Ar.] Dostluk, bağlılık.

**m.** 2a/16

**Muḥammed [**Ar.] Hz. Muhammed.

**m.- i müteʿālī** 12a/7

**Muḥammedī** [Ar.] Hz. Muhmmed'e ait.

**nūr-ı pāk-ı M.** 10a/19

**muḥarrir** [Ar.] Yazan.

**m.** 6b/5

**muḥāṭ** [Ar.] Kuşatılmış.

**m.- ı ʿilm-i ʿālem şümūl-ı** 11a/1

**m.-ı ʿilm-i meḥāsin** 16b/16

**muḥtāc** [Ar.] İhtiyacı olan.

**m.- ı tāc-ı duʿā-yı** 5b/7

**muḥterem** [Ar.] Saygı gösterilen.

**cihet-i m.+ e** 16b/5

**m.+ i** 13b/16

**muḥteriz** [Ar.] Çekingen.

**m.** 12b/10

**muḫt-gāh** [Far.] Umut etme yeri.

**m.- ı hestīden** 3a/3

**muḳaddem** [Ar.] Önce.

**m.** 9b/6

**muḳaddemāt** [Ar.] Başlangıçlar.

**m.** 8b/17

**muḳaddes** [Ar.] Kutsal.

**m.** 13b/16, 16b/5

**rūḥ-ı m.** 4b/18

**muḳaddime** [Ar.] Ön söz.

**m.** 1b/1

**muḳārib** [Ar.] Aralarında yakınlık bulunan.

**şīġakeş-i efʿāl-i m.+ e** 6b/19

**muḳarrer** [Ar.] Kesinleşmiş.

**emr-i m.** 13a/15

**muḳtezā** [Ar.] Gerek.

**muvāfıḳ-ı m.- yı ḥāldir** 5b/15

**muntaẓam** [Ar.] Düzgün.

**m.** 2b/12

**muntaẓır** [Ar.] Bekleyen.

**m.- ı cüy-bār-ı luṭf** 11a/16

**munżamm** [Ar.] Düzenli.

**m.** 11a/13

**mūr** [Far.] Karınca.

**m.** 3a/13

**muṣādaḳat** [Ar.] Dostluk.

**m.** 15b/17

**bendegān-ı m.** 11b/17

**muṣaddiʿ** [Ar.] Rahatsız eden.

**üslūb-u maʿyūb-u m.+ ine** 12b/9

**muṣarraʿ** [Ar.] Mısraları kafiyeli olan beyit.
**m.+ nı** 4b/4

**muṣırr** [Ar.] Israr eden.
**m.** 11a/13

**Muṣṭafa Beg** Kişi adı.
**M.+ iñ** 13a/10

**muʿtād** [Ar.] Alışılmış.
**m.** 15a/12

**mutaṣavver** [Ar.] Tasarlanan.
**m.** 13b/3

**mutażammın** [Ar.] İçeren.
**m.- üʾl-mürāseledir** 6a/14

**muṭlaḳ** [Ar.] Kesin.
**m.- u'l-ṣübūt** 14a/1

**muṭmaʾinn** [Ar.] Huzura ermiş.
**m.** 3b/4

**muvaffaḳ** [Ar.] Başarılı.
**m.** 12b/5

**muvaffaḳıyet** [Ar.] Başarılı olma.
**m.- i seniyye-i münʿimāneleri** 10b/17
**m.** 16a/7

**muvāfıḳ** [Ar.] Uygun.
**m.- ı inṣāf olamayacağından** 3a/16
**m.** 3a/19
**m.- ı muḳtezā-yı ḥāldir** 5b/14

**muvaḳḳat** [Ar.] Geçici.
**m.** 15b/15

**muvāṣala** [Ar.] Kavuşma.
**nıṣf-üʾl-m.** 6a/13

**muvāṣalat** [Ar.] Ulaşma.
**m.** 15b/3, 15b/8

**muẓaffer** [Ar.] Galip.
**m.** 12b/5

**muẓafferiyet** [Ar.] Zafer kazanma.
**m.+ ini** 10b/11

**mübāhāt** [Ar.] Övünme.
**ser-i m.** 10a/8
**şerefbaḫş-ı m.** 9a/10

**mübālaġa** [Ar.] Abartma.
**m.+ dan** 6b/6

**mübārek** [Ar.] Kutlu, mukaddes.

**ḳalem-i m.** 7b/3
**leyālī-i m.+ e** 16b/4
**mevāsim-i m.+ ede** 14a/13

**mübeşşir** [Ar.] Müjdeleyen.
**m.** 15b/8

**mübīn** [Ar.] Doğru ile yanlışı birbirinden ayırt eden.
**nūr-ı m.+ i** 5b/6

**mübtelā** [Ar.] Düşkün.
**m. olur** 4a/18

**mücāseret** [Ar.] Cesaret etme.
**m.** 13a/2

**mücellīt** [Ar.] Ciltleyen.
**mecelle-i celīle-i m.- üʾl-ḳulūbdur** 6b/5

**mücerred** [Ar.] Yalnız.
**m.** 10a/13, 12a/7, 8b/9

**mücessem** [Ar.] Gözle görülür.
**kemal-i m.- i sinn** 2b/12
**delīl-i m.+ i** 4b/16

**mücmelen** [Ar.] Kısaca, özetle.
**m.** 12a/2

**müctenib** [Ar.] Sakınan.
**m.** 12b/10

**müdāḫale** [Ar.] Karışma.
**m. itmeyecegine** 14b/16

**müdānī** [Ar.] Yakın, eş, benzer.
**m.+ ye** 2a/6

**müderris** [Ar.] Hoca.
**m.- i yegāne-i yūsuf-ı takrīr-i ẕīintibāhı** 1b/3

**müfārıḳ** [Ar.] Ayrılan.
**m.- ı bendegān** 9a/9
**m.- uʾl enām** 12a/8

**mühimsenil-** [Ar.] Önemsenmek.
**m.+ memiş idi** 3b/12

**mükeddere** [Ar.] Kederli.
**vaḳʿa-i m.- i nāgeh-ẓuhūr** 13b/4

**mükemmel** [Ar.] Kusursuz.
**m.- üʾl-cihāt** 7b/5
**m.** 12a/14

**mükevvenāt** [Ar.] Yaratılmış şeylerin tamamı.
**mādām-üʾl-m.** 13a/7

**mülāḳāt** [Ar.] Görüşme.
**m.** 2b/8

**mülk** [Ar.] Dünya, alem.

**nihāyetkār-i bi-ʿināyet-üʾl-m.-üʾl-mecid** 6b/19

**m.** 5b/6

**mülk-dārī** [Ar.+ Far. ] Hükümdara ait.

**sāye-i merāḥim-vāye-i m.+ de** 10a/16

**sāye-i meḥāsin-vāye-i m.+ de** 16a/11

**mültemes** [Ar.] Özellikle istenen, talep edilen.

**m.** 15a/3

**mülūk** [Ar.] Hükümdarlar.

**efzā-yı medīḥa-i celīle-i niʿam-üʾl-m.** 16a/19

**mülūkāne** [Ar.+Far.] Hükümdarlara yakışır tarzda.

**ʿaṣr-ı hümāyūn-u m.+ leri** 14a/12

**ẓıll-ı ẓalīl-i bīʿadīl-i m.+ lerinde** 10b/3

**iḥsān-vāye-i m.+ lerinde** 16b/13

**iclāl-i cenāb-ı m.+ ye** 16a/8

**mümānaʿat** [Ar.] Engelleme.

**m.+ ı olamayacağından** 3b/2

**mümellek** [Ar.] Mülk olarak verilmiş.

**m.- i maḥrūse-i şāhāneniñ** 16a/12

**münāsib** [Ar.] Uygun.

**m.** 5a/4

**meʾmuriyet-i m.+ eye** 11b/2

**münderecāt** [Ar.] İçindekiler.

**m.+ ı** 2b/10

**münevver** [Ar.] Aydınlatılmış.

**m.- i sipihr** 15b/10

**münfek** [Ar.] Ayrılmış.

**m. olmasını** 4a/14

**münʿimāne** [Ar.+Far.] Cömert olana yakışır şekilde.

**muvaffaḳıyet-i seniyye-i m.+ leri** 10b/18

**şeref-i m.+ lerinden** 5a/4

**teveccühāt-ı mekārim-ġāyāt-ı m.+ lerini** 9b/16

**münīr** [Ar.] Aydınlatan.

**mihr-i m.** 12b/15, 9a/14

**müntehā** [Ar.] Nihayet.

**m.- yı maḳṣad** 4a/9

**m.+ da** 8b/17

**mürācaʿat** [Ar.] Başvurma.

**m.** 13b/15

**mürāsele** [Ar.] Mektuplaşma, haberleşme.

**mutażammın-üʾl-m.+ dir** 6a/14

**mürd** [Far.] Ölmüş.

**m.+ üñden** 7b/15

**mürsel** [Ar.] Gönderilmiş.

**benī-i m.** 16b/8

**mürüvvet** [Ar.] İnsanlık.

**m.** 3a/19

**müsāʿade** [Ar.] İzin.

**m.- i seniyye** 15a/14

**müsāraʿat** [Ar.] Acele etme.

**m. ḳılındı** 9a/17

**müṣbet** [Ar.] Doğruluğu ispatlanmış.

**m.** 13b/9

**müstaġnī** [Ar.] Doygun.

**m.** 7a/5

**müstaḥṣil** [Ar.] Hasıl eden.

**netīce-i m.+ esinden** 11a/8

**müsteʿān** [Ar.] Kendisinden yardım istenilen.

**cenab-ı mevlā-yı m.** 15b/10

**cenāb-ı ḫudā-yı m.** 10a/18

**cenāb-ı rabb-ı m.** 9a/13

**kerīm-üʾl-m.** 11b/10

**müstecābe** [Ar.] Kabul edilen.

**tekrārī-i daʿvāt-ı m.+ ye** 9a/3

**müstecmiʿ** [Ar.] Toplayan.

**ẕāt-ı m.- üʾl-feżāiliñ** 2b/13

**ṭaraf-ı m.- üʾl-mecd** 5a/4

**müstedʿā** [Ar.] İstenilen.

**m.+ dır** 5a/3

**müstemendāne** [Far.] Dertli olana yakışır.

**ḳalb-i m.+ miz** 16a/5

**müşāhide** [Ar.] Gören.

**m.- i emṣāl-i nā-mütenāhiyesiyle** 12b/14, 9a/13

**müşārün-bi'l-benān** [Ar.] Parmakla gösterilen.

**m. olan** 3a/1

**müşārün-ileyh** [Ar.] Adı geçen, sözü edilen.

**m.** 13a/5

**merḥūm-ı m.+ e** 3b/5

**m.+ iñ** 11a/3, 14b/15, 5a/5

**merḥūm-ı m.+ iñ** 4b/9, 2a/10

**mīr-i m.+ iñ** 5b/2

**müşkil-güşā** [Ar.+Far.] Zorlukları aşan.

**füyūżāt-ı maʿnevīye-i m.+ yīlerinden** 10b/15

**müştereke** [Ar.] Ortak.

**ʿarīża-i m.** 12b/3

**müṭālaʿa** [Ar.] Etraflıca düşünme.

**m.- i meżāmīn-i ʿāliyesine** 8b/14

**m.- i suṭūr** 6a/6

**m. idebildigim** 2a/17

**m.** 3a/4

**m.+ sı** 2a/15

**müteʿākıben** [Ar.] Arkasından.

**m.** 15b/7

**müteʿāl** [Ar.] Ulu.

**inşaʾallah-üʾl-melik-üʾl-m.** 12a/13

**müteʿālī** [Ar.] Yüce olan.

**Muḥammed-i m.** 12a/7

**müteḥaṣṣıl** [Ar.] Meydana gelen.

**m. olan** 2b/7

**müteḥassir** [Ar.] Özlem duyan.

**m.** 5a/6

**mütemennī** [Ar.] Dileyen.

**m.+ dir** 7a/6

**mütenāhiye** [Ar.] Son.

**sürūr-u idrāk-ı emṣāl-i ġayr-ı m.+ siyle** 16b/10

**müteselsile** [Ar.] Art arda gelen.

**esʾile-i m.** 8a/9

**mütetabiʿā** [Ar.] Peş peşe sıralanan.

**taṣdīʿāt-ı m.+ yı** 6b/17

**müteyemmine** [Ar.] Mübarek kabul eden.

**sene-i m.+ de** 15a/11, 16b/3

**müżāyaḳa** [Ar.] Sıkıntı.

**m.** 13b/11

**m.+ yı** 13b/17

**müjde** [Far.] Sevindirici haber.

**m.- i ʿālem** 16a/1

**-N-**

**nābeca** [Far.] Uygunsuz.

**muʿāmele-i n.+ sına** 3b/15

**nāçīzī** [Far.] Değersiz.

**bende-i n.** 14a/17

**naġamāt** [Ar.] Nağmeler.

**n.- ı feraḥ** 4a/7

**nāgeh-ẓuhūr** [Ar.] Ansızın oluveren.

**vaḳʿa-i mükeddere-i n.** 13b/4

**nā-hemvār** [Far.] Uygun olmayan.

**tebdīlāt-ı n.+ ına** 3a/6

**nāʾil** [Ar.] İstediği şeye erişen.

**n.- i refāh** 13a/16

**n. oldığım** 13a/18

**n.** 9b/10

**nā-ḳābil** [Far.+Ar] Kabul etmeyen.

**n.- i teşekkür** 11a/10

**naḳḳād** [Ar.] Bir şeyin iyisini kötüsünden ayıran kimse.

**zihn-i n.- ı ḥażret-i ḫıdīv-i efḫamīleriniñ** 12b/7

**nām** [Far.] Ad, ün.

**n.- ı ʿacz** 9a/7

**n.- ı sāmīlerini** 2a/19

**n.- ı sāmīsini** 4b/14

**n.+ ına** 2a/14

**nāme**[Far.] Mektup.

**n.** 9b/8

**nā-müsteḥaḳ** [Far.+Ar.] Hak edilmeyen.

**n.** 9b/15

**nā-mütenāhi** [Far.+Ar.] Sonsuz.

**müşāhide-i emṣāl-i n.+ yesiyle** 9a/14

**müşāhide-i emṣāl-i n.+ yesiyle** 12b/15

**Napoli** Yer adı.

**N.** 15b/7

**nār** [Ar.] Ateş.

**n.- ı vā-ḥasretā** 3a/3

**nā-revā-dāşte** [Far.] Uygunsuz bulunmak.

**n.- i iḫlāṣ_ı kāmil** 6b/15

**nās** [Ar.] İnsanlar, halk.

**n.+ da** 12a/4

**naşıl** [Tr.+Ar.] Nasıl.

**n.** 2b/12, 5a/4

**naʿş** [Ar.] Ölü.

**n.- ı ʿālīsi** 4b/12

**nāṭıḳa** [Ar.] Konuşma gücü.

**n.+ mıñ** 7a/14

**nāz** [Far.] Naz.

**perverde-i n. olan** 3a/12

**naẓar** [Ar.] Bakma, bakış, göz atma.
**pīş-i n.- ı mekārim-perver-i**
**dāverīlerinde** 9b/12
**n.- ı rağbete** 3b/19
**n. olunsa** 3a/7
**şāyān-ı n.** 6a/3
**n.+ dan** 7a/11

**naẓaran** [Ar.] Göre, bakılırsa.
**n.** 6b/9

**naẓar-gāh** [Ar.+Far.] Bakılan yer.
**n.- ı evvelüʾl-nihāye** 2a/4
**n. ḳadar** 3a/18

**naẓīfe** [Ar.] Temiz, pak.
**vaẓīfe-i n.- i meşīḫatden** 14b/16

**nazikī** [Far.] Nazik olan.
**ten-i n.** 3b/16

**ne** 1. Herhangi bir şey.
**n.** 10a/9, 3a/15
**n.+ sini** 3a/8

2. Ne ölçüde.
**n. ḳadar** 10b/9, 3b/11, 8b/15
**n.** 4a/11, 4a/14, 4a/17, 4a/7
**n. deñlü** 5b/5

3. Kelime gruplarını birbirine bağlamak için bağlaç görevinde kullanılır.
**n.** 14b/13

**neʿam** [Ar.] Evet.
**n.** 5b/13, 5b/14

**nebevī** [Ar.] Peygambere ait.
**menḳabe-i şerīfe-i müvellid-i**
**n.** 10a/4

**nebze** [Ar.] Azıcık.
**n.+ cik** 3b/6

**necābet** [Ar.] Asalet.
**ʿaleyh-i cenāb-ı n. penāhīleri**
15a/17

**necābetlü** Devletlü kelimesi ile birlikte Osmanlı şehzadeleri için kullanılan unvan sözü.
**n.** 12a/16

**ne-çāre** [Far.] Çaresiz.
**n.** 4a/4

**nefīr** [Ar.] Topluluk.
**ravż-ı n.** 6b/10

**nehār** [Ar.] Gün, gündüz.
**n.- ı sefīd** 7a/3
**n.+ e** 3a/13
**n.+ ı** 9b/17

**nehir** [Ar.] Irmak.

**n.** 6b/10

**nesne** Şey.
**n.+ ye** 13b/1

**neşīde** [Ar.] Şiir, manzume.
**n.+ siyle** 11a/15

**neşr** [Ar.] Yayımlanma.
**n. olunmuş** 2a/9
**n.+ e çekilmesi** 2a/2

**neşv-ü-nemā** [Ar.] Gelişme.
**ḳarīn-i n.- yı bīġāyāt** 13a/9

**netīce** [Ar.] Sonuç.
**n.- i müstaḥşilesinden** 11a/8
**n. nümāyı** 8b/18

**nevʿ** [Ar.] Türlü.
**n.** 12a/11

**nevāl** [Ar.] İhsan, bağış.
**n.- i arzu** 4a/5
**reşeḥāt-ı zülāl-i n.- i kilk-i ḳarīḥa-i ṣabīḥasından** 1b/12

**nevāzī** [Far.] Okşayan, okşayıcı.
**bīnevā n.+ leri** 13b/13
**bī-kes n.+ lerinde** 13a/18

**nev-hevesān** [Far.+Ar.] Acemiler.
**dest-i n.** 6a/18

**neyyir** [Ar.] Parlak, nurlu.
**n.- i ḫayr-i saʿādetiñ** 9b/5

**neẓāret** [Ar.] Bakanlık.
**n.- i celīlesi** 1a/6

**nezd** [Far.] Huzur, kat.
**n.- i ʿālī-i raḥīmānelerinde** 7a/7
**n.- i ebṣār** 7b/4
**n.- i merāḥim** 13b/1
**n.- i salṭanat-ı seniyyede** 8a/18
**n.+ inde** 4b/16

**niʿam** [Ar.] Nimetler.
**n.- üʾl-bedel** 13a/12
**efzā-yı medīḥa-i celīle-i n.- üʾl-mülūk** 16a/19

**nice** Birçok.
**n.** 10b/17, 12b/14, 6a/15, 6a/8, 6b/2, 9a/13
**n.+ lerini** 4b/5

**nifāḳ** [Ar.] İkiyüzlülük.
**erbāb-ı n.+ ıñ** 15a/1

**nigāh** [Far.] Bakış.
**n.- ı ʿafv** 8b/9

**nigāh-bān** [Far.] Gözcü.
**n.+ ı** 12b/1

**nigār** [Far.] Resim gibi güzel sevgili.
**n.** 3a/10

**nigerān** [Far.] Bakan, seyreden.
**n.** 15b/19

**nihān** [Far.] Gizli, saklı.
**bediʿ-üʾl-n.** 6b/4

**nihāye** [Ar.] Son.
**naẓar-gāh-ı evvelüʾl-n.** 2a/4

**nihāyet** [Ar.] Sonunda.
**n.** 8a/10

**nihāyetkār** [Ar.+Far.] Sonlu.
**n.- i biʿināyet-üʾl mülk-üʾl mecid** 6b/19

**niʿmet** [Ar.] İhsan.
**çīn-i n.** 14a/16
**n.+ iyle** 4a/15

**nişāb** [Ar.] Derece.
**bālıġ-ı n.- ı teraḳḳī** 13b/3

**nisbet** [Ar.] Ölçü.
**n.- i maḫṣūṣa-i ʿubūdiyetiñ** 9b/11
**n.- i resmīden** 13b/8
**n.** 13b/19
**n.+ de** 4a/4

**nıṣf** [Ar.] Yarı, yarım.
**n.- üʾl muvāṣala** 6a/13

**nişān** [Ar.] İşaret, alamet.
**n.- ı ḥażret-i ḫilāfet-penāhī** 11b/17
**n.** 15b/17, 6a/19

**nişāne** [Ar.] İşaret, alamet.
**n.- i devlet-i ʿaliyeniñ** 14b/11
**ḫānedān-ı ʿacz-i n.- i ḥuccet-i saʿādet** 10b/6
**n.- i ḳıyāmet** 13a/14

**nişīb** [Far.] İniş.
**feżā-yı n.** 7a/17

**nişīnān** [Far.] Oturan.
**ġurfe n.** 6a/13

**niyāz** [Far.] Dua.
**n. iderim** 7b/5
**n.** 7a/7

**niẓām** [Ar.] Usul.
**ḫilāf-ı n.** 14b/17

**niẓāmiye** [Ar.] Orduda asıl silah altında bulunan asker sınıfı.
**n.** 10a/2

**noḳṣān** [Ar.] Eksiklik.
**ikmāl-i n.** 8b/9

**n.+ ı** 7a/12

**noḳṭa** [Ar.] Belirli bir yer.

**n.- i idāre** 13b/16

**numara** [İtl.] Bir şeyin benzerleri arasındaki yerini gösteren sayı.

**n.+ lı** 1a/7

**nūr** [Ar.] Kutsal ışık, aydınlık.

**n.- ı pāk-ı Muḥammedī** 10a/19

**nūr-ı mübīn** [Ar.] Hz. Muhammed'in ruhaniyeti.

**n.+ i** 5b/6

**nūr-ı dīde** [Ar.+Far.] Pek sevgili.

**maḥsūl-i n.+ si olan** 2a/1

**nūş** [Far.] Tatlı.

**n.** 6b/12

**nümā** [Far.] Sonuna geldiği kelimelere "gösteren, bildiren, benzeyen" anlamları katar.

**netīce n.+ yı** 8b/18

**nümāyān** [Far.] Görünen, meydanda olan.

**n.** 15a/5

**nümūd** [Far.] Sonuna geldiği kelimelere "gösteren, görünen, benzeyen" anlamları katar.

**rū n.** 14a/13

**nümūn** [Far.] Sonuna geldiği kelimelere "gösteren" anlamı katar.

**iltiḳāt n.+ i** 8b/12

**nüşūr** [Ar.] Yayılma.

**sūr-ı mesʿadet-i n.- ı teşrīf-i hümāyūndan** 12a/1

**nüvāzī** [Far.] Okşayan, okşayıcı.

**ferman-nāme-i bende n.+ leri** 8b/12

**-O-**

**o** O. (3. tekil şahıs.)

**o.** 10b/12, 11a/12, 2a/16, 3a/17, 3b/1, 3b/11, 3b/16, 3b/6, 4a/17, 4a/2, 4a/4, 4b/12, 4b/18, 4b/2, 8b/8, 4b/14

**ol** [ET.] Üçüncü tekil şahıs zamiri ve işâret sıfatı, "o"nun eski şekli.

**o.** 10b/10, 11b/1, 11b/14, 4a/2, 14a/4

**ol -** 1. Yardımcı fiil durumunda kullanılıp birleşik fiiller oluşturur.

**heyhāt o.- acaġı** 8b/18
**şāmil o.- acaġından** 6b/17, 7a/13
**ābād o.- acaġını** 5a/7
**ḳabūl o.- acaġını** 12b/12
**ḥāl o.- acaḳ** 13a/16
**muʿtād o.- an** 15a/12
**ibcāl o.- an** 9a/10
**lāyıḳ o.- an** 4b/11
**müteḥaṣṣıl o.- an** 2b/7
**mensūb o.- dıġı** 14b/10
**vuḳūʿ o.- dıġı** 15b/4
**nāʾil o.- dıġım** 9b/10, 13a/18
**mālik o.- madıġım** 13b/1
**şübhe o.- madıġından** 9b/6, 10b/16
**māniʿ o.- muş**9b/9
**duḫūl o.- muş** 16b/4
**şükr o.- sun** 9a/9

2. Meydan gelmek, vuku bulmak.

**o.- acaġı** 12a/14, 13b/3, 13b/9
**o.- acaḳ** 13a/11
**o.- madıḳca** 5b/4
**o.- maġla** 9b/13
**o.- sun** 4a/14

3. Gerçekleşmek, tahakkuk etmek.

**o.- a** 12b/1, 6b/19, 7a/3
**o.- amayacağından** 3a/16, 3b/2
**o.- an** 11a/6, 2a/9
**o.- dı** 13b/5, 6a/8
**o.- duḳlarını** 12a/2
**o.- masa** 13a/13
**o.- maz** 11b/1, 5b/4
**o.- muş** 3b/16
**o.- ub** 10b/13**,** 13b/8, 3b/11
**o.- ubdur** 4b/3
**o.- ur** 9a/1, 4b/18, 4a/18, 8b/2
**o.- urum** 2b/9
**o.- uyor** 2a/16, 3a/14

4. Var olmak, bulunmak.

**o.- acaġından** 9b/6
**o.- madıġı** 10a/15
**o.- anlarıñ** 2a/18

5. Dokunmak.

**o.- an** 14a/16

6. Herhangi bir durumda bulunmak, o vasfı taşımak.

**o.- an** 12a/5, 6a/7, 7b/12, 9b/3, 15b/4, 3a/19, 3a/1, 4b/15, 10b/11, 11a/18, 13b/14, 12b/6, 13b/18, 6a/13, 15b/9, 16b/5, 7b/15, 5a/6, 2a/1, 4a/16, 3a/12, 3a/6
**o.- araḳ** 14a/1, 15a/11,
**o.- dı** 15b/7

**o.- dıġı** 10a/16, 16a/17, 16a/7, 6a/5, 15a/7, 4b/1, 11b/10
**o.- dıġım** 11a/15
**o.- dıġımı** 14b/2
**o.- dıġımız** 12b/10
**o.- dıġımızı** 11b/15
**o.- dıġına** 14a/14
**o.- dıġından** 10b/10, 12b/10, 5a/1
**o.- dıġınıñ** 2a/15
**o.- duḳca** 13b/11
**o.- duḳları** 12a/17
**o.- madıġı** 14b/9
**o.- maġa** 3a/8
**o.- maġla** 16a/4, 6b/11, 8a/6, 8a/8
**o.- maḳ** 10b/7**,** 13a/15, 3a/17, 2b/19
**o.- ması** 2a/11
**o.- masını** 4a/14
**o.- masıyla** 10a/18, 12a/12, 15b/18, 2b/17, 3b/12
**o.- sa** 15b/15, 5b/4
**o.- ub** 12a/11, 6b/13, 7b/17, 4a/12
**o.- ur** 11a/12, 4b/16,

7. Geçmek, tamamlanmak.
**o.- dı** 3a/2
**o.- dıġı** 3b/8

8. Bir yere mensup olmak.
**o.- mayub** 8b/8
**o.- ub** 2b/18, 4b/19

**olduḳca** Bir hayli.
**o.** 2a/10

**olun -** 1. Etmek yardımcı fiiliyle yapılan birleşik fiilleri edilgen duruma getiren ve eskiden daha çok kullanılıp şimdi kullanılma alanı daralmış bulunan yardımcı fiil.
**ḳabūl o.- amayacağına** 14b/15
**ihdā o.- an** 6a/17
**ʿarż o.- an** 10a/6
**taḳdīm o.- an** 5b/2
**ḥāl o.- caḳ** 13a/16
**taḫaṭṭur o.- dı** 8a/14
**mücāseret o.- dı** 13a/2
**ictisār o.- dı** 15a/18
**tensīb o.- dı** 2a/12
**ictisār o.- dıġı** 16b/16
**cāmiʿ o.- dıġından** 13b/14
**edā o.- duḳdan** 1b/2
**iştiġāl o.- madı** 8a/15
**ḳırāʾat o.- maḳ** 10a/4
**teẕkār o.- maḳda** 11a/1
**istiḫbār o.- maḳdadır** 12a/18
**neşr o.- muş** 2a/9
**ṭabʿ o.- muşdur** 1a/8
**naẓar o.- sa** 3a/8
**ıṭlāḳ o.- ur** 4b/9, 13b/1

2. Olma işine konu olmak.
**o.- acaḳ** 8b/17

**o.- an** 13a/4

**o.- maḳda** 12a/2

**o.- ması** 14b/14

**on üçünci** On üçüncü sıra sayısı.

**o.** 15a/13

**ora** o yer.

**o.+ ca** 14b/6

**-Ö-**

**öl -** Vefat etmek.

**ö.- mesiyle** 4b/1

**ʿömr** [Ar.] Hayat.

**ʿö.- ü sülūk** 16a/18

**duʿā-yı efzāyiş-i ʿö.** 16a/8

**gülşen-serāy-ı ʿö.** 13a/8

**öyle** 1. O kadar.

**ö.** 3b/15, 6a/1

2. O halde.

**ö. ise** 3b/6

**özle -** Şiddetle arzu etmek.

**ö.- yüb** 9a/6

**ʿöẕr** [Ar.] Hata, küsur.

**ʿö.** 3b/3

**-P-**

**pādişāh** [Far.] Hükümdar.

**p.- ı ʿadīm-üʾl-eşbāh** 15a/7

**p.- ı ʿadīm-üʾl-aḳrān efendimiziñ** 10b/8

**p.** 12a/8, 16a/18

**p.- ı şevket-penāh** 14a/10

**simāt-ı ḥażret-i p.+ ı** 15b/12

**p.+ ımız** 10a/10

**pāk** [Far.] Temiz.

**nūr-ı p.- ı Muḥammedī** 10a/19

**pak-dāmen** [Far.] İffetli, namuslu.

**d.+ iñ** 4b/14

**pā-peste** [Far.] Hareketsiz.

**p.- i ḫāne-i sükūn** 8a/4

**pāre** [Far.] Parça.

**p.- i dīvar** 3a/11

**pā** [Far.] Ayak.

**p. şikest olmaġla** 8a/8

**pāy** [Far.] Ayak.

**taḳbīl-i p.** 12b/19

**pāyān** [Far.] Son.

**p.- ı cevāb** 6a/3

**p.+ sız** 9a/8

**pāye** [Far.] Derece, basamak.

**p.+ sine** 4a/19

**pāyidār** [Far.] Kalıcı.

**p.** 10b/2

**peder** [Far.] Baba.

**p.+ den** 11a/5

**p.+ imiñ** 13a/17

**pek** Çok.

**p.** 13b/19, 3b/19, 4b/2

**penāhī** [Far.] Koruyucu kimseyle ilgili.

**ʿaleyh-i cenāb-ı necabet-p.+ leri** 15a/17

**şümūl-u mekārim-p.+ leri** 16b/17

**perdaḫte** [Far.] Cilalanmış.

**p.- i kilk** 7b/2

**perde** [Far.] Sesin derecelerinden biri.

**p.- i aġāze-i devlet** 5b/5

**perhīz** [Far.] Sakınmak.

**p. eyleyecegim** 8b/6

**perīşān** [Far.] 1. Dağınık, karışık.

**bāʿiş-i p.- ı şuʿūr** 13b/4

**evrāḳ-ı p.+ a** 1b/13

2. Kederli.

**aḥvāl-i p.** 13a/14

**ʿarżuhāl-i p.- ı güftār** 12b/19

**perīşānī** [Far.] Perişanlık.

**p.- i ḥālim** 13b/11

**perver** [Far.] Seven.

**mekārim p.- i dāverīlerinde** 9b/12

**şükūfe-i anber p.+ inden** 6b/12

**perverde** [Far.] Yetiştirilmiş.

**p.- i ʿiffet-penāhīlerine** 14a/18

**p.- i nāz olan** 3a/11

**perverdigār** [Far.] Allah.

**ḥuḳūḳ-ı p. olub** 4b/19

**peyām** [Far.] Haber.

**ẓuhūr-p.- ı meserret-i encām-ı ḥażret-i ẓıllullāhīye** 15b/19

**gevher-i girān-behā-yı p.** 6a/10

**peydā** [Ar.] Ortaya çıkma.

**p.** 11a/13

**peyk** [Far.] Haberci.

**p.** 6a/12

**peymā** [Far.] Ölçen, ölçücü.

**p.** 10b/6

**duʿā-yı icābet p.+ sı** 11b/7

**peyvend** [Far.] Bağ.
**p.** 7a/15

**pīç-tāb** [Far.] Sıkıntı, ıztırap.
**p.** 13b/5

**pīrā** [Far.] Süsleyen.
**hāme p.- yı tekrīm** 15b/7
**bahar p.- yı teveccühāt** 6b/11

**pirāye-sāz** [Far.] Süsleyen.
**p.- ı gülşen-serāy** 16b/13

**pirāye-baḫş** [Far.] Süsleyen.
**p.- ı ḥarem-serāy** 10b/4

**pirāye-baḫşā** [Far.] bkz.: pirāye-baḫş
**p.- yı ser-mesned-i iḳbāl** 9a/15, 12b/16

**pīş** [Far.] Ön.
**p.- i naẓar-ı mekārim perver-i** 9b/12

**piyāle** [Far.] Kadeh.
**p.- i zevḳ** 4a/6

**politiḳa** [İtl.] Siyaset.
**fenn-i p.+ da** 8a/16

**post** [Far.] Makam.
**p.- ı celālet** 14b/11

**pūş** [Far.] Giyen.
**zükām p. olub** 6b/13

**pür** [Far.] Çok.
**iżṭirāb-ı p.** 13b/5

**pür-ġam** [Far.+Ar.] Keder dolu.
**p.** 11a/15

**-R-**

**Rabb**[Ar.] Allah.
**cenāb-ı r.- ı müsteʿān** 9a/13
**R.+ imiz** 9a/8, 12b/13, 16b/8

**rābıṭa** [Ar.] Bağ.
**rabṭ-ı r.- i cān** 15b/16

**rabṭ** [Ar.] Bağlanma.
**r.- ı rābıṭa-i cān** 15b/16

**rāciʿ** [Ar.] Dönen.
**r.** 13b/11

**raḥat**[Ar.] Huzur.
**r.- ı ʿumūmiye** 16a/12
**r.** 12a/11, 12a/14, 4a/3

**raḥīm-āne** [Far.] Merhametli.
**nezd-i ʿālī-i r.+ lerinde** 7a/7
**r.+ lerini** 12b/16

**ẕāt-ı ʿulüvv-üʾl ṣıfāt-ı r.+ lerini** 9a/14

**raḥm**[Ar.] Merhamet.
**r.** 11a/17

**raḥmet** [Ar.] Bağışlama, merhamet.
**bāʿiṯ-i r. olmaḳ** 3a/16
**vesīle-i r.** 2a/2

**raḥmī** [Ar.] Merhametle ilgili.
**fedā-i r.+ lerinde** 13b/2

**raḳam**[Ar.] Yazı yazma.
**r.- ı dāverāneleriyle** 7b/3
**r.** 1b/6

**Ramażān** [Ar.] Oruç ayı.
**şehr-i şerīf-i r.- ı ġufrān** 12b/11
**R.- ı şerīf** 7a/4

**ravż** [Ar.] Bahçe.
**r.- ı nefīr** 6b/10

**rağbet**[Ar.] Alaka, istek.
**naẓar-ı r.+ e** 3b/19
**r.+ le** 15a/15

**recā** [Ar.] İstek.
**r. iderim** 9b/17
**r.** 11a/11, 11b/3
**r.+ sıyla** 7a/15

**refʿ** [Ar.] Yükseltme.
**r.** 9a/11

**refāh**[Ar.] Rahatlık.
**r.** 12a/13
**medār-ı istinād-ı r.** 13a/11
**nāʾil-i r.** 13a/16

**reʾfet**[Ar.] Merhamet etme.
**ẓılāl-i r.+ e** 12a/8

**refīḳ** [Ar.] Yoldaş.
**ṭarīḳ-i tevfīḳ-i r.- i duʿā-ḫānīye** 5b/15

**rehn** [Ar.] Teminat olarak bırakılan kıymetli eşya.
**r.- i ālā-yı beyhūde kelām olan** 7b/14

**reʾis** [Ar.] Baş.
**r.- i ʿālempesendi** 1b/8
**r.+ i** 2a/6

**reḳābet** [Ar.] Yarışma.
**r. iden** 3b/13

**rencīde** [Far.] İncinmiş.
**r.** 8a/8

**reʾs** [Ar.] Başkan.
**r.- i ʿālī** 5b/7

**resīd** [Far.] Ulaşmak.

**r.** 7a/1

**resm** [Ar.] 1. Usul.

**īfā-yı r.- i tehniyet** 14a/14

2. Resim.

**rikāb-ı r.- i ʿāliyesiniñ** 15a/13

**tezyīn-i mevkiʿ-i r.+ e** 15a/16

**resmī** [Ar.] Usule ait.

**nisbet-i r.+ den** 13b/8

**reşeḥāt** [Ar.] Damlalar.

**r.- ı zülāl-i nevāl-i kilk-i ḳarīḥa-i şabīḥasından** 1b/12

**revnaḳ-efzā** [Ar.+Far.] Bir şeyin güzelliğini, parlaklığını arttıran.

**r.- yı mediīḥa-i celīle-i niʿamüʾl-mülūk** 16a/18

**r.- yı şevket-serāy** 15a/10

**riʿāyet** [Ar.] İtaat.

**r.- i fāʾiḳası** 14b/12

**r.** 15a/1

**ribā** [Ar.] Faiz.

**ḥişşe-i r.- yı ticāret** 7b/11

**rifʿat** [Ar.] Yücelik.

**r.+ i** 4a/3

**rifʿatlü** [Ar.] Yüce.

**r.** 2a/6

**rikāb** [Ar.] Büyük bir kimsenin huzuru.

**r.- ı resm-i ʿāliyesiniñ** 15a/12

**rıḳḳıyet** [Ar.] Kulluk.

**sāmiʿa-i r. şinās** 12a/5

**ruḳʿa-i r.** 9a/11

**tezyīn-i lisān-ı r.** 16a/9

**r.+ e** 16b/16

**rindāne** [Far.] Kalender olana yakışır şekilde.

**r.** 4a/10

**risāle**[Ar.] Elçi.

**mektūb-ı r.- i irşād-ı üslūb** 6b/5

**rişte** [Far.] Bağ.

**r.- i ḥayātı** 4b/6

**rū** [Far.] Yüz.

**r.** 14a/13

**rūḥ** [Ar.] Can.

**r.- ı muḳaddes** 4b/18

**r.+ ı** 5a/5

**ruḫṣat** [Ar.] İzin.

**r.+ ı** 1a/6

**ruḫ-sāyī** [Ar.+ Far.] Ruh cilalayıcı, ruh parlatıcı.

**r.- i ʿatebe-i ḫurşīd-i kevkebe-i ḥażret-i şehen-şāhī** 11b/11

**ruḳʿa** [Ar.] Dilekçe.

**r.- i rıḳḳıyet** 9a/11

**rumūz** [Ar.] Sembol, işaretler.

**r.** 6a/17

**rūy** [Far.] Yüz.

**ʿaleyh-i r.- ı baḥrden** 7a/2

**rūyet** [Far.] Görme.

**r.- i dīdār-ı bāhirüʾl envār** 7a/2

**rūz** [Far.] Gün.

**r.- ı fīrūz** 15a/7

**r.** 11b/14

**rūzgār** [Far.] Zaman.

**Kitabḫāne-i r.+ a** 2b/9

**rübā** [Far.] Kapan.

**r.** 14a/3

**rükūb** [Ar.] Binme.

**r. eyledigi** 8a/2

**-S-**

**saʿādet** [Ar.] Mutluluk.

**s.- i bī-endāze idecegimiz** 11b/13

**ḫānedān-ı ʿacz-i nişāne-i ḫuccet-i s.** 10b/6

**tertib-sāz-ı eczā-yı s.** 12b/6

**neyyir-i ḫayr-i s.+ iñ** 9b/5

**saʿādetlü** [Ar.] Saadet sahibi.

**s.** 2a/7

**saʿat** [Ar.] Saat.

**s.** 15a/14

**saʿb** [Ar.] Çetin.

**s.** 3b/17

**ṣabīḥa** [Ar.] Hoşa giden, güzel.

**reşeḥāt-ı zülāl-i nevāl-i kilk-i ḳarīḥa-i ṣ.+ sındañ** 1b/13

**sābıḳ** [Ar.] Geçmiş.

**s.** 1b/11

**sābıḳa** [Ar.] Geçmiş, eski.

**ʿarīża-i s.- i çākerī** 7a/11

**maʿārife-i s.** 3b/1

**ṣābit** [Ar.] Doğruluğu ispatlanmış olan.

**ṣ.** 7b/17

**ṣadāḳat** [Ar.] Bağlılık.

**vāsıṭa-i ṣ.- i bāsıṭa-i ʿarżuḥāl** 16b/6
**ṣ.+ iñ** 12a/6

**ṣadāret-penāhī** [Ar.+Far.] Sadrazama ait.
**ṣaḥābet-i ʿulyā-yı ṣ.+ lerini** 13a/1

**ṣadef** [Ar.] Sedef.
**baḥr-i ṣ.** 1b/13

**ṣafā** [Ar.] Gönül şenliği.
**ṣ.** 15a/11, 16b/14, 4a/6
**ḥaḳīḳat-i vaḳf-ı daʿvāt-ı tezāyüd-i ṣ.** 11b/19

**ṣafā-yāb** [Ar.+Far.] Safa bulan.
**ṣ.** 6b/12

**sāḥa** [Ar.] Alan.
**s.- i fesīḥat-üʾl-mesāḥa-i el-belāġata** 7a/16
**s.- i şikāyete** 4b/4

**ṣaḥābet** [Ar.] Sahip çıkma.
**ṣ.- i ʿulyā-yı ṣadāret-penāhīlerini** 13a/1

**ṣāḥib** [Ar.] Sahip.
**ṣ.- i dīvān** 1b/6
**ṣ.- üʾl-maḳāmāta** 6b/4

**ṣaḥīfe** [Ar.] Sayfa.
**ṣ.- i ḳalbden** 13b/17

**ṣaḥīḥa** [Ar.] Gerçek.
**ṣ.- i ʿubūdiyet** 12a/5

**saʿīd** [Ar.] Mübarek.
**s. ola** 7a/3

**sāʾir** [Ar.] Ağızdan ağıza dolaşan.
**s.** 2b/14

**sāʿire** [Ar.] Seyreden.
**ḳıṭaʿāt-ı s.+ since** 16a/12

**ṣaḳla -** Gizlemek.
**ṣ.- r** 4b/2

**sāl** [Far.] Sene.
**s.** 3b/8
**tebrīk-i s.** 14a/6
**s.+ nı** 14a/9

**sālār** [Far.] Baş, başkan.
**s.- ı ketāʾib-i kevākib** 1b/9

**Ṣalı** [Ar.] Haftanın 3. Günü.
**ṣ.** 15b/2

**sālimāne** [Ar.+Far.] Sağlamca.
**vāsıṭa-i maḫṣūṣa-i s.** 9b/10

**salṭanat** [Ar.] Hükümdarlık.

**s.+ da** 15a/5

**salṭanat-ı seniyye** [Ar.] Osmanlı Devleti.

**mehd-i ʿulyā-yı s.** 12a/15

**nezd-i s.+ de** 8a/18

**taḫt-ı ʿālibaḫt-ı s.+ lerinde** 10b/1

**şamedānī** [Ar.] Yüceliği sonsuz olan Allahla ilgili.

**ş.+ sinden** 5a/2

**şamedāniyye** [Ar.] bkz.: şamedānī.

**māüʾl-ḥayevāt-ı elṭāf-ı ş.+ siyle** 13a/9

**sāmī** [Ar.] Yüce.

**ẕāt-ı s.+ leri** 3b/2

**nām-ı s.+ lerini** 2a/19

**simāt-ı s.+ lerini** 2b/4

**nām-ı s.+ sini** 4b/14

**sāmiʿa** [Ar.] İşitme gücü.

**s.- i rıḳḳıyet şinās** 12a/5

**sāmiye** [Ar.] bkz.: sāmī

**şefḳat-i s.- i veliyet-üʾn-niʿamīleri** 10b/10

**şancu** Sancı.

**ş.+ dan** 3b/10

**ṣavāb** [Ar.] Doğru.

**ṣ.** 6a/3

**ṣavb** [Ar.] Yön, taraf.

**ṣ.- ı yesār** 7a/18

**ṣayd** [Ar.] Av, avlama.

**sergerdān-ı idāre-i ḳullāb-ı ṣ.- ı māhī** 7b/17

**sāye** [Far.] Gölge, himaye etme.

**s.- i āsāyiş-vāye-i ḥażret-i ẓıllullāhīlerinde** 12a/9

**s.- i bī-kes** 13a/17

**s.- i iḥsān-vāye-i mülūkānelerinde** 16b/12

**leh-üʾl-ḥamd-ı s.- i meḥāsin** 16a/11

**s.- i merāḥim-vāye-i mülkdārīde** 10a/15

**s.- i şeh-bāl-i hümā-yı iḳbāl** 6a/6

**ṣayıl -** Farz edilmek.

**ṣ.- ur** 4b/10

**sedd** [Ar.] Kapama.

**s.- i bāb-ı suʾāl** 8a/12

**sefīd** [Far.] Beyaz.

**nehār-ı s.** 7a/3

**sefīr** [Ar.] Elçi.

**s.- i vefīr-üʾl-şān** 8a/18

**seḥar** [Ar.] Şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

**gül-bāng-ı āh-ı s.** 4a/7

**sekene** [Ar.] Oturanlar.

**s.- i dār-üʾl-ḫilāfet-üʾl-seniyye** 11b/16

**seksen dört** Seksen dört sayısı.

**s.** 8b/11

**selām** [Ar.] Dua.

**s.- ı ʿināyet** 7b/6

**maḥrūm-ı feyż-i luṭf-u s.** 7b/14

**selāmet** [Ar.] Esenlik.

**s.** 10b/6

**s.+ i** 12b/6

**semā** [Ar.] Gökyüzü.

**s.- yı siḥr** 1b/5

**semāt** [Ar.] Gökler.

**s.- i ḥażret-i şehen-şāhīyi** 16b/9

**ẕāt-ı şevket-s.** 10a/19

**semen** [Far.] Yasemin.

**s.** 4a/10

**semend** [Ar.] Çevik ve güzel at.

**ʿinān-ı s.- i güsiste** 7a/15

**semer** [Yun.] Eyer.

**s.+ iñ** 7b/19

**semt** [Ar.] Taraf.

**s.+ e** 11a/12

**sene** [Ar.] Yıl.

**s.- i müteyemminede** 15a/11, 16b/3

**s.** 1a/9, 3b/18, 8b/11

**s.+ lerce** 3b/14, 4a/12

**senedāt** [Ar.] Senetler.

**düyūn-ı s.+ ı** 4b/17

**seng** [Far.] Taş.

**s.- i mezār** 3a/10

**seniy** [Ar.] Ön dişini burkan hayvan.

**bārgīr-i s.** 7b/18

**seniyye** [Ar.] Yüce, ulu.

**ʿatebe-i s.- i ḥażret-i vekālet-penāhīleri ḳılındı** 13b/7

**s.- i ḥażret-i velī-niʿmet** 15b/3

**muvaffaḳıyet-i s.- i münʿimāneleri** 10b/17

**mehd-i ʿulyā-yı salṭanat-ı s.** 12a/15

**müsāʿade-i s.** 15a/15

**sekene-i dār-üʾl-ḫilāfet-üʾl-s.** 11b/17

**nezd-i salṭanat-ı s.+ de** 8a/18
**taḫt-ı ʿālibaḫt-ı salṭanat-ı s.+ lerinde** 10b/2

**ser** [Far.] Baş.
**s.- i ḥikmet-i īcād** 12b/6
**s.- i mübāhāt** 10a/8
**pirāye-baḫşā-yı s. mesned-i iḳbā**l 9a/15
**pirāye-baḫşā-yı s.** 12b/16

**serā-perde** [Far.] Padişah çadırı.
**zīr-i s.- i ʿişmet-perverde-i ʿiffet-penāhīlerine** 14a/18

**serāy** [Far.] Saray.
**efzā-yı şevket-s.** 15a/11

**serfürū-bürde** [Far.] Baş eğmiş, düşünceye dalmış.
**s.- i ferve-i merāḳa** 6b/18

**ser-gerdān** [Far.] Sersemlemiş olan.
**s.- ı idāre-i ḳullāb-ı şayd-ı māhī** 7b/16

**serīr-ārā** [Ar.+Far.] Tahtı süsleyen, padişah.
**s.- yı şān** 16b/11

**sermāye** [Far.] Servet.
**s.- i ḥayātımız** 15b/4
**s.** 10a/14, 13a/15

**sevḳ** [Ar.] Gönderme.
**s. eyledi** 3b/17

**seyaḥat** [Ar.] Gezi.
**s.** 15b/1

**seyelān** [Ar.] Sel.
**s.- ı dümūʿ** 9b/17

**sezā** [Far.] Layık.
**s.** 3a/8

**ṣıdḳ** [Ar.] Sadakat, kalp temizliği.
**bāşıra-i ṣ.- ı istinās** 12a/4
**ḳalb-i ṣ.- ı mekīn** 3b/4

**ṣıfāt** [Ar.] Vasıf, özellik.
**ẕāt-ı ʿulüvv-üʾl-ṣ.- ı raḥīmānelerini** 9a/14
**ẕāt-ı ʿulüvv-üʾl-ṣ.** 12b/15

**ṣīġa-keş** [Ar.+Far.] Sorguya çeken.
**ṣ.- i efʿāl-i muḳāribe** 6b/19

**ṣıġ-** İçine girebilmek.
**ṣ.- maz** 12a/6

**ṣıḥḥat** [Ar.] Sağlık.
**ṣ.- i vücūd** 15b/4
**ṣ.** 12a/17, 15a/11
**bākemāl-i ṣ.** 10b/3, 16b/10

**siḥr** [Ar.] Büyü.
**semā-yı s.** 1b/5

**şıḳ** [OT.] Birbirine yakın.
**ş.+ ca** 3b/11

**silāḥ** [Ar.] Bir amaç uğruna öne sürülen, işe yarar her türlü şey.
**s.- ı felāḥı** 10b/11
**s.+ a** 10b/12

**silk** [Ar.] Bir kimsenin tuttuğu yol.
**s.- i muʿārefedir** 2b/16
**ṭırāz-ı s.- i āsār** 2a/11

**simāṭ** [Ar.] Sofra.
**s.- ı cemʿ** 2a/2

**simāt** [Ar.] İşaretler.
**ḫurşīd-i ẕāt-ı ẓıllī- s.- ı ḥażret-i pādişāhı** 15b/11
**s.- ı sāmīlerini** 2b/4

**sīmīn** [Far.] Gümüş.
**mānend-i s.** 2b/10

**sīne** [Far.] Gönül, kalp.
**s.- i maʿrifeti** 4a/11
**s.+ sini** 3a/10

**sinn** [Ar.] Yaş.
**kemal-i mücessem-i s.** 2b/13

**sipihr** [Far.] Gök.
**ʿatebe-i ʿulyā-yı s.- i iʿtilā-yı cenāb-ı velī-niʿmete** 10a/5
**mihr-i s.- i kemāl** 9b/3
**münevver-i s.** 15b/10

**sitāre** [Far.] Yıldız.
**bāre-i aṣālet-i s.+ sinde** 14b/18

**sitāyişkār** [Far.] Öven.
**edā-yı vecāʾib-i s.+ isine** 8b/16

**sivā** [Ar.] Başka.
**viḳāye-i s.** 8a/13

**siz** Çoğul 2. şahıs.
**s.** 8a/13

**soñra** Ardından.
**s.** 1b/2, 3b/18, 7b/19
**s.+ larda** 3b/12

**söylen -** Sızlanmak.
**s.- ür** 7b/19

**söyün -** Sönmek.
**s.- mez** 3a/3

**söz** Lâf.
**s.+ ler** 4a/1
**s.+ lerden** 4a/10
**s.+ lerini** 2b/15

**sūʾ** [Ar.] Kötü.

**s.- i muʿāmele** 14b/14

**suʾāl** [Ar.] Sorma.

**s.- i ḥāl idenlere** 8a/11

**sedd-i bāb-ı s.** 8a/12

**sū-be-sū** [Far.] Her tarafta.

**s.** 6a/9

**ṣubḥ** [Ar.] Sabah.

**ṣ.+ tı** 6a/9

**ṣudāʿī** [Ar.] Rahatsızlık.

**ṣ.** 8b/19

**sulṭan** [Ar.] Hükümdar.

**s.** 12a/15

**sulṭānī** [Ar.] 1. Okul.

**leyl-i s.+ lerinden** 10a/2

2. Sultanlara yakışır.

**s.+ lerini** 10b/2

**cenāb-ı ʿismet-meāb-ı s.+ lerini** 16b/12

**cenāb-ı merḥamet-meʾāb-ı s.+ lerini** 10b/2

**ṣunūf** [Ar.] Sınıflar.

**ṣ.- ı talṭīfāt-ı mekārim-i āyātı** 10a/7

**sūr** [Far.] Şenlik.

**s.- ı ı mesʿadet-i nüşūr-ı teşrīf-i hümāyūndan** 11b/19

**ṣūret** [Ar.] Şekil, biçim.

**ṣ.- i mektūb** 2a/13

**ṣ.- i süḳūṭunı** 8a/10

**ṣ.** 4a/2

**ṣ.+ de** 16a/1

**ṣ.+ le** 10a/17, 13b/12

**ṣūrī** [Ar.] Görünüşte.

**dūrī-i ṣ.** 15b/14

**dūrī-i ṣ.+ niñ** 9b/16

**suṭūr** [Ar.] Satırlar.

**müṭālaʿa-i s.** 6a/7

**suʿūd** [Ar.] Yücelme.

**s. iderek** 16/b2

**sūzān** [Far.] Yakan.

**lūle-i germābe-i s.** 11a/15

**sūziş** [Far.] Yürek yakan.

**fıḳarāt-ı s.- i ġāyāt** 5b/12

**sübūt** [Ar.] Kesin olma.

**muṭlaḳ-u'l s.** 14a/1

**sükūn** [Ar.] Durma, hareketsiz kalma.

**pā-peste-i ḫāne-i s.** 8a/4

**süḳūṭ** [Ar.] Sessizlik.
**ṣūret-i s.+ unı** 8a/10

**süllem** [Ar.] Basamak.
**s.- i tefeyyüżüñ** 4a/19

**sülūk** [Ar.] Tutulan yol.
**ʿömr-ü s.** 16a/18

**sünnet** [Ar.] Tutulan yol.
**s.- i merʿiyye** 7a/12

**sür -** Değdirmek, dokundurmak.
**s.- erek** 11a/9, 14b/1, 9b/14

**sürūr** [Ar.] Sevinç.
**s.- u idrāk-ı emṣāl-i ġayr-ı mütenāhiyesiyle** 16b/10
**tenvīr-i çeşm-i s. idenleriñ** 2b/6
**envāʿ-i s.** 14a/9
**s.+ muz** 16a/4

**-Ş-**

**şād** [Far.] Şen.
**ş.** 5a/5

**şāhāne** [Far.] Şahlara yakışır.
**ʿasākir-i ş.+ leri** 10b/8
**velādet-i hümāyūn-u meḥāsin-i meşḥūn-u ş.+ lerine** 16b/1
**mümellek-i maḥrūse-i ş.+ niñ** 16a/12
**ʿasākir-i ş.+ si** 10a/3
**irādāt-ı ʿāliye-i ş.+ yi** 10a/14

**şāhid** [Far.] Güzel, dilber.
**ş.- i gülçehre-i ʿāfiyeti** 4a/8

**şāmil** [Ar.] İçine alan.
**ş. olacaġından** 6b/17, 7a/13

**şān** [Ar.] Ün, itibar.
**ş.** 13b/19, 15b/11
**ārā-yı ş.** 16b/11
**sefīr-i vefīr-üʾl-ş.** 8a/18
**ş.+ ına** 3a/17

**şarāb** [Ar.] İçilecek şey.
**ş.** 4a/9

**şāyān** [Far.] Layık, değer.
**ş.- ı laḳab-ı ḫān-ı ḫānān** 8a/19
**ş.- ı medīḥa-i efḍal-üʾl-efḍāl** 9b/3
**ş.- ı naẓar** 6a/3
**ş.** 15a/15

**şāyed** [Far.] Eğer.
**ş.** 3b/1

**şeb-dīz** [Far.] Karayağız at.
**ş.-** 9a/2

**şefḳat** [Ar.] Merhamet.
**ş.- i sāmiye-i veliyet-üʾn-niʿamīleri** 10b/10

**şeh** [Ar.] Padişah.
**ş.** 12a/18

**şeh-bāl** [Far.] Kuş kanadı.
**sāye-i ş.- i hümā-yı iḳbāl** 6a/6

**şehen-şāhī** [Far.] Yüce padişahlık.
**iḳdāmāt-ı teshīlāt-ı āyāt-ı ş.+leri** 10a/12
**ʿubūdiyet-i bāb-ı mekārim-meʾāb-ı ş.+ ye** 15b/16
**ḫilāfet-semāt-ı ḥażret-i ş.+ yi** 16b/9
**ruḫ-sāyī-i ʿatebe-i ḫurşīd-i kevkebe-i ḥażret-i ş.** 11b/12
**mesʿūd-u cenāb-ı ş.** 15b/5

**şehr** [Ar.] Ay.
**ş.- i ḥālik** 15b/2
**ş.- i ḫazīranıñ** 15a/13
**ş.- i mesʿūd-u meẕkūruñ** 12b/14
**ş.- i şerīf-i ramażān-ı ġufrān** 12b/11

**şehriyārī** [Far.] Hükümdarlık.
**ḥażret-i ş.+ yi** 10b/1
**daʿvāt-ı icābet-i āyāt-ı ḥażret-i ş.+ ı** 16a/14
**vücūd-ı behbūd-u ş.+ ı** 15a/10

**şehriye** [Ar.] Aylık.
**ş.+ den** 13a/18

**şekil** [Ar.] Biçim.
**ş.+ lü** 5b/12

**şemātet** [Ar.] Memnuniyet.
**ş.** 11a/13

**şeref** [Ar.] Yücelik, ululuk.
**ş.- i cihān** 11b/12
**muʿāvedet-i ş.- i menḳabet-i velī-niʿmetle** 16a/6
**ş.- i münʿimānelerinden** 5a/4
**ş.** 15b/4
**envār-ı ş.** 15a/5
**ş.+ ini** 2b/8, 3b/7
**ş.+ le** 16/b2

**şeref-baḫş** [Ar.+Far.] Şeref veren.
**ş.- ı mübāhāt** 9a/9

**şeref-yāb** [Ar.+Far.] Şeref bulan.
**ş.- ı luṭf-u telaḳḳī-i ʿālī** 6a/4

**şerḥ** [Ar.] Açıklama.
**ş. idecegimiz** 3b/9

**şerīf** [Ar.] Mübarek.
**şehr-i ş.- i ramażān-ı ġufrān** 12b/11

**Ramażān-ı ş.** 7a/5

**şerīfe**[Ar.] Mübarek.

**menḳabe-i ş.- i müvellid-i nebevī** 10a/4

**şermende** [Far.] Utangaç.

**ş.+ si** 14b/2

**şevket** [Ar.] Büyüklük.

**ẕāt-ı ş. semāt** 10a/19

**efzā-yı ş. serāy** 15a/11

**ş.** 15b/11, 16b/11

**şevket-penāh** [Ar.] Yüce padişah.

**pādişāh-ı ş.** 14a/11

**Şevval** [Ar.] Hicri aylardan onuncusu.

**Ş.** 8b/11

**şey** [Ar.] Nesne.

**ş.** 2a/14, 3a/17, 5a/5, 8a/6

**ş.+ den** 13a/11

**ş.+ leri** 3a/9

**şeyḫ** [Ar.] Bir kabilenin ileri geleni.

**ş.- i ṭālib-üʾl kerāmāta** 6b/3

**şiʿār** [Ar.] 1. Yol, usul.

**ş.- ı ʿubūdiyete** 10a/16

2. İşaret, alamet.

**ş.** 14a/1

**şiddet** [Ar.] Zorluk.

**ş.+ ine** 3b/13

**şikāyet** [Ar.] Sızlanma.

**ʿarżu-l-ş.+ e** 5b/11

**sāḥa-i ş.+ e** 4b/4

**ş.+ i** 3b/18

**şikest** [Far.] Kırılmak.

**pā ş. olmakla** 8a/8

**şimdi** Şu an.

**ş.+ ye** 2b/3

**şimendifer** [Fr.] Demir yolu.

**ş.** 2a/6

**şināsı** [Far.] ... bilen.

**sāmiʿa-i rıḳḳıyet ş.** 12a/5

**şīrīn** [Far.] Tatlı.

**ş.** 4a/15

**şişe** [Far.] Şişe.

**ş.** 4a/9

**şitā** [Ar.] Kış.

**evān-ı ş.+ da** 7b/11

**vücūh-ı ş.+ da** 7b/10

**şu** Bir şeyi işaret yoluyla belirtir.

**ş.** 10a/15, 11a/10, 13a/12, 13b/5, 14a/3, 16/b2, 2b/18, 7b/18, 8a/17

**şuʿarā** [Ar.] Şairler.
**ş.- yı ʿaṣrıñ** 1b/7

**şuḳḳa** [Ar.] Küçük tezkere.
**ş.** 15a/3

**şürīde-ḥāl** [Far.] Perişan.
**beyn- i ʿāşıḳ-ı ş.- i ʿubūdiyeti** 3b/7

**şuṭūr** [Ar.] Yarımlar, vezin dizisi bölündüğünde de anlam taşıyan mısralar.
**ş.+ ı** 6a/7

**şuʾūn** [Ar.] İşler.
**ş.- ı ẕū-şücūn** 5b/5

**şuʿūr** [Ar.] Anlayış.
**bāʿiṣ-i perīşān-ı ş.** 13b/5

**şübhe** [Ar.] Kuşku.
**ş.** 10b/16, 4b/12, 9b/6

**şükr** [Ar.] Şükür.
**ş.** 16a/4, 9a/9

**şükr-sāz** [Ar.+Far.] Şükreden.
**farīża-i ş.+ isinde** 6b/13

**şükrāniyet** [Ar.] Teşekkür.
**ʿarż-ı ş. eyleriz** 11a/10

**şükūfe** [Far.] Çiçek.
**ş.- i ʿanber** 6b/12

**şümūl** [Ar.] İçine alma, kapsama.
**ş.- ı veliyye-i niʿamiyyeleri** 11a/1
**ş.- u mekārim-penāhīleri** 16b/16

**-T-**

**taʿayyüş** [Ar.] Yaşama.
**idāre-i t.** 13b/12
**t.+ ce** 13a/10

**tāb** [Far.] Güç, kuvvet.
**t.** 7a/14
**żaʿf-ı t.** 6b/15

**ṭabʿ** [Ar.] Basma, basım.
**ṭ.** 1a/8, 2a/4, 2a/9

**taʿbiye** [Ar.] Amaca ulaşmak için izlenen yol, taktik.
**t.** 8b/16

**ṭabīʿī** [Ar.] Olağan.
**eşer-i ṭ.+ si** 15b/18

**taʿbīr** [Ar.] İfâde.

**t.** 1b/3

**taʿbirāt** [Ar.] Tabirler.

**t.- ı mādiḥanıñ** 2a/19

**t.+ ını** 7b/13

**tāc** [Far.] Taç.

**muḥtāc-ı t.- ı duʿā-yı lāzal** 5b/8

**tāc-dārī** [Far.] Hükümdarlık.

**ʿaṣr-ı meyāmin-i ḥaṣr-ı t.+ de** 10b/17

**taʿciz**[Ar.] Rahatsız etme.

**t.+ den** 8b/6

**tafṣīl** [Ar.] Açıklama.

**mālik-i t.+ i** 12a/3

**taḥammül-güdāz** [Ar.+Far.] Tahammülü eriten, yok eden.

**ekdār-ı t.+ a** 13a/12

**taḥarrī** [Ar.] Araştırma.

**t.** 7b/10

**taḥassür** [Ar.] Hasret çekme.

**āteş-i t.+ i** 5b/13

**taḫaṭṭur** [Ar.] Hatırlama.

**t.** 8a/14

**taḥavvül** [Ar.] Dönüşme.

**t. itse** 9b/5

**taḥmīdāt** [Ar.] Hamdetmeler.

**t.- ı ʿaẕīme** 9b/14

**taḥrīr** [Ar.] Yazı yazma.

**ḥavṣala-i t.+ e** 12a/6

**taḥṣīl**[Ar.] Kazanma.

**medār-ı t.- i bedel** 13a/13

**taḫṣīṣ** [Ar.] Ayırma.

**t.** 10a/5

**t.- i maʿāş** 13b/5

**taḫt** [Far.] Hükümdarlık makamı.

**t.- ı ʿālibaḫt-ı salṭanat-ı seniyyelerinde** 10b/1

**t.- ı muʿallā-yı ḫilāfet-i ʿulyāyı** 15a/9

**taḫta**[Far.] Biçilmiş ağaç.

**tecrübe t.+ sı olub** 4a/12

**taḥvīl** [Ar.] Başka bir duruma çevirme.

**t.- i āfitāb** 9b/2

**taḳarrub** [Ar.] Yaklaşma.

**t.** 15a/12

**ṭāḳat** [Ar.] Güç, kuvvet.
**ṭ.+ en** 7a/14

**taḳbīl** [Ar.] Öpme.
**t.- i dāmen** 9a/12
**t.- i pāy** 12b/19

**taḳdīm** [Ar.] Sunma.
**t.- i ʿarzūḥāle** 14b/3
**t.- i āṣār** 16b/7
**t. olunan** 5b/2
**t.** 13b/7
**t.+ e** 7b/9
**t.+ ine** 2a/5
**t.+ iyle** 8b/5

**taḳdīr** [Ar.] Beğenme.
**t.** 10a/17
**t.+ de** 8a/17

**taḳdīs** [Ar.] Kutsal sayma.
**t.** 2a/18

**ṭaḳıl -** Yüklenilmiş.
**ṭ.- mış** 11a/6

**takrīr** [Ar.] Anlatış.
**müderris-i yegāne-i yūsuf-ı t.- i ẕī-intibāhı** 1b/4

**taḳṣīrāt** [Ar.] Kusurlar.
**t.** 5a/1

**ṭālib** [Ar.] İsteyen.
**şeyḫ-i ṭ.- üʾl kerāmāta** 6b/3

**taʿlīm** [Ar.] Öğretim.
**tilmiẕ-i ḳābil-üʾl t.+ e** 6a/15

**taʿlimāt** [Ar.] Öğretmeler.
**t.- ı ḥikmet-i ġāyāt** 10a/11

**talṭīf** [Ar.] Ödüllendirme.
**t.+ de** 4a/18

**talṭīfāt** [Ar.] Padişah tarafından gönderilen hediyeler.
**şunūf-ı t.- ı mekārim-i āyātı** 10a/7

**tamam** [Ar.] Bütün.
**t.+ ını** 8b/1bir

**ṭanı -** Bilmek.
**ṭ.- maḳda** 2a/15

**ṭaraf** [Ar.] Yön.
**ṭ.- ı müstecmiʿ-üʿl-mecd** 5a/3
**ṭ.- ı vālālarından** 14b/19
**ṭ.+ da** 12a/12
**ṭ.+ dan** 14b/14, 14b/7
**ṭ.+ ına** 3b/17
**ṭ.+ ından** 13a/4, 13a/5

**ṭarī** [Ar.] Taze.
**ṭ.** 6b/7

**taʿrif** [Ar.] Anlatma.

**t.+ e** 14b/9

**tariḫ** [Ar.] Tarih.

**t.+ li** 8b/11

**ṭarīḳ** [Ar.] Yol.

**ṭ.- i tevfīḳ-i refīḳ-i duʿā-ḫānīye** 5b/15

**taṣdīʿ** [Ar.] Can sıkma.

**t.** 8b/6

**taṣdīʿāt** [Ar.] Can sıkmalar.

**t.- ı mütetabiʿāyı** 6b/16

**taṣdīḳ** [Ar.] Onaylama.

**t.** 6b/7

**taṣvīr** [Ar.] Ayrıntılarıyla anlatma.

**t.** 10a/15

**ṭaşra** İstanbul dışındaki yerler.

**ṭ.+ larda** 12a/11

**ṭayan -** Dayanıklı olmak.

**ṭ.- maz olan** 3a/6

**taʿyin** [Ar.] Atama.

**t.** 11b/2

**tāz** [Far.] Koşma, sürat.

**t.** 7a/17

**tāze** [Far.] Taze.

**t.** 3a/7, 5a/6, 6b/7

**iktisāb-ı ḥayāt-ı t.** 11b/13

**taʿẓīm** [Ar.] Hürmet.

**t.+ ler** 4b/8

**teʿālā** [Ar.] Namı büyük.

**t.** 12a/7, 12b/13, 16b/8, 9a/8

**tebdīlāt** [Ar.] Değişiklikler.

**t.- ı nā-hemvārına** 3a/6

**teberrī**[Ar.] Uzaklaşma.

**t.** 7b/14

**tebrīk** [Ar.] Kutlama.

**t.- i aʿyāddan** 14a/12

**t.- i sāl** 14a/6

**t.** 16a/16, 9a/5

**ġayr-ı ḥadd-i ʿarż-ı levāzım-ı t.** 16b/15

**maʿraż-ı t.** 12b/18

**t.+ den** 7a/5

**tebşīr** [Ar.] Müjdeleme.

**t. eylediginden** 12b/12

**tebşīrāt** [Ar.] Müjdeler.

**t.- ı ḥuṣūl-i ḳarābetden** 9b/10

**teceddüd** [Ar.] Yenilenme.
**t.- ü ḥayāt-ı cism-i ümīde** 16a/6

**tecelli** [Ar.] Ortaya çıkma.
**t.+ dir** 4a/14

**tecrübe** [Ar.] Deneme.
**t. taḫtası olub** 4a/12

**tecvīz** [Ar.] İzin verme.
**t. eylemeyecegine** 14b/17
**t.** 14b/14

**tedābir** [Ar.] Tedbirler.
**t.+ iñ** 13b/16

**tefekkür** [Ar.] Düşünme.
**t.- ü leẕāiẕ** 5b/14

**tefeyyüż** [Ar.] Feyizlenme.
**süllem-i t.+ üñ** 4a/19

**tefsīr** [Ar.] Yorumlama.
**t. idelim** 3b/6

**teḥāşī** [Ar.] Çekinme.
**t.** 7b/13

**tehdīd** [Ar.] Korkutma.
**t.+ inden** 7b/19

**tehniyet** [Ar.] Kutlama.
**t.** 16b/7
**īfā-yı vecībe-i t.** 9a/17
**īfā-yı resm-i t.** 14a/14
**t.+ de** 12b/18

**tek** [Far.] Koşma, koşuşma.
**t.** 7a/17

**teḳaddes** [Ar.] Mübarek ve yüce olsun.
**t.** 9a/8, 12b/14, 16b/8

**tekrār** [Ar.] Yineleme.
**t. iderek** 14b/3
**t.** 16a/10
**t.+ ına** 7a/4
**t.+ ıyla** 10b/5, 16b/15

**tekrārī** [Ar.] Tekrar eden.
**t.- i daʿvāt-ı müstecābeye** 9a/2

**tekrīm** [Ar.] Yüceltme, ululama.
**hāme-i t.** 6a/6
**pīrā-yı t.** 15b/7
**t.+ e** 15a/1

**telaḳḳī** [Ar.] Anlayış.
**Şeref-yāb-ı luṭf-u t.- i ʿālī** 6a/4

**telġraf-nāme** [Fr.+Far.] Telgraf mektubu.
**t.+ ler** 15b/9

**temādi** [Ar.] Sürüp gitme.

**t.** 8a/12

**temenna** [Ar.] İstek.

**t.- yı teveccüh itmeden** 2b/4

**t.+ dayım** 8b/5

**temennī** [Ar.] İstek.

**t.+ den** 5a/7

**temettuʿ** [Ar.] Kazanç.

**t.** 7b/10

**ten** [Far.] Beden.

**t.- i nazikī** 3b/16

**ʿuryān-ı t.** 11a/14

**t.+ de** 13b/10

**tendürüst** [Far.] Sağlıklı.

**t.+ i** 12a/17

**tensīb** [Ar.] Uygun bulma.

**t. olundı** 2a/12

**tenvīr** [Ar.] Aydınlatma.

**t.- i çeşm-i sürūr idenleriñ** 2b/6

**t.- i ʿuyūn-u enām itmekde** 16/b2

**t. eyledi** 10a/9

**t.** 15a/9, 15b/13

**terāḫī** [Ar.] Gayretsizlik gösterme.

**t.** 6b/14

**teraḳḳī** [Ar.] Yükselme.

**bālıġ-ı nişāb-ı t.** 13b/3

**terbiyet** [Ar.] Eğitim.

**ḥüsn-ü t.+ i** 14b/15

**tercüme** [Ar.] Tercüme.

**t.- i aḥvālini** 2a/10

**t.- i ḥālini** 4b/7

**terġīben** [Ar.] İsteklendirerek.

**t.** 6a/19

**terk** [Ar.] Bırakma.

**t.** 14a/1

**terḳīm** [Ar.] Yazma.

**t.- i maḥmedetnāme-i maḫṣūṣa** 16a/15

**t.** 7b/4

**tertīb** [Ar.] Düzenleme.

**t. idilen** 13b/6

**t.** 2a/4

**tertib-sāz** [Ar.+Far.] Düzenleyen.

**t.- ı eczā-yı saʿādet** 12b/6

**teşādüf** [Ar.] Rastlama.

**t.+ le** 16b/1

**teselsül** [Ar.] Zincirleme devam etme.

**t.** 8b/19

**teshīlāt** [Ar.] Kolaylıklar.

**iḳdāmāt-ı t.- ı āyāt-ı şehen-şāhīleri** 10a/12

**teʾsīr** [Ar.] Etki.

**ebyāt-ı t.- i āyāt** 5b/10

**tesliyet** [Ar.] Teselli verme.

**t.- i celīlesiyle** 11b/13

**tesliyet-baḫş** [Ar.+Far.] Avutucu.

**t.- ı derūn oluyor** 2a/15

**tesrīr** [Ar.] Sevindirme.

**t.- i ḳalb-i iḫlāṣıma eyledi** 16a/1

**tesyīr** [Ar.] Gönderme.

**t. idüb** 2a/8

**teşebbüsāt** [Ar.] Girişimler.

**kāffe-i t.** 13b/15

**teşekkür** [Ar.] Teşekkür.

**nāḳābil-i t.** 11a/10

**t.+ i** 15b/1

**teşrīf** [Ar.] Şereflendirme.

**sūr-ı mesʿadet-i nüşūr-ı t.- i hümāyūndan** 12a/1

**t.** 15b/12

**t.+ i** 9b/7

**teşvīḳa** [Ar.] Heveslendirme.

**t.- i li-teʿallüm-üʾl-ādāb-ı dāruʾl-kütüb** 6a/16

**tevānī** [Ar.] Tembellik göstermek.

**t.** 6b/14, 6b/15

**teveccüh** [Ar.] Yönelme.

**temennā-yı t. itmeden** 2b/5

**teveccühāt** [Ar.] Teveccühler.

**t.- ı mekārim-ġāyāt-ı münʿimānelerini** 9b/15

**pīrā-yı t.** 6b/11

**tevʾem** [Ar.] Eş.

**feyż-i t.- i āṣafāneleriyle** 9b/7

**tevfīḳ** [Ar.] Uygun duruma getirme.

**ṭarīḳ-i t.- i refīḳ-i duʿā-ḫānīye** 5b/15

**tevfīḳan** [Ar.] Uygun olarak.

**t.** 7a/13

**tevḳīfī** [Ar.] Allah'ın bildirmesi, tartışmasız hüküm.

**t.+ i** 12a/18

**tevḳīrāt** [Ar.] Ululamalar.

**t.+ a** 4b/11

**teyessür** [Ar.] Kolaylaşma.

**medār-ı maḫṣūṣ-ı t.+ i** 10b/13

**teʾyid** [Ar.] Kuvvetlendirme.

**t. idecek** 9b/13

**tezāyüd** [Ar.] Artma, çoğalma.

**ḥaḳīḳat-i vaḳf-ı daʿvāt-ı t.- i şafā** 11b/19

**t. itmiş** 4a/3

**teẕkār** [Ar.] Anma.

**t.** 10b/18

**teẕkire**[Ar.] Küçük mektup.

**t.** 15a/4

**tezyīn** [Ar.] Süsleme.

**t.- i lisān-ı rıḳḳıyet** 16a/9

**t.- i mevkiʿ-i resme** 15a/16

**ṭırāz** [Far.] Üslup.

**ṭ.- ı silk-i āsār** 2a/11

**ticāret** [Ar.] Alım satım kârı.

**ḥişşe-i ribā-yı t.** 7b/11

**tilāvet** [Ar.] Kur'an'ı güzel sesle ve kurallara göre okuma.

**t.** 16a/10

**tilmiẕ** [Ar.] Öğrenci.

**t.- i ḳābil-üʾl-taʿlīme** 6a/15

**timṯāl** [Ar.] Örnek.

**t.- i bīmiṯāli** 4b/17

**tiyatro** [İtl.] Tiyatro.

**t.+ sı** 2b/14

**ṭoġrı** Doğru.

**ṭ.+ sı** 2b/1

**ṭolayı** Sebebiyle.

**ṭ.** 10a/6, 11a/6, 11a/8, 14b/7

**ṭopcı** Topçu asker.

**ṭ.** 10a/2

**ṭopraḳ** [ET.] Toprak.

**ṭ.** 3a/12

**tuḥaf**[Ar.] Hediyeler.

**maḳbūle-i t.** 2a/3

**Ṭulona** Yer adı.

**Ṭ.** 15b/7

**ṭur -** [Ar.] Varlığını sürdürmek.

**ṭ.- duḳca** 10b/1, 15b/10

**tūşe** [Far.] Azık.

**kūşe-i maʿārif-i t.+ de** 6b/17

**ṭut -** 1. Elle dokunmak.

**ṭ.- araḳ** 12b/13

2. Kendine has kılmak.

**ṭ.- uyor** 3a/13

**tükür -** Tükürmek.

**t.- digi** 4a/13

**-U-**

**u** [Far.] Ve

**u.** 3a/13, 3a/8, 3a/9, 6a/10

**ʿubeydāne** [Ar.+Far.] Küçük kula yakışır şekilde.

**iftiḫār-ı ʿu.+ mi** 10a/9

**ʿubūdiyet** [Ar.] Kulluk, ibadet.

**ʿu.- i ḥaḳīrāneme** 13b/19

**inʿām-ı luṭfiye-i ʿu.- i ḫıdīvīleri** 13a/12

**ʿu.-i bāb-ı mekārim-meʾāb-ı şehen-şāhīye** 15b/15

**farīża-i ẕimmet-i ʿu.** 14a/14, 16b/7

**şaḥīḥa-i ʿu.** 12a/5

**zīver-i zebān-ı ʿu.** 11b/8

**ḳuvvet-i ʿu.+ de** 6b/14

**ʿu.+ e** 9a/17

**şiʿār-ı ʿu.+ e** 10a/16

**beyn-i ʿāşık-ı şūrīde-ḥāl-i ʿu.+ i** 3b/7

**nisbet-i maḫṣūṣa-i ʿu.+ iñ** 9b/12

**uḫuvvet** [Ar.] Dostluk.

**u.** 2a/9

**ʿulüvv** [Ar.] Büyüklük.

**ẕāt-ı ʿu.- üʾl-ṣıfāt** 12b/15

**ẕāt-ı ʿu.- üʾl-ṣıfāt-ı raḥīmānelerini** 9a/14

**ʿulyā** [Ar.] Çok yüce.

**ʿatebe-i ʿu.- yı ḥażret-i velīyyüʾn-niʿamīlerine** 11a/9

**şaḥābet-i ʿu.- yı ṣadāret-penāhīlerini** 13a/1

**mehd-i ʿu.- yı salṭanat-ı seniyye** 12a/14

**ʿatebe-i ʿu.- yı sipihr-i iʿtilā-yı cenāb-ı velī-niʿmete** 10a/5

**taḫt-ı muʿallā-yı ḫilāfet-i ʿu.+ yı** 15a/9

**ʿumūm** [Ar.] Bütün.

**biʾl-ʿu.** 15b/15

**ʿu.** 9b/7

**ʿumūmi** [Ar.] Genel.

**raḥat-ı ʿu.+ ye** 16a/13

**umūr** [Ar.] İşler.

**u.- ı beytīyye** 7b/13

**ḳāṭıbe-i u.** 13a/1

**ʿunvān** [Ar.] Şan.

**vaṣṣāf-ı berāʿat-i ʿu.** 6a/18

**ḫānedān-ı kerāmet-i ʿu.+ a** 14b/10

**ʿunvān-ṭırāz** [Far.] Unvan süsleyen.
**ʿu.** 7b/8

**ʿurā** [Far.] Çıplaklık.
**ʿu.** 6b/6

**urul -** Gönlünü kaptırmak.
**u.- dum** 2b/18

**ʿuryān** [Ar.] Çıplak.
**ʿu.- ı ten** 11a/14

**uṣūlī** [Ar.] Usule ait.
**u.** 5b/4

**ʿuṭārid** [Ar.] Merkür. [İran mitolojisinde ikinci kat gökte bulunduğu ve yazarların pîri, hitâbet, belâgat ilâhı sayıldığı için eski edebiyâtımızda sanat, kâtip, kalem, defter vb. kelimelerle kullanılırdı].
**ʿu.** 1b/6

**ʿuvāʿuv** [Ar.] Uğultu.
**ʿu.+ dan** 8a/12

**ʿuyūn** [Ar.] Gözler.
**muʿaṭṭarāt-ı ʿu.- ı mecrā-i dümūʿ** 11b/8

**tenvīr-i ʿu.- u enām itmekde** 16/b2

**uzaḳ** Mesafesi çok olan.
**u.+ dan** 14a/17

## -Ü-

**ü** [Far.] Ve.
**ü.** 15a/18, 7a/17, 8b/13, 9b/17

**ümīd** [Far.] Umut.
**ü.** 13a/17
**teceddüd-ü ḥayāt-ı cism-i ü.+ e** 16a/6
**ü.+ ine** 2a/3

**ümidvār** [Far.] Ümitli.
**ü.+ ım** 7a/6

**üns-ā-üns** [Far.] Sıkı fıkı.
**meclis-i ü.** 6a/9

**ürk -** Korkup çekinmek.
**ü.- üb** 7b/19

**ürkek** Çekingen.
**ü.** 8a/2

**üslūb** [Ar.] İfâde yolu.
**ü.- u maʿyūb-u muṣaddiʿine** 12b/9

**mektūb-ı risāle-i irşād-ı ü.**
6b/5

**üşmek** Çevresine toplanmak.
**ü.** 8a/3

**üzere** Gaye, amaç, niyet bildirir.
**ü.** 10a/4, 10b/7, 12a/12, 12a/17, 2b/19, 3a/17

**üzeri** 1. Bir kimsenin kendisi, şahsı.
**ü.+ mizde** 15b/14
**ü.+ nde** 4b/19

2. Hakkında.
**ü.+ ne** 8a/15, 3b/19

**-V-**

**vaʿad** [Ar.] Söz.
**v.- i ālī-i ekremīleriyle** 13b/3

**vādī** [Ar.] Çukur.
**v.- i eleme** 3a/14

**vā-ḥasretā** [Ar.] Çok yazık.
**nār-ı v.** 3a/3

**vaḥdet** [Ar.] Yalnızlık.
**beyt-i v.+ e** 6a/13

**vāhīme** [Ar.] Kuruntu.
**v.+ sini** 9a/1

**vaḳʿa** [Ar.] Hadise, olay.
**v.- i mükeddere-i nāgeh-ẓuhūr** 13b/4
**v.+ sınıñ** 5a/1

**vaḳf** [Ar.] 1. Vakıf.
**v.- ı celīl** 10a/2

2. Tahsis etme, bağış.
**ḥaḳīḳat-i v.- ı daʿvāt-ı tezāyüd-i şafā** 11b/18

3. Kımıldatmamak.
**v.- ı edevāt-ı devāt** 8b/16

**vāḳıʿā** [Ar.] Olay.
**v.** 6b/8

**vaḳit** [Ar.] Zaman.
**v.+ ler** 9a/6
**v.+ lerde** 4a/9

**vaḳt** [Ar.] Zaman.
**v.- i meẕkūrda** 15a/16
**v.** 14a/9

**vālā** [Far.] Yüce.
**ṭaraf-ı v.+ larından** 14b/19

**var -** Ulaşmak.
**v.- an** 8a/9

**varaḳ-pāre** [Ar.+Far.] Yaprak parçası.

**v.+ ye** 8a/11

**varṭa** [Ar.] İçinden çıkılması zor durum.

**insilāk-ı v.- i bī-edebiyye** 12b/9

**vāsıṭ** [Ar.] Ortada olan.

**v.+ ı** 9a/2

**vāsıṭa** [Ar.] Maksada erişmeyi sağlayan şey.

**v.- i ḫusūsiyet-i bāsıṭa** 9a/11

**v.- i kāfīye** 16a/3

**V.- i maḫṣūṣa-i sālimāne** 9b/9

**v.- i ṣadāḳat-i bāsıṭa-i ʿarżuḥāl** 16b/6

**vaṣṣāf** [Ar.] Vasıflarını sayarak öven.

**v.- ı berāʿat-i ʿunvān** 6a/18

**vaṭan** [Ar.] Yurt.

**v.+ a** 9a/2

**vāye** [Far.] Nasip.

**sāye-i āsāyiş-v.- i ḥażret-i ẓıllullāhīlerinde** 12a/10

**lehüʾl-ḥamd-ı sāye-i meḥāsin-v.- i mülk-dārīde** 16a/11

**sāye-i merāḥim-v.- i mülk-dārīde** 10a/15

**sāye-i iḥsān-v.- i mülūkānelerinde** 16b/12

**vażʿ** [Ar.] Konulma.

**v.- ı mevḳiʿ-i mefḫaret** 10b/7

**v.+ iñ** 12b/12

**vaẓīfe** [Ar.] Görev.

**v.- i naẓīfe-i meşīḫatden** 14b/16

**v.** 10a/4

**v.+ sini** 8b/9

**vajgūn** [Far.] Tersine dönmüş.

**baḫt-ı v.+ um** 2b/3

**ve** [Ar.] Kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleleri birbirine bağlamakla görevli bağlaç.

**v.** 10a/11, 10a/18, 10a/2, 10a/3, 10a/6, 10a/9, 10b/11, 10b/14, 10b/17, 10b/18, 10b/2, 10b/3, 10b/4, 10b/6, 10b/7, 10b/8, 10b/9,
11a/13, 11a/16, 11a/17, 11a/2, 11a/5, 11a/7, 11a/8, 11b/1, 11b/13,
11b/14, 11b/15, 11b/16, 11b/19, 11b/4, 11b/8, 12a/10, 12a/11, 12a/12,
12a/13, 12a/14, 12a/16, 12a/17, 12a/2, 12a/4, 12a/6, 12b/1, 12b/10,

12b/12, 12b/13, 12b/14,12b/17, 12b/18, 12b/19, 12b/5, 12b/6, 12b/7, 13a/1, 13a/10, 13a/15, 13a/2, 13a/3, 13a/7, 13a/8, 13b/10, 13b/11, 13b/12, 13b/13, 13b/15,13b/16, 13b/17, 13b/19, 13b/2, 13b/5,14a/1, 14a/10, 14a/12, 14a/14, 14a/16, 14a/4, 14a/9, 14b/1, 14b/10, 14b/12, 14b/13, 14b/14, 14b/15,14b/17, 14b/19, 14b/2, 14b/3, 14b/9, 15a/1, 15a/11, 15a/12, 15a/2, 15a/5, 15a/6, 15a/8, 15b/11, 15b/12, 15b/13, 15b/15, 15b/16, 15b/4, 15b/7, 15b/9, 16/b2, 16a/10, 16a/11, 16a/12, 16a/18, 16a/4, 16a/5, 16a/8, 16a/9, 16b/10, 16b/11, 16b/14, 16b/16, 16b/17, 16b/18, 16b/4, 16b/5, 16b/8, 1b/2, 1b/4, 1b/5, 1b/6, 1b/7, 1b/8, 1b/9, 2a/1, 2a/16, 2a/17, 2a/18, 2a/2, 2a/3, 2a/4, 2a/5, 2a/6, 2a/9, 2b/11, 2b/13, 2b/14, 2b/16, 2b/3, 2b/4, 3a/19, 3a/5, 3a/6, 3b/14, 3b/4, 3b/5, 4a/10, 4a/15, 4a/3, 4a/5, 4a/6, 4a/7, 4b/10, 4b/13, 4b/2, 4b/5, 5a/1, 5a/2, 5a/3, 5a/4, 5a/6, 5a/7, 5b/10, 5b/11, 5b/13, 5b/14, 5b/15, 5b/6, 6a/10, 6a/12, 6a/2, 6a/3, 6a/5, 6a/6, 6a/9, 6b/11, 6b/12, 6b/14, 6b/15, 6b/16, 6b/18, 6b/5, 6b/7, 6b/8, 6b/9, 7a/1, 7a/12, 7a/14, 7a/17, 7a/18, 7a/19, 7a/2, 7a/5, 7a/7, 7a/9, 7b/1, 7b/10, 7b/11, 7b/13, 7b/14, 7b/4, 8a/1, 8a/10, 8a/11, 8a/12, 8a/19, 8a/3, 8a/4, 8a/5, 8a/8, 8b/10, 8b/13, 8b/15, 8b/16, 8b/17, 8b/19, 8b/4, 8b/5, 8b/6, 8b/7, 8b/9, 9a/1, 9a/10, 9a/11, 9a/15, 9a/17, 9a/3, 9a/8, 9a/9, 9b/15, 9b/16, 9b/18, 9b/3, 9b/9, 7a/17, 5b/11

**vecāʾib** [Ar.] Boyna borç olan şeyler.
**v.- i ibtidā** 1b/2
**edā-yı v.- i sitāyişkārisine** 8b/15

**vecībe** [Ar.] Yapılması şart olan, boyun borcu.
**īfā-yı v.- i tehniyet** 9a/17

**vecīh** [Ar.] Uygun.
**v.+ niñ** 1b/3

**vefā** [Ar.] Sözünde durma.
**iḫṭar-nāme-i v.** 2a/9

**vefāt** [Ar.] Ölüm.
**v.+ ımı** 4b/13
**v.+ ıyla** 13a/17

**vefīr** [Ar.] Çok.
**sefīr-i v.- üʾl-şān** 8a/18

**vekālet-penāhī** [Ar.+Far.] Sadrazamlık.
**ʿatebe-i seniyye-i ḥażret-i v.+ leri ḳılındı** 13b/7
**v.+ leri** 7a/6
**aʿṭāf-ı mā-lā-nihāye-i ḥażret-i v.+ lerini** 14a/2

**vekīl** [Ar.] Temsilci.
**v.+ i** 2a/6

**veladet-i hümāyūn** [Ar.] Osmanlı pâdişahlarının şenliklerle kutlanan doğum günleri.
**v.- u meḥāsin-i meşḥūn-u şāhānelerine** 16a/19

**velāyet** [Ar.] İl.
**v.+ iniñ** 9b/6

**velī-niʿmet** [Ar.] Bir kimsenin nimetinden faydalandığı, birçok şeyini ona borçlu olduğu kimse.
**v.- i zādegānımızla** 16b/13
**v.- i bī-minnetimiz** 10a/10, 16a/18, 14a/10, 15a/7
**ḥasret-i ḫāk-pāy-i feyż-i ġāyet-i ḥażret-i v.** 11b/9
**seniyye-i ḥażret-i v.** 15b/3
**v.+ den** 15b/14
**ʿatebe-i ʿulyā-yı sipihr-i iʿtilā-yı cenāb-ı v.+ e** 10a/6
**muʿāvedet-i şeref-i menḳabet-i v.+ le** 16a/6

**veliyetüʾn-niʿamī** [Ar.] Nimetler ihsan eden.
**şefḳat-i sāmiye-i v.+ leri daḫī** 10b/10
**iḫtivā-yı v.+ lerine ʿarżuḥāl** 14a/7

**velīyetüʾl-emr** [Ar.] Emir sahibi.
**ḥażret-i v.** 16b/17
**ḥażret-i v.+ iñdir** 14b/4

**veliyye-i niʿamiyye** [Ar.] Velī-niʿmetler.
**şümūl-ı v.+ leri** 11a/1

**velīyyüʾl-emr** [Ar.] Emir sahibi.
**ḥażret-i v.** 13a/3, 14a/4

**velīyyüʾn-iʿamī** [Ar.] Nimetler ihsan edene yakışır şekilde.

**ʿatebe-i ʿulyā-yı ḥażret-i v.+ lerine** 11a/9

**ẕāt-ı ḳudsiyet-i āyāt-ı v.+ leri** 9b/4

**verāṯet** [Ar.] Mirasta hak sahibi olma.

**ḥuḳūḳ-ı mevrūṯe-i v.** 2a/5

**vesāvis** [Ar.] Vesveseler.

**berāġīṯ-i v.** 8a/3

**vesīle**[Ar.] Sebep.

**v.- i raḥmet** 2a/2

**veya** [Ar.+Far.] Ya da.

**v.** 3b/17

**vezn** [Ar.] Ölçü.

**v.** 6a/12

**viḳāye** [Ar.] Koruma.

**v.- i sivā** 8a/13

**viḳāyet** [Ar.] Koruma.

**v.+ e** 15a/2

**vir -** 1. Başka birine bırakmak.

**v.- digi** 3a/9

2. Hasıl etmek.

**ḳarar v.- dim** 7a/4

3. Bildirmek.

**ḫaber v.- en** 4b/13

**vīrān**[Far.] Kederli.

**v. olan** 4b/15

**vuḳūʿ** [Ar.] Meydana gelme.

**v.** 13a/10, 14b/7, 15b/4

**vuḳūf** [Ar.] Anlama, bilme.

**v.+ um** 3b/9

**vuṣlat** [Ar.] Kavuşma.

**v.+ ı** 6a/10

**vuṣūl**[Ar.] Ulaşma, erişme.

**v.- u maḳṣad** 8b/17

**ḳabl-eʾl ʿıyd-ı yümn-i v.** 7a/5

**vücūd** [Ar.] 1. Beden.

**v.- ı behbūd-u şehriyārī** 15a/10

**v.- u ʿācizānem** 13b/10

**ṣıḥḥat-i v.** 15b/5

2. Var olma.

**v.+ a** 10a/12

**vücūh** [Ar.] İmkanlar.

**v.- ı şitāda** 7b/10

**-Y-**

**ya** İki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar.

**y.** 3a/10, 3a/9, 4b/5, 6a/12

**yād** [Far.] Anma, hatırlama.
**y. iden** 4b/14
**y. itdirecek** 9a/7
**y.** 10b/18

**yād-dārī** [Far.] Hatırda tutana ait.
**işaret-i y.- i ḫayrüʾl-kelām** 9a/3

**yādigār** [Far.] Anı, hatıra.
**y.** 2b/10

**yaġmager** [Far.] Yağmacı.
**ḫāl-i mehrūyān-ı zamān-ı y.** 2b/11

**yāḫud** [Far.] Veya.
**y.** 6a/11, 6a/17, 6b/3

**yalñız** Sadece.
**y.** 4b/3

**yan -** Isı ve ışık verir duruma getirmek.
**y.- an** 3a/11

**yan** Yakın.
**y.+ ına** 8a/8

**yaʿni** [Ar.] Şu demek ki.
**y.** 12a/3

**yanıḳ** Dertli.
**y.** 2b/15

**Yanya** Yer adı.
**Y.** 9b/6

**yap -** 1. Ortaya koymak.
**y.- maḳ** 3a/7

2. Hareket etmek, davranmak.
**y.- sañız** 8a/13

**yapıl -** İcra edilmek.
**y.- maḳda** 10a/9
**y.- mış** 10a/9

**yaz -** Yazıya geçirmek.
**y.- acaḳ** 5a/3
**y.- ıldıġı** 5a/5
**y.- ıyor** 4b/8
**y.- maḳ** 7b/9, 9b/8
**y.- ub** 3a/18, 8a/11

**yedi** Altıdan sonra sekizden önce gelen rakam.
**y.** 1a/7

**yegāne** [Far.] Eşsiz, biricik.
**y.- i devrānıñ** 4a/2
**müderris-i y.- i yūsuf-ı takrīr-i ẕī-intibāhı** 1b/3

**yekdīger** [Far.] Birbiri.

**y.+ inden** 16a/4

**yektā**[Far.] Tek, eşsiz, benzersiz.
**y.** 2b/16

**yemīn** [Ar.] Sağ.
**y.+ e** 7a/18

**yeñi** Yeniden.
**y. başdan** 11b/1, 16a/9

**yerine** Bir şeyin yerini tutmak üzere.
**y**. 4a/6, 4a/7
**adam y. ḳoyaraḳ** 12b/8

**yesār**[Ar.] Sol.
**ṣavb-ı y.** 7a/18

**yevm**[Ar.] Gün.
**y.- i mesʿūddur** 15a/9
**ilā- y.- iʾl-ḳıyām** 12a/9
**y.+ imiz** 7a/3

**yigirmi** Yirmi.
**y.** 15b/2, 3b/8, 8a/3

**yine** Tekrar.
**y.** 8b/7

**yirmi iki** 22 sayısı.
**y.** 8b/11

**yoḫsa** Yoksa, acaba.
**y.** 10a/13

**yoḳ** Bulunmama durumu.
**y.** 3b/1, 4b/12
**y.+ dur** 5a/8

**yoḳsa** Aksi takdirde.
**y.** 8b/11

**yorıl -** Yorgunluk duymak.
**y.- ub** 7a/19

**yuḳaru** Yukarı.
**y.+ da** 3b/5

**yūsuf** [Ar.] Güzel.
**müderris-i yegāne-i y.- ı takrīr-i ẕī-intibāhı** 1b/3

**yuva** Barınacak yer.
**y. oluyor** 3a/14

**yüksek** Derece bakımından üstün.
**y.** 4a/19

**yümn** [Ar.] Uğur, bereket.
**ḳabl-eʾl-ʿıyd-ı y.- i vuṣūl** 7a/5
**iktisāb-ı y.** 16/b2

**yürek** Kalp.
**y.+ ler** 3a/6

**yüz** 1. Surat.

**y.+ ler** 11a/9, 14a/18, 9b/14

**y.+ ümüze** 12b/13

2. Neden.

**y.+ ünden** 1b/4

**y.+ den** 12a/13

**-Z-**

**zāde-gān** [Far.] Soylu kimseler.

**velī-niʿmet-i z.+ ımızla** 16b/13

**żaʿf** [Ar.] Zayıflık.

**ż.- ı tāb** 6b/14

**ẓāhiren** [Ar.] Görünüşte.

**ẓ.** 4a/3

**zamān** [Ar.] Vakit.

**ḫāl-i mehrūyān-ı z.- ı yaġmager** 2b/11

**z.** 13b/2, 4b/3

**büleġā-yı z.** 6a/18

**ilā-āḫir-üʾl-z.** 16b/11

**ʿan-ḳarīb-üʾl-z.** 11b/11

**z.+ ımızda** 2a/18

**icbārāt-ı z.+ iyeye** 11a/5

**z.+ lar** 4a/2

**z.+ larda** 4a/13

**z.+ lardır** 9a/8

**ẓarīf** [Ar.] Nazik.

**ḥarīf-i ẓ.+ iñ** 8a/7

**ẕāt** [Ar.] Kimse.

**ẕ.- ı ʿadīm-ü'l-emṣāliñ** 3b/6

**ẕ.- ı felāṭun-simāt-ı sāmīlerini** 2b/4

**ẕ.- ı ḫilāfet-semāt-ı ḥażret-i şehen-şāhīyi** 16b/9

**ẕ.- ı ḳudsiyet-i āyāt-ı veliyyüʾn-niʿamīleri** 9b/4

**ẕ.- ı mevfūr-uʾl-fütūrdur** 7b/12

**ẕ.- ı müstecmiʿ-üʾl-feżāiliñ** 2b/13

**ẕ.- ı sāmīleri** 3b/2

**ẕ.- ı şevket-semāt** 10a/19

**ẕ.- ı ʿulüvv-üʾl-şıfāt** 12b/15

**ẕ.- ı ʿulüvv-üʾl-şıfāt-ı raḥīmānelerini** 9a/14

**ḫurşīd-i ẕ.- ı ẓıllī-simāt-ı ḥażret-i pādişāhı** 15b/11

**ẕ.** 13a/4

**ẕ.+ ıñ** 11a/3, 14b/9

**ẕ.+ ını** 15a/2

**ẕāten** [Ar.] Esasen.

**ẕ.** 16a/17, 3b/2

**ẕātī** [Ar.] Zata ait.

**aḥvāl-i ẕ.+ ye** 7b/13

**ẕātıʿālī** [Ar.] Yüksek şahıs.

**ẕ.+ lerince** 3a/19

**zāy** [Far.] … veren.

**żiyā-yı ḥayāt z.** 15b/13

**zebān** [Far.] Dil.
**zīver-i z.- ı ʿubūdiyet** 11b/8
**z.** 4a/16

**ẕehāb** [Ar.] Bir fikir veyadüşünceye uyma.
**lühāb-ı ẕ.- ı celīl-üʾl-cenābden** 6a/11

**zemīn** [Far.] Yeryüzü.
**z.+ e** 7a/18

**zerreʾ** [Ar.] Çok küçük parçacık.
**z.** 8b/12

**ẕevāt** [Ar.] Saygı değer kimseler, zatlar.
**ẕ.- ı kirām** 7b/7

**zevce** [Ar.] Eş.
**z.+ m** 13a/9

**zevḳ** [Ar.] Eğlence.
**piyāle-i z.** 4a/6

**ẓılāl** [Ar.] Gölgeler
**ẓ.- i reʾfete** 12a/8

**ẓıll-ı ẓalīl** [Ar.] Çok koyu gölge.
**ẓ.-i bī-ʿadīl-i mülūkānelerinde** 10b/3

**ẓıllī** [Ar.] Gölgeye ait.
**ẕāt-ı ẓ.** 15b/11

**ẓıllullāhī** [Ar.] Hükümdara ait.
**sāye-i āsāyiş-vāye-i ḥażret-i ẓ.+ lerinde** 12a/10
**ḥażret-i ẓ.+ ye** 15b/19
**kevākib-i iʿtilā-yı ḥażret-i ẓ.+ niñ** 14a/16

**żımn** [Ar.] İç yüz.
**ż.+ ında** 13b/6, 2b/14

**zihn** [Ar.] Akıl.
**defātir-i z.- i fātiri** 7b/9
**z.- i naḳḳād-ı ḥażret-i ḫıdīv-i efḫamīleriniñ** 12b/7

**ẕī-intibāh** [Ar.] Uyanış sahibi.
**müderris-i yegāne-i yūsuf-ı takrīr-i ẕ.+ ı** 1b/4

**ẕimmet** [Ar.] Borç.
**farīża-i ẕ.- i ʿubūdiyet** 14a/14, 16b/7

**zinde** [Far.] Canlı, dinç.
**z.** 13b/11

**zīn** [Far.] Eyer.
**z.- i cāhden** 7b/18

**zīr** [Far.] Alt.

**z.- i serāperde-i ʿişmet perverde-i ʿiffet-penāhīlerine** 14a/18

**zīver** [Far.] Süs.

**z.- i zebān-ı ʿubūdiyet** 11b/8

**żiyā** [Ar.] Işık.

**ż.- yı ḥayāt zāy** 15b/13

**ziyāde** [Ar.] Fazla.

**z. idi** 3b/9

**z.** 12a/12, 5a/3, 9a/6

**ẓuhūr** [Ar.] Ortaya çıkma.

**ẓ. -peyām-ı meserret-i encām-ı ḥażret-i ẓıllullāhīye** 15b/19

**ẓ.+ a** 14b/8

**ẕū-şücūn** [Ar.] Dallı budaklı, karışık.

**şuʾūn-ı ẕ.** 5b/5

**maẓhar-ı esrārüʾl-kelām-ı ẕ.** 1b/11

**zühre** [Ar.] Çiçek.

**z.** 6b/9

**zükām** [Ar.] Nezle.

**kām-ı z.** 6b/13

**zülāl** [Ar.] İçilmesi güzel, tatlı, saf su.

**z.- i kevṡer** 6b/11

**reşeḥāt-ı z.- i nevāl-i kilk-i ḳarīḥa-i şabīḥasından** 1b/12

## 3.3. ARAPÇA VE FARSÇA İBARELER DİZİNİ

بمنه [Ar.] ***Onunla.**

**ب.** 11b/10

حرفا من الحروفنى [Ar.] Harflerden bir harfi.

**ح.** 8b/1

حمداً لواهب لامال [Ar.] İstekleri veren Allah'a hamd olsun.

**ح.** 15b/2

درغم ما ر وزهابیکاه شد روز ها با سوزها همراه شد [Far.] Gamlı geçen günlerimiz uzadı ve sona ermesi gecikti. O günler, mahrûmiyyetten ve ayrılıktan hâssıl olan ateşlerle arkadaş oldu – yânî, ateşlerle, yanmalarla geçti – (Mevlana'nın mesnevisinden bir parça.)

**د.** 5b/9

ربنا احفظ دون خليفتك فى ارضك ومتع بطول حياته جميع اصدقائه منعبادك [Ar.] Rabbim bu kulunu ve dostlarını yaşamı boyunca hizmetlerden faydalandır.

**ر.** 11b/6

**فحمد أ ثم حمد أ** [Ar.] Sonsuz şükürler olsun.

**ف.** 12a/17, 15a/10

لن تبور [Ar.] Asla yok edilmeyecek.

**ل.** 7b/11

ماقل ودل [Ar.] Kısa ve anlamlı. Çok fazla anlam ve iddiayı gösteren birkaç kelimeye atıf.

**م.** 9a/4

مايتحلل [Ar.] Çözülmesi gereken şey.

**م.** 13a/13

**نسيأ منسيأ** [Ar.] Tamamıyla unutulmuş. (Kur'an'da geçen bir söyleyiş.)

**ن.** 13b/17

نی‌نی [Far.] Hayır, hayır.

ن. 7b/1

نی‌نی‌غلط این نغمه بموقع نه سرودم [Far.] Hayır hayır, bu şarkıyı zamanında yanlış söylemedim.

**ن.** 6b/1

نی‌نی‌غلط این فقره بموقع ننوشتم [Far.] Hayır hayır, bu paragrafı zamanında yanlış yazmadım.

**ن.** 7b/1

وشتعل الرس شیبا [Ar.] Saçım başım ağardı. (Meryem Suresi 4. ayette geçmektedir.)

و. 5b/6

لازال غیاثأ ومغیثأ ومعیناً فی الدولة والدین شهوراً وسنیناً [Ar.] Din ve devlete aylar yıllarca yardımı, inayeti devam ediyor.

**لا.** 8b/2

لا لهما ولا علیهما [Ar.] Ne lehlerinde ne de aleyhlerinde.

**لا.** 8a/6

لازال مصوناً عن الخلل‌علی التوالی [Ar.] Hala peşi sıra gelen hatalardan korur.

**لا.** 5b/8

**لاهذا لا نیاسب** [Ar.] Hayır, hayır. Bu uygun değil.

**لا.** 6a/14

لایتحملها [Ar.] Dayanmaz.

**لا.** 5b/12

یا رب ین آرزوی من چو خوشست تو براین آرزو مر ابرسان [Far.] Ya Rabbim benim bu dileğim ne hoştur. Sen bu umuda beni ulaştır.

**ی.** 7a/8

## SONUÇ

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanmış bu çalışmada, inşâ sanatının önemli örneklerinin bulunduğu Gülşen-i Sühan adlı eser, transkripsiyon alfabesi kullanılarak çeviri-yazıya aktarılmıştır. Buradaki amaç 19. yüzyılda devlet dairelerinin yüksek kademelerinde bulunmuş, önemli bir şahsiyet olan Yusuf Kenan Bey'i ve döneminde kullandığı sanatlı, terkipli, secili dilin ustalığını gösterek gelecek nesillere aktarılmasına vesile olmakır. Eserin Türk tarih diplomatiği dili bakımından önemini ortaya koyarak Türk Dili ve Edebiyatı'na kazandırılması hedeflenmiştir. Çalışma içerisinde metnin gramatikal dizin ve sözlüğü hazırlanarak söz varlığı ortaya konulmuştur. Bu inceleme doğrultusunda çalışmanın birinci bölümünde dile getirilen mektup türleri arasından "Arîza", "Tebrik", "Teşekkür Mektubu", "Arzuhâl" ve "Tezkire" örneklerinin bulunduğu tespit edilmiştir.

Bu mektuplarda kullanılan elkap çeşitleri:

*Ḫāk-pāy-ı ʿālīye* 7b/8, *ḫāk-pāy-ı muʿallā-yı dāverānelerince* 8b/18, *mekārim-perver-i dāverīlerinde* 9b/12, *ḫāk-pāy-i ʿālīlerine* 9b/14, *ʿatebe-i ʿulyā-yı sipihr-i iʿtilā-yı cenāb-ı velī-niʿmete* 10a/5, *ʿallāme-i ḥażret-i ʿismet-penāhīleri* 10a/8, *velī-niʿmet-i bī-minnetimiz padişahımız efendimiz ḥażretleriniñ* 10a/10, *sāye-i merāḥim-vāye-i mülkdārīde* 10a/15, *cenāb-ı merḥamet-meʾāb-ı sulṭānīlerini* 10b/2, *şefḳat-i sāmiye-i veliyetüʾn-niʿamīleri* 10b/10, *ḥażret-i faḫr-ı kāʾināt efendimizin* 10b/14, *veliyye-i niʿamiyyeleri* 11a/1, *ʿatebe-i ʿulyā-yı ḥażret-i velīyyüʾn-niʿamīlerine* 11a/9, *mekārim-meʾāb-ı ḥıdīvānelerine* 11a/18, *ruḫ-sāyī-i ʿatebe-i ḫurşīd-i kevkebe-i ḥażret-i şehen-şāhī* 11b/11, *devletlü ʿismetlü sulṭan ʿĀlişān efendimiz* 12a/15, *devletlü necābetlü efendiler ḥażerātı* 12a/16, *ḫāk-pāy-ı ḥācet-revā-yı cenāb-ı erhamīlerine* 13b/18, *Ḫak-pāy-ı ʿişmet iḥtivā-yı veliyetüʾn-niʿamīlerine* 14a/7, *velī niʿmet-i bī-minnetimiz pādişāh-ı şevket-penāh efendimiz ḥażretleriniñ* 14a/10, *ʿatabe-iʿulyā-yı kevākib-i iʿtilā-yı ḥażret-i ẓıllullāhınıñ* 14a/15, *zīr-i serā-perde-i ʿismet-perverde-i ʿiffet-penāhīlerine* 14a/18, *velī-niʿmet-i bīminnetimiz pādişāh-ı ʿadīmüʾl-eşbāh ve mekārim-i iktināh efendimiz ḥażretleriniñ* 15a/7, *ʿaleyh-i cenāb-ı necābet-penāhīleri* 15a/16, *ḫurşīd-i ẕāt-ı ẓıllī-simāt-ı ḥażret-i pādişāhı* 15b/11, *mekārim-meʾāb-ı şehen-şāhīye* 15b/16, *ḥażret-i ẓıllullāhīye* 15b/19, *velī-niʿmet-i bī-minnetimiz pādişāh*

16a/18, *niʿamüʾl-mülūk efendimiz ḥażretleriniñ* 16a/19, *meḥāsin-i meşḥūn-u şāhānelerine* 16b/1, *ẕāt-ı ḫilāfet-semāt-ı ḥażret-i şehen-şāhīyi* 16b/9, *cenāb-ı ʿismet-meāb-ı sulṭānilerini* 16b/12, *sāye-i iḥsān-vāye-i mülūkānelerinde velī-niʿmet-i zādegānımızla* 16b/12

Metin içerisinde eş veya yakın anlamlı kelimelerin kullanımında secili olmasına özen gösterilen kelimeler:

*īfā ve edā* 1b/2, *terāḫī ve tevānī* 6b/14, *tek ü tāz* 7a/17, *mesrūd ve mevʿūd* 8b/7, *iḳbāl ve iclāl* 9a/15, *saʿādet ve selāmet* 10b/6, *ḫayrāt ve ḥasenāta* 10b/17, *muẓaffer ve muvaffaḳ* 12b/5, *saʿādet ve selāmeti* 12b/6

Mektubun hatime (son) kısmında kullanılan kalıp formüller:

*Her ḥālde emr ve fermān ḥażret-i men lehüʾl-emriñdir.* 12b/1

*Bāḳī emr ve ferman ve bendegān ve iḥsān ḥażret-i veliyyüʾl-emr efendimiziñdir.* 13a/2

*Ol bābda ve her ḥalde emr ve fermān ḥażret-i velīyyüʾl-emr efendimiz ḥażretleriniñdir.* 14a/4

*Bāḳī emr ve fermān ḥażret-i velīyetüʾl-emriñdir*. 14b/3

*Bāḳī emr ve fermān ḥażret-i men lehüʾl-emriñdir*. 15a/18

*buyurulduḳda emr ve fermān ḥażret-i velīyetüʾl-emr veʾl-iḥsān efendimiziñdir.* 16b/18

## KAYNAKÇA


ALICI, Lütfi (2004). "Tezkirelere Göre Kahraman Maraşlı Dîvan Şairleri". KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi, C.1-S.2. s.56-63.

ARSLAN, Mehmet (2014). TEİS. Et.:01.01.2021 http://teis.yesevi.edu.tr/anasayfa

AYVERDİ, İlhan (2005). Kubealtı Misalli Büyük Türkçe Sözlük. C.2, İstanbul: Kubbealtı Yayınları.

BAYAZIDZÂDE, Yusuf Kenan Bey (2013). Kenan Bey Âsârı. Ankara: Öncü Basımevi.

CLAUSON, Sir Gerard (1972). An Etymological Dictionary of Pre Thirteenth Centruy Turkish. Oxford.

DERDİYOK, İ. Çetin (1994). "Ahmedi Dâi'in Teressülü". Toplumsal Tarih. 1(6): 56-59.

DEVELİOĞLU, Ferit (1993). Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lügat. Ankara: Aydın Kitabevi.

DURMUŞ, İsmail (2000). "İnşâ". TDV İslam Ansiklopedisi. C.22, TDV Yayınları, s. 334-336.

DURMUŞ, İsmail (2009). "Secî". TDV İslam Ansiklopedisi. C.36, TDV Yayınları, s. 274.

ELİAÇIK, Muhittin (2005). "Mar'aşî Yusuf Kenan Bey ve Eserleri". I. Kahramamaraş Sempozyumu, İstabul: C.1: 119- 137.

ERTAN, M. Emin (2005). "Maraşlı Kalender Paşa-zâde Vezir Süleyman Paşa'nın Oğlu Yusuf Kenan Bey'in Edebî Şahsiyeti ve Gülşen-i Sühan Adlı Eserinin Tanıtılması". I. Kahramanmaraş Sempozyumu. İstabul: C.1: 139-142.

FUAT, Mehmed (1912). Usûl-i Kitâbet-i Resmiyye. İstabul.

GÖÇGÜN, Önder (1987). Ziya Paşa. İzmir: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

GÖKHAN, İlyas (2017). "Bayazıtoğlu Yusuf Kenan Paşa". Kahramanmaraş Asiklopedisi. Kahramanmaraş: KSÜ C.2, s. 99-100

GÖKYAY, O. Şâik (1974). "Tanzimat Dönemine Değin Mektup". Türk Dili Mektup Özel Sayısı. XXX. (274): 17- 23.

GÜLENSOY, Tuncer (2011). Köken Bilgisi Sözlüğü A-N, O-Z. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

GÜLTEKİN, Hasan (2009). "İnşâ ve Tarihi Gelişimi". International Associatio of Central Asian Studies. s. 317-341.

GÜLTEKİN, Hasan (2015). Türk Edebiyatında İnşâ. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

HAKSEVER, H. İbrahim (1996). Eski Türk Edebiyatı'nda Münşeatlar ve Nergisi'nin Münşeatı. Doktora Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi.

HAKSEVER, H. İbrahim (2011). "Ahmedi Dâi'in Teressülü". Turkish Studies. 6(1): 1265-1273.

İA (1993). "İnşâ". İslam Ansiklopedisi. İstanbul: MEB Devlet Kitapları. C.5(2), s. 1009-1010.

İNAL, İbnü'l-Emin Mahmud Kemal (1988). Son Asır Türk Şairleri. C.2, İstanbul: Dergah Yayınları.

İNALCIK, Halil (1988). "Şikayet Hakkı: Arz-ı Hâl ve Arz-ı Mahzarlar". Osmanlı Araştırmaları. 7-8: 33-54.

İZ, Fahir (1996). Eski Türk Edebiyatında Nesir. Ankara: Akçağ Yayınları.

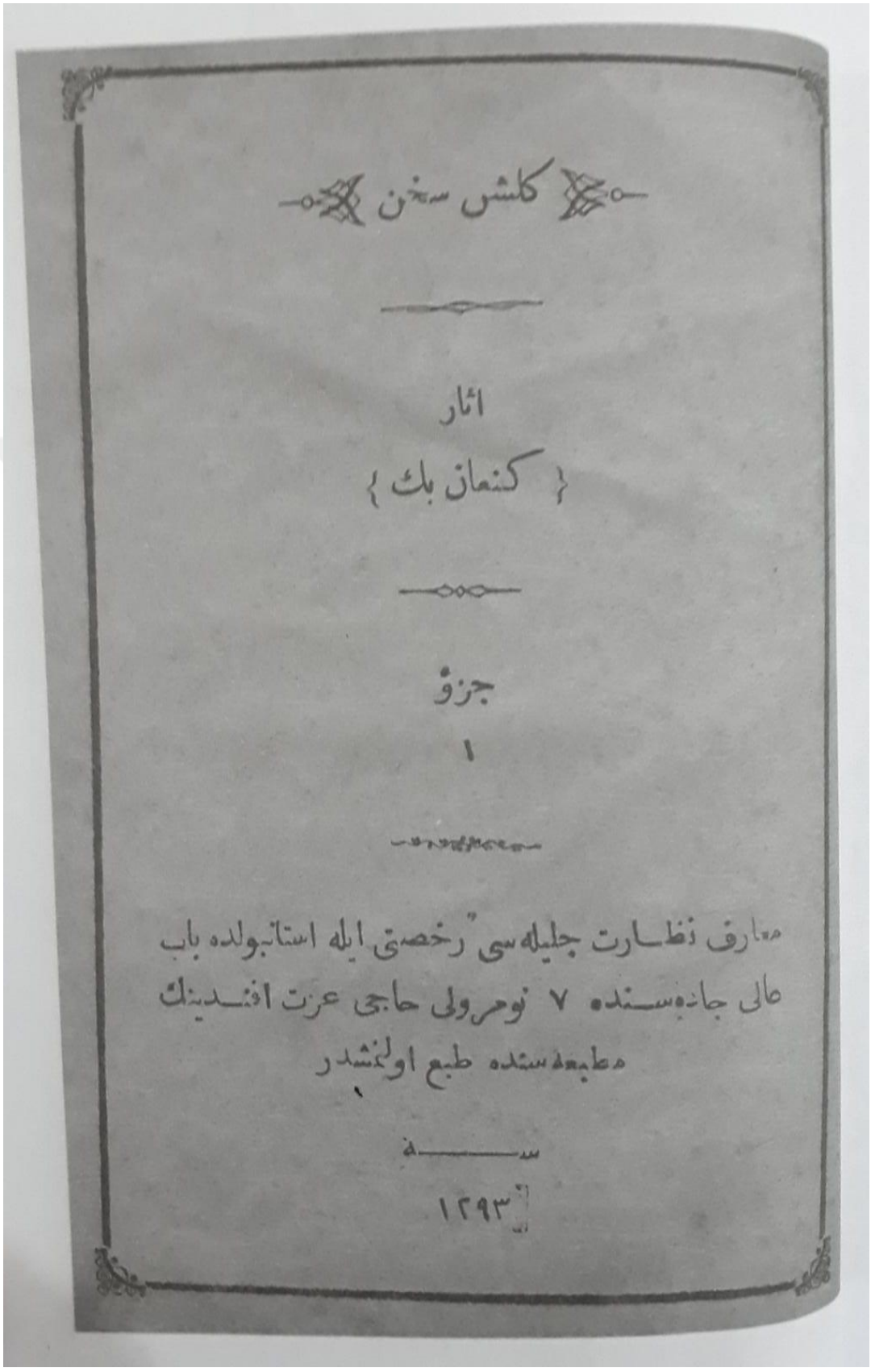
KANAR, Mehmet (2000). Farsça-Türkçe Sözlük. İstanbul: Deniz Kitabevi.

KANAR, Mehmet (2009). Osmanlı Türkçesi Sözlüğü I-II. İstanbul: Say Yayınları.

KANAR, Mehmet (2009). Arapça-Türkçe Sözlük. İstanbul: Say Yayınları.

KÖKSAL, Fatih, Cihan Okuyucu, Ahmet Kartal (2009). Klâsik Dönem Osmanlı Nesri. İstanbul: Kriter Yayınları.
KUBBEALTI Lugatı. Et.: 01.01.2021. / http://lugatim.com/
KÜTÜKOĞLU, Mübahat (1994). Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik). İstanbul: Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı.
KÜTÜKOĞLU, Mübahat (2004). "Mektup: Osmanlı Bürokrasisinde Mektup". İslam Ansiklopedisi. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfi Yayınları. C.29, s. 18-21.
LEVEND, Âgâh Sırrı (1998). Türk Edebiyatı Tarihi I. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
ÖZÖN, M. Nihat (1988). Küçük Osmanlıca-Türkçe Sözlük. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
PAKALIN, M. Zeki (2004). Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü. C.3, MEB. Yayınları.
PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali (1977). Osmalıca Türkçe Sözlük. Bilgi Yayınları.
REDHOUSE, Sir James William (1890). Turkish and English Lexicon. İstanbul.
SAMİ, Şemseddin (2017). Kâmûs-ı Türkî (Latin Harfleriyle). İstanbul: Kapı Yayınları.
TDEA (1981). "İnşâ". Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi. İstanbul: Dergah Yayınları. C.4, s. 397.
TEVFİK, Mehmed (1307). Usul-i İnşâ ve Kitabet-i Resmiyye. İstanbul.
TOPALOĞLU, Ahmet (1989). Dil Bilgisi Terimler Sözlüğü. İstanbul: Ötüken Yayınları.
Türkçe – Farsça. Et.: 01.01.2021. / https://lisanifarisi.net/tag/bisnez-ez-ney/
Türkçe Sözlük (2011). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
UÇAR, Metin (2015). Osmanlıca Belge Okuma Rehberi (Örnek Çözümlü). Hayrat Yayınları.
UZUN, Mustafa (2000). "İnşâ: Türk Edebiyatı". TDV İslam Ansiklopedisi. C.22, İstanbul: TDV Yayınları.
UZUN, Tacettin, Yusuf Sami Samancı, Mücahit Küçüksarı (2012). Arapça-Türkçe Sözlük. Konya: Kitap Dünyası Yayınları.
WOODHEAD, Christine (2006). "Estetik Nesir". Türk Edebiyatı Tarihi. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. C.2, s.317.

**EK – TIPKIBASIM**



کلشن سخن

اثار

{ کنعان بك }

جزؤ

۱

معارف نظارت جلیله سی رخصتی ایله استانبولده باب
عالی جاده سنده ۷ نومرولی حاجی عزت افندینك
مطبعه سنده طبع اولنشدر

سنه

۱۲۹۳

# مقدمه

وجائب ابتدا ایفا وادا اولندقدنصکره دارالکتب
مصر جهان تعبیر وجیهنك مدرس یکانهٔ یوسف
تقریر ذی انتباهی وکمال فصاحت وبلاغت یوزندن
سمای سحر واعجاز احتوای کتابت وانشانك
خورشید وماهی کاتب بی نظیر عطارد رقم وصاحب
دیوان ومیدان ملحمهٔ کاغد وقلم شعرای عصرك
رئیس عالیسندی وکتاب دهرك ادیب لبیب مغارفندی
خواجهٔ حکمت منهاجهٔ جهان انشا وسالار کتائب
کواکب کیوان املا فاضل کامل کامل فاضل مظهر
اسرار الکلام ذوشجون سابق امدیٔ دیوان همایون
کنعان بك افندی مرحومك رشحات زلال نوال
کلك قریحهٔ ضبیحه سندن بحر صدف اوراق پریشانه

چكديده ومحصول نور ديده‌سى اولان لائى اثارك سماط جمع ونشره چكلمسى كندونجه وسيلهٔ رحمت واخوان واخلافه مقبولهٔ تحف خدمت اولور اميدينه بناء جزو جزو طبع وترتيب ونظر كاه اولى النهايه عرض وتقديمنه حقوق موروثه وراثة ابتناء ابتدار قلندى ومدانيه شمندوفر قومپسيونى رئيسى وكيلى رفعتلو حافظ اسحق افنديك سعادتلو كمال بك افندى يه تسيير ايدوب خداوندكار غزته‌سيله دخى بالمناسبه طبع ونشر اولنمش اولان اخطارنامهٔ وفاو اخوت علامه‌سى مرحوم مشار اليهك اولدقجه ترجمهٔ احوالنى حاوى بولندىغندن اولا انك طراز سلك اثار اولمسى تنسيب اولندى

## صورت مكتوب

كندم كمال نامنه برشى قزانه‌مديغمه دلخون ايسه‌مده كمالى طانيمقده كمال اولديغنك مطالعه‌سى تسليتبخش درون اولپور او بيلش اقتضاسى واو محبت ايجابيدر كه اثارينى مطالعه ايده بيلديكم ارباب فضل ومعرفتدن كذشتكانك ارواحنى هميشه تقديس وزمانمزده اولنلرك نام سامياريني دلم دوندىكى تعبيرات مادحه نك اك

کزیده سیله ایجاد ایدرم دها طوغریسی کمال کبی
بر احسان علی العال خدایه کیمی مظهر کورسم انك
مفتونی و بلکه قول وقربانیم بخت واژکونم شمدی یه قدر
ذات فلاطون سمات سامیلرینی کورمدن وتمنای
توجه ایتمدن بنی منع ایلمش ایسه ده اثار عالیلریله
تنویر چشم سرور ایدنلرك برنجیسیم اکر عن الغیاب
متحصل اولان اشتیاق خاص الخاصمی بیلدیره جك
قدرده بر ملاقات شرفنی احراز ایدر ایسه م عالمده
بختیار کچنانلر کده برنجیسی اولورم کتابخانهٔ روزکاره
یادکار یوردیغکز اثرکه بتون مندرجاتی مانند سیمین بر
مهوشان وخال مهرویان زمان یغما کر کفرو ایماندر
آیا منتظرم اثریکز نصل فتنهٔ دوراندر ای کمال مجسم
سن ذات مستجمع الفضائلك مردانه وقهرمانانه الفاظ
ایله برایکی تیاتروسی وضمنده جکر کبابی قوقان سائر
بعض یاتق سوزلرنیده کوردم حقا که هپسنك الفاظ
وعباراتی سلك معارفه دریکتا و بلکه جوهر بیهمتادن
اعلا دیزلش اولمسیله علی الله جان وکوکلدن غبطه لر
ایلیه رك اورادم شوقدرکه اخلای کرامکزدن اولوب
معاومی اعلام قبیلندن اولمق اوزره مانند هلال اسمان

کمالات کامله ایله مشار بالیهان اولان دردمند کنعان بك
افندی بر ماه قدر اولدیکه قلوب اصدقایه الی الابد
سیونمز برتار واحسرتا دوشوره رك بو مختکاه هستیدن
کذر ایلدی اه دنیانك هر فناسنی مطالعه ایله کوکلم
همیشه اغلق و کندمده از اقتدار کورسم بودهردونك
یورکلر طیانمز اولان انقلاب وتبدلات ناهمواریته هردم
بر تازه مرثیه یاپمق استیور دیدهٔ حقیقت ایله نظر
اولنسه علاقهٔ دل وجان اولمغه سزا عجبا نه یسنی بولورز
دنیا کهر دیو و یردیکی شیلری عاقبت یاخشت مقبره
یاسنك مزار کوریورز بر کوزل کوزی بر نکار سینه سنی
یانان چراغ ایله آیینه پارهٔ دیوار بولیورز دون پرورده
ناز اولان بر کلستن بو کون قاره طوپراق ایچره مسکن
طوتیور دون نهاره باقان بر کوز بو کون مورومار
یووه اولیور اشته بویله برکار کاه غمه بویله بروادیٔ
اله کلان اغلمزده کلرمی هرنه ایسه اهل دل بر بریی
سلامك موافق انصاف اوله میه جغندن باعث رحمت
اولق اوزره اوغربدك شانه لایق برلسان ایله برشی
یازوب نظر کاه قدردانه قویمق مالك حقیقت انسانیه
اولان ذات عالیلرنجه موافق مروت ولازمهٔ قدردانی

دكلميدر شايد او كامل ايله معارفهٔ سابقه يوق ايسه
ذاتاً انك ازلى اشنالغه ممانعتى اولهميه جغندن ذات
سامیلری مثللو بر اديب جهانك بويله بر عذرميه دانه
قويميه جغندن قلب صدق مكين مطمئن واميندر
مرحوم مشارالیهه يوقاروده دردلى وغريب ديدك
اويله ايسه بر نبزه جك تفسير ايدهلم او ذات عديم الامائلك
بن عاشق شوريده حال عبوديتى شرفنى بيك جان ايله
قبول ايده لى يكرمى سال قدر اولديغيجون هرحالنه
وقوفم هر كسدن زياده ايدى شرح ايده جكمز درد
ابتدا درونده باش كوسترن خفيف بر صنجودن عبارت
اولوب هر نقدر صيقجه صيقجه كلور ايديسه ده اوكلتنى
از اينجيدر اولسيله مهمسه نلامش ايدى انجق صكره لرده
بو دردك شدتنه رقابت ايدن مزاجه خدمت عائله سى
وعلى الخصوص بر بد اصلك سنه زجه امتداد ايدن
معاملهٔ نابجاسنه اويله بر معدن حيا ايچون دردك
الك جانكدازى بو اولمش ايدى اوتن نازكى عالم خراباتك
الك صعب بر طرفنه سوق ايلدى قدردن ويا فلكدن
شكايتى حاوى چوق سنه صكره احبابك اجبارى
اوزرينه بر طاقنى نظر رغبته عرض ايليوب بك چوغنى

برابر کتوردیکی منظوم فکرلر آنشین سوزلردها
او زمانلر صورت بولمغه باشلدی اول یکانهٔ دورانك
ظاهراً راحت وحضوری واعتبار ورفعتی کتدکجه تزاید
ایتمش ایسه ده نه چاره که اونسبتده قطع درجات ایدن دردینه
دوا وهر درلو نوال ارزو میدانده اما دماغده اشتها
بوله مدیغندن پیالهٔ ذوق وصفا یرینه اقداح آلام وکدر
ونغمات فرحفزا یرینه کلبانك آه سحر چکرایدی نه یوك
املسزلکدر که شاهد کلچهرهٔ عافیتی دراغوش ایتدیکی
وقتلرده بیله ( برعاشقه منتهای مقصد برشیشه شراب
برسمن خد ) کبی رندانه وعاشقانه سوزلردن بشقه سیله
اکلنه مزدی نه یوك غیرت اقتضاسیدر که سینهٔ معرفتی
بعض اطبانك سنه لرجه تجربه تخته سی اولوب حتی قان
توکوردیکی زمانلرده بیله مأموزیت مقامندن برکون
اولسون منفك اولمسنی استمدی نه غریب تجلیدر که فصل
ومذمته همان هرکون ایچون نعمت له شیرین دماغ
اولان منسوباتی هرکسدن اول زبان کشا قوجه کنعان
نه عظیم هضمدر که بو رالرینی بیله یه له اومثلاولری
تلطیفده یوك یوك کلفتلره مبتلا اولو رایدی دها
غریبی سلم تفیضك خیلیجه یوکسك برپایه سنه قدر

چیقارمش اولدیغی ... یله بدخواهی اولمیله
اودر یادل بودرذیده ایچنده صاقلاروپك بونالدیغی
زمان یالکز (کندی کرپکم اولو بدر بکا چشمم دیکنی
مصرعنی ساحهٔ شکایته اتار ایدی اشته بوحاللردن
دخی هم دردلی وهم غریب ایدی! دنیا بویا نیجه لرینی
کوریور زکه رشتهٔ حیاتی کسلمدن فاملیاسنه خلوص
قیدینه دوشنلر مرثیه سنی حاضرلیور ترجمهٔ حالنی
یازیور جنازه سنی آغر تعظیملر ایله قالدیریورلر مرحوم
مشارالیهك کمالاتنه قارشو مال اطلاق اولنور برچورك
قوناغندن وفامایا صایلور ..... اشته بوده
برغریبلك اقتضاسیدرکه هرذرلو توقیراته لایق اولان
اوفرید دورانك شبههٔ بوقکه نعش عالیسیده غریب
برحالده قالقمش وبوکونه قدروفاتنی خبرویرن برایکی
غزته دن غیری نام سامیسنی یاد ایدن بولنمامشدر اوپاك
دامنك قلبی کبی و یران اولان اوخانه سی اهل انصاف
نزدنده عفتك بردلیل مجسمی اولورایسه بعض ایادیدن
قوتاره مدیغی فاحش برازدیون سندلریده انك برتمثال
جمالی کوریندیمك اولورکه اوروح مقدس
اوزرنده الك بیوك بار حقوق پروردکار اولوب اللهمز

ایسه ارحم واشفق اولدیغندن تقصیرات واقعه سنك
عفو ومستور بیورلسی لطف جلیل صمدانیسندن
مستدعادر ارتق بنده کزجه بوندن زیاده یازه جق وطرف
مستجمع المجد والشرف منعمانه لرندن نضل مناسب ایسه
مرحمة برشی یازلدیغی حالده مشارالیهك روحی شاد
ومتحسر کمال اولان قلبلرده تازه یرلر اکرمیلریله مغمور
واباد اوله جغنی بیلدن وال اچوب بوراسنی تمنیدن
غیری دیه جك یوقدر

## عالی پاشا مرحومه کریده بولندیغی
## هنکامده میر مشار الیهك قلمیله تقدیم
## اولنان عریضه

( اصولی جنك حربی اولدقجه برقرار اولمز بلند اواسه نه دکلو پردهٔ اغازهٔ دولت ) دائره سنده شئون ذوشجون ملك وملت ایله اشتغال ( وشتعل الرس شیبا ) نورمینی حوالیٔ عوالیسندن اشتعال ایدن رأس عالی که محتاج تاج دعای لازال مصوناً عن الخلل علی التوالی در معروضات در ردعوات ایله اشغال ( ودرغم ماروز هایکاه شد روز هابا سوز زهاهمراه شد ) مثللو ابیات تأثر ایات وغب عرض الشکایته عن الحسرة والفراق بحرفته لایتحملها الکتب والاوراق ) شکللو فقرات سوزش غایات ایله آتش تحسری اشعالدن کف قلم لاونعم وتفکر لذائذ الاونعم ایله امرار انهار ولیال موافق مقتضای حالدر اعتقادنده جازم وطریق توفیق رفیق

دعاخوانی یه عازم ایدم برده بوماًل ایله ایله مالامال
ومعروض حضور عال العالی قلنسان عریضهٔ ابتهال
اشتمال که شایان نظر صواب قرین و پایان جواب
التفات آفرین دکل ایدی شرفیاب لطف تلقی عالی
وبو جهتله مغبوط درج آللائی اولدیغی هامهٔ
تکریم واحترامه سایهٔ شهبال همای اقبال ومطالعهٔ
سطور معالی شطوری مایهٔ انبساط بال بابلبال اولان
احسانامهٔ عالیدن معلوم عاجزی اولدی نیجه احسانامه
کویا که مجلس انسانس صبحتی سو بسوآر زوو کوهر
کرانبهای پیام وصلتی کو یکو جستجو ایدن مردان
الفته یاخود لهاب ذهاب جلیل الجنابدن دلسوخته
وخبریله یاکبوترکله یاپیک دیوروزن و بابه دیده دوخته
اولان غرفه نشینان بیت وحدته نصف المواصله
معنانسنی متضمن المراسله در لالا هذا
لاینباسب حالا نیجه احسانامه کویاکه تلمیذ قابل التعلیم
تشویقاً لتعلم الاداب دارالکتب خواجهٔ جهاندن عقیب
امتحانده اهدا اولنان کتاب یاخود رموز آموز بلغای
زمان وصاف براعت عنوان جانبندن دست نوهوسان
انشایه ترغیباً للاکتساب اعطا قلنان نشان هذا من

جمله اجمله الکتاب در نی نی غلط این نغمه بوقع
نه سرودم نیجه احسانامه کویاکه میدان فیض اقتران
قطب الاقطابدن شیخ طالب الکراماته یاخود دیوان
حریری بلیغ الخطابدن بدیع النهان صاحب المقاماته
محرر ومکتوب رسالهٔ ارشاد اسلوب ومجلهٔ جلیلهٔ مجلیة
القاوبدر دیمك حقاکه مبالغه دن عری اغراقدن بری
لفظ ومعناسی تازه وطری تصدیق وقبول ارباب البابه
حریدر واقعا فیوضات قلم فسون آثار وبرکات باغ
عرفان اثماره نظراً قطرة من غدیر وزهرة من
روض نفیر ایسه ده چاکر کمینه لرینه کوره نهر عزب
الجریان التفات وکلزار بهار پیرای توجهات اولمغله زلال
کوثر اثرندن صفایاب نوش وشکوفهٔ عنبر پرورندن
عطرسای کام زکام پوش اولوبده فریضهٔ شکر
سازیسنده اختیار تراخی وتوانی قوت عبودیتده ضعف
تاب وتوانی ارائه ایلیه جکندن قبولی ناروا داشتهٔ
اخلاص کامل ودوام واهتمامی حالی دخی تصدیعات
متتابعه یی شامل اولهجغندن کوشهٔ معارف توشه ده
سرفرو بردهٔ فروهٔ مراقبه ودرشخانهٔ خیاله ده
صیغه کش افعال مقاربه اولهاوله نهایتکار بعنایة الملك

المجید غائله کرید حد غایته رسید وقریباً علم کشتی
عودت علیه روی بحردن بدید و رویت دیدار باهر
الانواردن لیان نهار سفید یو مزعید عیدمز سعید اوله
دعوات خیریه‌سی تکرارینه قرار ویردم رمضان
شریف تبریکدن مستغنی و قبل العیدیمن وصول
وکالتپناهیلری الطاف الهیه دن متمنیدر امید وارمکه بو
قرار ونیاز نزد عالی رحیمانه‌لرنده دخی قرین جای جواز
بیوریله یارب این آرزوی من چه خوشست تو براین
آرزو مرا برسان هر حالده امر وفرمان

## عریضهٔ مذکوره یه کنار

عریضهٔ سابقهٔ چاکری بر قاعده نظردن کچوریلوب
بعض نقصانی کوریله‌رك سنت مرعیه وعادت مرئیه یه
توفیقاً ( شامل اوله‌جغندن ) دن کوشه یه قدر محلنه
( بر حیرت الدی ناطقه‌مك تاب وطاقتن امداد ایلین
بکا ای قدسیان امان رجاسیله عنان سمند کسسته پیوند
اندیشه بی ساحهٔ فسیحة المساحهٔ البلاغته
والفصاحه یه اماله وتك وتاز فضای نشیب وفرازده
صوب یسار ویمینه وجانب اسمان وزمینه اجاله‌دن
یوریلوب کندیمه وخانهٔ اسایشمندمه کله‌رك ) عبارتنی

علاوه ایتمك و ( نی نی ) یرینه نی نی غلط این فقره
بموقع نوشتم دیمك ایله اول جوهر خام بر داختهٔ کلك
اهتمام قاندیغندن قلم مبارك رقم داورانه لریله بالای
کنار عریضه یه ترقیم واثبات وبو جهتله نزد ابصار
اولی لاعصاردہ مکمل الجهات پیورلمسنی نیاز ایدرم
احسانامهٔ عالیٔ خدیوانه لرنده سلام عنایت پیوریلان
ذوات کرام که بری اصطلاخ قدیمده . . . . .
. . . . . عنوانطراز افتخار در خاکپای عالی یه
تقدیمه لایق بر عریضه یازمق املیله دفاتر ذهن فاتری
تحری و دیکری وجوه شتاده تمتع خولیاسیله اوان
شتاده بیتنی بعه مجبور وحصه ربای تجارة لن تبور
اولان ذات موفور انفتوردر حقنده بیان پیوریلان
احوال ذاتیه وامور بتیه تعبیراتنی قبولدن تحاشی
وتبری بیورمقدہ درلر محروم فیض لطف سلام ورهن
الای بیهوده کلام اولان ایکی مرد کدن برنجیسی فرط
خیرت جاهلیه دن کرداب انقلابده کاهی سرکردان
ادارهٔ قلاب صید ماهی اولوب ایکنجیسی ثابت
مرحومك شوبارکیرسنی ذین جاهدن دوشورورافندی
صکره مجالسده سویلنور سمرك تهدیدندن اورکوب

بارکیره بنیه رك البغل استرالی اخره لفظ ومعناسنی
ایشتمدیکی حالده رکوب ایلدیکی اورتك قاطردن
دوشمك وباشنه براغیث وساوس اوشمك ایله یکرمی بش
کرندن برو پاپستهٔ خانهٔ سکون وکیدوب کورنلره
حکایهٔ قضاء بسر کذشتدن حال وقالی دوشکون
اولغله ایکیسنه دخی لالهما ولاعلیهما برشی دیملدی
فقط ایکنجی‌یی اجید یغمدن حریف ظریفك بری
اشکدن دوشوب رنجیده دست وپاشکست اولغله یانه
واران احباسیله میانه‌ده جریان ایدن اسئلهٔ متسلسله
واجوبهٔ مبلبله دن بیقوب نهایت صورت سقوطنی بر
ورقپاره‌یه یازوب سؤال حال ایدنلره ارائت وایمای
قرائت ایله سد باب سؤال وجواب وتمادی عوا عودن
وقایهٔ سوامع احباب ایدر ایمش سزده بویله یاپسه کز
اخطاری تخطر اولندی ایسه‌ده اداره ایده‌مز
احتیاطیله عبثه اشتغال اولنمدی مادهٔ معلومه اوزرینه
کمال مهارتله قلمه الثان لایحهٔ عالیه‌نك فن پولیقه‌ده
جهل جهتیله دقایقنی تقدیرده مع اعتراف العجز شوقدر
دیه یلورمکه نزد سلطنت سنیه‌ده سفیر وفیرالشان
وشایان لقب خان خانان حضرتلری کبی جین فکرلی

بر دیپاومات تمامنی دکل حرفا من الحروفنی کورسه
بیچون وچر امان اولسور لازال غیاثاً ومغیثاً ومعیناً
فی الدولة والدین شهوراً وسنیناً ادعیهٔ خیریه سنه
لسان خواص وعوامدن مظهریت خدیوانه لریني
دائما تناده یم اول واخر تقدیمله کسب مفاخر ایلدیکم
عرائض عاجزانه ده تصدیع وتعجیزدن اجتناب وپرهیز
ایلیه جکم مسرود وموعود ایکن بنه دوامه جرأت
موأخذه یی دعوت ایدر ایسه ده بو او قبیلدن اولیوب
مجرد اکمال نقصان وظیفه سنی ابقایه محمول ونگاه
عفو واحسان خدیوانه لریله مشمول بیور یلور اعتقادینه
بناءدر یوقسة فی ٢٢ شوال سنه ٨٤ تاریخلی
فرمانامهٔ بنده نوازیلری که هر زرهٔ القاغونی معادل
انوار افتاب ومن حیث الالفاظ و المعانی قائمقام
خیر الجلیس فی الزمان الکتب در مطالعهٔ مضامین
عالیه سنه هر نقدر حصر اوقات وادای وجائب
ستایشکاریسنه وقف ادوات دوات قدسه بسط وتعبیه
اولنه جق مبادی ومقدمات وصول مقصد ومنتهاده
نتیجه نمای هیهات هیهات اوله جغنی کبی خاکپای
معلای داورانه لرنجه دور وتسلسل صداعی وجاکر

قديملرينه كوره عى وعجزى داعى اولوز واهمه سنى
ميدان بيانده جولان شديز واسطى وطنه تكرارئ
دعوات مستجابه يه بدل واشارت ياد دارئ خيرالكلام
ماقل ودل ايدلدى هر حالده

## تبريك

بنده لرك الكزياده اوزلبوب بكلديكى وقتلركه افنديلرينك
حضورعاليلرنده نام عجز انسالرينى ياد ايتديره جك
زمانلردر ربمز تعالى وتقدس حضرتلرينه حد و پايانسز
شكر اولسونكه مفارق بندكان وانامد شرفبخش
مباهات وابجال اولان عيد اضحاى ميامن مطايا دخول
ايله رفع رقعهٔ رقيت واول واسطهٔ خصوصيت باسطه
ايله تقبيل دامن معالى منقبته اعطاى اجازت ايلديكمدن
جناب رب مستعان عيد مذكورك نيجه مشاهدهٔ امثال
نامتناهيه سيله مهر منير ذات علو الصفات خيمانه لرينى
الى الابد پيرايه بخشاى سر مسند اقبال واجلال بيورمق
دعاى مفروض الاداسنى فاتحهٔ اوراد هر بار ايدرك ايفاى
وجيبهٔ تهنيت وعبوديته مسارعت قلندى

## عريضه

ايلدى بر برجدن بر برجه تحويل افتاب ) مدلولنجه مهر سپهر كمال وشايان مديحهٔ افضل الافضال اولان خورشيد ذات قدسيت ايات ولى النعميلرى هر قنغى برجه تحول ايتسه نير خير سعادتك اشعه سى انده اوله جغنده شبهه اولمديغندن يانه ولايتك دخى مقدم فيض توأم اصفانه لريله تشرفى ايچون عموم اهاليسنه بر بختيار نامه يازمق ارزوسنده ايكن عارضهٔ بيمارىٔ وبيتابى بو مقصدك حصولنه مانع اولمش ايدى واسطهٔ مخصوصهٔ سالمانه ايله نائل اولديغم تبشيرات حصول قرابتدن اول استحصاليله كسب افتخار ايلديكم نسبت مخصوصهٔ عبوديتك پيش نظر مكارم پرور داوريلرنده مقبوليتنى تأييد ايدجك بر بشارت ميمنت آيت اولمغله خاكپاى عاليلرينه يوزلر سورمك تحميدات عظيمه عرض ايدر وحق نامستحق چاكرانه مده دوام توجهات مكارم غايات منعمانه لريني دورىٔ صورينك اكداري وچشم اشتياقك سيلان دموع ليل ونهاري ايله رجا ايدرم باقى امر وفرمان

## عريضه

وقف جليل مراحمدليل سلطانيلرندن نظاميه وطوپجی
وبحريه عساكر شاهانه‌سی قشلهٔ همايونلرنده منقبهٔ
شريفهٔ مولدنبوی قرائت اولنمق اوزره وظيفه
تخصيصی حقنده عتبهٔ عليای سپهر اعتلای جناب
ولی نعمته عرض اولنان افاده واستيذاندن طولايی
صنوف تلطيفات مكارم اياتی حاوی ارسال پيورلان
حكمنامهٔ معاليعلامهٔ حضرت عصمتپناهيلری سرمباهات
وافتخار عبيدانه‌می تنوير ايلدی هر نه ياپلش ويا پلقده
بولنمش ايسه جمله‌سی ولی نعمت پمتمز پادشاهمز
افندمز حضرتلرينك تعليمات حكمت غايات واقدامات
تسهيلات ايات شهنشاهيلری اثر جليليله وجوده كلوب
يوخسه بو عيد مخصوص ايچون مجرد ارادات عاليهٔ
شاهانه‌يی انفاذه چاليشمقدن بشقه هيچ بر سرمايه
اولديغی كبی شو تصور دخی سايهٔ مراحمروايهٔ
ملكداريده شعار عبوديته خدمت قبيلندن اولديغی
حالده بونك اول صورتله تقدير پيوريليشی قوللرينه
دنيايی دكر برلطف وكرم اولمسيله جناب خدای مستعان
نور پاك محمدی خرمنه ذات شوكتسمات حضرت

شهر باری یی دنیالر طوردقجه تخت عالیبخت سلطنت
سنیه لرنده پایدار وجناب مرحمتمآب سلطانلرینی دخی
ظل ظلیل یه عدیل مملوکانه لرنده باکمال صحت وعافیت
پرایه بخش حرمسرای ابتهاج ومسار یه ورمق دعای
مفروض الاداسنك تکراریله برابر اشبو احسانامهٔ
عاطفت پاخاندان عجز نشانه حجت سعادت وسلامت
اولق اوزره وضع موقع مفخرت واعلا قندیغی
وپادشاه عدیم الاقران افندمزك عساکر شاهانه لری
حقلرنده الطاف وعنایات جلیله لری نقدر عظیم ایسه
شفقت سامیهٔ ولیدانعمیلری دخی اولقدر یوك اولدیغندن
ودولتك سلاح فلاحی اولان عسکرك انتظام ومظفریتنی
ایجاب ایتدیرجك اسبابه چالشمق اوسلاحه خدمت
ایتمك اولوب بونك مدار مخصوص تیسری دخی
اجرای خیر وحسان ایله حضرت فخر کائنات افندمزك
فیوضات معنویهٔ مشکلکشایلرندن استمداده مظهریت
بولندیغنده شبهه اولمدیغندن عصر میامن حصر
تاجداریده دهاانجه خیرات وحسناته موفقیت سنیهٔ
منعمانه لری ادعیهٔ خیریه سی دخی ایریجه یادوتذکار

اولنمشده ایدوکی محاط علم عالمشمول ولیهٔ نعمتلری
بیورلدقده امر وفرمان

بر ذاتك التماسنه مبنی مشارالیهك

قلمه الدینی عریضه

کرك پدردن قالمش وکرك اجبارات زمانیه یه مبنی
بونیه طاقتم اولان دیوندن طولایی خاکپای مرحمت
احتوای اصفانه لرینه عرض دخالت و بو دخالتك
نتیجهٔ مستحصله سندن طولایی بالاهل والعیال عتبهٔ
علیای حضرت ولی النعملرینه یوزلر سوره رك عرض
شکرانیت ایلرز شو لطف عالی نا قابل تشکر بو احسان
باهر المعالی ایسه ده « کرم کورد کجه ای باقی رجا ارتار
کدالردن » مدلولی « بن اوسمنه کیده مم غیرت وار اولور
البته شجاعت پیدا » مصرعنه مقتضم وچاکرکینه لری
ایسه « بویله عریان تن اسباب امل قالدیغمه چاغلیوب
لولهٔ کرمابهٔ سوزان اغلر » نشیده سیله پرغم اولدیغم
وبو حرارت جگرکاه ایله منتظر جویبار لطف واحسان
بولندیغم حالده منبع ماء الحیات رحم واحسان ودواساز
درد مندان اولان باب مکارم مآب خدیوانه لرینه

یکی باشدن التجا وهیچ اولمزایسه اول حوالیجه حال عجز اشتمالله جسبان برمأموریت مناسبه یه تعیین بیورلمقلغم ایچون عنایت علیه‌زی رجا قلندی باقی امروفرمان وکوله واحسان حضرت

عریضه

ربنا احفظ دون خلیفتك فی ارضك ومتع بطول حیاته جمیع اصدقائه من عبادك دعای اجابت پیراسی زبور زبان عبودیت ومعطرات عیون مجریٔ دموع حسرت خاکپای فیض غایت حضرت ولی نعمت ملك خصلت اولدیغی خالده بمنه الکریم المستعان عن قریب الزمان رخسایئ عتبهٔ خورشید کوکبهٔ حضرت شهنشاهی شرف جهان قیمتنه مظهر یتله اکتساب حیات تازه وفخروسعادت بی اندازه ایده جکمز تسلیت جلیله سیله اوقاتکذار واول روزمیامن اندوزه دیده دوز انتظار اولدیغمزی وبالعموم اهالیٔ ممالك محروسه وبالخاصه سکنهٔ دارالخلافته السنیه بندکان مصادقت نشان حضرت خلافتپناهی ایله برابر کندولرینی حقیقة وقف دعوات تزاید صفا وعافیت جناب جهانبانی ایدرك سور مسعدت

نشور تشریف همایوندن حصه دار مسار اولمغه
حاضر لنمشدده اولدقلرینی مجملا عرض و بیانه جرأت
ایدرم چونکه بو اجمال حقیقت مألك تفصیلی یعنی
بتون ناسده مشهود باصرهٔ صدق استیناس و مسموع
سامعهٔ رقیت شناس بندکانهم اولان اثار صحیحهٔ عبودیت
وصداقتك بر بر حکایه سی حوضلهٔ تحریره صیغمز
بناء علیه اختیار اختصار قلندی بحمده تعالی مجرد
پادشاه عدالت اتسام مدالله ظلال رأفته علی مفارق
الانام الی یوم القیام افندمز حضرتلرینك سایهٔ
اسایشوایهٔ حضرت ظل اللهیلرندهکرك در سعادت و کرك
طشره لرده راحت و امنیت بر دوام اولوب هر نوع محصولاتك
هر طرفده زیاده فیض و برکت اوزره اولمسیله ان شاالله
الملك المتعال بویوزدن دخی اهالیجه وخزینه جه رفاه
و راحت مکمل اوله جغی قویاً مأمول و مهد علیای
سلطنت سنیه دولتلو عصمتلو سلطان عالیشان افندمز
حضرتلرینك و کرك دولتلو نجابتلو افندیلر حضراتی
فحمداً ثم حمداً کمال تندرستی و صحت اوزره اولدقلری
هر بار استخبار اولنمقده در « باقی ایده حق شه جهانی توفیق

اوله نكاهبانى » هرحالده امر وفرمان حضرت من له الامر كدر

## عريضهٔ مشتركه

جناب فياض مطلق بحرمة مبعوث بالحق هرحال وكارده مظفر وموفق بيورسون جسم جسيم دولتك ترتيبساز اجزاى سعادت وسلامتى اولان سر حكمت ايجاد وذهن نقاد حضرت خديو افخميلرينك مشاغل خير دلائل لاتحصاسى اره سنده كندينى ادم يرينه قويه رق اسلوب معيوب مصدعينه انسلاك ورطهٔ بى ادبيه انهماك ديمك اولديغندن بوندن محترز ومجتنب اولديغمز حالده شهر شريف رمضان غفران دلالتندن بحثله بويله بر وضعك مظهر عفو وقبول اوله جغنى تبشير ايلديكندن اللرينى يوزينه طوته رق و ربنم تعالى وتقدس حضرتلرى شهر مسعود مذكورك نيجه مشاهدهٔ امثال نامتناهيه سيله مهر منير ذات علو الصفات رحيمانه زينى الى الابد پيرايه بخشاى سرمسند اقبال وفخامت بيورمق دعاى مفروض الاداسنى فاتحهٔ اوراد هر بار ايدرك معرض تبريك و تهنيتده اشبو عرضحال پريشان كفتار ايله تقبيل پاى ودامن وقاطبهٔ

امور واحوالده مرحمت وصحابت علیای صدارتپناهیلرینی
اتخاذ ملجأ ومأمن ایلمکده مجاسرت اولندی باقی امر وفرمان
وبندکان واحسان حضرت ولی الامر افندمز کدر

## بر ذات طرفندن اولنان التماسه

## مبنی مشارالیه طرفندن قلمه

## اولنان عرضحالدر

جناب فرمانفرمای خطهٔ حیات ونمات مادام المکونات
کاشنسرای عمر واقبال اصفانه لرینی مأالحیوات الطاف
صمدانیة سیله قرین نشو ونمای بیغایات بیورسون زوجم
مصطفی بکك وقوع ارتحالی اداره وتعیشجه حالمزی
مدار استناد رفاه اولهجق هرشیدن خالی ایتدی اکرچه
شوا کدار تحمل کدازه نعم البدل انعام لطغیهٔ عودیت
خدیویلری الده مدار تحصیل بدل مایتحال اولمسه
ایدی احوال پریشان مألمزقات اندرقات نشانهٔ قیامت
اولق امر مقرر ایدی الده بوسرمایه وبو بله سرمایه
کبی نائل رفاه حال اولهجق مایه اولنجه افندمزدن
بشقه کیمدن امید حمایه ایده لم پدرمك وفاتیله سایهٔ
یکسنواز یلرنده نائل اولدیغم بشیوز غروش شهریه دن

ماعدا ایراد اطلاق اولنور نسنه یه مالك اولمدیغم نزد
مراحم وفدارحمیلرنده اظهر و بومعاشك زمان مرهونده
بالغ نصاب ترقی اوله جغی وعد عالی ایله کرمیلر یله متصور
ایکن بو وقعهٔ مکدرهٔ ناکهظهور زدخی باعث پریشانیٔ
شعور اولدی وشو اضطراب پریچتاب ایله تخصیص
معاش استرحامی ضمنده ترتیب ایدیلان عرضحال دخی
مربوطاً تقدیم عتبهٔ سنیهٔ حضرت وکائنات هیلری
قلندیکه بوحال برنسبت رسمیدن عبارت اولوب قرین
اسعاف اوله جغی دلائل مثلیه سیله مثبت ایسه ده اصل
حقیقت ماده مادامکه جان تنده و وجود عاجزانه‌م
زنده اولدقجه مضایقه و پریشانیٔ حالم افندمزه راجع
وهرصورتله اداره وتعیش بکسانه‌م خصوصنده لازم
کلان الطاف ومراحمی خلق جلیل پینوانواز یلری جامع
اولدیغندن مرجع اراملی دردمندان اولان باب احسان
مآب اصفیلرینه مراجعت ودخالت ایتمکی کافهٔ تشبثات
تدابیرك الك مقدس ومحترمی عد ایلدم من بعد نقطهٔ
اداره ومضایقه یی صحیفه قلبدن نسیاً منسیا حکمندمحو وامحا
ایدرك خاکپای حاجت روای جناب ارحمیلرینه اولان
پك اسکی نسبت وعبودیت حقیرانه‌مه قارشو شان

وشعار عظیم الاثار دولتلرینه ترك ومطلق انثبوت اوله رق
اعطاف مالانهایهٔ حضرت وکائناتپناهیلرینی انشا الله
الرحمن شو فلاکت عافیت ربا ارهسنده درك ایدرم
اولبابده وهرحالده امر وفرمان حضرت ولی الامر افندمز
حضرتلرینکدر

## تبریك سال

خاکپای عصمت احتوای ولیة النعمیلرینه عرضحال
قوالریدر که

جناب خیرالحافظین هروقت وسالنی انواع سرور
وفیوضاتله قرین پورسون ولی نعمت بیمنتمز پادشاه
شوکتپناه افندمز حضرتلرینك عصر همایون
ملوکانه لری دائما مسعود و بونك ایچون تبریك اعیاددن
قولارك مصونیتی رونمود ایسه ذه مواسم مبارکه ده ایفای
رسم تهنیت فریضهٔ ذمت عبودیت اولدیغنه و بوعبد
کمتر ایسه عتبهٔ علیای کواکب اعتلای حضرت
ظل اللهینك دانه حین نعمت واحسانی اولان قولارك
اك کوچك بربندهٔ ناچیزی بولندیغمه بناء اوزاقدن
زیرسراپردهٔ عصمتپروردهٔ عفتپناهیلرینه یوزلر

سوره‌رك وبن بو قپونك قولی وكوله‌سی ولطف
واحسانك شرمنده‌سی اولديغمی بالاهل والعيال
تكرار ايدرك تقديم عرض حاله جرأت ايلدم باقی امر وفرمان
حضرت ولية الامر كدر

## مكتوب

.... افندی حضرتلری حقنده اوراجه بعض
طرفدن وقوعبولان القا آتدن طولايی بر طاقم معاملات
دل ازرانه ظهوره كلمكده ايدوكی استخبار قلندی
بيان وتعريفه حاجت اولديغی وجهله بو ذاتك
منسوب اولديغی خاندان كرامت عنوانه وجالس
بولنديغی بوست جلالت نشانه دولت عليه‌نك حرمت
كامله ورعايت فائقه‌سی حسبيله حقنده بغير حق واصحاب
اغراضك اغراسيله نه حكومت مأمورلری ونه هيچ
بر طرفدن سوء معامله اولنمسی اصلا تجويز وقبول
اولنه‌ميه جغنه ومشارالهك درايت وحسن تربيتی
اقتضاسنجه وظيفهٔ نظيفهٔ مشيخندن بشقه ايشه مداخله
ايتميه جكنه وخلاف نظام وقانون حال وحركتی تجويز
ايتميه جكنه بناء بعدازين بارهٔ اصالت ستاره‌سنده كرك
طرف والالرندن وكرك بالجمله مأمورين جانبلرندن

قاعدهٔ احترام وتکریمه رعایت وارباب نفسانك
ازعاجاتندن ذاتنی حمایت ووقایه اعتنا وهمت بیورملری
ملتمس ایدوکی بیانیله شفقه

## تذکره

اسمان دولت وسلطنتده انوار شرف واعتلا نك نمایان
وبالجمله اهالی وبندکانده اثار بختیارینك عیان
اولدیغی روز فیروزکه ولی نعمت بیمثل پادشاه
عدیم الاشباه وشهنشاه مکارم اکتناه افندمز حضرتلرینك
تخت معلای خلافت علیایی تنویر بیوردقلری یوم
مسعوددر فلحمدأثم حمدا وجود بهبود شهریاری رونق
افزای شوکتسرای صحت وصفا اولهرق بوسنهٔ ثمینه ده
دخی تقرب وحلول ایلدیکندن معتاد اولان رکاب
رسم عالیسنك اثنیسو شهر حزیرانك اون اوچنجی
چهارشنبه کونی ساعت بش قرارلرنده اجراسنه مساعدهٔ
سنیه شایان بیورلمغله البسهٔ عیدیه نك اکتساسنه رغبتله
وقت مذکورده تزیین موقع رسمه همم علیهٔ جناب
نجابتپناهیلری بی دریغ بیوراسی اخطارینه اجتسار
اولندی باقی امروفرمان حضرت من له الامر کدر

## سیاحت تشکری

حمداً اواهب لامال شهر حالك یکرمی ایکنجی صالی
کونی مسینا بوغازینه مواصلات سنیهٔ حضرت ولی نعمت
شرفوقوع اولدیغی وسرمایهٔ حیاتمز اولان صحت
وجود مسعود جناب شهنشاهی برکمال ایدوکی بشارت
جهانقیمته دائر احسان پوریلان کرمنامهٔ معالیعلامهٔ
اضفانه‌لری هامه پیرای تکریم اولدی ومتعاقباً ناپولی وطولونه
مواصلت میامن منقبت جناب خلافتپناهی بی مبشر
اولان تلغرافنامه‌لر دخی کمال مسرت ومفخرت ایله الندی
جناب مولای مستعان دنیا طوردقجه منور سپهر
شوکت وشان پورسون خورشید ذات ظلّ یسمات
حضرت پادشاهی هر قنغی برج وقطری تشریف
وتنویر ایلسه ضیای حیات زای خلافتپناهیسی
اوزرمزده باقی ایسه‌ده ولی نعمتدن دوریٔ ضروری
موقت اولسه بیله عموم بندکان وخصوصا عبودیت باب
مکارمأب شهنشاهی به ربط رابطهٔ جان وجنان ایدن
بو عبد مخصوص مضادقتشان ایچون حقیقة جانسوز
اولمسیله بونك اثر طبیعیسی ایله برابر چشمان عاجزانه مز
ظهوز پیام مسرت انجام حضرت ظل الهی به نگران

ایکن اشبو مژدهٔ عالمیها بر صورتده تسریر قلب اخلاصیما ایلدی که بیان درجهٔ حقیقیهٔ سنه عرافت حکمت آیت حال اشنایئ اصغانه زندن بشقه واسطهٔ کافیه بولنق محال اولغله شکر وسرور مز یکدیکرندن افزون وقلب مستندانه مز ان شاالله الکریم قریباً معاودت شرفنقیت ولی نعمتله تجدد حیات جسم امیده موفقیت ارزوسیله مشحون اولدیغی حالده دعای افزایش عمر واقبال وعافیت واجلال جناب ملوکانه یه یکی باشدن حصر انفاس واوقات ایله تزیین لسان رقیت وادعیهٔ خیریهٔ داوریلری دخی تکرار وتلاوت قلنمقده ایدوکی ولله الحمد سایهٔ محاسن وابهٔ ملکداریده بوراجهٔ ومملکت محروسهٔ شاهانه نک قطعات سائره سنجه راحت عمومیه بر کمال اولهرق هر کس دعوات اجابت ایات حضرت شهریاری ایله مشغول بولندیغی افاده سیله ترقیم محمدتنامهٔ مخصوصهٔ ابتدار قلندی

## تبریك

لیلهٔ برات ذاتاً مقرون انواع فیوضات اولدیغی حالده ولی نعمت یمتمز پادشاه عمر سلوك ورونق افزای مدیحهٔ جلیلهٔ نعم المالوك افندمز حضرتلرینك ولادت همایون

محاسن مشحون شاهانه لرینه تصادف له برقاندها اکتساب
یمن وسعود ایدرك شو شرفله تنویر عیون انام ایتمکده
بولندیغی مثلاو بو سنهٔ متینه ده دخی میمنت فرمای
دخول اولمش ایدوکنه وکافهٔ ایام ولیالیٔ مبارکه
وخصوصاً ایکی جهت محترمه ایله مقدس اولان اشبو
لیلهٔ مبرکه ده واسطهٔ صداقت باسطهٔ عرضحال ایله
تقدیم اثار تهنیت فریضهٔ ذمت عبودیت بولندیغنه
مبنی ربمز تعالی وتقدس بنی مرسل وقران منزلی
حرمتنه ذات خلافتسمات حضرت شهنشاهی یی
باکمال صحت وسرور ادراك امثال غیر متناهیه سیله
الی آخر الزمان سریر ارای شان وشوکت وجناب
عصمتمآب سلطانلرینی دخی سایهٔ احسانوایهٔ
ملوکانه لرنده ولی نعمت زادکانمزله برلکده پیرایه ساز
کاشنسرای صفا وعشرت بیورمق دعای مفروض
الاداسنك تکراریله من غیر حد عرض لوازم تبریك
ورقیته اجتسار اولندیغی محاط علم محاسن شمول
مکارمپناهیلری بیورلدقده امر وفرمان حضرت ولیة
الامر والاحسان افندمز کدر

# ÖZGEÇMİŞ

Canan Taşbey, 04.05.1995 tarihinde İstanbul'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamladı. 2013 yılında Kocaeli Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde lisans eğitimine başladı. 2017 yılında lisans eğitimini tamamladı ve aynı yıl Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim dalında yüksek lisans eğitimine başladı. Yüksek lisans tezi olarak Bayazıdzâde Yusuf Kenan Bey'in Gülşen-i Sühan adlı eserinin transkripsiyonlu metin, dizin-sözlüğünü hazırladı.